

دل زبیرت ہولان

کریم دشتی

دل زريت بولان

ہست بے آسر، نیست پاوارانت

نامدات

كئى گههين مردانت كه سرانى شرط جنت

(دلكوش: نامدات من چه كريم دشتى ء شعر

ء بندى ء زرتنگ - شونكار)

دل زریت بولان

کریم دشتی

نچین و گچین: ممتاز یوسف

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

© در اہیں حق نبشتہ کار بیگ انت

..... دل زریت بولان	کتاب عنام
..... کریم دشتی	نبشتہ کار
..... ممتاز یوسف	نحین و نجین
..... 2009	اولی شنگ
..... 1963	اولی شنگ (شرگداری)
..... 500	دانگ
..... 250	بہا
..... عزیز جمال دینی	کمپوزر
..... ہائی ٹیک پرنٹرز	پرنٹر
..... بلوچی اکیڈمی کوسٹہ	شنگ کار

دل زریت بولان

اے کتاب من سے بہرے کنگ۔ اولیٰ بہر شرگداری انت کہ 1963ء چاپ بوتگ
۔ اے کتاب ۽ دُرتیں نوشتا تک ہمارنگ ۽ اے کتاب ۽ مان انت۔ دومی بہر ردا تک ۽ نام ۽ ہا
نوشہ انت۔ کہ شرگداری ۽ مان نہ بوتگ انت ۽ چہ شرگداری ۽ چاپ بوتگ ۽ ساری ۽ رند ۽
بلوچی زبان ۽ ماہتا ک ۽ تا کبند اں شنگ بوتگ انت۔ ایشی ۽ تھا آزما تک، کسما تک ۽ شرگداری
مان انت۔ سیسی بہر شاعری انت۔ مئے جہد ہمیش بوتگ کہ کریم دشتی ۽ شاعری ہما ترتیب ۽ زہند
۽ بہ بیت کہ شعر کنگ بوتگ انت۔ ہمیشا ہما شعر کہ آئی ۽ ورنائی ۽ زما تک ۽ شعر انت آ اول سر ۽
انت ۽ آئی ۽ کشتگیں ہما شعر کہ آئی ۽ زند ۽ کڈ سر ۽ پر بستگ انت آخر ۽ آرگ بوتگ انت۔

(شوکار)

منت واری

شرگداری ء ابید اید گہ نوشتہ آنی دست ء آرگ ء مارا ولجہ عبدالقادر اشیر شاہوانی
، ولجہ شہک کریم شورش، ولجہ پروفیسر عبدالصبور بلوچ، ولجہ عبدالواحد بندگی ء ولجہ جان محمد دشتی
ء کمک کنگ۔ کریم دشتی ء چاپ بوتگمیں شعرانی نثر آرگ ء مارا عبدالواحد بندگی، پروفیسر
عبدالصبور بلوچ ء غوث بخش صابر ء کمک کنگ۔ ولجہ عبدالواحد بندگی ء کتاب ء پروف کنگ
ء نوشتہ آنی ردی کپنگ انت۔ چیزے چاپ نہ بوتگمیں شعر مارا چہ ولجہ جان محمد دشتی ء بجا کریم ء
دست کپنگ انت۔ ولجہ جان محمد دشتی ء چیزے چاپ بوتگمیں ء چاپ نہ بوتگمیں شعر گوں ولجہ کریم
دشتی ء دست نوشتہ میں ڈاری ء کا گداں دپ ماں دپ کنگ ء شتر کنگ ء مارا دا تگ
انت۔ ولجہ علی عیسیٰ ء بازیں شعرانی پروف ونگ ء مارا سر ء سوج کنگ۔

من اے حبر ء پد رکنگ لوناں کہ اکس اے واجہاں منی کمک مہ کتیں، من ء سوج ء سر مہ
کتیں، من ء دلبدی ء سکین مہ داتیں گوا بکندے تنیکہ اے کتاب پہ شما اے رنگ ء سر مہ بوتیں۔

کریم دشتی

ولجہ کریم دشتی 1939ء دشت کچھتی ء و دی بوت، بنداتی وانگ، پرائمری اسکول
کوشکلات ء، اودھمی جماعت 1960ء ماں تھبت ء اسکول ء اوپدا گورنمنٹ ڈگری کالج
کوئٹہ ء داخلہ ء زرت، 1964ء چہ پنجاب بورڈ ء بی اے ء کت چیزے وہداں
”ٹرائیبل پبلسی آرگنائزیشن“ ء کارے کت چرے کار ء دلپروشی ء پدماں تربت ء کلاتک
ء اسکول ء ہیڈ ماسٹر ء حیثیت کارے کت۔ 20 اگست 1965ء ء ولجہ ء گرفتاری ء آرڈر
بوتنت۔ او اے کارے یلہ دات ماں عربستان ء درانڈ یہہ بوت مزین مدتے ء پدواترات
ء وتی ملک ء ڈگارانی سرازمینداری ء کت۔ راجی ء چاگردی کاراں دزگلانش ات کہ
سیاہیں زردوئی ء نادراہی شورجت۔ بلے اے نادراہی ء آئی ء مڑاہ ء میارجلئی ء دیم داشت نہ
کت۔ تانکہ آئی ء کوہیں جگر ء پختہ سراتلگ ات۔ ادناں دگہ کسے ء راماگ ء اشتے
کہ من نادراہاں ء پہ شانے زندگ ات بلے زند ء مرگ ء ہے جنگ 1984ء 45 سال ء عمر
ء ہلاں بوت مرگ سوہین بوت۔ بلے کریم دشتی منت۔

تو پچار شان ء کہ مرنگ انکتہ ملیت کریم

سرماں حاکاں کپتگاں فکراں چہ سرداری نہشت

نچین

تا کدیم

- 1 -1 ساہگے ۛ گلہ دار..... ممتاز یوسف
- شرگداری
- 10 -2 دشتی ۛ شرگداری (شوئنگال)..... عطا شاد
- 16 -3 خیرانی تمسن ویران انت.....
- 23 -4 دوشی کپوتاں نالنگ.....
- 30 -5 نوداں شنزنگ بانگواہی.....
- 39 -6 ماہجنے ویران گونگ ۛ دیستہ
- 45 -7 مے نمیر انیس شاعر عنقاء
- 52 -8 زہیری بیت پر بندیت دوسے گال
- 63 -9 دل ۛ چولاں سر ۛ کشتت پیراہے
- 79 -10 دل گریت ۛ شپ ناریت
- ردانک
- 98 -11 شرگدار بے میار
- 109 -12 لوز لوزانت
- 118 -13 بئج

-
-
- 122 -14 کپوت
- 130 -15 احوال
- 133 -16 شاعر و شاعر گدار
- 137 -17 سازاں شلمین ات زیملاں
- 140 -18 شے منت بلے من.....
- 144 -19 دَرَوَر
- 148 -20 منی میارچے ات
- 149 -21 بلوچ مات
- 153 -22 راست راست دروگ دروگ
- 175 -23 ڈیکئی ءبُت
- 181 -24 گلگد ارے گوں کریم دشتی ء

شاعری

- 221 -25 یاتانی سماروکیں شپ
- 222 -26 دوچ رگر
- 223 -27 ہر کدیں تو دت ء در دوار کئے
- 224 -28 زہیروک
- 225 -29 زہیروک
- 226 -30 آکس کہ گوں من جنگل ء نندی
- 227 -31 جنور جو ابانی دل زریت بولان
-
-

- 228 -32 چا کرى زورء كئى انت كه بىگار نه بيت
- 229 -33 تو منى جندء جتى ارواحء طلب
- 230 -34 بيا كه مرچى تى تزا نگانى ساچان انت
- 231 -35 چه وتء كس نه انت كه هزار انت
- 232 -36 بيائى واگء ء نوداں ء ترا نگء ء كوشاں
- 233 -37 كئى گهين مردانت كه سرانى شرط جنت
- 234 -38 حورء دوار بهشتين زردوں چىء جل انت
- 235 -39 اگاں دوستاں شموشته په كست گير كارنت
- 236 -40 بتلگ انت سخ كه تى رنگى مين چادر تاپ انت
- 237 -41 تى دپء آتكه نام منى زاناں په ردى
- 238 -42 من مرتگاں كه من ء زندء تهلياں كشته
- 239 -43 تودتى هيل گوں پئن ء هيرء كت
- 240 -44 پئن ء مژ داك ء من كولىگاں توبازارء مرو
- 241 -45 شالا آ روج ببات انت كه من ء جاه به لى
- 242 -46 شپ لى تو صبا ء صباياں تونيا ء
- 243 -47 چون لى تى دپء چه هير درىت
- 244 -48 مئى خدا انت مارا چو همشام كت
- 245 -49 ولى شارء من ء هوا يامد ء
- 246 -50 چا هئرس زندء معنيگ ء منى سا هيل ببات

- 247 -51 تئی وداراں من کنناں زندء راشپ
- 248 -52 تئی ملاء بس کہ حریراں ندرراں
- 250 -53 تئی ایتاں زندگ ء ہستان ء بس
- 251 -54 دلے عاشق کت ء دات ءے من ء را
- 252 -55 زندگیں ہچی پہ بے وردنہ بی
- 253 -56 کہبیانی پری بو ء بساں بی
- 254 -57 ندر باتاں کہ جواب ء بہ کئے
- 255 -58 دل چہ گنوکی ء گوں خیالاں گجائتہ
- 256 -59 حال دشمن پہ من ء تئی کھل دپ ء اے د مک ء پلن
- 257 -60 مئے ہدوک ء واہگ ء جنانی ہمداری نہ شت
- 258 -61 کشی من ء تئی قول پروشے آدینکاں
- 259 -62 مئے دل ء ہلے سمبہدہ ترا
- 260 -63 خاوندوت مریت پہ چندنیں بدن
- 262 -64 من قرن ء مدتاں آپاں ء حسکیاں منوازاں
- 263 -65 مالک یوم الدین
- 264 -66 کشتہ من ء اے زہیراں زپتیں
- 265 -67 ہجو پہل کن کہ قصہ اول دراج ات

ساڳيءَ ۾ ڪلهه دار

ٻيڻهه ڪنگ گرانين ڪارءِ ۽ پداراجي ۽ تاريخي ذمہ واري يءِ هم، چوناڻي ۽ ليزانگي
جيزو هاني بابت ۽ ٻيڻهه مني ڏوليس ليزانگ ۽ انچائين مڪتبي يءِ ۽ چڊ ۽ گراڻ ترانت، بله
چوڪه من ميرجان محمد دشتي ۽ ڪڏن جت نه ڪت پميشا حدامرزي ڪين ڪريم دشتي ۽ ڪتاب ۽
بابت ۽ چيزه ٻيڻهه ڪنگاهاڻ بله، چاراڻ وت ۽ او پدا چاراڻ ڪريم دشتي ۽ ادبي ۽ بلوچي
بالاد ۽ ڪت باور ڪن ات اءِ ڪار پڪن چه پهل صراط ۽ گواز ڪنگ ۽ ڪم نه انت۔
واجه ڪريم دشتي بلوچي ليزانگ ۽ چمانا ماڻ ڪيڪه ڪه بلوچي ليزانگ پرائي پهرا بنديت آئي ۽ په بلوچي
ليزانگ ۽ هاماڏي اشته ڪه آبلوچ ۽ ”بلوچي“ ۽ ابد ماڻين ميراث انت۔
واجه ڪريم دشتي اولي مردم ات ڪه آئي ۽ ماڻ بلوچي ۽ شرگداري ۽ سنگ ۽ پار سنگ گيشينيت انت۔
آوتي تنقيد ۽ ”شاعري“ ۽ پدا ”بلوچي شاعري“ ۽ تب ۽ ميل ۽ ديما اير ڪنت ۽ ڪت ڪنت
”شرگداري“ ۽ تهانه ايوك ۽ شاعري ۽ بلڪن بلوچ چاگرد ۽ ايندگه ڪه ۽ پهنا تاڻ گون ديم په
ديم ڪنت ۽ بلوچي شعري روايتاڻ گون راجي دوداڻ نزڪي ۽ ڌ باز گون هورتي ۽ چاريت ۽
دگوشه ڪنت۔ ڪپوت، شانتل ڪبگ، نود، جمر، ساچان، رويج، شپ، گرم ۽ سرد ۽ هر راج ۽ گور ۽
وتي معنيٰ ۽ بزانته است انت ۽ بلوچ زندگين راجه بلوچ ايشاڻ هم گون وتي چهاڻ چاريت
۽ ماريت، پميشڪه بلوچي ليزانگ ۽ اءِ سمل هر چنت ڪه بلوچي تب ۽ ڪار مرز به بنت آبلوچي

شاعریء اولہز انکء گیشتر تو اناء محکم کشت۔ کریم ء دؤر گندیں نظر ہم ہمدء سکت انت۔ ہے
 ڈول ء، کپوتانی نا لگ ء نو دانی شنزگ یا پنتھاء گنو کیس بی بی سیمک ء دل ء احوال اے درہ بلوچ
 زند ء نمونے پیش دارنت ء کریم دشتی ہے سر حالان شرگداری چماں چاریت۔ محمد حسین عنقا
 ، سید ہاشمی ء عطا شاد کہ بلوچی ء رحمان یا میل ساز و کیس شاعر انت، آھاں بلوچی شاعری ء
 رابقول ولجہ کریم دشتی پونزے دیم ء دا تک آوانی ازمی، شعری ء لہزانی گچین ء کما ہگ، بلوچی
 شاعری ء را دیم روی دیگ ء حوالہاں ہے ڈولیں بن گپت ء بنی آدمی ہوریں جیروہانی
 سراتران کنت ء خاص عطا شاد ء نظم ”دل گریت ء شپ ناریت“ کہ ہوریں انسانی جیروہ ء
 جوزہانی سر حال ء انت آئی ء تہا شاعر ء کمال ء شعری ازم ء را عجیبیں رنگے ء گیش ء گیوار کنت
 کریم طبعیاً سر جمیں بلوچے آ بلوچ راجی زند ء راہ ء راہ بند انی نازر کی، شری ء زوری آں پوہ ء
 سر پدیں مردے آوت ہم گوں، زند ءے گوے روایتاں بندوک انت ہمیشک آئی ء
 شرگداریں یا تنقیدی دید چہ وتی چا گرد ء در نہ روت آہرچی کہ ہشتہ کنت کشتے آ ”بلوچی“ ء
 شاہیم ء آمود ء گوں بے ریائی ء داریت ”مکت“ نہ جنت چونائی ء آئی ء شعر بہ بیت یاردا تک
 ہر دو بیناں بلوچی زانت بلوچی تب ہوار انت، کریم دشتی ہرچ شعرے کہ کشیت آئی ء زبان ء
 بیان مزاج ایوک ء زگریں بلوچی انت ادامن آلہز انی حبر ء نہ کنگاوں کہ جاہے جاہے آئی ء
 بلوچی ء ابید ایند کہ زبانانی لہز کار مرد کنت بلے آئی ء ازمی مارشت انچوش تیز انت آلہز انی
 ماندیگ ء کما ہگ ء ماہریں مردے، وانوک یا گوشداروک ء اے مارگ ء نمیلیت کہ آہ

نگلیت ءدگہ دیے بہ روت۔

تئی ملاؤس کہ حریراں ندرائ

من تئی عشق ء فقیراں ندرائ

عرش برزا انت ء کرسی انت عرش ء سربر ء

محرر ء اللہ بُن ء کیت یا روئیں ما پہ سرا

کریم دشتی ء سرجمیں شاعری زہیر گے آئی ء زبان ء بیان چوزہیر و نک ء انت آہستیں

دور ء ہما شاعر انت کہ زہیر وک ء موتک ء نازینک ء زبان ء ترینیت منی مراد ادا ناں

ایوک ء ماں اے کتاب ء ہواریں دوئیں ”زہیر و نکانی“ انت بلکن من کشاں آئی ء

سرجمیں شاعری زہیر و نک ء موتکے

ہزار ماسگاں بنداں ء رہسراں ننداں

نہ کیتیں بانک ء محفل نہ گوانک باہینکاں

نیتیں پہ من ء تیتا نلی کہ غم جتیں صدویے

بدنت خاطرے کیا ء غم جتیں چینکاں

من نیاں ایوک کہ پہ تو مرتگاں

تئی کہیاں کپتگ انت باز ء نفس

تو نہ اتکے کہ ساہ پہ دنان داشتگ ات

باز کتنے دیر و من تئی دیدار ندی

کریم دشتی ء بابت ء بازیئے ء کشگ انت کہ آغزل ء شاعرے، منی خیال ء کریم بلوچی ء
 ہا شاعر انت کہ آئی ء غزل ء واگان ء بلوچی ء نیمگ ء ترینگ ء آراگون زہیر ء موتک ء
 نازیکان ہمدپ کنگ۔ غزل ء چوشیں دروشم مئے شاعری ء چد ء پیسر باز گندگ نہ بیت اے
 گپ الم انت کہ اے تہر ء (صنف) غزل ء عمر بلوچی شاعری ء سک مزن نہ انت بلے ہے
 غزل گوں بلوچی شاعری ء انچوش ہو تو ر ء ہمدپ بوتگ کہ مروچی بلوچی شاعری ء یک قائمین ء
 نہ سد و کیس بہرے۔ بلے اگاں مردم ہو رت بچاریت چیزے شاعر اں ء ابید بلوچی غزل تنیکہ
 چہ اردو ء فارسی ء مزاج ء وت ء سرجمی ء گیشینت نہ کنت شاعر ء فنی برزی ء بلندی ء ابید شاعری
 ء تہا شعری روایت، گلزمین ء حاکانی ہا مہلبیں بو، کہ مزنیں ڈکالے ء پداہو ر ء اولی ترنپاں گوں
 مردے ماریت باند انت کہ ہر شعر ء تہا چارگ ء مارگ بہ بنت۔ منی خیال ء شاعری ء ذمہ ء
 منصب ہم ہمیش انت شعر ہا انت کہ مردم ء راترا نگے پرنیت نیمگے ء بہ بارت۔ یاتے ء بہ
 گیبیت۔ گوں وتی گل زمین ء آئی ء موسم گوات، درد ء وشی آں پیوست بکنت۔ شاعر ء را
 بلکن ”افلاطون“ ہمیشکہ چہ وتی ”ریاست“ ء کش ایت کہ آدگہ دنیائی مہلو کے یا بقول غالب
 آتے ہیں غیب سے یہ مضامین خیال میں“ اے گپ چہ حد ان راست انت کہ شاعری

”الہامی“ چیزے یا نہ انت، بلے، ”شاعرانہ مبالغہ آرائی“ یا شعری بٹاک وتی حدء بنداں درمہ

بیت۔ وتی سیمسراں سرگوزمکنٹ گڑ ازندگ مانیت، پشت کپیت، ابدمان بیت۔

دل پہ دوست ء جان پہ مستاگی شنگ

پہ منی لاش ء نوں کس ء را کار نہ بیت

لکھ ہزار ہمراہ انگٹ ایوکاں

کیسگاں ہورکاں مڑایانی چہ نپ

من زاناں گوں من ء کئے پیڑتہ

من دل ء گشتہ کہ کس ء گوں مکپ

جلوہے انچیں کہ ہوش ء دژمن انت

تو گوں ٹہلاں مئے سرء بہتاں مکپ

تنی جتائی ء باطن اوں آس ء انگر انت

تو من ء گش کہ جاطر اوں ایمن بیت کدی

تو نئے ملا فاضل ء کرامانی کپوت

کہ چارگ ء شوہاز بکنت کتے ات ودی

کریم چہ ہما شاعران انت کہ پرانی گشے بُرزیں حیال ء گچینی لہزوت کاینت ء رچنت گشے
 لہز آئی ء سرا یرچان انت۔ آئی ء کارایوک ء لہزانی کماہگ ء وتی پیغام ء رسینگ انت۔ اے
 آئی ء ازمی کمال ء شاعرانہ لائقہ انت۔ چوناہا پہ حساب ء آئی ء شعر کم آنت بلے ہمے کم ء تہا باز
 ء کشگ بزاں گچین ء کشگ ء کشگ ء آئی بنداتی شاعری آئی ء ورنائی ء
 وہدیگ انت۔ 1960 ء دؤریگ انت اے ہما وہدانت کہ آئی ء کالج ء وٹنگ۔ چد ء پدتاں
 دراجیں مدتے ء آئی ء شاعری گندگ نہ بیت وتی زند ء آسری روچاں بزاں نادراہی ء
 وہداں 1983 ء کہ پہ علاج ء ماں ہندوستان ء روت آئی ء اندر ء شاعر یکرندے پدا جاہ
 جنت آرا لاچار کنت کہ شعر بوکشیت آ شعر ہم کشیت بلے ہما ڈول ء کہ۔

”شعراں ہما مرد کشنت

دت موہری دعویٰ گرانٹ“

اگن آئی ء دوئیں دؤرانی شاعری ء کہ دیم پدیم کنئے مردم ہے ماریت کہ آئی ء شعری سچ ء ردوم
 زرتگ گیشتر مہر ء محکم بوتگ آئی ء بنداتی روچانی ”دوچگر“ ء ”زہیرونکاں“ بچار آہانی تہا آئی ء
 اندری مارشت گوں ترندی ء درا کنت ء رندی دؤر ء شاعری ء بکند آچد ء گیشتر پراہ ء شاہگان
 ترانت، کریم عملی مردے، لہز انک ء ابیدراجی، سیاسی ء چاگردی زانتے ء واہندانت۔ بلوچ
 راجی زند ء دراہیں جیڑ ہاں پوہ ء سر پدانت آئی ء زند ء دراہیں تک وتی بئن گپت جوڑ کنگ انت
 مزین بنکپان ء وتی سر حال جوڑ کنگ۔ میر کبر ء مات ء نصیحت ء در نہ روت، گرانا ز ء لڈ ء

بوتگ انت آئی ۽ ریڈیو ۽ لوٹانی حساب ۽ نبشتہ کنگ انت شما ہم اے گپ ۽ مارت کہ زبان ۽
آنہ انت کہ ”شرگداری“ یا آئی ۽ شاعری نیگ انت آوہد ۽ مستریں ذریعہ ریڈیو بوتگ۔ ریڈیو
گوشداروک ہر کس ۽ نا کس انت۔ ہمیشہ کہ ہے نوشتا نکاں پہ زانت عامیں زبانے کارمرز کنگ
بوتگ۔ اے راجی امانت ۽ پہ شمار کنگ ۽ من چہ ہداں سوہیں بوتگاں اے گپ ۽ پہ شمایلہ دیاں۔

گوں من ۽ ہمراہ انت تسلایے نذنت
گوں وتی جند ۽ ساہگ ۽ داراں گلہاں
تو منی جند ۽ جتھی ارواح ۽ طلب
من وتی شوہاز ۽ تئی رند ۽ کپتگاں

ممتاز یوسف

20 فروری 2009

کوئٹہ

شگان ء سوگندانی ترانگ ء کپیت بالاج ء بیرگیری گوں آئی ء روح ء بندوک انت ”جنگانی
 ہلا ہوش ء چہ کیگدیں مہلنجاں پر اموش بوگ ”بلوچ ء جوہر انت، یا ”پیریں پتانی نام ء نوک کنگ
 پیرک ء بن پیروکانی قبرانی اموکنائینگ ”بلوچ مات ء نازینک ء واہگ انت ”کمانے پہ لیز ہے
 زورگ ”یا گہارے ء پہ وتی برات ء تیرے ء چنگ ء لانک ء دیگ ء واہشت اے دراہ بلوچانی
 زند ء بنی راہ بندانت آوانی زندگ بوگ ء نشانی انت ء پدا کریم چرے رہنداں بہہ سست نہ
 کنت ء ہے رسم ء کشتناتی دائمی بندی نئے ظاہر ہم باطن ء عمل ء ہم ء کشتناں ہم۔

پریشتگاں صوت انت پہ سالو نکیں حمید
 آ کہ مردے مرگ پہ دشیں نام کنت
 ☆

تو بلوچستان ء تئی ہر کس پدا
 ہر کس کشیت کہ من باں من و بس
 ☆

چک وتی ماتانی دل ء بند انت
 بے بلوچستان ء نہ بیت بولان
 ☆

کئے گہیں مرد انت کہ سرانی شرط جنت
 گلزمین پاکیں حملہ ء انگزاش کتہ

مرتگیں شہک ۽ ملوکیں بچ کہ تی

مکتہیں ڈیہہ ۽ کہ جنوزامی پوشتہ

کریم دشتی ۽ تب بچ جا کہ چہ زہیر ۽ درنہ نیت۔ چہ موتک ۽ نہ سدیت۔ اگاں چہ دری زبانی ۽
رجا نکلے بکنت ہم چہ قید ۽ درنہ نیت۔ ولیم شیکسپیر ۽ نظم ۽ ماں بلوچی ۽ ترینیت آئی ۽ گوں
زہیر ونک ۽ تب ۽ ہنچو ہمدپ کنت کہ مردم اے گپ ۽ نہ ماریت کہ چہ دریں زبانی ۽
اتلگ۔ گشے بلوچی ۽ ایوک ۽ بلوچی زہیر ونکے۔

آکس کہ گوں من جنگل ۽ بندی

گوں من سبزیں جنگل ۽ بندی

ندیت وپسیت ستاں بندی

زیلاں وٹش ۽ شادہی سوتاں

گوں وشدلیں مرغان پر بندی

نیکہ بچ رنگ ۽ دژمن ۽ گندی

اے کتاب کہ شمعے دست ۽ انت ماجہد کنگ و اجہ کریم دشتی ۽ ہرچی کہ ہشتہ کنگ پہ شما

ہمارنگ ۽ سر اش بکناں ۽ تانکہ آئی ۽ سز جمیں دروشمے دیما بیت بلے زبان ۽ بیان و اجہ ۽ چند

یگ انت بزاں اے کتاب ۽، آزماک، رجانک، کسماک، سرگوست ۽ چہ آئی ۽ کتاب

”شرگداری“ ۽ ڈن، چیزے شرگداری یا نگدکاری نبشتا تک ہوار انت کہ آپہ ریڈیو ۽ ہشتہ

شرگذاری

نامدات

مجموعه ناماء

شالا آ سے منی مہراں کپتیں

دستی و شرگداری

من و تو تپت و سنا کنا کیگی بیت، من ترا کشین۔ منی کتاب و پیش گال و نوشتہ کن۔ من و ش، تو و ش، ہر کس آزار بیت منت و گوات انت۔ بلے چونہ انت دستی و راہ شرگداری و پیش گال و من و ت گشتہ منی سستی و جان تاوانی و حال و ہر کس سئی انت گشتے منی سستی دستی و شرگداری انت کہ ہر جاہ ہر کجا پرشتہ نام توارے چنت دوست آزار بوتگنت و چنت و مے نیت پہ شک لیگ دستی و منی پیش گال و پیش بندی و منی جند و شاعری و شعرانی بار و نوشتہ ہم گرت۔ تنکہ چوش بلیکس تو من و حاجی بوکش و من ترا املا و حساب و عطا و قلم بند بیت من دستی و شرگداری و نوشتہ نین۔ یک وارے نہ، اگن دگہ چندی وار بہ بیت ہم دل و نہ رنجینیں دگہ کس باز انت۔ نوشتہ کنوک۔ بلے دستی و بار و اچ من کس شر تر نوشتہ کرت نہ کنت۔ من دستی و اچ درستاں شر تر زانیں اگن دستی مرت و رند و کسے و کارے کرت۔ گیش ترین زورے چکا سیت۔ تہ دستی و ازم و اچ آئی کتاب و پیش گال و وانگ و ابید و فہمت نہ کنت۔

دستی گنو کے گنو کے موتین تہ اے دؤر و شرگداری و سر جمیں کتابے و چاپ و شنگ و خیال و نہ داشت ”کہ ہر کس مروچی کپوت چاہی و وقاب کوہی و بال دیگ و پدا انت ”فلانی تو وتی نام و بدل کن“ فلانی تو وت گلا یے وے“..... اگن اے زمین و لوزانک و ہج نہ کر تگ؟ تو باز کر تگ تو لوزانک و ہج و باز کر تگ لوزانک و زبان و تواریخ تراوت یات کنت۔ تو مے

سرغ بخت ء چیاوتی زور ء گوں چکائے!

بلے دشتی ء ضد چو کسانیں زبگ ء انت کہ نہ سہڈیت کشیت من نوشتہ کنیں، ہرچی کہ منی
دل ء انت ہرچی کہ منی زرد (ضمیر) من ء پر مائیت، ہرچی کہ من پہمیں، ہرچی کہ من زانیں۔
شرگداری چے یے، وتی زانگ انت وتی پہمگ انت دل، کشتت، زرد ء ایمنی انت۔
ہما تران ء بکن کہ کسی زور ء سرے پر ممیت۔ وتی بہ بیت شرگداری سروک (لیڈر) وکیل ء
گچین نہ انت۔ کہ اس ء زیادہی ء کمی ء سر انت۔ صد مردم یک لئوز انت ء یک شاعرے ء را
دوست کنت لئی نہ انت کہ حق ء مسترین مزن ترین لئوز انت ء شاعر بہ بیت۔ ہمیشا شرگدار ء
گوں ہم پتاک بوگ شرگداری ء مزنی ء سرجمی ء سہرانہ کنت۔

شرگداری یک وت سازیں (Creative) یک ہنچیں رثنی کارے کہ بنی آدم ء وتی
زانت ء سہر ابر جا بیت۔ ازم ء سازگ الحم ء یک پیم ء تیزی ء رثن ء دور گندی لو بیت۔ ہمیشا
شرگدار ہمک مردم بوت نہ کنت چیزے زبان کو اس کشتت۔ کہ شرگداری ایوک ء ہما مردم
کنت کہ آ شاعر ممیت (اے حبر یک دو مردم ء حبر انت) بز ان چو کہ یک گد دوچی مشین یے
ء کار ء مشین ساز نہ زانت بان بندے نہ زانت۔ من نہ کشاں کہ ایوک ء شاعر شعر ء پہہ بیت
دومی ہم پہہ بوت کنت۔ شری ء خرابی ء در گہت کنت بلے پکار چے انت پہم ء زانت کاری۔
چو کہ بت ساز، چو کہ ساز کار چو کہ شاعر ہے رنگ ء شرگداری ہم یک جتائیں ء لہمیں ازے،
اے بخت ء پتو چے بیت اگن مارا کسے بو کشیت۔ کہ شرگداری لئی انت کہ نہ۔ ایسی جواب

اے ہم بوت کنت کہ آگن ساز، ساز کار و شاعر اے زندہ ایک جا ہے دارنت تہ ہوتہ نہ۔ بلے
 اے حبرء کس مہ شموثیت کہ آکس کہ اے بخت ء کنت اولی شرگدار ہماوت انت۔ ء شرگدار
 ء پکار ء اولی شاہد ازمان گر (فنکار) وت انت، شاعر، بت ساز ء ساز کار، وتی اولی شرگدار
 انت آوتی ازم ء اول وت چاریت ء تپا سیت اول وت ءے دوست کنت ء در کاریت ءے
 گڑاں دگرے ء دیما کاریت ءے نشان ءے دنت۔ دومی ایش کہ ازم ء عزت ء بچاروک،
 ازم ء گوہرانی دراکنوک شرگدار انت و ہد زوراک انت ہم، وت قاضی انت ہم۔ من ہے خبر ء
 چوش کشیں کہ و ہد مسترین شرگدار انت چشیں شاعر ء شاہ نویساں ہر لوز انت بچاروک انت
 کہ گارگارتوتی و ہد ء بنام رزوا، بلے یکے چست بیت ہنچیں کارے کنت۔ کہ زبان ء لوز انک
 تہ قرنائی قرن منت وار بیت، اے گاریں گوہرانی پذیر کنوک ہم شرگدار انت۔

شرگدار یک حسابے ء ہما گوہری انت حا کاں کپتگیں گراں بہائیں گوہر قیمتی ء
 پیٹیت در گیجیت ء تراشیت ء الماسیت ءے شرگدار گو سنگیں دوز ء نوبت ء تواریخی
 چست ء ایراں پہ آوکیں دوز ء نوبت ء آدینک ء چاریت۔

شرگدار ء اولی مسترین سپت آئی نترسی انت۔ آ کہ ہج کسی بیم ء ترس ء کمار نہ کنت وتی زرد ء
 گوانک ء اشکنت پہ مہر ء دوستی شرگدار ء بد ء رد پہ دوستی انت شرگدار ء گلا ء ستان پہ دوستی انت
 شرگدار وت دانندہ ء علم زانتے ہمیشا آ پہ ہج گونگ ء دگر ء ریپ ء پڑگک ء ایرجیک نہ بیت۔
 ما، وتی دوز ء شرگداری ء بچاراں۔ تہ دشتی ء اے کتاب چونترسی ء آشوپے ء دیما کیت۔

یکے بوشیت کہ دشتی ء رافلاں مردم ء جنگلی کرتگ۔ تہ من ء باور نکنت۔ پرچہ کہ من فلاں
 مردم ء پیری ء نا پھی کسان سالی ء سرا پکت ء سد کی انت صد سالگیں غلامی ء وتی کرتگیں
 چیزان ء یلو دیگ تنگہ باز و ہد ء مدت لوٹیت۔ چشیں مردم ء کہ جان و جون اش ماں ہے
 ماہ ء سالانی تہا انت بلے عقل ء زانت اش صد سال گہن انت نشکنت گوں ماہ دیوان اش
 گوں مرتگیں مردمان انت گوں اے کپان منی گوستگیں در ستیں شاعرانی ایر جنگ نہ انت۔
 پرچہ کہ عہدی شاعرانی گال ء نوکیں شاعری ء رہند ء پہ حیال ء نوشتہ ء ہج چشیں جتائی نہ
 دارنت۔ بلے مئے اے دور ء مردم چوستگیں کڑی ء انت۔ کہ کس نہ زانت کہ گوں کجام
 سر ء بڑوت کنت نہ گوں گوستگیں شاعران ء نہ گوں اے نوبت ء شاعران۔

ہر نوکیں چیز آلم نہ انت کہ شر بہ بیت بلے۔ ہر نوکیں چیز چونہ انت کہ خراب انت۔ شر گداری
 ہے شری ء حرابی ء در گجگ ء کشت۔ ہمیشا مئے اے دور ء شاعر ء لوزانت کہ ہج رنگ ء
 وتی ایراد ء کمی آنی منگ ء اوشتوک نہ انت پما اون دشتی ء گالے چون زہریشیں تیر ء بیت
 بلے اگن چشیں و ہد ء شر گداروت ء بداریت پہ لغوری ہج بوت نہ کنت۔ زہگ وانگ ء نہ
 روت صعب ء بیگاہ نشہ مجولی کنت اگن مسترین برات ءے چار شہمات جنت ء وانگ جاہ
 ء دیم ءے دنت تہ آ زہگ آ ساعت ء و کشت کہ منی براس منی جان ء دشمن انت بلے رند ء
 کہ وانندہ ء عالم بیت تہ پھمیت کہ اگن منی براس ء من ء منہ جتیں ء بہ اتکین ء گوں من مجولی
 ءے بو کرتیں تہ منی حال ہمانا وانندگی بوت اے مہر ء کساس ء مردم کہ پھم زانتے بیت زانت

عے بے شک آلوزانت کہ وتی شرء گندگ ء پھ لوزانک ء نہ زانت ء بودنا کی ء پھمگ ء بدل ء ایراد ء پھ وت ء زیان زانت تہ ناپھے چو ہم نہ انت۔ کہ دشتی ء پھم ء زانت ء بدل پیداک نہ بیت نہ دشتی ملائک پے نہ دومی کسے ملائک یے بوت کنت۔ دشتی چو کشے وانگیس سپاہیانی نر پاں چو افسر ء کو کار جنان ء گوزگ ء انت چیزے کندیت چیزے چوزال بول ء پچک ء ذنت۔ بلے نر پانی پروشگ ء پد دشتی برز ترس جاہ ء اوشتیت ء گشتانک کہ بنا کنت تہ دمانے ء پد ایوک ء اوشتاتہ۔ لوزانک ء کہننن نہر بندوک وتی ایر جہلگ ء کپگ ء چم ء وت چون دیست کنت۔ اگن دشتی ایوک اوشتوک نہ بیت تہ چون کنت بلے اے سد کی ء دشتی ء رامن دئیں کہ تو ایوک نہ بے اگن تو وتی جار ء کو کار ء بندمہ کئے تہ یک یک ء پد اشکنوک مچ بنت تو پد امر دمانی تہا گار بے۔

اے دوئیں دانک ء مثل دشتی ء شرگداری گوں آئی جند ء وہد ء مدت ء مق دیگ ات کسی ایر جنگ نہ ات پرچہ کہ بانداروچے مردم دشتی ء شرگداری ء گوں آئی دور ء نوبت ء ہمدپ کنت ء چارنت ء وتی گپ ء جنت۔

شرگداری بلوچی زبان ء لوزانک ء اے سر حال ء اولی کتاب انت۔ پمیشا ما پھ پھر ایشتی ء رانوزانکی تاریخ ء نہ شمشنگیس خدمتے گشت کناں۔ اے کتاب دود، شاعری ء شعر ء سرا بہر انت، دود و شرگداری نوشتانک نہ انت حالانکی انت شاعری، شاعر، شعر، شرگداری انت۔

شرگداری لوزانکی چاگرد ء تہا پاد پچ انت بندی نہ انت بلے چو ہمک شرگدار ء ڈول ء دشتی ء ہما

شاعر ۽ شعر در چنگ انت کہ آوانی چند ۽ پسند نیکنت منی زانت ۽ شرگدار ۽ راے بندگی نہ
 برازیت عنقا سید ہاشمی، عطا شاد ۽ شاعری ۽ شعرانی چکا بلکن دشتی ۽ اے خیال گور بوتگ کہ
 ہے چکاس کر زنت ۽ بس۔ شرگداری ۽ اے بہر پہ منی نر ۽ دشتی ۽ ہدو کی یکجا ہی
 sentimental attachment ۽ پذیر کنت ہے رد ۽ دشتی ۽ اے شاعرانی عیبانی
 بدل ۽ جوانی در گہنگ انت۔ ہواے ٹوک است انت کہ ہے نیام ۽ دشتی ۽ یک سر جمیں لیکہ
 یے سہرا کر تگ پہ اے دور ۽ شاعری ۽ اودومی شاعران بلے اگن اچ نیم گندگی ۽ بدل ۽ سر
 پورئی ۽ جتائیں نوشتانک بوتیخت تہ شرگدار ۽ منت گیشتر تربوت۔

اے دور ۽ مستریں لوزانگی جیرہ، زبان انت۔ زبان ہما کہ سر جمیں بلوچستان ۽ بہ
 بیت۔ یک کنڈے ۽ یک دنگے ۽ زبان ۽ سراپہر بندگ جاہلی ۽ نازانتی یے ۽ پہ زبان ۽
 زیانے۔ دشتی ۽ زبان ہما زبان انت ہر د مگ ۽ ہر نیمگ ۽ بہر مندی ۽ پد ہم وتی جتائیں دہگے
 است ۽ کہ اے دور ۽ لوزانتاں گیشتر تر پہ ہمک پہمی ۽ رندگری ۽ اشته داتہ۔ حبر صد ۽ بن
 یک، شرگداری پہ وتی تہر ۽ بلوچی لوزانک ۽ تاریخ ۽ اولی منت انت کہ بدواہ پہ چ کست ۽ حیر
 لوٹ پہ چ واہگ شمشت ۽ نہ کنت اگن بنی آدم بنی آدم ۽ ملا نیکت یے ملکیت۔

عطا شاد

حیرانی تمن ویران انت

پہ یک قومے ۽ چکا سگ ۽ آئی ۽ دود ۽ ر بیدگ ۽ چارنت۔ اودودر بیدگ ۽ چار ۽ چکا سگ ۽
 ایش چارگ بیت کہ آ قوم وت ۽ چوں کنگ لوئیت آئی ۽ منزل چے انت بزاں آ قوم ۽
 جوانین ۽ گندگین ۽ کیلو چے انت آ کجام چی ۽ جوان زانت او کجام ۽ گندگ۔ ہرج قوم ۽ گہہ ۽
 بد آئی ۽ دود ۽ ر بیدگ ۽ پد ر کنت۔ او اے گہہ ۽ بد ۽ پد ر کنوک آ قوم ۽ مردمانی ”نند ۽ پادا“
 لیب ۽ گوازی، متل ۽ بتل، شعر ۽ صوت انت۔

بلوچی ۽ چک ہنچو کہ چہ مات ۽ لاپ ۽ در کیت۔ چماو ہد ۽ مہم ۽ انت بولان ۽ برف پوشیں کوہانی
 تہاودی بیت یاروچ اریشتی بلوچستان ۽ تاہاپ ۽ ریکیں پانداں بولان ۽ اگارانہ تہاودی پیٹگیں
 پتنگ گوں برف ۽ تلاران روکیتی بلوچستان ۽ چک گوں لوار ۽ تبد ۽ تاہاپی ۽ سیہ گواتاں پیڑتہ
 آستر بو آن بیت اے ہیل آئی ۽ زند آئی ۽ زند ۽ یک بہرے بیت ۽ آئی ۽ زند ۽ اے بہر یک
 آہیں گواچنے بیت و ہدے جنگ ۽ جیزہ آوانی زندانت تہ آوتی اے مذی ۽ سر ۽ شاندار ی
 کنت او بلوچانی گہیں مردہا کس انت کہ پہ جنگ مرد ۽ چہوت گتے گپت۔ آوانی گور ۽ مرد ۽
 جوانی ۽ کیلو آئی ۽ دل ۽ زہرگ انت۔ آ مردم ۽ مال ۽ مذی ۽ نچارنت اگن چارنت گڈا مرد ۽
 کمانداری، زہرگ، مہمانداری ۽ میار جلی ۽ بلوچانی بہادری چہ اے گپاں پدربیت۔

حیرانی تمس ویران انت

سوب گوں شکلیں جنگان انت

بکند کہ چه تو پکانی نام ء حیرانی تمس ویران انت۔ سوب گوں شکلیں جنگان انت ء گزگ ء مردم ء
دپ زہر بیت او چه جنگانی ترا نگ ء دل ایر نندنت بلے بلوچانی دل ء جنگ چوشکل ء وش انت۔

شپ انت بلوچاں دیوان گتہ۔ ٹگ ء سردار شنگ۔ پترے توک ء پہلوانے نشہ۔ ساز ء

زیمیل شکینگ ء انت۔ پہلوان وتی شعرانی تھاہے ٹگ ء پت ء پیرکانی مزن زہرگی ء

کتہاں کاریت منع نہ انت کہ بلوچی دیوانے ء یک ذالبو لے ناچ بکت۔

یک ماتے ء وش ء زند آئی ء ہست ء نیست درست آئی ء چمائی روک آئی ء

چک انت۔ دُنیا ء شرترین چیز آئی ء پہ وتی نیچ ء پسند بیت۔

یک بلوچیں ماتے پہ وتی نیچ ء زرز مال نہ لوٹیت بادشاہی اوبان ء بادگیر نہ لوٹیت آ کشیت کہ

آئی ء دل ء بند زہم جنے بہ بیت گڈا آئی مراد حاصل بنت۔ آ وتی نیچ ء چونازینیت۔

قرباناں ہما روچانی

(منی) بچی مرکباں سواری بیت

زرمشیں سگارے زیریت

گوں پنجازمزاریں پیلاں

شکینیت بداں پس یگا

من گوں سد جن ء ہلک یگا

توصیف کناں بچی ء

بچار کہ اے مات ء دل چے لوٹیت۔ آچے گچین کنت پہ وتی بچ ء۔ یک گوہارے وتی

برات ء چوش نازینیت۔

براتی ء منی میرین ء

کو پگ اسپراں رُوسینگ

لانک بند جا بوانی تیراں

براتی ء گمیت ترڈو کیس

براتی ء سگار برڈو کیس

یک گوہارے ء دل چے وتی برات ء مہر بے کساس ء است گوہار وتی برات ء چے وتی جند ء

چے وتی زندا چہ ہرچی ء کیشتر دوست داریت یک گوہارے ء لالہ اگن وشنا میں کارے بہ

کنت۔ گڈا آئی ء رُو، گوں دز گوہاراں بالا بیت یک بلوچی دُتکے وتی گدان ء ساہگ ء

بشتگ اوچہ و لہجہ خُدا ء یک براتے ء دز بندی ء کنگ ء انت برات ء لوٹیت کہ۔

اللہ من ء براتے بدے

تیرے چناں لانک ء دیاں

گوں لشکر ء گوں ء کناں

آئی ء دز گوہارانی لالا مہمان رونت۔ زہم جنی ء نام کشت۔ آیانی گوہار پہر بندنت۔

اے گوہار ہم لوٹیت کہ آئی ۽ براتے ہم گوں لشکر ۽ گوں بہ بیت۔ بکند کہ کشیت من ۽
براتے بہ بیت کہ گوں لشکر ۽ گوں ۽ کنائ۔

بچ ۽ سیر انت۔ پہ مات ۽ گوہاراں شادہ ۽ روج انت۔ ہلک ۽ جنیں بچ انت صوت ۽ نازینک
انت۔ سالونک ۽ مات سالونک ۽ توصیف ۽ اے ڈؤل ۽ کنت۔

ہلو ہالو کن ات بچ ۽ منی ۽
منی بچ ۽ او، وش رنگین کمئیت ۽
کیت ۽ سنج ۽ سالونک ۽ سلاحاں
منی سالونک ترائے چیز براہی
تپنگ ۽ اسپر ۽ زہم بادشاہی

سالونک ۽ پوشاک۔ آئی ۽ چوٹو۔ آئی ۽ رنگ ۽ دانگ ۽ توصیف ۽ کس نہ کنت اشی ۽ کس نہ
کشیت کہ سالونک ۽ پاگ پڑ کہ براہنت توصیف ایش انت کہ

سالونک ۽ کماں شرطانی ماپہ ملگی سالونک ۽
سالونک ۽ کیت تر دوکیں ماپہ ملگی سالونک ۽

یک ماتے کشیت کہ آئی ۽ چک ۽ دیم ۽ گرمیں گواتے مہ کشیت آئی ۽ دل ۽ آئی زہگ پھبر سکی
۽ سوری مہ گندیت۔ چہ چم ۽ دیدوکاں دوستریں بچ ۽ ہے مات پہ مر ۽ دیم دیگ ۽ انت پہ پت
۽ پیر کی نام ۽ سر ۽ وتی بچ ۽ سر ۽ نہ پلیت بچ ۽ راز ہم ۽ پہ وتی دستاں کو پگ ۽ دنت او کشیت۔

بچی منی چم ۽ چراغ

مئے دیدگ ء زرد ء مراد
 زہم ء بجن نام ء درآر
 قبر پیرک ء انبوه بیت
 (تئی) مرگ ء من ء حال رسیت
 پیراں دویر ورنہ باں
 تئی موتک ء بدل ہالو کنناں

ادا بکندت کہ مات کشیت کہ آئی ء بیچ ء مرگ ء حال پرائی بہ رسیت آدو
 برورنا بیت پرچہ کہ اگن آئی ء بیچ کشگ بہ بیت تہ آ نام دار بیت وش نام بیت مردم آئی
 ء گپاں جنت۔ چریشی ء مردم ہلک کت کنت کہ زہم جنی بلو چانی پیرکی میراث انت
 اوچرے میراث ء بیچ بلوچ ء چک ز بہرنہ انت۔

بلوچی دود ء ریدگ ء یک بہرے مہمان جلی انت۔ بلوچ پہ وتی مہماں داری ء مزن
 پہر بندنت۔ بلوچانی ہلک ء یک درآمدے کیت پیر ء اگن آئی ء چورہ یے یا
 جنوزامے گندیت گڈا براں ہمائی ء مہمان انت منع نہ انت جنوزام ء گدان ء دپ ء
 نندو کیس مہمان ء ہلک ء کماش پاد بکنت ء وتی لوگ ء دپ ء برت بکنت اے ہند ء بکند
 یک ماتے وتی کسانیں جنک ء چولولی دنت۔

مہکوگ منی کاڑے بیت
 کل ءے چہ من ء گتایت

وتی براتانی خیال ءے غور بیت
 روچے صد نفر شونایت
 شپ شام ءے کشیت گھوراں
 نیمروچ ءے نزنکلیں میشان

دیست ات کہ یک ماتے پہ وتی نازانی لاڈکیں جنک ءے چے لوٹیت آئی ءے مراد ایش انت کہ آئی
 ءے جنک مہماناں شوناؤ کے بہ بیت۔ اودومی آوتی برات ءے کسان میار ءے عزت ءے لچ ءے بداریت۔
 بلوچانی میار جلی ہم چہ مزن زہرگی ءے مہمان داری ءے پدانہ بنت آکشنت میار مردم ءے پونز
 انت اگہ مردم میار ندریت۔ بزاں وتی پونز ءے بریت۔ بی بی گوہر کیت اوچا کر ءے باہوٹ
 بیت چا کر پہ بی بی گوہر ءے گوں گوہرام پرتگیں سی سالاں جنک کنت۔ تنکہ آئی ءے دل چہ
 بن ءے لیٹیت میر چا کر بی بگر ءے قندھار ءے دیم دنت کہ قندھار ءے لشکر ءے بیاریت ءے گوہرام ءے
 ”چک چین“ بکنت۔ چہ اوداں بی بگر گوں قندھار ءے بادشاہ ءے آوار ءے کیت۔ آئی ءے جنک
 گرانا زوریت ءے کاریت، ءے باہوٹ بیت۔ گڈا گوہرام پہ چا کر ءے پندر کنت کہ بیامن ءے تو
 دوئیں گوں قندھار ءے بادشاہ ءے جنک دیوں۔ پرچہ کہ اے وہدی بی بگر منی باہوٹ انت منی
 اوتی جنک رند ءے است انت اشی ءے گشت میار جلی بلوچانی مثل انت کہ۔

آمردکہ میاراں جلنت
 نیم روچاں نہ ریشاں واماں

یا

مرد میاراں ماں چادر ء بندنت

نامرد میاراں ماں رہ سراں ریچنت

اشی ء بید بلوچانی کینگ سک باز انت۔ وتی بیر ء پھر بے خیال نہ بنت آوتی بیر ء بیہہ پشت نہ

گیجنت۔ اگن مرچی گپت نہ گت تاں پشتانی پشت آوانی دل ء کہت انت چو کہ گشت۔

بیر گوں لگور ء بات

لگور ہے ملک ء بات

بلوچ گشت کہ۔

اگن سنگ ریزنت ماں جہل بنیں چاتاں

گڈا کینگ چہ مردانی دل ء کنزنت

بلے ناں سنگ ریزنت نہ کینگ اش کنزنت

بیر بلوچانی تاں دو صد سالان

لستہیں آہوگ ء دودنٹان انت

چرے حبر اں پڈ ربت کہ بلوچ چے انت؟ او چوں بوگ لوشت، بہادری، مہمان

داری، بیر گیری، میار جلی ء ”ہو ردگ“ بلوچانی دودغر بیدگ انت۔

دوشی کپوتاں نالگ

اے نوشتا تک ء سر حال تہ اے بیتیں کہ ”کپوت ماں بلوچی شاعری ء، بلے من پہ زانت، دوشی کپوتاں نالگ“ کتہ ہر کس کہ ہما ہند ء نندیت ائم ء وتی چپ ء چا گرد ء چیزاں چاریت پیرس ء لوزانتے (ادیب) ء نوشتا تک ء بوائے، آئی توک ء ناچ ء صحبت او کیفانی گپ بنت ہنچو عربستان ء مردم کہ مچکدگ ء لُوڑ پڑانی گپ ء جنت۔ ایرانی شاعرے ائم ء چوش کشیت کہ ”من کیفانی قدح ء ہمیشہ دپ ء درنگناں کہ اے منی مہلنج ء شیر کنیں رکانی تام ء کثت۔“

مے کوہ ء گراں ء گیا میں کو چگاں، ناچ ء صحبت نیست کیف ء قدح نیست۔ اے ہند ء شنز و کیس نو دوش نالگیں کپوت اُست۔ ہمیشہ شراب ء کیف مے عاشقان دوست ء ترانگ ء نہ پڑیت، نودانی سکیں شنزگ ء کپوتانی مالگ مے شاعرانی مہلنج ء زپتیں زہیران کارنت۔ ہمیشہ ہرچ بلوچ شاعرے ء گالاں بکندے۔ آ کپوت ء نام ء کاریت۔

مے شاعری ء کپوتانی ونڈ چہ درستاں گیش انت ء چشیں شاعرے نیست کہ آوتی گالانی تھا کپوت ء نام ء نہ گپت۔ اگن مے کوہنیں شاعری ء بچارے آچہ کپوت ء نوداں ہج درنہ انت۔ اگن راستیں بلوٹے کپوت ء مے شاعری سک براہ دار ء جلوہ ناک کنگ مے گت ء گرغ پت ء گیا بانانی شاعر کپوت ء ابیدگہ ہج ء چو براہدار کت نہ کت۔ کپوت ء برے مے شاعر وتی دوست ء پلو ء پہ قاصدی دیم دینت۔ وتی دروتاں آئی بانزلاں بندنت۔ اوپہ

دوست ء راہ دینت انچو کہ صد و کشیت :

تو ننگ ء چینگ چنے	تینا نلی مرغ راگیں
زباں بہارانی چنے	چینکاں پلارانی چنے
چینکاں ماں شارع دامن ء	بیا کہ تراچینگ دیاں
سُٹ ء طلاہ رتچ کنناں	آپاں ماں زر ء قدح ء
ملک یے کہ نام ء باہوانت	بیا ء منی دروتاں بہر

اودا کہ کیا انت یلیں.....

ہے ڈول ء دگہ شاعرے کپوت ء قاصد کنت

او کپوت بیتاپی مجن زنگ ء
 بال کن چہ انبوہیں چش ء لب ء
 چو نبی نادانے بخت تیرے
 مے زہیرانی کاگد ء سوچیت

دگہ شاعرے دی ہے پیم ء کپوت ء قاصد کنت۔

او کپوت سیہہ تاکیں کہیرانی
 بیا منی قاصد بی زہیرانی
 برو ہمود ء کہ ننگ انت جانی
 آ کسا نکلیں دوست وفایانی

ملافاضل گشیت کہے

کیوت چاہی منا کپتہ ہزار کار
 غموں بازانت خیالاں پتکوں بار
 دیاں دروتاں ترا او مرغ دل ء دار
 شہ مرید ہنچو گوں کیوت ء کلوه کنت

ندئے ماں شاہی کاپر ء لب ء
 کوکو کن او حالاں پیر

پدا گشیت کہ تو کہ جانی ء منی حالاں دیئے گڈا آدل ء داشت نہ کنت! ارس ء اولمب بیت گڈا
 وتی سنٹ ء بزیر ء ارساں ءے بگر۔

”نگر ہیں سنٹ ء چیر جن ء ارساں ءے بگر“

دگہ شاعرے ہم گشیت۔

او کیوتانی راگیں چاہی

زیر سلا ماں ء جہہ جن بانگواہی

دگہ شاعرے ہم گشیت کہ

او کیوت سبزیں بیا بہ نند جہل ء

نالگ ء فریات ء مکن بال ء

زیر منی پردردیں دل ء حال ء

سرکن پہ مہرنگیں کسان سال ء

مند مکران ووش کشیں شاعر ملا قاسم گوں کپوت ووتی دروتاں گون کنت۔ آپوت و کشیت۔

وش کشیں قمری بیا سخن دانیں

مرغ ووش لوز، طوطی الجانیں

قاصد بی پیغاماں ہر باریں.....

ملا فاصل و شعرانت کہ

کرامگانی چاہی کپودر ووش زیملمیں

شکر گفتار و شہپر و شہمیر بانزلیں

بیا ہر مرچی مرغ منی پیغاماں دلیں

ملا قاسم کشیت کہ

کاسگانی کناں کپوت آپ کن

گون ووتی نقشیں بانزلاں ہال کن

گون منی دوست و گال و احوال کن

بلوچی شاعری اے کپوت و نشونداری و باز براہ دار و جلوہ ناک ٹنگ۔ اے مردم و دل و کار کنت گشے

شاعری چری نمیں عاشق یے کہ گوں بالی مرغاں کلوه و حال کنت چہ اشئی آئی دل و حال سہرا بیت۔

قاصدی و نشونداری و ابید بلوچ شاعر کہ کپوتانی زیملاں اشکنت۔ آواں ووتی دوست و ووشیں

ٹونک و حبر گیر کایننت۔ و کپوتانی فریاتاں کہ اشکنت، گڈا ووتی دوستانی دوری و ترانگ و

کپنت، آوانی دل ء گشئے کپوتانی دوست دی چراہان کسر کپنگ انت۔ حانی کشیت۔

دوشی کپوتاں نالگ

واہیں دلش آگاہ کنگ

شے ء خیالاں کپنگوں

ہنچو شے مرید کشیت

مکھی در بندء کپوت فریات ء مکن

نالگ ء زنگاں گوں منی بالادء مجن

اندر ء چیری چاکر ء کانارے جنگ

قپ رُوپوش انت گمگماریں درد کشت

(صدیق آرات)

کوکو کپوت بازیں مکن

مہگونگ ء یات ء مہ گنج

دل ستلکیں پاپار کنت

(دگر شاعرے کشیت)

بلن ء بڑکاریں کپوت

کوکوکن او ڈاہ دئے منا

من چو تو آغم وارنگوں

(سید ہاشمی ء شعرا انت)

من چو کپوت ء نالاں پہ دوست ء

شیداؤں چو عومر ء

مے بلوچی شاعرانی وت ء چو کپوت ء بزرگ گشگ یا کپوت ء چو عاشق ء در دوار ء زہیر وار گشگ

اُشکنوک ء وانوک ء دل ء کار کنت۔ پرچہ کہ کپوت گشے ہنچیں بزرگین ء غریبیں مرغے۔

برے مے شاعر کپوت ء وتی دروتانی قاصد کنت۔ برے آئی ء وتی ڈول ء زہیر وارنگ

گشنت ء دگہ برے گشنت کہ کپوت چو آوانی مہلنج ء انت پرچا کہ کپوت یک زیبائیں

مرغے۔ ء چوش ہم گشنت کہ مے مہگونگ چو کپوت ء شررنگ انت او آئی گام چو کپوتی انت۔

ہنچو کہ ملا فاضل گشیت۔

باغانی کیودر سبزیں

طوطی زیمیل اووش لہزیں

بزاں منی دوست چو باغانی کپوت ء انت ء آئی زیمیل چو طوطی ء زیمیل ء انت۔

دگہ شاعرے چوش گشیت۔

افسوز پہ مہرنگیں دنانی ء

گوہریں موتی ء زرانی ء

کبگی رفتار ء لڈگانی ء

نور محمد بم پشتی گشیت۔

چو کپوتی لڈگاں ایر کپتکت کاڑ زخبریں

ملا فاضل گشیت کہ بزان آئی دوست ماں بادگیر انت۔

کپودر ماں گل ء درنگ ء

انارے پنگ چوانب ء

فاضل دگہ جاگے گشیت۔

جنک کبگی کہ لڈی ماں بہار ء

منا گندیت ء چیرذنت انت وتارا

ملا قاسم گشیت۔

لال وتی ہلک ء دزگہاراں پنچ ء ششے

کبگی لڈان انت کرام کنان انت کش ماں کشے

اشاں ابید بلوچی ء دراہیں شاعراں وتی گالانی تہا کپوت وتی قاصد گتہ۔ وتی مہلنج ء

گننگی گتہ ء کپوت ء فریات ء چہ وتی دردگیر آورتکت۔ راستین ء بلوٹے کپوت

گوں مے بلوچی شاعری ء جوان دپ کپتنگ۔

نوداں شنزنگ بانگواہی

بلوچ شاعر گوں قدرت (Nature) ء چون ڈنگ انت، اے برء بیدہانی نندوک
 چونیں پہک دل انت، برء بیدہاں نشنگ انت۔ دواراں پت ء ڈن انت۔ سیل ء سواداش
 ماں بہاری سزگ ء نیلیں آ زمان انت و ہدیکہ بہار ء سیل ء سواد ء کنت گواڑگ ء پلانی میان
 ء وش رواجیں کبرگاں، طوق غوریں شاننو آن ء میناب رنگیں کپوتاں گندنت، آ چرے
 بہارانی پلن ء گواڑگانی گندگ ء وتی مہلنج ء بچکند ء ترانگ ء کپنت۔ اے پلن آوانی املن ء
 بریکانی بو ء کنت۔ ء برے آ کبگ ء کپوتانی لڈگان گندنت ء وتی دوست ء گیر کارنت۔

گدان نندوکیں بلوچان ء چه قدرت (Nature) ء دورداروکیں یا اندیم کنوکیں بچ چچی یے
 نیست۔ پراہین ء پاچیں پلانی تہا مستریں ساہگ آسمان ء دومی دو، تگردی گدان، نہ چرایاں
 ہونکیں بام چیرانت نہ رولہ اندیم انت۔ ہمیشا آ چه گواڑگاں وتی دوست ء بچکند ء حال ء
 گزنت۔ چه کبرگانی لڈگاں وتی مہلنج ء رواجان گیر کارنت۔ چه کپوتانی ناگاں، چه کبرگانی
 لڈگاں وتی مہگونگ ء دل گیریں گالاں یات کنت۔ چه رجبگیں کنوشاں گشنت۔

جی باتاں منی مہرنگ ء دروت ء احوال

کہ سمین چندن ء مسکاں منی جیگ ء درنزی

(عطا شاد)

ادا آ جزم ات کہ نو دنتھا ء سراسنز نت ماں شانت تہ آئی ء سیمک ء حالاں دینت۔ پدا

بی بی سیمک دگہ پدے گوں نوداں چوش گشیت۔

تا نہی نوداں گوں شما عرض انت

لانڈو ء شانک ء مینگ ات فرض انت

شما شہیدانی زیارت ء مین ات

اچ سمینانی گلگل ء ہاں

اے بی بی حانی ”چاکری کوٹ ء ماڑی ء لڈو کیس پری“ انت کہ ”شہیں مرید“ ء

خاترا نودان ء چومیار ء گردینت۔

نوداں گوں شما منت انت

بیات چہ زر ء سورین ء

گواراں ات سرا شے بیگ ء

جام ء راجر آئی ء دوست ء نشکاں دنت۔

اتلگ انت کندان ء گروک دوشی

کیہوی ء چہ جلگہ ء پارا

نشک دوستانی داتکنت مارا

عاشقانی دل ء اے دنیا ء شر ترس چی آوانی مہلنج انت۔ وش ترس چی دوستانی یات انت۔

ہمیشہ ہر جلوہ ناکیں جی یے آگندنت وتی املانی ترانگ ء کپنت۔ نودانی وشیں ساہیل ء
سبکیں شنزگ التا آوان ء وتی دردانگانی ترانگ ء پڑینت۔ شہمیں گروک آوانی مہگونگ ء
بچکند، نودانی سیاہ بزی آوانی سیاہیں گلاک ء نودانی شنزگ نوک گواپیں سرء وشبو آنت۔

جنت گروکے ماں حلقہاں دیریں

تاں نلی ء ماں تنک دپیں گا جاں

زرنگ انت ہکیاں املن یگاں

کندگ ء لیباں دُرحدیث یگاں

اے دُرگالیس شاعر اسحاق رند ء گپ آنت۔ نوں بکند کہ ”چاکری کوٹ ء ماڑی ء

لڈوکیں پری“۔ چے گشیت، باریں آئی ء چے گیر کیت۔

کوشان گشنگ بریگا ہی

نوداں شنزنگ بانگوا ہی

دلبریں زہیروں نیلنت

کپتاں ترانگاں شے یگاں

باریں دیوانگلیں مرید ء نود درگیجنت یا نہ؟ آوت (مرید دیوانگلیں) چوش گشیت کہ نہ

نوداں دلی دروہے کتہ

گپت اش مناں بیدہاں

غُ پداے

نود شنزنت چه ہمبو ہیں بیکاں
 اچ گل ۽ نوک گواپیں سر ۽ وشبو
 ایوک ۽ شئے مرید نہ انت کہ بیدہاں نودے گرت ۽ بمبو ۽ بیکانی وشبو آں آئی گین
 ۽ جنت۔ اے نود عطا شاد ۽ دی جیگ ۽ چندن ۽ مسک درزنت۔

چہ کہیے ماں سباہاں تنی مہر شزنی
 چوکہ سر گوات کہ ترمپاں دل ۽ پتاں درزنی

پدا

بام گواڑگاں ساری نمب نود شزانت
 ہر گجا سمیں لال ۽ دروشم ۽ جنزانت
 غُ پداے نود گوں عطا شاد ۽ چوں کنت۔ کہ گوارگ ۽ شزنگ ۽ رند گے نشانے ایر کن انت۔
 اے تنی مہیر ۽ شزنگ چه سمین مسکین ۽
 تو زانے کہ چه ذرینے ماں دلاں شکینتہ
 دگہ شاعرے ۽ وتی دوست ۽ شکلیں داب گیر کیت۔

دوشی میں نودانی سبکیں مور شزنگاں
 مے سر ۽ پاگ اش میتنگ گوں جاڑیں شیشگاں

من زبادبو ء چندنیں زین ء کپتگاں
پہ وتی دوست ء شکلتیں واب ء رفتگاں
اگاں نودمہ شزننت گڈاملافاضل چوں پہیل ء رفت گل ء چوں ودی گت۔

موسی ترہوراں الم چو خیمہ زدی
آگسد رنگیں کہربا شزنانت ڈردی
پرتماشائی رفتگاں سیلان ء ندی
ماچراگ جاڑیں شانتگت گل بیتہ ودی
ہے ڈول ء نورمحمد بمشتی ء پری ء نقاب ء برقعہ ماں ”گوات گر“ ء ساہ ء مینگ ء
آئی زہیں بیک شکنینگ بنت۔

مروچی نود سحرگاہ ء

جو بندت اناگاہ ء

ردنت اچ قہریں دریاء

شلنت پہ حکم ء اللہ ء

پری ماں گواتگر ء ساہ ء

نقاب ء برقبہاں مینت

زہیں بیکاں شکنینت

ہنچو دگہ شاعرے کشیت۔

نود مروچی چہ شک ء دہقانی رستگت

شاعروتی دوستان دروت ء احوال دیم دینت۔ ہچ چوشیں قاصدے نیست کہ آوانی کلوہاں
سر بکت۔ چشیں و ہداں گڑا شاعروتی دروت ء احوالاں زری نوداں گوں کہپت۔

سرکن ات احوالاں زری نوداں

سارت ء وش گائیں دلبریں ککوشاں

(احمد زہیر)

قاصدی سرگرت زری نوداں

چو سہیل ء سیاہ ء ویرانوں

(رونق بلوچ)

ملا فاضل ہم کشیت۔

سلام گون انت نودان ء زری آں

علیم کہربائیں ساوڑی آں

اے چری نیں شاعرانی دل ء برے نود آوانی دردانگانی زپتیں زہیراں

کارنت۔ برے آوانی دوستانی سرا سہیل انت۔ برے چہ مہراں زباد کارنت۔

برے گوارنت ء تنگتیں زرد ء آپ دینت برے آوانی قاصدان۔ برے ہمے نود پہ

بی بی سیمک ء آئی نتھاء سرء پاگ انت چو کہ گشیت ۔

اچ مجاں استینے سرء کشیت

برز چہ ماران ء کمیں کوہ ء

کہکر اش نتھاء سرء پاگ انت

جیہر تئی ہمبوئیں گلاک انت

شپ گروک میان ء گوہریں تیغ انت

گرند نتھاء توپک ء گوانک انت

اے ویراں گونگیں جن ء گشگ تہ ایش انت بلے ”مرید دیوانگیں“ گشیت ۔

نود کہ شزنت حانی ء ارس انت ترونگیں

اے لڑیں نوک آپ حانی ء پلتیں کندگ انت ۔

عطا شاد گشیت کہ ۔

اے منی ارس تئی ششنگیں بیک ء نودانت

منی افار ، تئی لہڑی کیں زرد ء اومان

یاچوش کہ ۔

جزاں گند کہ پہ ارسی کیں چماں کنداں

جیہراں گند کہ پہ گریوگی دل زرشاناں

کہکراں گند کہ زہیرانی جتائی ء غماں

کہہراں ء پہ عجب بوسکیں دپ جمازاں

بلوچ وتی گدان ء دپ ء آسمان ء چیر ء وپنگ انت۔ ولبہ حداء جوڑ کتگیں چیزاں

چرایاں جچی اندیم نہ کنت۔ ولبہ حداء زمین ء سر ء سبزیں کاہانی تہا نندوک انت اے ”مسکیں

سمیں“ کہ جنزیت چرائی گت نہ انت۔ ہر گجالال ء دروشم ء گوں جنزنت۔ بامی استال ء

سہیل کہ نک کنت۔ آئی ء پیشانی ء سکت انت زری کوش کہ چہ زر ء ہنچو کہ جنزنت بزاں

آئش ماں پوشت۔ اے نودانی ندارہ یک ماڑی ء بادگیری واجبے ء پہ گدارے نصیب بہ بیت،

بلے گدان نندوک ء سر ء پاگ گوں جاڑیں شیشگاں ہر شپ مینگ بیت ء آئی ء سر ء یک

بانگوا ہے نہ ہر بانگواہ نودشنزنت، آ عمری گوں ہمیشاں پیڑتہ۔

ماجنے ویران گونگ ء دیستہ

اے ویران گونگیں جن بی بی سیمک ات کہ پہ نتھاء دردانی مارگ ء گنوک ات ء رنگ
 نئے چو آسانی پُران ات ہے جن وت ویران ات بلے بلوچی شاعری ء ڈگار آئی ء آباد کنت
 آئی ء وتی رنگ چو آسانی پُران ات بلے آئی ء شعراں بلوچی جلوہ ناک کت۔

شعریک زہیرے یک ترانگ ء یاتے، ہنچو کہ سید ہاشمی گشیت۔

زہیر اول بیت پر بندان دوسے گال

اولاً قاسم گشیت ”غم خیالے ء عاشقی چاڑے“ ہما شعر دیراں جلوک ء دلاں کار کنوک
 بیت۔ کہ چہ خیالانی جہلانگی ء اوچہ زہیرانی لہڑاں در کیت۔ بی بی سیمک ء شعر آئی ء نا لگ
 ء افارگ انت کہ چہ دل ء دردان در یہہ کنت سیمک ء رادژمن ء ٹپے نہ جت کہ آچرائی ء
 درد ء مریت سیمک ء درد چرائی ء وتی نتھاء اتنت، نتھاء زہیراں آئی دل بُرات ء سیمک ء
 فریات کت۔ نتھابی بی سیمک ء کسان سالیں جودات۔ کہ سیمک ء چہ وتی ساہ ء دوست
 ترات کجام بلوچ وتی سرپل اتگ۔ کجام پلن ء وتی ساہ ساتگ؟ بلوچ ہر وہدا گوں جنگ ء
 مڑان انت۔ یک روچے آتک کہ سیمک ء دست ء وت نتھاء ء جتگیں سگار آئی ء جامی
 کوپگ ء دات۔ نتھاء پداوتر نہ کت ء یک نہ ہلوکیں غمانی ٹیکی یے سیمک ء رادات ء
 دات۔ سیمک ہم پرے ٹیکی ء قولی بوت آئی ء وت ء را آئی ء گنجیں زہیرانی ندرکت ء گوں

غماں پیڑت۔ او آئی عدل و دردان سر پہ راہے ء کشت چرائی ء سیمک ء شاعری بکچ بیت
 نین سیمک ء پہ وتی جو دء شعر پر بست ء ہما گال کہ گشے دل ء ریش انت الہمیں عشق گنوکی
 یے ء سیمک ء عشق ء ہم سر پہ گنوکی کشت گنوک پہ دروغین تسلما ہاں وتی غماں بہر کنت بی بی
 سیمک ء ہم ہا بسات ات۔ آئی عدل ء تا نہی نود ء زر ء کنوش آئی ء دروتاں پہ نتھاء
 برنت۔ اونتھاء راوتی سیمک ء حال ء دینت آچم ء ظاہر ء گندیت کہ آئی ء نتھاء مرتگ
 ۔ بلے آئی عدل پھر اشی ء نہ منیت کہ آ بو گشیت آئی ء نتھاء مرتگ آئی عدل ء نتھاء۔

گال ء بولی بیت گوں تا نہی نوداں

شاکئی منت ء من ء مین ات

شاکئی چم ء گریٹگیں ارس ات

اے جواب داتہ تا نہی نوداں

سیمک ء منت ء ترامینوں

سیمک ء چم ء گریٹگیں ارسوں

ماجنے دیران گونگ ء دیستہ

پرتو ء نتھاء گنوک پیتہ

رنگ ءے چو آسانی پراں پیتہ

اے عشق ء آئی ء راچو گنوک کتہ کہ آئی عدل ء جمر ء نود پرائی ء قاصدی کشت۔

سیمک ء شاعری چہ موتک ء بگج پیتہ۔ چہ ارسانی چو لان در آتکہ ہمیشہ آئی ء درستیں
 شاعری چہ ارساں میدتگ آہر و ہدء گوں جمر، نودء گروکاں پیڑتہ۔ اے اہتیں گئے بیت
 عشقی شاعرے ء شعرانی تہا ہر و ہد قدرتی شرنگی ء چیزانی گیش جبر بیت۔ ہے وڑء سیمک
 ء شاعری درست چہ نود، جمر وء گروکاں حوالہ انت چوکہ ۔

ناہی نوداں گوں شام عرض انت
 لاندو ء شاگ ء ینگ ات فرض انت
 شواں شہیدانی زیارتاں مین ات
 شواں زبادانی جیہراں بوج ات
 اچ سمینانی گلگل ء ہااں

اہتیں شاعری ء دو مزنیں بہر انت۔ کہ آماں شاعری ء پینگ لوشت، آدوئیں چیز اندری پکائی
 (داخلیت ء پختگی) ء درری پکائی (خارجیت ء پختگی) اندری پکائی چہ درستان پیش کیت ء شاعری
 ء نمیران کنگ ء اودری پکائی پہ سماجی شعور ء پختگی ء ہم لازم انت۔ عشقی شاعری ء تہا گیشتر
 بہر اندری مارگ انت ہمیشی ء سیمک ء شاعری ء رانمیران کتہ۔ چوکہ سیمک ء اے شعر انت۔

چہ مجاں استینے سرء کشیت
 برز چہ ماران ء کمیں کوہء

کوکر چہ نتھاء سرء پاگء
جیہر تئی ہموئیں گلاکلاں
ترنپ تئی مورتیں جابوء تیراں
شپ گروک میانء گوہریں تیغ انت
گرنڈ چہ نتھاء توپکء گوانگء

چرے شعراں پدربیت کہ آئیء راچنچو دردء دورپر ہے دردانی پاہار آئیء شعر
انت۔ چرے شعراں آئیء دیوانگی سہرابیت کہ آچوں گنوک انت۔ آئیء دلء اے
استینیں کوکر آئیء نتھاء پاگ انت، گروک آئیء سگارء شہم انتء جہر آئیء دوستء
ہموئیں گلاک انت آئیء دیوانگیء چرے شعراں ہم بچارت
درکپیت سالونک دروشمیں نتھا
نیندیء چہ تنک دپیں گورء
شرنہ انت براہندگ ہماگیگء
گپنگ انت گورء کلروہیاں

بی بی سیمک الم انت۔ جزم انت کہ آئیء نتھامرتگء ماں گورء لاپء انت۔ اے آئیء
تجربت انتء فہمتگیں گواچن انت۔ واہگء زند آسارتیں سکین، آئیء ہرودہء ٹوپینگء
انت آسکین چہ آئیء دلء اے انہیں گواچنء دیر کنگ لوٹیتء برے برے کہ اے دودپین

سکین پر بیت تہ سیمک گشیت ۔

درکپیت سالونک دروشمیں نتھا

نیندی ء شہ تنک دپیں گورء

بلے آھتیں لئی گوں آئی ء گوں انت گوں، ہمیشہ آئی ء دپ ء درکیت

شرنہ انت براہنگ ہما گیگ ء

گپنگ انت گور ء کلروہیاں

یا برے برے ہما دروغیں سکین سیمک ء را، اے امیت ء دنت کہ

پرمنی چماں انتھا مہم ء انت

پرمن ء کاریت چیت ء چتی آں

عشق وت مردم ء ہنچو پہ وتگی کنت کہ مردم ء چہ اے دگہ دنیا ء چیزاں سندیت ء گستا کنت

اے عشق سیمک ء رادی چہ اے دگہ درستیں شے آں دیرداشنگ ء آئی ء چم ہرودنتھا ء سکت

انت۔ آ، ماں گور ء لاپ ء نتھا ء گنگ ء انت آئی دل نہ سکیت کہ گور ء لاپ ء وی آئی ء

سالونک دروشمیں نتھا ء دیم دزیز بہ بیت۔ اے آئی ء را کہت انت کہ

دزماں ڈال شاہیں بروتاں انت

ماں بروتان ء برکنیں ریشاں

چوٹو ء دزیز انت زبادانی

آئی ء بنگویں جو دماں گور ء لاپ ء ات مردمانی نژء آ جنوزان ات ۔ ہر کس ء پرانی
 سانگ ء حبر آورت بلے آچہ نتھاء نہ گیشینگ ات ہر وہد ء نتھا آئی ء دیما ات آئی ء پہ
 وت سانگ ء حبر آروکان ء پو دات کہ ۔

دیرو ء ورنا کل منی برات انت

آ منی عاریفیں پت ء ہندانت

آئی ء گشت کہ ۔

ماوتی جیگ پہ نہمت یے بستہ

مرگ ء بوجیت یا سورت ء نتھا

سیمک ء شاعری ء ایوک ء یک تکے ۔ آئی ء شاعری ایوک ء عشقی شاعری انت ۔ کہ نتھا ء
 داتگیں دردانی نارگ انت ۔ دومی حبر ایش انت کہ سیمک ء شاعری چہ نتھا ء موتک ء بنگ
 بیت اوسر ء چہ پاد ء موتک انت ۔ سیمک وت گریت اوصد دل گریو اینیت دومی مشکل
 ایش انت کہ سیمک ء درتیں شاعری تنیگہ دست ء نکپتہ ہمیشہ سیمک ء شاعری ء سر ء دانی
 شرگداری مشکل انت من ء اے شعر چہ صورت خان مری ء یک نوشتانکے ء دست کچنگ
 انت کہ آئی ء ”موتکانی بانک سیمک“ ء سر حال ء نوشتہ کتہ ۔

میر انیس شاعر: عنقا

مردم یونان ء کوہنیں دپتراں کہ پٹیت تہ گندیت کہ یک مردے نشنگ ء یک
پنگانے دست ء انت ءے مرد سقراط انت پنگان ء زہرمان آزہراں ورگ لوٹیت
دگہ ہبلے آئی ء راگشگ ء انت کہ ترا و گچین دیگ بیتہ کہ اگہ تو اے مردمانی دل ء
کیاں بہ جنئے ترا ہے ہند ء زندگ ء کلنت ”من آہانی دل ء گپ کدی نہ جت بلے ہنچو
کہ منی لاپ ء ہما ہانی دل بوتیں ” ہے نہ کتگیں کار ء گناہ مرزا غالب ء ہم پانگ
بیتہ۔ آئی ء اے ردوار تکت کہ آئی وتی شاعری ء نوکیں خیال ء فکر آورتگ، زند ء
دگہ نوکیں نشان داگ ء شاعری ء بانور ء راہ نوکیں مراد سمبنتہ۔ پمیشا گشت اش
غالب گنوک انت رپٹیت کس حبران ءے سر پد نہ بیت مجلسانی تہا گشت اش۔

اگر اپنا کہا یہ آپ ہی سمجھے تو کیا سمجھے

مزا اس وقت ہے جب اک کہے اور دوسرا سمجھے

کلام میر سمجھے اور زبان میرزا سمجھے

مگر ان کا کہا یہ آپ سمجھے یا خدا سمجھے

کئے گشت کنت کہ غالب ء گال گنوکی تران اتنت کہ خدء ابید کس اش سر پد نہ بیتہ ہما گنوکی
تراناں مرچی بندہ پہ شری سر پد بنت زانا آلم ء اشکنوکانی زانگ ء فہمگ ء زوری ات کہ

آسر پد نہ بیقت۔ غالب و زانت کہ آئی شعر بے معنا نہ انت بلے گشت گئے۔

گر نہیں ہے میرے اشعار میں معنی نہ سہی

اکبر و قتی دوستے ء را کا گد نوشتہ کت کہ اقبال ء را بو گشیت کہ پیشیں بے معنی ء نا پاکیں شاعری
مکت، گوں فیض ء ہے بسا ت بوت۔ ن۔ م راشد ء را یک پر شتگیں بائیکل یے آئی ء سنکناں
پیش داشت بائیکل ء پا دگ پر نیست ات گشت اش راشد ء اے تئی شاعری انت بے پا دگیں
باہیکلے اے دیماشت نہ کنت مرچی ہما مردم ہمیشانی پداں کچنکت۔ مئے بلوچی ء شاعر و لاجہ
عقنا ء گوں ہے بسا ت ا تکہ۔ ۱۹۵۶ ء ماہتا ک بلوچی ء ”مروچی چم ء وت کیگد پہ نازے
زندگ ء دیستہ“ اے ڈولیس گال ء غزل شنگ پیگ انتت و لاجہ عقنا ء یک غزلے۔

یک شے مُر بد ء لوگے دیران نبوتہ بس

ہم شنگ بچنکت گڈا ما ہے بلوچی ماہتا ک زرت ء ہر کس ء را پہ چیوا ہے غزل پیش داشت خدا
بزانت آوہد ء مئے دپ ء چے در ا تک ہر کس ء کہ ونت کندگ ء پوست بیتہ و لاجہ آ ذات
جمال دینی کہ ما آئی ء بلوچی ء زانت کار تریں لوزانت زانیں ہمار و چان عقنا ء را و قتی ماہتا ک
ء تہا نوشتہ شنگ ات کہ پہ آئی شر تر انت کہ غزل ء لچہ ء بدل ء ردا نک نوشتہ بکنت اے و لاجہ عقنا
ء و انوکانی گپ انتت ہر کس ء آئی ء را ہے گشت کہ شاعری ء تہا گنو کی تران کنت کس آئی ء
حبراں سر پد نہ بیت۔ بلے آ گشت چو کہ عطا شاد ء۔

من گنوکاں منا گنو کی بس

انگت شکر انت کہ ولجہ عنقا زانت کہ آگنوکی تران ء نہ انت آئی گپ سارینی گپ
انت، زانا وانوکانی زانگ ء کو گے مان انت۔

بلوچی شاعری ء ولجہ عنقا اولی شاعر انت کہ آوتارا چہ فارسی ء کنڑگاں گیشینت۔ ء ماں
بلوچی زبان ء شاعری بنگ گت اے وہاں اے شاعری گوں فارسی ء انچولوڑ ء توڑات
کہ خیال فارسی ء زبان فارسی ء بند ء بوج فارسی ء تنگ (بحر) فارسی۔ آوہد ء میر گل خان
نصیر وڑیں شاعرے چہ فارسی ء گیشنت نہ کت او آئی پشیں شعر پر بست۔

ساقیا جام تا کجا رنگ

مے گفام تا کجا رنگ

یاچوش کہ

قاتل ء انتظار پیداک انت

مثل مست ء خمار پیداک انت

ہماوہد ء عنقا ء گالوار (توار) چوش آتکہ۔

کاگدیں لٹ ہن ء مزواک انت

دل ادا خون خون چاک چاک انت

اگس ماسر بر ء دوئیں شعران بچاروں تہ وت زانگ بیت کہ آوہد ء مے شاعری ء چے حال
ات ماشی گشت کنیں کہ مے شاعری چو کہ ولجہ عنقا ء دل ہن ء مزواکان خون خون چاک

چاک کنگ ات۔ آوہداں شاعر ء شری ء کیلو ہم ہمیش ات کہ آئی ء توک ء فارسی ء گپ گیش
مان بہ بیت۔ بلے و اجہ عنقاء شاعری پہ وتی نازانتیں اشکنوکانی وش کنگ ء نہ کت آئی ء شاعری
پہ بلوچی زبان ء لہو زانک ء شاعری پہ وتی دل ء لہزانی درانگاز کنگ ء کت ہمیشا آئی ء چہ
لشکرے نازانتیں اشکنوکاں وتارا پشت ء داشت۔ او پرانی کمک ء نہ شتنت شیلے یک انگریزی
شاعر ء شرگدارے گشیت کہ شاعر وتی چپ ء چاگرد ء درتیں مردماں زانت کارتریں مردم
انت ء آوور ترگندیت ہمیشا آئی ء ہرج پیش داشتگیں چی نوک بیت و اجہ عنقاء شاعری آئی ء
دل ء لہزانی درانگازانت ہنچو آئی ء راوتی دل ء دوراں گوں الحمی است ہے وڈ ء آئی ء توک ء
دوری زانت (سماجی شعور) است اے حبر چہ آئی ء اے غزل ء پدے ربیت۔

یک شے مرید ء لوگے ویران نہ پیتہ، بس
پیتہ تباہ چاکر ء دست ء چہ باز کس
ہردیں دعاء دست کتوں دراج ستلگے
پرمن اے آزمان گشے انگرے ماں جس
چم ء گلاب بیت خیال ء شراب بیت
کائے تو چوش او ہتم ء نودا کد بہ ڈسن
تئی نخملی میں سینگ ء محراب ء گنبد ء
بیت انت کد نصیب من ء سجدگانی چس

چہ اے غزل و پد ر بیت۔ کہ ولجہ عنقاء ہنچو اندری مارگ اُست دو ہمنچو دری زانت اُست۔
 اے دو میں جی پہ شاعری و نمیران ہنیک و شاعری و تہا ہنیک لوشت و تارا شے مرید کشگ راجی
 رمان و چا کر کشگ باز دپ کپنگ انت و چریشی دری و اندری زانت پد ر بیت۔
 شاعری و تہا شرنگی و پول و رامزین و نڈے اُست احساس جمال یا جمالیا تی حس شاعری و را
 نمیران کنت ولجہ عنقاء شاعری و یک مستریں بہرے ہمیشی و انت اے شعراں بہ گندات۔

چم و گلاب بیت خیال و شراب بیت
 کائے تو چوش او ہتم و نود کد بہ ڈس
 جت و ہنگ گشے گوشاں رچیت ترمپ ترمپ
 ہر دیں شپ و ماں پاس و ہانگ و تی ژژنگ بی

یا اے شعر

تا نہ شزنت مے سراتی ششنگیں بیکانی نود
 بنت مے زند و گلاب و تازہ تاک و پن کجا

چریشی عنقاء احساس و اٹکل (اندازہ) جنگ بیت چرے شعراں شاعری و دگہ جوانی
 و چہر و شبین تشبیہ (استعارہ و جوانی ہم پیدا اور بیت یک زانت کار و کوا میں شاعرے و

نشانی ایش انت کہ آئی ء شعرانی معنہانی منور پراہ بہ بیت اے معنہا ء جہلانکی شاعر ء

زانت ء نشان انت اے حبر ء ماں عنقاء ء شاعری ء تہا شری ء گنداں ۔

نہ ردی بخت یے نہیں ردی لٹ یے

اہت عنقاء دست بیواک انت

یا اے کہ

پشک، دزیت دوچگے لوٹیت

اے گنوکی پہ وت چو چالاک انت

اے وڑیں خیال ء سلطانیں تزان مے کو نہیں شاعر جام ڈرک کہ گشتگ ء ۔

من گنوکان کہ گوں دل ء جیراں

دل گنوک انت کہ گوں من ء جیراں

ء ملا فاضل کہ گشتگ ء ۔

”شپ کہ چہار پاس انت غم چہار قسم ء گوں من انت“

دکہ ہج کہیں مردے ء گشت نہ گتہ ۔ او ما اگہ وتی نوکیں شاعران بہ اشکنیں تہ ہم ہنچیں گپ

گوشاں کپیت چو کہ سید ہاشمی ء اے شعر کہ ۔

واہگ ء سوزمان کم نہ بیت

پروش اویتانی بان ء بادگیراں

منا دنیاے کشی دیوانگ

تو گنوک ے کہ منا سار گشے

ماولجہ عنقا ء انچو تو صیف ء رند ہم آئی ء شاعری ء تہارد (کمی ء زوری) کشت کنیں۔ ما اے گپ
ء ہم جت کنیں کہ آلتوزانی در چنگ ء گیش روزگار بری نہ کنت ہمیشا آئی ء شعرانی تہا بازیں
بے بڑیں ء۔ بے براہیں لتوز گندیں آئی ء لوٹیت کہ لتوزانی تراش ء الماس ء میار ء ہم بزوریت
پرچیکہ شعر ء تہہ ء براہ دار کنوک لتوز انت۔ انگریزی ء لتوز انت۔ اے پی ہر برٹ وتی
کتاب WORD WHAT A ء تہا کشیت ”موٹر ء کار ہمیش انت کہ مردم ء چہ یک
جا گے ء دومی جا گہا بارت بلے انگہ کہ مردم ہر دیں پہ موٹل ء بہا گرگ ء ماں مارکیٹ ء رونت تہ
موٹل ء رنگ ء بڑ ہر ڈول ء چارنت کہ باریں براہداریں موٹلے۔ اگہ ہے وڑ ء پہ خیال ء سہرا
کنگ ء جلوہ ناکیں لتوز زیرگ بہ بیت تانکہ نوشتا تک براہدار بہ بیت۔

زہیری بیت پر بندیت دوسے گال

لوزانک ء شرگداری یک رتچے۔ بے شرگداری ء لوزانک نہ بیت۔ شرگداری جوانیس ء بے
 ریائیں شرگداری یے بہ بیت۔ شرگداروت یک زانوگرین ء کواسیں لوزانتے بہ بیت۔ اے ہما
 گپ انت کہ پہ لوزانک ء جنت اش بلے تاں روچے مرچی اشی ء کسے گشت نہ کنت کہ دلدلی
 کیں شرگداری کجام انت لوزانک چون بہ بیت ء اگن مہ بیت گڈا چون بیت کواسیں شرگدار
 کئے انت ء بکنڈے پھر اے گپ ائم نہ بیت پرچہ کہ دانی پھیر چوش نہ پیتہ کہ درستیں لوزانتاں پہ
 ہم سد کہ جی یے پسند کتہ ء کئے اشی ء گشت کنت کہ کجام شرگدار راست کشیت ء کجام ردانت
 ۔ ہمیشہ شرگدار ء را، اجازت دیگ پیتہ کہ آوتی دل ء گپ ء بخت اے نوشتانک ء تہامن ہرج
 چتے کہ سید ہاشمی ء شاعری ء بارو ء جتاں اے تہنامنی دل ء گپ انت۔ وانوک وتی مستروت
 انت اے نوشتانک ء من ایوک ء سید ہاشمی ء غزلانی حبر ء کناں۔

من اے حبر ء گواہ ساری ء گوازینت کہ من وتی دل ء حبر ء کناں منی دل ء اے و ہد ء مئے
 بلوچی غزل کشیں شاعرانی تہا لئیں شاعر سے انت۔ اے سیں شاعر محمد حسین عنقا، عطا شاد، ء سید
 ہاشمی انت من ”جوانسال“ ء نام پہ زانت نہ کہتہ پرچہ کہ آیا عہدی شاعرانی رد ء حساب کناں۔

مئے شاعرانی تہا سید ہاشمی ہماوش نصیبیں شاعر انت کہ آئی ء لوزانک ء زانوکیں
 مردم اوکم وانند ہیں مردم یک وڑ پسند کنت۔ پرچہ کہ آئی ء شعرانی معنا ہمنکر ہ کہ دور

شانک انت ہمچو آسان ہم دراکنت مئے فہمند گیس شاعرانی توکب ء سید ہاشمی ء وانوک
چہ درستان گیش ترانت من پیشتر ء گشتہ کہ اے نوشتانک ء من سید ہاشمی ء غزلانی گپ ء
جناں۔ ہمیشہ منی کیلو ہم غزل ء کیلوانت شرگدار گشتہ کہ:

”غزل ء اہتیں چی شاعر ء دل ء دور لہڑ احوال چم دیست ء زانگ انت“ ء

غزل ء تہا چار چیز ہم ہر پیم ء بہ بنت۔

۱۔ شعری گٹ گرگ بنت (تغزل بہ بیت) ۲۔ زیل ء بام بہ بیت (صوت آہنگ) ۳۔ اشار

کمار بہ بیت (ایمانیت رمزیت) ۴۔ کسانی ء سرجمی بہ بیت (اختصار و جامعیت)

سید ہاشمی ء غزلاں اے درتیں گٹ گرگ بیتگ انت سید ء گال شیر کن خیال جوان۔

زیمل وش۔ لوز جلوہ ناک ء معنا آسان دراکنت (آئی شعرانی معنا گران انت ہم) سید

ہاشمی ہما غزل گشیں شاعر انت کہ آئی غزل چہ عیب ء بے عیب انت۔

گیش کن ٹھلانی گونڈ لیس تیراں

دل مباتنت اگس من دلگیراں

ترانگ اش دات من ء زباد بو ء

چست کن ات زپتیں پوپل ء ہیراں

سید ء دیما گشتے لوز وتی سرء وت رچان انت آگچین کنت ء شعر پر بندیت

سبکیں ء وشیں لوز پہ غزل ء جوانی یے لیگک بیت۔ او اے جلوہ ماں سید ء شعران

اُست اُنت یک کو اسیں شاعرے ۽ جوانی ایش ایش انت کہ آئی ۽ احوال ۽ گپ نو کیس بہ
 بنت خیال جوانیں بہ بنت او ہر گپے کہ جنت آئی ۽ وتی زند تجربت بہ بیت سید ۽
 شعراں اے حبر باز گندگ بیت۔ چو کہ اے شعر انت۔

واہگ ۽ سوزمان کم نہ بیت

پروش اویتانی بان ۽ بادگیراں

تئی نکل ۽ تھا انت ورنائی

کئی میار انت کہ عاجز ۽ پیراں

بے ویس زند ۽ اگن گہہ کرت چمن در بہ گوز

روپے صد بر پروشگیں عہداں تئی ننداں چتور

سید ۽ غزل اکس ہرج وڑ ۽ چکا سگ بہ بنت جوانیں غزل گشگ بنت۔ ہنچو بہ معنا ۽ ہنچو پہ لوز ۽

ہنچو پہ زیل ۽ بام آئی ۽ شعراں جتائیں رنگے آکس ۽ کہ آئی ۽ شعر ۽ گال ۽ ونگ انت آہر جا ۽

ہر وہد ۽ آئی ۽ طرز ۽ پچہ کاریت بلوچی ۽ شعراں لہتیں شعراں ابید کہ آوانی توک ۽ سیدی

اُست انت درستاں فارسی شاعری ۽ رند گیری کتہ آواں فارسی ۽ ہما گشگیں گپان ۽ پدا ماں

بلوچی ۽ جنگ بلے چوش شیوار نہ پچگ انت کہ آواں ۽ گہتریں رنگے ۽ پیش بدارنت

حافظ شیرازی ء گپ اکس مئے واجہ عبدالرحیم صابر ء گشتہ تو آئی ء را بدرنگ ترکتہ ہمیشہ
 مئے شاعراں وتی پادان ء داشت نہ گتہ سید ء وتی جند ء فکر ء خیال انت ء شاعر ء را،
 باید انت کہ چہ وت ء نوکیں چیز در بگیجیت نا کہ دگرانی کشمکیں گپان بخت سید ہاشمی ہما
 شاعر انت کہ آئی ء ماں وتی شعراں ایوک ء بلوچی زبان کار مرد گتہ ء بلوچی شاعری ء
 طب ء (مزاج ء وڈ) گال پر بستہ ہما و ہد ء سید گشتہ ۔

حائل ء خاطر ا سید انگت

گراں تریں غم وتی سر ء زریاں

شاعر ہما مردم انت کہ آچہ کش ء گور ء سجا میں مردماں زانو گرتہ کو اس ترانت آہما
 ہورتیں ء بارگیں چیزاں گندیت کہ ہمک مردم ایش دیست نہ کنت آدگران ء راہ شون
 دنت آزند ء راہ آپس ء کندگاں چاریت ء پہ رندی مردماں چیدگ (سنگ میل)
 بندیت، آ شاعر کہ دگرانی پداں بہ بیت آئی ء را ابد مانیں شاعر نہ گشت مئے عہدی
 (کلاسیکل) شاعراں ء ابید مئے اے و ہد ء شاعراں وتی ہیچ رہند ء فکر نیست ء چہ
 شاعری ء زانت ء ز بہر انت الہیں گپ ایش انت کہ درست دگرانی پداں گران انت
 سید ء اے گپ ء رمارت ء وتی جتا میں را ہے در گیتگ ء را دگ پیتہ ۔

شاعری ء نمیران بیگ ء کہ یک جی یے باز کار دنت آ شاعر ء اندری مارگ انت بز اں شعر ہنچو
 بہ بیت کہ مردم ء دل ء دردانی پا ہار بہ بیت اے دل ء دردانی لہزانی چول ہر چند ء کہ تیز بہ بنت

شعر ہمنکہ دلء کار کنت اے حبر ماں سیدء شعراں اُست اُنت۔

گلء ملگوراں مسک ء عنبریناں
 کناں یات وتی کلنء زریناں
 منی ہائل بیا کہ ہنی آں تنی
 وتی زگریں دلء حوناں گوں میناں
 پہ ہر رنگے کناں دوستء گوں نیادے
 کہ بدواہانی بخت ء را نسیناں

چرے شعراں ہنچو زانگ بیت کہ گشے چہ دلء جہلانکی ء کاینٹ ء اے آئی ء گالانی یک
 مزین جوانی یے دگہ چھی یے کہ ماں سیدء گالاں گندگ بیت ایش انت کہ آئی ء دری
 مارگ زیات نیست (خارجیت) آگشے راجی زندء بدیں دودانی درداں نہ ماریت۔
 آچہ بدیں دوداں گلگ دارنہ انت آگون ہائل ء گشیت کہ۔

یک برے بل کہ پدا من تنی کلن ء کایاں

یاچوش کہ۔

روچے صدر پر شگمیں عہداں تنی نندان چتور

چریشی زانگ بیت کہ آئی ء دُرستیں گلگ گوں حامل ء انت پہ جوانیں شاعری ء

دری ء اندری دوئیں دردانی مارگ درکار انت

بلے سید بھنجیں کو اسیں شاعرے کہ آئی ۽ اندری مارگ ۽ دری مارگ ۽ کند مچگ گوں
 آئی ۽ اندری زانت (داخلی شعور) باز پختہ انت۔ ۽ آئی ۽ اے زانت باز اسیں
 زانت یے آئی ۽ اے اندری زانت (داخلیت) ۽ لمی ۽ پکائی چہ اے گالان سہر ابیت کہ

منی نکل ۽ چراغی ۽ بہ متئے

تراچہ ملکہوت ۽ ہم زہیناں

من ۽ بس انت منی لسا میں آہوگ

میارات پمن گوراں مابلیناں

بے شکر گال ۽ شیر کنی تہل انت

ریچ ات مزی ۽ شکل ۽ شیراں

فارسی ۽ مزنا میں شاعر شیخ سعدی شیرازی ۽ بارو ۽ اے گپ کشگ بیت کہ آئی ۽ گالانی
 تھا یک جوانی یے است انت آ جوانی ایش انت کہ آئی گالے ہنچو کہ مردم یک برے وانیت ایش
 تہ مردم ۽ آسان لگنت بلے ہر چند کہ فکر بہ جنئے آوانی معنا دور تر رونت ہمیشی ۽ شاعری ۽ سہل
 ممتنع کشت اے جبر اردو ۽ مستریں شاعر مرزا غالب ۽ شعراں باز است چو کہ اے شعر انت۔

دل نادان تجھے ہوا کیا ہے

آخر اس درد کی دوا کیا ہے

ہم ہیں مشتاق اور وہ بیزار

یا الہی یہ ماجرا کیا ہے

یا

تم شہر میں ہو تو ہمیں کیا غم جب اٹھیں گے
لے آئیے بازار سے جا کر بول د جاں اور

یارب نہ وہ مجھے ہیں نہ سمجھیں گے مری بات

دے اور دل اٹکو جو نہ دے مجھ کو زبان اور

سید ہاشمی ء شعر ہے و زین انت لہ اچان ہم کل صبح شکر بیت۔

تئی کلن ء تہا انت ورنائی

کئی میار انت کہ عاجز ء پیراں

بے شکر گال ء شیر کنی تہل انت

رہت مزی ء شکل ء شیراں

تئی دراہیاں ورنائی بہا انت

میاریگاں کہ دل دارگ نہ زاناں

سید ء تو ار باز نرم ء ہم انت۔ آحبر کنت بلے آئی ء گالوار چو عطا شاد ء گالوار ء برز نہ انت وش

وش ء پتھون گپ جنت ء آئی ء گپ کشوکانی (Indirect) انت آئی ء گالوار گول اُردو ء

شاعر فیض ماحمد فیض و گالوار و پ کھیٹ چونکہ فیض و شعرا انت۔
 ج ہے ہمیں کو آپ کے شکوے بجانہ تھے
 بیشک تم جناب کے سب دوستانہ تھے

سید ہاشمی۔

کھیٹ درداں دل و وارگ نہ زاناں
 گنہ کاراں کہ نفاگ نہ زاناں
 من میارگاں کہ واحدانہ تھی
 اے رہے تو دت سروگاں بوتگئے

سید و گالانی جوانی ایش انت کہ آئی و گال (غزل) ہمدست انت بزاں آدانی تہا وحدت تاثر
 است۔ غزل و تہا اکس یک شعرے (غنی) بیت و یکے شاد ہی غزل بد ڈول بیت آئی و
 وانگ و آئی و معنہانی تام پشت نہ کیت۔ اے ڈول و سید و گالانی مت نیست آئی گال باز
 ہمدست انت و یک وڑیں تا مے دارنت پہ چارگے و اے گال کہ۔

کئے کشیت انت پمن و گران بوتگئے
 پرچی و اے درد آسان بوتگئے
 اومنی کیکد ترامنت پر انت
 تو کجام دردانی درمان بوتگئے

دیمے ایتانی شہوکیں چراغ
 گوستگیں عہدانی ارمان بوتگے
 حالوں سر بوتگے کہ دو شگیں شپے
 انترے بوئے زباداں بوتگے
 لنگے بش بست اش گوں شاری دامنے
 پرچے ارسانی مہماں بوتگے

یا اے شعر

گلے ملکوراں مسکے عنبریناں
 کناں یات وتی کلے زریناں
 زہیروں بیت پر بنداں دو سے گال
 اگاں بے غم بیاں ٹپان کدیناں
 منی نکلے چراغی بے منے
 ترا چہ ملکوتے ہم زہیناں
 منے بس انت وتی لسانیں آہوگ
 میارات پمن گوراں ماہلیناں
 ترا مرچی پہ بانوری بکنداں
 بیا کہ من ترا وت سمبہیناں

اے گال سک ہمدست انت ء اشانی تھا وحدت تاثر سک است انت گشے سرء چہ پادء
 یک وژانت سید ء شاعری ء یک گپے آئی ء درد داری انت آئی ء تور ء توک ء درد ء سوز مان
 است افارء ناگک است گریوگ ء ارس است گشے آئی ء اندر ء چیری ٹپ وارنگ۔ آئی ء
 شادہ ء روج چرائی باز دیر انت وشی ء کندگ آئی ء نصیب ء نیست۔

وژدلیں باریگ برتنت حائل ء گوں وت سید
 گریٹگیں چم ء لگت مالیں دلے کنداں چتور

نشگ ء نالاں
 پڑگیں سالاں
 پہ حائل ء خاطر ء
 درداں دوانیست
 دوست ء وفا نیست
 ارز ء براں کئی گورء
 جندوں عذاب انت
 سینہ کباب انت
 انگت شگان ماں سرء

نہ دل پمن نہ دراہیں زندمانی
 مہ گندات انت کتے چیزے کہ من دیت

بلے انکرہ غم، انکرہ بے سوبی ء انگت سید چہ حامل ء نا اُمیت نہ انت آ انگت وتی ”موچکین“ ء
کشان انت کہ یک روچے شکار ء گپت۔ آ گراں تریں غم پہ حامل ء خاطر اوتی سرء زیریت
حامل ء دستانی ”ہنی آں“ گوں وتی دل ء زگریں حوناں مینیت تنکہ حامل ء پہ بانوری
بکندیت ء وتی کلن ء چراگ بکنع ءے آ یک پیم ء ہے اُمیت ء انت کہ کدیں بیت حامل
آئی کلن ء چراغ بہ بیت ء مملکوت بہ زہیت آ وتی دل ء برے برے اے خیال ء کاریت۔

من جزاں پدا کیت انت یک وشدلیں باریگے

ہر رنگ ء سید گوازیں اے رنج ء غم ء سالان

ماکہ سید ہاشمی ء گالاں چاران ء انگیں تہ مئے چم پرائی ء جوانیں گال، وشیں زمیل، نوکین
ء جوانین خیال، درد ء سوزمان ء واہگ، نا اُمیتی ء اُمیت ء کپت او اگن انگہ مادیمترا
چاریں تہ ماگندیں کہ سید یک زبان کواسے ہم۔ آئی ء وتی گالانی تہا سکیں ہشریں زبان
کار مردگتہ سید ء زبان پہلکیں بلوچی یے آئی ء دامن چہ فارسی ء نوزاں پولنگ نہ انت۔
سید ء گالانی جزنگیں نوز (ترکیب) درست یک وژین انت ہنچو کہ، وشدلیں باریگ،
لگت مالیں دل، گریتگیں چم، پرشگیں عہد، زپتیں زہیر، لسا ئیں آ ہوگ، ماہلیں گور،
اے وژیں نوز سید ہنچو وتیگی کنگ انت کہ اشان ہر جا بکندے سید ء ترانگ ء کپئے اے
ڈولیں جزنگیں نوز (ترکیب) ء ابید آئی ء دگہ نوکیں ء وت تراشگیں نوز پہ زبان ء جوڑ
نہ گتہ اگن آئی ء ڈولیں کواسے ء ہرچ نوکیں نوزے بہ تراشتیں آمرچی ماں زبان ء ہوار
چنگ ات۔ ہنچو کہ عطا شاد ء ہرچ چشمیں نوز مرچی ماں زبان ء ہوار انت۔

دلِ عہجولاں سرء کشتت پہ رہے

اگن کئے ء سید ہاشمی ء حامل ء نیا نصیب پیتہ تہ آئی ء رستہ کہ گوں آئی ء مسک ء عنبریں ملکور۔
 زہتین پوپل ء ہیر مزری شکل ء شیر ایرانتہ (بلے زباد بو ء ترانگ ء ترس ء کس اش دست نہ
 جنت) نہیں اکس ما عطا شاد ء پلگدیں شاری ء شاہی کا پر ء بداراں تہ اے ہند ء مارا ہرچی رسیت۔

مناں توئے تئی زہتیں زہیراں

اے گنجیں کوڑو ء یک محرے بی

پہ سید ہاشمی ء۔ حامل ء غم گنجے۔ بلے عطا شاد ء را آئی ء پلگدیں شاری ہرچی کہ بوکشے
 داتہ، آئی ء کیف ء قدہاں عطا شاد ء زند ء را، بے مرگ کتہ۔ آئی ء داتگیں داغان عطا شاد
 ء زند ء شپ ماہکاں کتہ۔ سمین آئی ء جیگ ء چندن ء مسکاں درنزیت۔ آئی ء مہرانی
 نودانی شزگ یک درین یے ماں عطا شاد ء دل شکنیت۔

قدح ء کیف گوما پلگدیں شاری باتاں

زند بے مرگ باتیں ہماہاری باتاں!

تئی واہگے زہیرانت دروتے بہ بیت کہ سوگے

ارسانی کلکشاں تئی، داغانی ماہکاں تئی

جی بہاتاں منی مہرنگ ءِ دروت ءِ احوال

کہ سمین چندن ءِ مسکاں منی جیگ ءِ درنزی

سید ہاشمی ءِ وتی چم پہ یک رڑنے ءِ داشتگ انت آرژن آئی ءِ حامل انت۔ کہ آئی ءِ کلن ءِ
چراغ بہ بیت۔ عطا شاد، دی چر ءِ بیرہ کنت پہ وتی بنجاہ ءِ..... آئی ءِ بنجاہ چہ سید ءِ بنجاہ ءِ
چراگ تر ءِ آباد تر انت۔ آیوک ءِ اے چراگ ءِ وتی ٹپو ءِ نہ ٹمبورینیت۔ آ بازچی آئی
ہوس ءِ انت۔ عطا شاد چہ لسا ئیں گیوار ءِ وتی زند ءِ کشک ءِ کپیت..... چہ مہر ءِ نودانی
شنزگ ءِ وتی دل ءِ یک درین یے (سنج یے) شنکییت۔ مہلنج ءِ ”غمانی کیفاں وتی زند ءِ
بے مرگ کنت۔ چہ مسکیں سمین ءِ دوست ءِ چندن ءِ مسکانی بو ءِ کپت کلن ءِ چہ دل ءِ
داغان رڑنا کنت۔ چہ گر میں انبازاں ہمیشہ مرگ لوٹیت کہ پلکد یں شاری ءِ مہنا ئیں
شار ”اوشاریں منابس“ آئی ءِ جان ءِ لکنت۔ گڈا آئی ءِ راجہ ریشی ءِ مجتبیٰ ءِ ابدانیں
زندے رسیت۔ آ گواڑگ ءِ پلانی سواد ءِ نہ روت پر چہ کہ آئی ءِ راوتی پل دپ ءِ بو ءِ
بساں شنکییتہ ہو! کدیں بیت کہ آئی ءِ واہریں زرد آہا طوقیں گوری بہ ژنکییت !!

سرزانی ءِ پاسان ءِ کدکاریت مئے آزر دیں نصیب

مئے واہریں زرد ءِ کدی شنکییت تی طوقیں گوری

اے وہدی کہ من عطا شاد ءِ شاعری ءِ سر ءِ شرگداری کنگ ءِ اُن۔ مارا مئے اے وہد ءِ بلوچی شاعری

ء حال الہم ء دل ء دارگی انت۔ تاں کہ شرے جت بکناں ولجہ گل خان نصیر چوش کشیت۔

منی دل گریوان ء ماتم کناں انت
 غم ء جزاں کہ اداسیاء بندی
 منی بزگیں دل میاری نہ انت کیں
 ہما جاگہا بارگیں سادسندی

اے ولجہ گل خان نصیر ء شر تریں غزل ء شعر کشگ بنت۔ اے شعرانی خیال ء برز ء بلندی ء
 چکا سگ مئے واکی کارے نہ انت بند ء گالان اش سیل کن ات۔ غم ء جزاں کہ اداسیاء بندی ء
 معنائش بیت کنت کہ سیاہ یک مردے او آ غم ء جمہر ان ء گپت ء بندیت ”ہما جاگہا بارگیں
 سادسندی“ بز ان بارگیں ساد چمانام کپتگیں جاگہا سندی۔ بلے اے شاعر ء کشگ انت،
 اید کہ مردم کشت سادسندیت۔ نیں بل آئی ء او بزیرایشی ء کہ ولجہ عبدالرحیم صابر کشیت !!

ہدم ء نمگسار پیداک انت
 قاتل ء انتظار پیداک انت
 منزل ء عشق سک خطرناک انت
 عقل بسیار اگرچہ چالاک انت
 نیم شب رستہ چار دہی ماہے
 مثل ء مست ء خماری پیداک انت

یا

جدائی تھی منا را گار کنیں
 مناچہ ہر کس ء بیزار کنیں
 منی دلبر باتے سبز ء آباد
 دعا اے صابر ء غمخوار کنیں

نوں من اے برزء شعرانی بارو ء ہج نہ کشاں شاما کس گشت کہ اے شاعری یے او اے شعر
 انت گڑاں من گہہ نہ وراں اگن نہ منا شاما کس ہج نہ گشاں ات۔ گڈا من کشاں کہ ولجہ صابر ء
 اے نانکہ شعر انت نا کہ چورگی لیب انت۔ چہ دویناں ہج نہ انت حسکیں لتوز انت کہ
 جوڑینگ ء ہم شری ء نہ جوڑینگ انت۔ شاما کس انگہ مہ من ات من جست کناں کہ قاتل ء
 انتظار چہ کجام دیما پیدا ک انت۔ منزل ء عشق کجام عشق ء را گشت؟ عشق ء منزل بیتیں
 انگت حبرے ات۔ بلے منزل ء عشق ء کسی سر پر نہ بیت مے درگالیں شاعر ولجہ آدم حقانی
 کشیت ”پہ واہگ نمب کنت اے کوچگان ء، شمے بارنوں مزاری کو پگان انت“ ادء نوں کئی
 سر پر بیت کہ بار چونی ء نمب کنت چوش بیت بلے کہ جمر اتلگ ء ماں کو پگانی سر ء انت ء
 گوارگ لوشت اے و ہدء شاعرانی بارو ء من اکس ہرچی بوگشاں کس ء باور نہ بیت۔ ولجہ
 عبدالحکیم ہنگو ء حبر ہم شمار اباور نہ کنت کہ آواں وتی پار دیم ء مہار سستگ انت۔

ستگ انت نوں منی پار دیم ء مہار کتی

گار جناں چوں کہ ہما اشر ء ریشیں بہ کدی

یہ بلوچی شاعریء و فوجہ حد اوت انت آئی اولاکائی حال ایش انت۔ کہ پاردمیم اش سستگ
 انت..... بلوچی شاعری گوں رحمت ء چیل ء تہا مہ کپیت پردگے عطا شاد ہے
 و ہداں چوقائیں ساربان ء رحمت ء راہ لینگ ء نہ اشت۔ ء بلوچی شاعری ء ہاں برابر، کت۔

آفتاب تازہ پیدا بطن گیتی سے ہوا

آسمان ڈوبے ہوئے تاروں کا ماتم کب تلک

آئی ء نوکیں مہار یہ بلوچی اولاک ء رس ات۔ تنگ ء پاردمیم نوک کتنت آئی ء اشتر ء راہ یہ سیر
 ء لانوگ (کایے) چارینت اوکنڈگاں پہ جی جان رند ء پیتہ۔ شام حال ء دیست بلوچی شاعری
 ء کہ ماں تاہا پے ء بے اولاک ء کپتگ ات۔ بلے جی پہ گہیں شاعران کہ چشمیں و ہداں دزگیر
 (مددگار) بیت انت لکھ شکر چہ کریم ء کہ نی بلوچی شاعری ء را گواچی است۔

مئے شاعر ابید چہ (عنقاء سید ہاشمی) گند ء بچار ء درگت ء دگرانی سر آمد ء نژوارانی ورگ ء انت
 عطا شاد ء شاعری ء تہا فکر ء خیال ء نوکیں راہ بند اڈکت ء وتی دل ء گند ء بچارے کت۔ آئی ء
 شاعری ء توک ء نوکیں فکر جت نوکیں خیال آورت۔ وتی دل ء آرتگیں مضمون ء جبران ء
 بیان کت آئی ء فکر ء خیال ء راہ ہم جتا ء دور ء انت۔ ماں اے کار ء بزاں وتی ء نوکیں ء جوانیں
 برز ء بلندیں خیال ء فکر ء اے و ہداں بلوچی شاعری ء گوں عطا شاد کس نہ رستگ گوں۔

من ء دنیاے کشی دیوانگ

تو گنوک نئے کہ من ء سارگشے

چو خدا بازانت پہ بنی آدمؑ مرگؑ زندؑ
است کتے کہ دل ؑ پر شگمیں بنداں سازی

زندؑ متا بہ بیت چہ یاتانی چار کلنؑ
ارے چہ دیدگاں مئے پئے چہ مہراں تی
مہرے نہ انت تہ قہرے دوستے کہ وش نیچکے
زندؑ را چون بلوجاں دستانی بنیاں تی

صد پیل سریت گڈا کیت ہتم، آرام رسیت اگن گیش بی غم
صد درد، دگہ من ہزیناں اے درد اگن درمان نہ بی

دنیا نی خدایے جوڑ بیتہ
منی ہر کرتگیں نیکی گناہے

تئی واہگ ؑ زہیر انت دروتے بہ بیت کہ سوغے
ارسانی کلکشاں تی داغانی ماہکاں تی

یا اے حبر ”تو گنوک ئے کہ من ؑ سار گشے۔“ ”است کسے دل ؑ پر شگمیں بنداں سازی“
..... ”زندؑ متا“ دیدگانی ارے او مہرانی ”بلے“ ”منی ہر کرتگیں نیکی گناہے“ ”تو بکند کشے فکر ؑ بنجار

ۛ ۛچک ۛ کائنت۔ دگہ من چے بوگشاں۔ چرے شعراں شاموت عطا شاد ۛ خیال ۛ فکر ۛ دوری ۛ
اوبندی ۛ سر پد بیت کن ات اگن اشانی تو صیف ۛ بکناں تہ ہما ساہت کیت کہ یکے روج
نیم روج ۛ بوکشیت اے دہد ۛ روج انت شپ نہ انت۔ اے درست ہما گپ انت۔ کہ شاعر ۛ
وت گند ۛ بچار کتہ ۛ در گیتنگ انت اے ہم حبرے اے ہم شعرے کہ

جدائی تئی من ۛ را گار کنتیں

من ۛ چہ ہر کس ۛ بیزار کنتیں

(صابر)

چشیں مردم است کہ اے حبر ۛ کت نہ کنت جدائی منا گار کنت منی دل ۛ اے وڑیں شعر ۛ
پر بندوک ۛ شاعر بیگ نہ لوئیت۔ اش ۛ یک موٹر پہک کنو کے Cleaner ہم گشت
کنت بلے (اے خبر ۛ ایوک یک کو اسیں شاعرے گشت کنت کہ ”مہرے نہ انت تہ قہرے
دوستے یاوش نیٹکے۔ زند ۛ راچوں بلوجاں دستانی ہنیاں تئی
“WAISDUNTION کشیت کہ ”شاعری بنی آدم ۛ ہدوکی ۛ ہوشامے کہ پہ
”شریں“ رنگ) جمالیاتی جز بہ ۛ خاترا بہ بیت کہ سہرا کنوک انت۔ آئی زبان ہنچو بہ بیت
کہ گشے چہ دل ۛ جہلانک ۛ لہڑانی تہا بییت۔ ۛ آ زبان ۛ تہا زیمیل بہ بیت۔“

اے دنیا ۛ توک ۛ چشیں کے نیست کہ آئی ۛ شر رنگ ۛ براہداریں چیز دوست نہ بیت۔ ہر کسی
دل ۛ (AESTHETIC SENTIMENTS) است۔ ہر کس پہ شریں رنگ ۛ رند

ء انت ء شوہازے کنگ ء انت ہے شوہازے پہ عطا شادء چی یے ودی کتہ۔ آوتی ووی نکلیں
 چی وٹو سیف ء ماں وتی شاعری ء کت۔ اے ہندء ماچاریں کہ آئی ء سچے ودی کتہ بزاں
 آئی ء شاعری و تہا جنالیاتی حس تاں چہ حدء انت۔ اے جہل ء شعر اشی ء وت ظاہر کت۔

تی رکانی آقوتاں نہ کرزاں
 منی بخت ء کدی مہکائی پیے بی
 کدی شہنبت تی شارء ستارہ ؟
 کدی زردء محی زرشانی پیے بی
 اومنی ماہ چو جوہان ء ترا انبازاں
 شنگ مہکانیں سری ء کہ شہاری باتاں
 وش نصیب انت کہ گیت پکت گلابیں رکاں
 شالہ مادی چو سمین ء تی چاری باتاں
 تی ملگ کہ ٹرپنت پلن ماں بہشتی کوشاں
 تی لڈگت کہ دل ء گواڑگ ء سرباز کناں

ماں انبازاں من ء تو گیر کائے
 ماں جوہان ء اگن درفشیت ماہے

چے شعراں شاموت ہلکٹ کتہ کہ عطا شاد ء شاعری ء جمالیاتی حس چنگرگ انت بکند کہ
 رکانی آقوتان نہ کرزان او پداے آقوتانی بارو ء گشتہ کہ مال بخت ء ماہکائی کارنت ۔ آحہ
 حبر کہ رکائی آقوت ماہکائی آورت کشت آدانی مزین تو صیف چٹے ۔ سازو ستارہائی شہمک ء
 زرد ء زرشانی بیگ ۔ دوست ء رامہ کشگ ء چو جوہان ء آئی ء انہازگ ء او پد شگ ”مہکانس
 سری“ ء یا ۔ بکند کہ ”تئی ملگ کہ سز پنت پل ماں بہشتی کنوشاں“ دوست ء ملگ پہ دلاں ہنچ
 کہ کوش پہ پچاں انچا میں کوش ہم نہ ۔ بہشتی کوش یا ماہ ء ماں جوہان ء گندگ ء انجاناں کبر
 آرگ ، اے شاعری ء تہا جمالیاتی حس و نام و کت ء بخت ۔؟

عطا شاد ء شاعری ء دگہ جوانی یے شدت احساس انت ہرچ مردھے کہ دلے ذاری آئی ء
 توک ء احساس وحس (FEELING AND SENSATION) اہم ء است ۔

حواس مردم ء رادری چئی آئی (خارجی اشیاء ء زانت ء دینت چو کہ ہرکس زانت چک ء مرگ
 ء مات ء درد بیت ۔ دوست ء جنائی مردم ء توریت ۔ چہ احساس ء اے زانگ بیت کہ یک
 چئی یے یا یک دردے یک مردے (یک خاص مردے ء) راجون مانکیت ۔ ہے چئی ء
 را ”اندری مارگ“ (داخلیت) گشت ۔ ء شاعری اندری دردانی درانگازنگ ء نام انت
 عطا شاد ء شاعری احساس ء پُر انت احساس ء چولانی مستی چہ اے شعراں زانگ بیت کہ

مکند اتوں بہارگاہ ء چشین ء

دلاپوں من کہ ویردانی یے بی

واہگاں بن پہ قدّھیں جمّاں
 زردی ہوشام تاں کجارتگ

من مرتگاں کہ منء وشیء غمء کشتہ
 پہ چلگی ہتمء ستگیں کشاروں من
 من چوپلء ہتمء چلگت ء پاپارکناں
 چوسمین ء ماں لواریں غماں افارکناں

تو نہ دیتہ منی ارسء بچکند
 کہ دلء زویلء افارکشتے

پہ تنی خاطر اے سوچنیں پیگور چے انت
 من میاریاں، میاریاں، میاریاں باتاں

من ء چہ بے ویس دل دل ء چہ واروں من
 خدا اے دائگیں زند ء بہ بر کہ گاروں من

انہاں میں تراکہ منی ساہ درہہ نیت
ارواح دنت پدا تئی شارء کفن منء

اے برزء شعر کہ شادنت انت شادنت زانت کہ اشانی تہا چہ پیم احساس ء زورانت۔ چریشاں
شاعر ء دل ء اندری حال (داخلی کیفیت) درابیت..... ادا آ بہار گاہ ء یہ ویرندانی ء مستاگے
زانت آئی ء دل بہار گاہ ء بیزارانت اے بندء کہ ”زردء ہو شام تاں کجارتگ“، آئی ء سوگہی
چولانی پڑی ء حال ء دنت۔ او پدا اولی بندء ”واہگاں بنن پہ قد حصیں چماں“ اشی ء چدء گیشتر
کت ”پہ چلگی ہتم ء سنگیں کشاروں من“۔ اے یک راستیں ء اہنیں سوگہی (حقیقی
مارشت) یے بلے سہرا کنگ ء وڑ جتا ء نوک انت وشى ء غم ہر کس ء کار کنت چو کہ من ء حال
ریت کہ منی دوستے کیت من ء باز وشى بیت ء سنگیں وشى من ء بے آرام کنت۔

ہے وڑء ادا شاعر ء گشتہ کہ من ء ہما بہار ء امیت ماں تیب گوات ء پڑینیت بزاں
سہت ء زیان دنت ”چو سمین ء ماں لواریں غمان افار کناں“ اے حبر کہ ”تو نہ دیستہ منی
ارس ء بچکند“ اے غم کہ منا چاڑ دینت۔ من اے غماں چوں پہ وشى وراں پدا افار یا آہ
ء رادل ء زمیل گشتہ۔ پہ دوست ء خاطر اہرچ حبر ء سنگ۔ پیگور چے انت؟ ء یہ
شری بچارے پدا ایش کہ ”میاری آں میاری باتاں“

چرائی ء دل ء بے وی ء دل ء چہ آئی ء واری آئی ء پڑیں احساس ء حال ء دنت۔ خدا!
اے دا نگیں زندء بہ بردا نگیں زندء لوزء بچارے تہ مردم زانت کہ آپون چہ اے زندء بیزار ء

پہری انت۔ چہ انبازء ساهء در آہگ ء شارء دامن ء لنگ ء ارواہء آہگ ء مردم کجام گپ ء
 بکنت چریشاں کسے عطا شاد ء شاعری ء تہا اندری درد ء بیگ ء کیاس ء کت کنت ہے شاعری
 ء جوانی انت چہ ہمیشی ء شاعر ء وتی رنگ در ابیت دگہ جی یے کہ شاعری ء جوانی گشگ بیت
 آماں شاعر ء شعر ء غزلانی تہا خیال اواریں (وحدت تاثر) اثر انت۔ اے جی ہم شاعر ء
 اندری حال ء سہرا کنت ماسید ظہور شاہ ہاشمی ء بارو ء گشتہ کہ آئی ء غزلانی تہا خیال ء ہمدستی
 است۔ ہے جی عطا شاد ء غزلاں است انت۔ آئی ء غزلانی ہر یک شعر ء دگہ معنائ دگہ
 خیالے بلے پور ہیں غزل ء وڑیک انت چرے غزل ء وت زانگ بیت۔

نیم شچی پاساں ماں دل ء اومان کناں
 بے تڑہیں دردان مزن جی جاں کناں
 چے دگہ تئی عشق ء فقیرانی مال ء مت
 اے وتی ارسال تئی سرء زرشان کناں
 پہ تئی عشق ء دائگیں زیم ء آزگ ء
 گوں وتی بدواہاں رواں دیوان کناں
 صدبراں زہران وراں انگت زندگاں
 تئی زہیر وارنگ زندگیں مرکان کناں
 بے ویس زند ء بے ویس بخت ء چہ گناہ

ماگنوکاں کہ زیادہ کیں ارمان کناں
 اے نبا زندانت اومنی شاتیں ہمبلو
 وت وت ء گریواں وت وت ء وشان کناں

بکندت کہ اے غزل ء تھا چو زبیل است۔ سراچہ پاد ء خیال چوں برابر ء ہمدست ء ہم اثر
 انت۔ اگن چو بچارے تہ ہر یک شعرے ء تھا جتا کیں ء دگہ حبرے گشگ پیتہ بلے چو لظم ء وڑ
 ء (وحدت تاثر) است گشے یکیں گپ ء وڑ وڑ ء جنت۔ مطلب ء حبرے ء یک انت۔

مردم کہ حبر کنت ء یک چی یے ء تو صیف ء کنت گڈا آ اے چی ء پہ دگہ چی یے ء چہرگ ء
 دروشم ء دنت ء آئی ء جوانی ء حبر ء کنت چو کہ اے چوسنگ ء سک انت اے آپ انت ء رچیت
 دروشم ء چہرگ تاں مہ بیت کس وتی مطلب ء سہراکت نہ کنت ء شاعری ء بے چہرگ ء چی نہ
 بیت۔ دنیا ء مزینیں کو اس چہرگ ء شاعری ء جلوہ ء براہ کشت۔ بلو چی غزل کشیں شاعرانی تھا
 سید ظہور شاہ ہاشمی کم چہرگ آدرتہ عنقا ء چہ ہاشمی ء گیشتر او عطا شاد ء چہ درستاں گیشتر چہرگ
 (تشبیہ) آدرتہ ماشی ء گشت کناں کہ عطا شاد ء شاعری درست ء چہرگی شاعری یے بزاں
 چشیں غزل عطا شاد ء نیست کہ آئی ء تو کہ ء چہرگ نیادرتہ چرے شعراں وت ظاہر بیت۔

رو لہی بیت کہ شر پنہیں تی گل رنگیں انارک
 کجکنت شپ کہ تی بیک شفاری باناں

سمین دا بے ۽ ڈول ۽ شلوست نیم شپاں
خدا ۽ ساہگ ۽ چوتنگیں لواریوں من

تئی ابریشی ملگور ۽ سمینی ساہگ
منی تہد آزیگیں زرد ۽ کدی انبازی
تئی واہگ ۽ زہیرانت دروتے بہ بیت کہ سوگے
ارسانی کلکشاں تئی داغانی ماہکاں تئی

چوتئی یات دل ۽ اوماں غمانی موجاں
چو کہ ارے پہ قراری چہ انارکاں کنزی

کلکشاں لتیں گیوار گشے
ماہکاں شتنگیں شارگشے

”رولہی بیت کہ سر پنہیں تئی گل رنگیں انارک“ اے چہرگ ۽ خیال کنت۔ اندری درد ۽
(داخلیت) شاعر ۽ ہے نشانی انت۔ شے مرید گشیت کہ ”حانی چہ ماہ ۽ شر ترانت کہ ماہ ۽
غبارے ماں دپ انت“ چونائیں شاعر (عام شاعر) گشنت کہ آوانی دوست چو ماہ ۽ شرانت
سید ہاشمی ۽ اے چہرگ ۽ مت نیست کہ ”ایردنتیں شپ جتائی ۽ چومرگ ۽ پریشنگ ۽“ جتائی ۽

شپء رامرگ ء پریشنگ گشگ، شاعری ء ابد مانیں جوانی انت بلے عطا شاد ء وتی جتا میں رنگ
چوش کتہ کہ کشیت کہ روہی (شفق ء سرخی) چہ دوست ء سہر میں انارکانی رنگ ء شنگ بیت۔

تی آبریشی ملکور ء سمینی ساہگ

منی تبد آ زگیں زرد ء کدی انبازی

ولجہ عنقاء ء اے شعر ء بکند کہ۔

تانہ شنزنت مے سر ء تی ششنگیں بیکانی نود

بنت مے زند ء گلاب ء تازہ تاک ء پن کجا

اے شعر ہرچ پیم کہ بوکشے ہما ڈول ء جوان انت۔ ولجہ عنقاء عطا شاد ء اے مٹی میں
شعر انت۔ آہند ء سمینی ساہگ ء تبد آ زگیں زرد ء انبازگ ء اے ہند ء ششنگیں بیکانی
نود ء زند ء گلاب ء تاکانی سزینگ۔ بلے پہ چہرگ ء نہر ء بچارے۔ گڈا مردم
تبد آ زگیں زرد۔ دومی چہرگ آئی ء گیشیں تلے گندگ ء کیت زند ء گلاب سک جوان
انت بلے عاشق ء زرد ء تبد آ زگ گشگ گول آئی ء جوان دپ کپیت۔ ہے ڈول ء
تپتگیں لواروں من عطا شاد چوش نہ کشیت کہ مہلنج ء لتیں گیوار چوکلکشان
انت۔ آ کشیت کلکشان چو لتیں گیوار ء انت ہے وڈ ء ماہکان ششنگیں شارکشے۔

چوش کہ عطا شاد ء شاعری ء سجا میں راہند نوکین انت ہے وڈ ء آئی ء چہرگ دی
نوکین چہرگ انت چوش کہ کلکشاں، سمین، ماہکان، روہی ء د کہ ہنچیں عطا شاد ء بلوچی

شاعریء راجوانیس خیال نوکیں طرز، نوکیں رہ بند، نوکیں چہرگ ء دگہ چچی آنی دیگ
 ء ابید بلوچی زبان ء تہا ہنچیں لوز ہم باز آورتہ کہ آلتوز نون ماں شاعریء بازکار ء
 کاہنت چرایاں نوکیں شاعروتی شعراں براہدار کت کتت چوکہ، سمین، مسکیں سمین
 ، رولہی، کلکشاں، مسکین ڈگار، تنگو، ہنچی رجیس گور بام، ہنچی نیں بام۔ زرد ء ہوشام،
 غمانی موج، بے وسیں زند، سچکانیں خیال، آزر دیں نصیب، واہریں زرد، لہمیں غم،
 گواژگ، ہتم ء باز چشیں دگہ جلوہ ناکیں لوز کہ بلوچی شاعریء جلوہ ناک ء براہدار
 کت کتت عطا شاد ء اے کارانی بلوچی ادب ء شاعری ہمبرہ منت وار انت منی خیال
 ء تاں اے ساعت ء ہمنچو کہ عطا شاد ء پہ بلوچی شاعری ء کتہ دگہ کس ء نہ کتہ عطا شاد ء
 وانوک اے زنگ ء جنت کہ آئی ء شعراں کس سر پد نہ بیت۔ آوانی معناباز گران انت
 ، اشی ء پتو ء ٹی الیں۔ ایلیٹ چوش دنت کہ۔

”آشاعریء کہ چونائیں مردم سر پد بہ بیت آشاعری یے نہ انت آگپ نوک نہ انت“ شیلے
 کشیت کہ شاعر چہ درتیں مردماں زانوگر ء کو اس ترانت“ آگن آئی ء گپ ء حبراں ہمک مردم
 سر پد نہ بیت، تہ اے حیرانی ء حبرے نہ انت“ جان رسکن کشیت کہ ”تو آگن زانکار یں نوشتہ
 کنوک ء چچی ء وانگ ء روئے گڈاوتی زانت ء فہم ء کو ڈال ء ٹیکماں ہنچو تیز کن کہ گشے تو کوہ ء توک
 ء سہر ء طلا ء پٹگ ء روگ ء ءے“ ء وانوک ءے سر پد نہ بنت اشی ء گناہ شاعر ء سر ء نہ انت۔

دل گریت ء شپ ناریت

لوزانک (ادب) زندء شرگداری (تنقید) انت۔ شری پہ شاعری یا پہ ردا نک (نثر) ہمیشہ چہ ہر یک شاعرے یار دانا کارے ء ماہے اومیت ء داروں کہ آراجی زندء جوانیس منزل ء پہ الس ء رہ دربری ء بکنت اوراجی بدیس دودانی حرابی ء مردمان ء بہ ڈسیت اگن ماشاعر ء معناء بچاراں تہ اشئ معناء انت ہما مردم کہ گہہ ء بدء ڈس ء زوت تر ء گیشتر ماریت، اے لوز ء ہنڈال عربی ء لوز شعر انت کہ اشئ ء معناء زوت تر ء پیر تر ماروک انت چوکہ شیلے (Shelley) کشیت کہ شاعر وتی چپ ء چاگرد ء زانتکار ء کو اس تریں مردم انت ”اواگن شاعر کشیت کہ من شاعرے آں گڈا آئی ء اے کیلو پڑ کنگ لوہیت ء شاعری اگن چوکہ مو تھیو آرنالڈ ء گشتن ء زندء شرگداری انت“ تہ آ شاعری باید انت ہنچو بہ بیت کہ آہما و ہدء زندء گناں (تقاضا) بکپت ء شاعری وتی و ہدء یا اکس پہ مجھی زندء انت تہ مجھی زندء راہما چیزاں بدنت کہ آئی ء پکار انت او پکار بنت ہر و ہدء او ہر ز مانگ ء شاعری ہما و ہدء گپت ء جنت اے آئی ء وتی تجربت ء جم دیست او پکائی ء درگت ء بیت او آ شاعر ء تجربت جم دیست ء پکائی ہمنچک بیت کہ آئی ء و ہدء آئی ء رادانگ..... شیریں خسرو پرویز ء جدائی ء درد ء ماریت آ ایوک ء ہے گپ ء زانت آئی ء دوست چرائی ء جد انت آ ہے جدائی ء دانگیں درد ء رنگ ء جنت آ زہر انت جدائی ء شپ ء پاس پر چہ زوت نہ گلازنت۔ او مرغ چی ء زوت بانگ نہ دیئت۔ مرچی مردمانی زندء دامن دی پراہ ترانت۔ اے لپہ (نظم) ”دل گریت او

شپ ناریت“ (کہ اشیء گپء جنگء ان) ء گوں شیرین ء ہما گپان کہ شیرین پہ وتی دوست
 ء جتائی ء غمء کشگ انت ہدپ بکناں تہ ماہلکٹ کت کناں کہ آودہء تجربت چے پیتہ اونین
 چے انت۔ آدی یک شپے ء گپ انت۔ دوست چہ دوست ء جتا انت۔ آ زہر انت کہ مرغ
 جی ء بانگ نہ دنت روج نہ بیت۔ اے ہم شپ ء گپ انت۔ بلے اے مرچی میں شاعر گیش تر
 تجربت داریت آودانی شائکلیں سردست ء گندیت، لچ ء کم نیادی“ ء گندیت جنین زبگی ء
 بے وی ء دردء ماریت۔ آ لپہ (گر یہ گردن شیریں در فراق نخر و پرویز) ء پہنات ء اے
 لپہ (دل گریت اوشپ ناریت) ء ”شے تاریک تر از سوگ عزیزاں“ اے دی ”دل گریت ء
 شپ ناریت من وتی قصہ مپت ء دراج کت من ء عطا شاد ء لپہ دل گریت ء شپ ناریت ء بارو
 ء تران کنگی ات۔ عطا شاد گوں شما درستاں درستی انت۔ آ ہما شاعر انت کہ آئی ء رامرچی میں
 شاعری ء دنیا ء باغی کشگ بیت۔ عطا شاد بلوچی شاعری ء ہما صید انت کہ وتی نگرودیم ء آئی ء
 پادچ نہ بنت ہمیشہ آ باز دیریں چرا گجاہ چاریت۔ اے آئی ء ترمردی انت۔ دل گریت ء شپ
 ناریت عطا شاد ء آ جو میں لچھاں (آزاتیں نظماں) یکے۔ اکس آ جو میں لپہ ء معنا اے بہ
 بیت۔ کہ آئی ء تہا شعری گٹ گرگ نہ بیتگ انت تہ من اے لپہ ء را آ جو میں لپہ کشگ ء وت کم
 شرف باں۔ پرچہ کہ شعری گٹ ایش انت کہ لپہ ء تنگ (بجر) بہ بیت زیل بام اوسر ء زیل بہ
 بیت او خیال ء یکی (وحدت تاثر) بہ بیت۔ او اے سجا میں حبر ماں اے لپہ ء اُست انت۔
 ہمیشہ اے وڑیں لپہ ء آ جو (آزات) کشگ وت ء را پر آگ انت۔

دلگريت ء شپ ناريت۔ يك كسمائڪے (ڈرامہ) ماں اے لپے ء كسمائڪ ء درتیں گٹ گرگ بچك ائت۔
 عطا شاد ء ”پلانی حشكیں پن“ ء ”شپائڪ“ ہم كسمائڪی لپے ائت۔ پلانی حشكیں پن ء شپائڪ
 بن ء گرت تا سر ء رونت تچكائی ء او ”دل گريت ء شپ ناريت“ چه تو ك ء بنگ بچ بیت پد ا پشت
 ء روت او پد ا چنبال (نقطه عروج) ء رسیت او باز جوانیں وڑے كیت ء كفیت۔

خیال یگی بچارے اے لپے، بے دروریں لپے یے۔ اشی ء معنائ خیال ء پہنات سك پراه ائت
 اے لپے ء بنی آدم ء ”واگی او مان“ اودلی ارمان آست ائت۔ او اے ہما چیز ائت کہ اے لپے ء
 ابد مان ء نمیران كئت۔ دومی گپ ایش ائت راجی زند ء زورا کی ء مردم ء بے وسی ء احوال باز
 جوانی ء جنگ بیتہ۔ اود کہ حبرے شاعر ء چپ ء چا گرد ء بدیں دودانی خرابی ء گندگی ء گلگ
 ائت۔ لپے بنگ بیت چه ہنچیں حبرے ء کہ شاعر ء سکی ء سوری كشگ ء تجربت ء آئی ء چم دیست
 ء پكائی ائت۔ او پرے گپ ء شاعر ء تجربت، ہمنچو پكا ائت کہ آ اے دگراں منیت كئت۔

دل گريت ء شپ ناريت

ماچو کہ استار ء شپ ء پاہار

روح ء متکلیں ارمان

زند ء بامسارانی پشومانی !!

اے گپ ء اے كسمائڪ ء مردینی آواز ہما و ہد ء جنت کہ آئی ء تجربت پختہ بیت۔ ہے

آواز یک برے چوش اُشکنگ بیت۔

زند، اے چراغِ و مرتلمیں وٹ انت
 کہ مہرِ سوزمانِ و آپش و بالیت
 او گنجیں واہگانی ذگریں حوناں دیرِ جلیت و ابدمانیت
 مرک انت ۔ واہگ او مہرِ جتائی
 واہگ و ذگریں نشانی تہ منوں
 مہر و بزاں

اواے و ہد آئی و دیماندوک آئی و اے بے سریں حبراں سر پد نہ بیت۔ آئی و
 دل و اے شاعر و وتی ہیل و پدا اے وڑیں تران کنت کشیت ۔

ما پبہ نباں

تو شاعرے نئے شاعری ثران کئے
 باریں دکہ شعرے بوکش؟

ے گا لو ارہما کس نیگ ات۔ کہ اے زند و رنگ راہاں نہ کچنگ ات۔ بے ہر و ہد یکہ زند
 و واد آپ آئی و چشتنت آئی و نک جنور بیت۔ آئی و تجربت پکا و الحم بیت۔
 گڑا آسر پد بیاں بیت آہا چری میں شاعر و گنوکی ترانان وتی سر و وت سر پد بیت۔
 درتیں چیز آئی و دیما پد ر بنت دکہ جا ہے آوت کشیت ۔

سے سال پڑیں گوستگ انت پہ ہنچشی

مرچی مرد

زانے منی اے دزنشانی ءِ ودار ءِ سکی ءِ

ہلائیں شپ تیر نہ بنت۔

وابانی گنجان ءِ من ءِ بہرے بدے

ارسی مہ بیس!؟

اے بے وی پمآ جنیں زہگان چومرگ ءِ پریشنگ انت“

وہدے اے درتیں حبر آوانی سرءِ گوزنت۔ آوانی زند ءِ زانت ءِ یک الھی ءِ پکائی یے کیت۔

گڈاہر دوہے گپ ءِ پے رتک ءِ دل کشت کہ۔۔

ما، چوکہ استار ءِ شپ ءِ پاہار

روح ءِ متکلیں ارمان

زند ءِ بامسارانی پشومانی

اے لچہ ءِ مادوپیم ءِ چکاساں۔ یکے پہ معنا ءِ احوال (موضوع) او دومی پہ

(پربند)..... چونائی ءِ شاعر یاردانکار زند ءِ لنبے گرنٹ او آئی ءِ سرءِ شعر یا آزمانک ہشتہ

کنت ءِ اے ہم راست انت۔ لچہ ءِ یا آزمانک ءِ در آگ (پیلوبینگ) ءِ ہمچک بس انت۔

بلے پہ یک کو اسیں شاعرے یاردانکارے ءِ بنی آدم ءِ زند ءِ سجاکیں گوش ءِ پلن ءِ کنگ ہم

گران نہ انت اے حبر حق انت کہ ہما لچہ ءِ آزمانک کہ آوانی تہا بنی آدم ءِ زند ءِ یک لمبے گپتہ

ہم در آتلگ ء سرگارانٹ۔ اوہے شرتریں لئوز انکی چئی کشگ بنت۔

انگریزی ء مزن نامیں شاعر (WORDS, WORTH) ء لپہ (REAPER) ء
 ”احوال“ ایش انت کہ یک جتکے ڈگار ء زنگ ء انت۔ آئی ء صُحب ء ندارہ باز دوست بیت
 آوش و ش ء گوں زیمیل صنوت جنت اے صُحب ء ندارہ باز جلوہ ناک انت آئی ء را باز دوست
 بنت۔ بلے آپرے ندارہ ء دیراں جلت نہ کنت۔ پرچہ کہ دگہ کار آئی ء باز انت پے حبر ء
 اے لپہ پیلو انت ء در آتکہ او باز جو انیں لپہ یے کشگ بیت۔ ن۔ م۔ را شد ء لپہ ”میں اسے
 واقف الفت نہ کروں“ کئے نہ اُشکتہ۔ اے لپہ ء احوال (موضوع) ایش انت۔ مہر ء جنجال
 سک گران انت۔ اشی ء جنور ء ہر کس وارت سر لیتیت۔ فیض احمد فیض ء نامی میں لپہ۔

”مجھ سے پہلی سی محبت میرے محبوب نہ مانگ“

ہم یک گے جنت۔

میں نے سمجھا تھا کہ تو ہے تو درخشاں ہے حیات
 تیرا غم ہے تو غم دہر کا جھگڑا کیا ہے
 انگنت صدیوں کے تاریک بہیمانہ طلسم
 ریشم و اطلس ء کنخواب میں بُوائے ہوئے
 جا بجا بکتے ہوئے کوچہ و بازار میں جسم
 خاک میں لتھڑے ہوئے خون میں نہلائے ہوئے

لوٹ جاتی ہے ادھر کو بھی نظر کیا کیجئے
 اب بھی دلکش ہے ترا حسن مگر کیا کیجئے
 اور بھی دکھ ہیں زمانے میں محبت کے سوا

نہیں اکس ما اے لپہ ”دل گریت غمشپ ناریت“ ء بچاراں تہ اے لپہ ء بنی آدم ء
 سجا ئیں زند چپ ء چاگرد گتہ۔ بنی آدم ء واہگی او مان۔ دلی ارمان، واہگ ء گنگیری
 ء آسر پہ وت پڑا موکیں سکین بنی آدم ء مردینی یا جنینی واہگ (جنسی خواہش) او اے
 واہگ ء وت پہ سہرگ ء سر ء شاہ کشگ ء ڈیہہ ء غم، اے لپہ ء احوال انت پہ اے لپہ ء
 الٹی ء سر پد بونگ ء لپہ ء سرتاں سر ء نوشتہ کناں۔

دل گریت غمشپ ناریت

ما، چوکہ استار ء شپ ء پاہار

روح ء متنگیں ارمان

زند ء بامسارانی پشتومانی

زیبائی ء ندروں

زیبائی ء ندروں بلے

زیبائی ء عزانت ء بزانتیں دریکتیں

دل مانگیں لہڑانی ورنائی

دل مانگیں لہرائی ورنائی

کہ ماں غم دا تگیں دردیں، ودار، آ زردگیں پاساں

نہ سہڑیت، تلو سیت چوانگریں زردء غم ء آساں

کئے سالیں ساعتانی زند آ سارتیں سکین ء

کئے جنیں زہگی دل ء پر سیت؟

او کئے تہ کد دل ء داریت

دل گریت ء شپ ناریت

دل گریت ء شپ ناریت

کہ اے عاشق طہی اے واہگ ء دلما نگی گران انت

بکند کہ بے وی ء بے وفائی

چوں ماں شاگیں کا پر ء ماہیں جنک ء گر میں انبازاں زریت

”تئی دلگیریں یا توں پہل کنت

اے خمار چم ء ہتم بوئیں بدن

پہ کتر ہے تہ واہگانی گواڑگاں ساریت

اے کوہنیں شراب

پہ یک دمانے تئی غم ء سوزمان او تئی مہر ء خمار ء گار کنت بے سار کنت

بل تئی شررنگی ءرب ءقلم نستہ

بلے یکے ساعتے پہ ساعتے صد

بے تڑ ہیں پاساں تڑ ہینیت

بے وکی ء بے وفائی یے بہ بیت۔ واک ءوس ءہزیں گرونا کی نہ بیت

بیالذت ء شہدیں شراب

بیا گر میں امباز ء زہیری پیچ ءتاب

بیاماہ لقا ء گوگنک او مہرنگ داب

یک کتر ہے لوٹاں تئی عمر ء گرونا کیں درء

”جنڈکن سری ء او جنک

اے نوک باہندیں گناہاں مانپوش

آماہکاں گوناپ ء تڑ انگ داغ دنت“

روح ایرلہ انت

روح ایرلہ ء اے سہرنا کیں قدح ء گندیں کہ لرزیت

چومنی مہر ء اول دانک ء ہناریں زبان ء

تئی حدوک ء نوک وفائی ء من ء گہریت

تئی لاڑ ء کسانالی

چو ہلک و تیزان و پیگوراں

منی زیمیں دل و نقشیت

”زندائے چراغ و مرگیں و ٹانت

کہ مہر و آتش و بالیت

او گنجیں و اہگانی ذکر میں حوناں دیر جلیت و ابد مانیت

-- مرک -- و اہگ و مہر و جتائی

و اہگ و ذکر میں نشانی تہ منوں

مہر و بزاں“

ماپہہ نباں

تو شاعرے شاعری تزان کئے

باریں دگہ شعرے بوکش“

”سے سال پڑیں گوستگ انت پہ ہنچشی،

مرچی مرڈ“

”زانے منی اے دزن نشانی و و دار و سکئی و

ہلا کیں شپ تیر نہ بنت،

و ابانی گنجانے من و بہرے بدئے“

ارسی مہ بیس،؟

اے بے ہوشی پما جنیں زہگاں چومرگ ء پریشنگ انت

روح ایرلہ انت

ہر روح پہ دردیں دل ء زیم آزگی کاریت

دل گریت ء شپ ناریت

اے عاشق طیبی، اے دلماگی گران انت

بکند امیت ء بے سبتیں سکین

گند پہ وتی پر امگ ء

اے تلو سیں درد ء دے آرام دنت

زرد ء دگہ حونا کیس ڈرینے جاہ جنت

تامور بیت دیدانی نیلیں آ زمان

”وشنام! جلگہ مکہیں

وشنام! جنورین وشینت کانی

وتیرگانی

درآمدستی ء آ وار“

گندے وتی لچ ء منی مہریں میار ء نیادی ء

”دوشی انا گاہ ء ہلگ گپنت کنی خون

کئے بوت جون“

”ماں اطلس ء آبریشماں، تاں بزگ ء وارین دل ات۔

اوگار بوت

تاں بلکت ء یکیں نواسگ بوت، میر ء مرکب ء نالانی دیم حونی،

روچے گوے رزوائیں زند ء چنت برمن تو مراں،

اے مے قدیمی واہگانی بندرانت

ماں سیہ شپیں روچاں کہ چونچ مرتگیں مات ء دل انت۔

صدنکرت انت۔

ماں سیہ شپیں روچاں منی نابودی ء اومان

تی بنامی ء ترس ء گمان

ڈیہہ ء غم ء جان ء غم ء ہلک ء شگان

کئے تنکد ء مہنو! گوں زمیں زرد ء ارسیں چم ء سالین ساعتانی غم

پہ بامی انگراں داریت

دل گریت ء شپ ناریت

ماچو کہ استار ء شپ ء پاہار

روچ ء متگیں ارمان

زند ء بامسارانی پشتونی

دل گریت ء شپ ناریت

دل گریت ء شپ ناریت

دل گریت ء شپ ناریت

مردم اگن بنی آدم ء دل دلی جند (نفسیات) ء بچاریت تہ بنی آدم ء واہگی او ماناں سر پد
 بیت گہتریں ء شرتریں چیز مردم ء طلب انت مردم پہ وتی سہڑینگ ء تچ ء تاگ ء
 انت نین کہ اے سہڑگ بنی آدم ء زند ء طلب انت تہ آ ہر جا ء ہر گجا ہمیشی تچیت
 پرے کار ء آ باز سہت گندیت۔ اے رہ چاری ء ہر یک ساعتے سالی ء درستاں مشکل
 ایش انت کہ یک زند آ سارتیں سکین یے بنی آدم ء ہے دام ء دور دیان انت
 اے ہبر ء احوال ماں اے لپہ ء یہ جوانی آست آنت

دل مانگیں لہڑانی ورنائی

کہ مان غم دائگیں دردیں و دار آ زردگیں پاساں
 نہ سہڑیت تلوسیت چو انگریں زرد ء غم ء آسان
 کئے سالیں ساعتانی زند آ سارتیں سکین ء

کئے جنیں زبگیں دل ء پریت؟

او کئے تہ کد دل ء داریت

دل گریت ء شپ ناریت

بنی آدم ۽ تلو سوکین واہگ وتی سہڑینگ ۽ ہر وہد ۽ در ۽ چاریت او ہر وہد ۽ یک
 پر اموکیں سکین یے پرائی ۽ دام دور دیگ ۽ وتی موچکین ۽ گشان انت۔ اے لپ ۽ ہے گپ ۽
 احوال دیگ پیتہ اے بنی آدم ۽ مجتبیٰ ہیل (NATURE) انت۔

اے خمار چم ۽ ہتم بوئیں بدن
 پہ کتر ہے تہ واہگانی گواڑگاں ساریت
 اے کوئیں شراب
 پہ یک دمانے تئی غم ۽ سوز ماں اوتئی مہر ۽ خمار ۽

گار کنت

بے سار کنت

مردم ۽ واہگانی سہڑگ ۽ بنجاہ ۽ نجل یک یے بیت واہگ وتی بنجاہ ۽ رونت اے پہ
 دروغیں سکین ۽ زوت پد ۽ بیت ہے گواچن ماں اے لپ ۽ دی پیش دارگ پتگ
 ”جنڈ کن سری ۽ او جنک
 اے نوک باہندیں گناہاں مانپوش
 آماہکاں گوناپ ۽ ترانگ داگ دنت“

دیت کہ اداشی ۽ وتی دل ۽ مردینی واہگانی سہڑینگ ۽ ہر چیزے کہ وتی دیپان ۽ کت
 آگواتاں ٹوٹک آئی ۽ دروگ پد ۽ بیت اشی ۽ مثال ایش انت کہ یک ماتے ۽ فچ مرگ آئی ۽

دل زیم انت آدگہ چلئے کہ آئی ء ہائی مرتگیں چک ء چہرگ ء جنت گندیت ءے اولویت کہ
 پہ وتی بچ ء تنگوین دروشم ء وتی دل ء وش بکنت اکس آیک برے پہ گنوکی ہما چک ء گلایش
 کنت بلے پداہما ساعت ء آاے ہبر ء ماریت کہ چریشی ء آئی ء غم بہر نہ بنت آہنچو یلہ ءے
 دنت ء اے دروشم آئی ء درد ء چیلاناں گیش کنت اے حقین حبرے ء ماں اے لپے پہ جوانی
 جنگ پیتہ آماہکان گوناپ ء ترانگ داگ دنت "اواے ہم ہے گپ انت۔

بکند، اُمیت ء بے سیتیں سکین

گند پہ وتی پراگ ء

اے تلو سیں درد ء دے ء آرام دنت

زرد ء دگہ ہونا کیں ذرین یے جاہ جنت

تامور بیت دیدانی نیلیں آ زمان

من ء سلیم احمد (اردو ء شرگدارے) ء شرگداری گیر کیت آ کشیت کہ یک تو امیں
 (مکمل) مردے وتی دوست ء خیال ء کنت وتی ملک ء خیال ء کنت۔ وتی جند ء خیال
 ء کنت وتی چپ ء چاگرد ء چاریت گناہ کنت ء ثواب ہم کنت فیض احمد فیض کشیت،
 گوں وتی دوست ء کہ آئی ء را ڈیہہ ء ہمنچو درد پر، کہ آوتی دوست ء ترانگ ء نہ
 کپیت (مجھ سے پہلی سے محبت مرے محبوب نہ مانگ) اے لپے ء شاعر ء ہم وتی ڈیہہ ء
 ہمنچو درد پر بلے آچہ وتی دوست ء بے ترانگ نہ بیت

وشنام! جلگہ مکہیں

و شام! جورین و شینکانی

وتیگانی

در آمد دستی و آوار

اداد لگوش کن! ات جوریں و شینکانی در آمد دستی و آوار و پدا آگون دیمانندوک و کشیت
 "گندے وتی لچ و منی مہریں میار و نیادی" و گوں فیض و "جا بجا بکتے ہوئے کوچہ و بازار
 میں جسم" و دل و بداریت و اشی و بچاریت ۔

دوشی اناگاہ و ہلگ گپت انت کئی ہون

کئے بوت جون

اے مے قدیمیں واہگانی بندرانت

ماں سیہ شپیں روچان کہ چونچ مرگمیں مات و دل انت

صد نکر انت

فیض کشیت ۔

لوٹ جاتی ادہر کو بھی نظر کیا کیجئے

اب بھی دلکش ہے ترا حسن مگر کیا کیجئے

اور بھی دکھ ہیں زمانے میں محبت کے سوا

راحتیں اور بھی ہیں وصل کی راحت کے سوا

ادائے چوش کشیت ۔

ماں سیہ شپیں روچاں منی نابودیء اومان

تنی بنامیء ترس ء گمان

ڈیہہء غم ء جان ء غم ء ہلک ء شگان

یہ حق اے لپہ معنائ احوال نیگی یک سکتیں جوانین ء بے مٹیں لپہ یے اشیء بنی آدم ء درستیں زند
ء راجپ ء چاگردگتہ نیس ماے لپہ ء پر بند ء چاراں لپہ ء یک بہرے آئی ء احوال انت ء دومی
آئی ء پر بند انت لپہ ابید اے دوئیں چیزان نہ بیت ہنچو کہ اے لپہ ء احوال جوان انت ہنچو اشیء
پر بند انت ۔

اے کسمانکی لپہ چونگ بیت کہ شپ انت تہاری بیمناک انت یک مردے درد ء پیلاں پیڑتہ آئی ء
وتی زند ء گوئیں حبر گیر کایننت آوتی مہلنج ء ترانگ ء کپیت لپہ باز جوانیں وڑے ء بنگ بیت چو کہ ۔

دل گریت ء شپ ناریت

اے کسمانک ء توک انت ۔ ادا ہے مردم وتی زند ء تجربت ء پکانی ء احوال ء دنت کسمانک
چہ ہمد اپد اپہ پشت ء روت چہ بنگ ء گپت اے احوال باز پہ جوانی کشگ پیتہ اے و ہد ء شاعر ء
دوست چہ مہر ء سکیاں سئی نہ انت ۔۔۔ ہمیشہ و ہد یکہ کشیت ۔

زند اے چراغ ء مرتگیں وٹ انت

کہ مہر ء سوزمان ء آچش ء بالیت

اؤ گنجیں واہگانی ذگریں حوناں دیر جلّیت ء ابد مانیت

آ کشیت

”ما پہنہ نباں“

تو شاعرے ء شاعری تران کنئے“

اے حبران ء رند پہ وہد ء پیش دارگ ء مثال دینگ بیتہ کہ چریشی پد ر بیت کہ یک مدّت یے
گوزیت پد اشی ء رنداے گال کہ۔

”سے سال پڑین گو سنگ انت پہ ہنچشی ،

مرچی مرو“

ہے باز جوانین معنادنت۔۔ او چریشی ء زانگ بیت کہ اے پڑین سے سال ء اے مردم ء

باز درد کشنگ۔۔ او پد ہما کہ پہنہ نہ ات مرچی کشیت

”ارسی مہ میں“

اے بے وی پما جنیں زہگان چو مرگ ء پریشنگ انت“

لپہ ء تہا دومی ندرہ ء مردم پہ واہگانی وت سہرگ ء سکین ء احوال انت۔ او اے احوال باز گوں
شیواری دینگ بیتہ اے مردینی واہگانی سہرینگ ء یک جنک یے ء نیمگ ء روت پے خاطر کہ۔

اے خمار چم ء ہتم بوئیں بدن

پہ کتر ہے تہ واہگانی گواڑگاں ساریت

اشی ء رند ہے حبران انت کہ مس پے ہتم بو ء انبازاں روت اشی ء پد دو کشکی کیت پد اہنچو کشیت۔

بُندُ کن سرىء او جنک

اے نوک باہندیں گناہاں مانپوش

آماہکاں گوناپء تزا نگ داغ دنت

چہ اشىء سہرا بیت کہ آئیء و شى نہ رسیت او بیزاریء پشومانی ءے بیت ہے ہتم بوء سیندء را

گناہ کشیت ہنچو آئیء و دپء درکیت آماہکان گوناپء تزا نگ داگ دنت درستاں شرتریں

بہر لچہء ہلکء بہر انت۔ اولی بندگوں سے رندء

دل گریت ء شپ ناریت

دل گریت ء شپ ناریت

دل گریت ء شپ ناریت

ردانک

مس زرعِ جہلانکیاں گارانتِ صدف

شرگدار بے میار

”سے تو از“ سے خیال“ اولس ء سال تاک ء شنگ پیہ۔۔۔ اے نوشتا تک چوش بنگیج
 بیت ”کریم، عطا ء آزات ء ہواری دیوان ء گندیس من ء بازن، کیٹس ء شیلے گیر کابینت کہ
 ہنچو یک و ہد ء ہم عمری دوستی ء سنگتی پہ وتی کمیت عمر ء انگریزی شاعری اش چوش نامدار کرت کہ
 دگہ عہدے چونامدار نہ انت“ گند کورے ہم زانت کہ ولجہ انگریزی ء بلوچی لٹوزا تک ء
 مستریں کو اس انت واجہا وتی شرگداری نوشتا تک ء تہا سے مردم ”لوپ“ کتہ اے عطا شاد
 کریم دشتی ء صدیق آزات انت عطا شاد انگت وتی گناہ ء مژ ء بلے اید گہ دوئیں بزرگ مفت ء
 گزان انت وانوک ہے شرک ء دمان ء دل ء کارنت کہ اے یک پیاری جارے کہ ایشاں
 پزینتہ۔ ہنچو کہ پیاری موجب دینت ء وتی مال ء جوانی ء جار ء جنابینت کریم دشتی ء صدیق
 آزات ء درتیں زانت کاریں وانوک آوان ء سبک، وت گلا ء پیاز بوزانت
 بلے درکتیں وانوکاں بزانتیں کہ اے شرگدار ء بزرگاں موجب نداتہ ء جار نہ پزینتہ
 اے ولجہ پہ وتی زانت کاری ء زبان کو اسی ء پیشدارگ ء خاطر اکتہ!!

ولجہ نوشتہ کنت کہ مے سیں شاعرانی جرات ء بہادری آیان ء شہ و ہد ء ساری کتہ
 ایشانی شاعر غمی ء تہا آسے ایں ورنہ ء ہمار دتہائی ذہن ء ارواح ء بے دوستی شہ چاگرد ء یاغی
 گری بلے ایشی سبب زانگ، مرگی میں نیم مرتگیں صد سالانی کہنگیں رسم ء رواجانی گٹ گیری
 بلے اے امیت کہ ایشانی روج کم انت گل موجودانت۔

دیم ترانوشہ کنت کہ راستی ء زانت اے مئے نوکیں شاعرانی مستریں جوانی
 انت۔ آواں وتی چاگرد ء احوال معلوم انت آکوریں پنڈوک ء گندنت کہ سارتیں
 برپ ء گوات ء کہ ہر کس ماں کوٹ ء صدریاں چیر انت گوں وتی درتگیں جاگ ء
 سڑک ء کز اوشتوک انت آدوچ گوریں پیریں زال ء گندنت کہ ورنائیں جنک ء
 جاگ ء شہ ہفت جاہ مان داتہ۔ بلے ورنائی چیر نہ بیت ء گرانیں بارے سراہر روج
 شہ ہے سارتیں سڑک ء گوزیت۔ ایشانی گم گریبی ء اے رنج پہ مئے زانت کاریں
 شاعراں کارچے کہ دل ء لکیت ء چم خون گوارنت“

شرگدار ء اے گپ باز جوانیں گپ انت گیانی سند ء بند ء دی باز شر انت لوز
 مزن شیر کن انت وانوک ء دل ء کار کنت بلے بزاں اے لوز ء گپ ہما و ہد ء شیر کن انت
 کہ مردم اے شاعرانی جند ء شعراں مہ وانیت ء ہے شرگداری ء بوانیت، من پداوتی گپ
 ء پد تریناں کہ کریم دشتی ء صدیق آذات وتی ء شک انت کہ وانوک ہمیشی ء دل ء کارنت
 کہ ایشاں جار پزینتہ تانکہ اشانی نام بہ پرشیت اے شک ء وانوک یکے و ہمیشہ کت کنت
 کہ اے دوئیں شاعرانی انکرہ شعر دانی دیمانہ آتکہ کہ آوانی یک تہرے ء رنگے پد رہ بیت
 ء آوانی سر ء شرگداری کنگ بہ بیت بیچارگیں کریم دشتی ء یک ء دو لچہ شنگ کنانیتہ او ہمچک
 صدیق آذات ء اے انکرہ نہ انت کہ چریشان آوانی تہر گیشنگ بہ بیت شرگداری ء دت
 یک دودے ء رہندے است۔ رہند ایش انت کہ دانکہ شاعرے ء راوتی گیشگیں رنگے ء

تہرے مہ بیت آئی ء بارو ء شرگداری کنگ نہ بیت چہ اے شرگداری ء پیش کریم دشتی ء
 دو لچہ ”یا تانی سارو کیس شپ“ ء ”زہیروک“ شنگ بچگ انت۔ یا تانی سارو کیس شپ“ ء
 وانوک گشدت کہ انگریزی شاعر شیلے ء لچہ (To the night) ء زیرگ پیتہ پشت کیت
 ”زہیروک“ اگن وتی بہ بیت بلے یک لچے ء شاعر ء شاعری بہ بجا رگ نہ بیت۔ ولجہ
 شرگدار کشیت کہ آوان وتی چا گرد ء احوال معلوم انت کوریں پنڈوک ء گندنت کہ سار تیں
 برپ ء گوات ء کہ ہر کس ماں کوٹ ء صدریاں چیر انت گوں وتی در تگیں جاگ ء سڑک ء کرا
 اوشتوک ”اے آوان“ کریم دشتی دی ہوار انت بلے اے بزرگ ء کدی کوریں پنڈوک ء
 نام پتہ۔ آ کدی چرے احوال ء سئی انت۔ آ کشیت۔

”بیا کہ پلگار تہ کلن زہیرانی“ چہ کریم دشتی ء صدیق آزات گیشتر بزرگ کنگ پیتہ
 بیچارگیں صدیق آزات کشیت کہ اودا کہ تہلیں دنیا سنگ چکل دیگ ء انت آچہ اودانہ گوزیت
 چو کریم دشتی ء وڈ ء بلے ولجہ گچی پہ وتی شرگداری ء خاطر اگشیت۔ شیشگیں باد گیر ء دیوار ہادم ء
 پرشیت کہ تہلیں دنیا ء سنگ ایشی ء بہ لگنت ء اے زوت لکیت چو کہ صدیق آزات ء لکتہ
 صدیق ء شاعری ء دامن یلونداتہ۔ بلے شہ اولسی زانت ء فکر ء چہلی ء زوت سر پد بوتہ“

پدادیم ترا کشیت۔ آئی ء (صدیق آزات ء) تہا پیلوی اندری (قطعی)
 داخلیت) او پیلوی ڈنی (قطعی خارجیت) ء وش رنگیں ہواری یے است کہ مارا عطا ء کریم
 ء تہانہ رسیت منی گوں وانوکاں دز بندی انت کہ ولجہ ء شرگداری ء وانگ ء رند صدیق

آزات ء لچہ ء شعراں بہ پنت آوان ”مہلخ ء قبر ء سرائے نیل بو میں زر ء آ پار ء رسنت۔
 آچہ ”مہلخ ء قبر ء سرائے“ کو شان دے بیوانک بہ بت “ء بگرتاں ”واب انت دڑیں
 سومری“ ء بو انت۔ ء قطعی خارجیت ء در بہ گی جننت تا نکہ ولجہ ء شرگداری بدگداری مہ
 بیت یا ”نیل بو میں زر ء آ پار ء“ بو انت۔ ادا صد و غاے گالاں کہ ے

کیا یلیں کیا یلیں

کائے ء پیدا ک نہ بے

دستار ء دنناں رتنگ انت

سیر ء گرانڈ پیر چنگ انت

ء سرگوز بہ کنت ء شوہاز بہ کنت قطعی خارجیت ء.....!!

من و ہمیشی ء حیران اُن کہ شرگدار خارجیت ء داخلیت ء معنا آں ردداتہ اکس
 شعرانی معنا آں سرپد نہ پتہ بلے اے دپار ء من وت نہ وراں کہ ولجہ ء شعرانی معنا نزا تگ
 انت پرچہ کہ شعر بلوچی انت ء ولجہ بلوچی ماہتا ک ء شوکار انت الہم ء بے سو میں ”قطعی
 داخلیت“ او قطعی خارجیت ء ردداتہ پرچہ کہ اے شوم دریں لئوز انت۔

ما کہ یکپارگی چمے کشک ء روگ ء اول ولجہ ء اے ندارہ ء دی بچاروں ولجہ نوشتہ
 کنت کریم دشتی ء شاعری کہ ظاہر ء گوں عطاء یک معلوم بیت بلے وتی راہ ء درگیگا انت
 اکس وانوکاں موہ بیت عطا شاد ء کریم دشتی ء شعراں بو انت ء اے حبر ء الہم بہ کنت کہ

باریں عطا شاد ءِ وتی ”زندگیں لاش ءِ کفن“ ”ہوشام“ ”جنوزام“ ”شپاکم“ ءِ ”دل
 گریت ءِ شپ ناریت“ ”چہ کریم دشتی ءِ ”یاتانی ساروکیں شپ“ ءِ ”زہیروک“ ءِ ”زرنگ
 انت۔ اگس ”یاتانی ساروکیں شپ“ ءِ ”زہیروک“ ”چہ برز ءِ نام کپتلمیں لچہاں زیرگ چنگ
 انت؟ منی دل ءِ اشان ءِ وت ماں وت ءِ سیادی نیست۔

نیں گوشدار کہ عطا شاد ءِ بارو ءِ کشیت خبر صد ءِ بن ءِ یک کہ ”بلے اے حقیقت
 انت آئی ذنی زانت (خارجی شعور) پختہ مہ بیت۔ ذہن ءِ گرہن ءِ ڈک در نیا انت“ ”من اودادی
 شو میں ”خارجی شعور“ ءِ بیچ ءِ مونڈور، کناں پرچہ کہ دگہ زبان ءِ لوزانی معنا مردم ءِ رپیشت۔

ہما تاک ءِ کہ ”سے توار سے خیال شنگ بوتہ“ ہے تاک ءِ تہا عطا شاد ءِ لچہ پڑانی
 خشکیں پن شنگ پیتہ اے لچہ ءِ گڈی بہر ءِ بکندت:

گندیں وتی ماندا تگمیں پشک ءِ

گوں جنڈیں چادر ءِ

دست ءِ کٹار ءِ کوپگ ءِ ”بردوں“ کپیت۔

دل چو جنین زہگانی شہد ءِ شکلیں واب ءِ پر شیت

صحب ءِ سمین تاں پلو ءِ کنیت ءِ گوزیت؟

دگہ لچے ءِ یک بہرے بکندت:۔

پہ ارس گیری ءِ ہوس

انارپن رتھکیں انارکاں شہتی نہیں ندرتھکیں دل ءثر ہنگا انت

پہ نام ء مستیانی بے وسی

شپانی سیری لذتاں نوشکا انت

من کہ منی دست ء ہچ مالے ہچ منکے ہچ مدی بے نیست۔

من کہ شپانکے آں وتی زند ء پہ شپانکی مرک کناں۔

تو کہ وتی ہلک ء لاڑک شرنگیں جنک زردارے ء چک

انگت تی دل پہ من زروک انت

پرچہ گنوک انت؟..... (شپانک).....

ہالو ہلو، ہالو ہلو

سازاں شلمین ات زیملاں

پہ چاپ ء دہل ء دکر ء سرناء ء وش لہریں توار

پہ دزگو ہارگی دے، سیری جنوزام ء مبارکی دے

دل کوتلی چی بے

بہا بیت مہر

پُرسیت حانی ء..... جنوزاں“

” پٹانی کھکیں پن“ ء برز ء بند ء اے سہرا بیت کہ یک غریبیں باغپانے پہ وتی

زرداریں وازدارے ءِ شررتلیں جنک ءِ ہدوناک انت پرچیکہ بنی آدم ءِ واہگ ءِ ہدوک ءِ را
گر ءِ بند پر نیست۔ بلے و ہدیکہ باغبان ماں جو ءِ آپ ءِ وازدار ءِ ماڑی ءِ ساہگ ءِ
گندیت اووتی درتلیں جراں آئی ءِ چم کپیت تہ آئی ءِ دل پر شیت۔

دومی ٹکر عطا شاد ءِ لچہ ہوشام ءِ بہرے۔ اے یک شنی دلیں مردے کہ پہ شفار
مہبری ءِ زریت۔ اولشی ءِ گندیت۔ کہ یک "مورمانے"۔ پہ دست ایرموشی ءِ تسلا یک نیاڑی
یے ءِ وتی ہوس ءِ گواچی کنت۔ ءِ آئی ءِ غیرت ءِ وتی مورمانی ءِ حرجان کنت۔
جام دُرک ءِ گشت کہ۔

من گنوکاں کہ گوں دل ءِ جیراں
دل گنوک انت کہ گوں من ءِ جیری

عطا شاد یک شپانکے بیت ءِ پہ ہلک ءِ لاڑک ءِ زردار ءِ چکت ءِ زریت بلے و ہدے
وتی شپانکی ءِ ترانگ ءِ کپیت آئی ءِ دل ءِ اے ہدوک یک گنوک یے۔
"انگت منی دل پہ تو ہدوک انت..... پرچہ گنوک انت؟"

لچہ "جنوزان" یک دزگوہارے ءِ ہنجیں نازینکے کہ چہ آئی ءِ دل ءِ لہڑاں درکیت
آیک آزمودگے زانگ بیت۔ مے دودر بیت مے میرانی دروغیں غیرت ءِ چیردیگ ءِ
مردی زند ءِ مردم ءِ واہگ ءِ یک یو چے زانت ءِ بریت او پہ دروغیں غیرت ءِ پلن یے بندنت
اے دزگوہار ءِ کنکلی ءِ سیرگوں مزن نامیں میرے ءِ ہینگ ءِ انت۔ بلے آئی دزگوہار آئی ءِ را"

جنوزان“ کشیت۔ اے حبر درست لوز“ سیری جنوزان“ پد ر بنت۔ ء پداچہ۔

دل کو تلی جی یے

بہا بیت مہر

پریت حانی ء“ وت

پد ر بیت کہ مرچی دی چہ“ میر چا کر ء زنگزاریں ہزار نازیں حانی“ ء ہست۔

چہے گالاں سہرا بیت کہ عطا شاد ء شاعری ء ڈنی زانت ء پختگی یا خارجی شعور ہمہ چک کہ

بوکشنے است۔ ء آچہ وتی چا گرد ء درتیں احوالاں سر پد انت۔ ء السی درد ء چہ کھلاں

کیشتر ماریت۔ نہیں پشت کپت۔ اے گپ کہ اے حقیقت انت آئی ء (عطا شاد ء) ڈنی

زانت (خارجی شعور) چو ورنانہ انت کہ تہی زانت انت“ ء چہ اشی ء وانوک ہے شک ء

دل ء بیارنت کہ ولجہ عطا شاد ء شعراں سر پد نہ پیتہ یا ولجہ دانی زانت

کہ“ خارجی شعور“ ء“ داخلی شعور“ جی یے؟..... گڈامن کشان کہ اے شرک ء آرگ

ء وتی جان ء دوزخی کنگ انت منی دل ء ولجہ ء اے گپ جنگ نہ لوٹگ اے ائم ء چاپ ردے

(کتابتی غلطی) ہر کس زانت کہ“ چاپ رد“ ہرچ کتاب ء بیت انگت شمارا باور نہ کنت تہ ولجہ ء

ہے نوشتانک ء ہما گیاں گوشدارت کہ من ماں اے نوشتانک ء برز ء نوشتہ کنگ انت چہدا گبر“

کہ مئے ہر سیں شاعرانی جرات ء بہادری تاں اے حد ء کہ“ اے رنج پر مئے زانت کاریں

شاعراں کارچے کہ دل ء لکیت ء چم خون گوارنت“ انگت باور نہ کنت تہ گوشدارت ولجہ کشیت

کہ ”عطا اے غم و دوست و رکّانی گلاب و رنگانی چیرا چیر دنت پیچ پہ پیچ کنت و ہما برد کو پکیں درتہ
شالیں“ ورنہ آسمی پلن و ٹیکلی و دست نشان کنت کہ گریبی آئی مُراداں پھر پیلو بنگ و نیلیت۔
”معنی و گوہر (عطا و شعرانی) ہنچو قیمتی انت کہ عطا لوہیت کہ وانوک مفت
پردہ چست کنت و ایشی زانت و رنجاں کشیت“ او پدا اے دی ولجہ ووت نوشتہ کتہ کہ
عطانو کیس آسیائی ورنہ و ذہنی عذاب و تہنا کتہ“

شامن زاناں میں اشی و گُکش ات کہ ولجہ ووت حبرے کنت و ووت و تا دروغ بند
کنت بلے من گُشاں اے نوشتا تک و لاف و ”چاپ رد“ انت۔

پشت کپتہ ہے نوشتا تک و گڈی بہر۔ اے ہما بہر انت کہ چریشی و شرگدار و
توزانگی لیکہ (نظریہ ادب) سہرابت۔ آ بہر ایش انت.....

”منی ذات شاعر و ہے گلزمین و مردے زانت من اشی و نہ منیں کہ شاعر تنہا پہ وتی
ذات و شاعری کنت و آئی و راگوں ایشی و کار نیست کہ استمان و زانت کار اشی و سر پد بنت کہ
نا، بے شک شاعر و خیال و زانت شہ عام اولس و بُر زانت آئی و حق است کہ آسمان و
بلندیں استالاں دست بہ جنت بلے منی خیال و کہ پادے ماں گلزمین و بہرہ مہنت و ووت و وچہ
بنی آدم و جمالیکیت انسان و دوستی و دردے ماں دل و مہ بیت تہ آئی شاعری و روج باز نہ
انت منی گُشگ اے نہ انت کہ شاعر جا چین و وازی یے بیت۔ بلے میانی را ہے است آئی
بُنیاتی راہ بنی آدم دوستی و درد بیت بلے سہرا کنگ و راہ و شاعری رنگ و
بیت“..... میں ووت ہلکت کن ات اے بہر و سرا اے تران ووت دو بہر و انت اگن

بہ کشیت۔ اگن مہ کشیت سے بہرے انت یک بہرے اے سوال انت کہ شاعر پہ وتی ذات ء شاعری کنت۔ اگس پہ اولس ء؟ دوئی ایش کہ شاعر ہما گپ ء بہ جنت کہ استمان آئی ء کشیت سی ایش کہ شاعر وتی خیال ء پکر ء بُرزی ء یک حدے ایر بکنت او یک ملن یے بہ کشیت کہ چہ آچیدگ ء شاعر پاد ء آئی دیمادور مہ دنت۔

نیں کہ ماوت ء رمان گیشینہ گڈاہن کہ ایشی ء سر ء شری ء تران بکنوں اولی خبر ایش انت کہ شرگدار کشیت کہ ”من اشی ء پجبر نہ منیں کہ شاعر تہا پہ وتی ذات ء شاعری کنت ء آئی ء راگوں ایشی کار نیست کہ استمان ء ز انت کار اشی ء سر پد بنت کہ نا“ یک برے اشی ء گندوں کہ شاعر ء ذات گوں استمان ء یک انت اگس جتانت؟ تہ آلم ء ماکشوں کہ یک ذاتے چہ استمان ء جتا کنگ نہ بیت ء آئی ء اومان، آئی واہگ ء آئی ء لوٹ ء ڈکت ہما انت کہ درستیں استمان بیگ انت بلے شاعر ء صفت ہمیش انت کہ آچہ ہمک مردماں گیشتر سر پد بیت دور تر گندیت، ء استمان ء گفآں (ضروریات) جوان تر گندیت۔ شر تر سوگہ انت آئی ء کار انت کہ اے دگہ مردمان ہما شے آں بہ ڈسیت ء پیش داریت بلے اگس ہمک مردم ء نظر چو آئی ء تیز مہ بیت ء آئی ء دیت مہ کنت تہ شاعر وتی چمان باید نہ انت کہ نر بکنت۔

تی پتے ایش کہ شاعر ء را خالق بزاں پیدا کنوک دی کشنگ بیت ہمیشہ کہ آ جوڑینیت، اگن اشی ء بہ منوں کہ شاعر ء راشینگ ء بشارت بیت (شاعری جزیت از پنجمبری) تہ اے ٹوک ء ماکت کنوں کہ شاعر زند ء نوکیں۔ رہند در گیجیت ء مردمان ء نوکیں دگاں پرگ ء پنت ء دنت ہمیشہ شرگدار اے گپت ء جنت کہ شاعر چہ اولس ء ہمک مردم ء دور تر مچاریت تہ دگہ پتے

بلے باید نہ انت شاعروت ءء راکنٹ میم بکنت دومی ٹوک ایش انت کہ جو انیس ءء کو اسیں
شاعرے ءء راکس نہ پر ماتہ کہ فلاں شعر ءء پر بند شاعر ہر وہد ءء چہ وتی دل ءء..... شعر پر
بندیت ءء وتی دل ءء گپ ءء جنت پھیر رہ در بر ءء چہ لذام ءء پول نہ کتہ کہ شمار اتاں کشک ءء بہ براں“
طیب نادراہ ءء جُست نہ کنت کہ آئی ءء چے بدنت ءء پدا شاعری ءء خیال ءء بُرزی ءء دوری ءء حد
گیشینگ ءء چیدگ بندگ دی روانہ انت ستر اطوتی وہد ءء دانکہ زندگ ات گنوگ ات بلے مرچی
آئی ءء گپ سارینی گپ انت ملٹن ءء (PARADISE LOST) ءء چہ آ وہدی ءء مرچی
کیشتر معنا کشگ ءء انت اُردو ءء مستر میں شاعر غالب ءء را بے معنا کشگ بیتگ ات بلے مرچی
گشنت کہ غالب ءء شعرانی کتاب آسمانی کتابے ”شاعری ءء اولی ءء مستر میں شرگدار ارسطو کشیت
شاعر گوستگیں گیان بخت بزاں آ کار بیتگ ءء گوستگ انت ہما گیان بخت کہ آ ماں دیکی روچاں
مردم ءء سر ءء کیوک انت“ بزاں ارسطو کشیت کہ شاعر ہما گپ ءء بخت کہ اشکنوک ہمیشی ءء بز انت
کہ اے گپ اُم ءء بیت کنت تاریخی کتابے اکس ماں شعر ءء تہا بہ بیت تہ آ شاعری کشگ نہ بیت
ءء نا کہ شاعری انت فی شاموت ہلکٹ کن ات کہ واجہا اے نوشتانک پہ شاعری ءء گو اچنانی درانگاز
کنگ ءء نوشتہ کتہ اگن وتی شرگداری ءء پیشدارگ ءء؟؟

(اولس، کوئٹہ، جولائی 1963ء بشتانک ”مئے لہرانک“ 1963ء شرگداری ءء نام ءء چاپ بوتگ)

لٹوز لٹوز انت

انگریزی وندکار A.P. HERBERT ءوتی کتاب WHAT A WORD ءلاپ
ءندکاراں (نوئسوکان) ءپنت ءسرت، کہ وتی لٹوزان (الفاظ) جلوہ داریں ءشررنگیں ء
وشتواریں بہ کنت آوتی اے خیال ءسرء نندکاران ء باز کڈن کنت ء اے خبرء
تکرار کنت کہ تاں لٹوز، جلوہ دارء، زبامہ بنت نوشتا تک زبہ دار نہ بیت۔

چونائیں (عام) مردمانی خیال انت کہ HERBERT ء اے حبر پہ لٹوزانت ء
شاعران سنگ بلے اے خیال ردانت HERBERT ء اے گپ گول نندکار ء،
حالنویساں (Journalists) انت پرچہ کہ وت سازیں ازمانگر (خالق فنکار) دگرے ء
وتی باروء چشمیں دانکے ءموہ ء ندنت ازمانگر کہ آازمے سازیت نوک پرانی نامے شوہاز
کنت لہڑے درانگاز کنت پرانی لٹوز، ٹاہینیت ہمیشہ ولجہ ہر برٹ ء اے
سوج شاعر ء زانت کاریں لٹوزانتان ندانت اے شون پہ حالنویس ء حالتا کافی شو نندکاران
انت ء اگس آئی ء نیت ہمیش بو تگ کہ آ اے سوج ء شاعر ء لٹوزانتان، ہم بدنت گڈا آ
بیرگ ء ردانت الم ء جوانیں شاعر ء لٹوزانتانی توصیف ء زانت آئی ء دل ء ہر کس
کہ نوشتہ کنت زانت ء ہر کس کہ شعر پر بندیت شاعر انت گوک دلوت یے بلے پسے نہ انت
آلویت پس دلوتے نا کہ اشرے بہ بیت۔ ہے وڑء حالتا ک ء شو نندکاری نوشتا تک، ہنشانکے
۔ بلے لٹوزانک ء بہرے نہ انت اگس ہنچو بیتیں گڈا ہر کس ء کہ بلوٹیں وتی چک ء

شاعرے بوکتیں ء، دگرے ء و تئ لئوزانت یے..... ہجو چوش بیت کہ ہر کس کہ بلوئیت وتئ
زہگ ء حالئولیس یا نندکارے جوڑگت کنت۔

نی ماشئ ء گشت کنوں کہ شاعر ء لئوزانت، گوں چونائیں نندکاران یک نہ انت، یک
ندکارے بازئں کتابے وانئت۔ لہزیات کنت نولسگ ء و ہد ء آئی ء گور ء لئوز بلد (لغات)
او بومیا (Guide) الہم ء بہ بیت۔ تاکہ آزانئ بکنت کہ یک لئوزے ء را کہ آ (ندکار)
و ہدے کار مردنگ لئوئیت۔ آرا شاعر ء لئوزانتاں چے معنا دا تگ؟ سہرا بیت کہ نندکار ء وت ء
چم پرئست۔ آوت یک چیزے ء بارو ء ہج گشت نہ کنت ہر چیز ء را پہ استمان ء چمان
چارئت۔ ء ہما وانی دل ء مارئت..... بلے شاعر یا لئوئیں لئوزانت ہر چیز ء گوں وتئ
چماں چارئت۔ گوں وتئ فہم ء تپاس کنت۔ وتئ دل ء پسند کنت۔ ء وت نام ء پر کنت
بزاں۔ بزاں نندکار چہ شاعر ء چوش گیشینگ بیت، کہ نندکار کور، ء شاعر چم ہج آنت۔

از مانگر سازوک (CREATOR) انت (شاعر دی از مانگر انت) آازم (آرٹ)
سازئت ء وتئ سازتکئیں شے ء نام پر کنت..... اے دگہ مردم ہما نام ء زئرنت۔ ہرچ
نوکئیں ازم گوں وت ء وتئ نام ء کارئت ء اے نام ء معنا ہما خیال انت کہ از مانگر ءزل ء
آاتلگ۔ ما کہ گشتہ ازم ء نام ء معنا از مانگر ء پہ ہما ازم ء بارو ء خیال انت گڈا ہر برٹ ء
اے خیال بیرگ ء پوچ بیت کہ پہ زانت خیال ء راجوانئیں لئوز، دئگ بہ بیت۔ پرچہ کہ
ہمنچوک کہ از مانگر ء دل ء ازم شرانت انچئیں نامے پرے کنت ہجو۔ البتہ ہر برٹ ء اے
ٹوک ء نندکار ء حالئولیسانی بارو ء ہج کچ نیست، چیا کہ اے ٹک چیزان ء پہ عالم ء چمان

چاریت ء عالم ء دل ء پسند کنت (اشانی شعور قطعی خارجی انت)۔

مئے ٹوک اے ہندء سرانت کہ ماشاعر ء ازم ء چہ آئی ء لوزاں چارت کنوں ء اے
 لبزیک کیلوے (معیار) بنت۔ بزاں ماچہ لوزاں شاعر ء شعر پر بندوک ء اولوزانت ء
 ندکار ء گیشینت کنوں یک شعرے ۔

جدائی تی من ء راگار کنتیں
 من ء چہ ہرکس ء بیزا کنتیں

دومی شعرانت

ایر دنتیں شپ جدائی ء چو مرگ ء پریشگ ء
 بے تئی اوست ء من سگاں زند ء گورگنداں چتور

اے دوئیں شعرانی احوال یک انت۔ اولی شعر ء تھا جدائی من ء گار کنت۔ من ء چہ ہرکس ء
 بیزا کنت۔ سچہ ء ہما خیال انت۔ کہ جدائی ء بارو ء چونائیں (عام) مردمانی انت۔ دومی شعر
 ء تھا جدائی ء شپ ء چو مرگ ء پریشگ ء ایر دینگ ہما خیال انت کہ شاعر ء اندری تجربت ء
 پد ر کنت۔ ایوک ء دوست ء اوست ء را زند ء گورگدانی دیمپان گشگ..... شاعر ء

جدائی ء شپ ء را، وتی چماں چارتگ ء وتی زرد ء مارتگ یک شعرے ایش انت۔

کشتوں کہ بیزگاں وکتہ

گشت ءے کہ دوست ء جکتہ

دومی شعر انت۔

بخت ء بینگ گشے گوشاں رچیت ترمپ ترمپ

وہدے شی ماں پاسے ء باہنک ء تی ژڈنگ بیت

اولی شعر ء شاعر ء دل ء دوست ء جنگ ء کچک ء چانگک ء تواریک انت ہمیشہ وہدیکہ
دوست کلّیت آئی ء دل ء بینگ وکیت دومی شاعر کہ وتی دوست ء باہنک ء تواریک
اشکنت ہنچوش بیت کہ اشی ء مثال آئی ء ماں اے دُنیا ء نہ رسیت آ کشیت کہ گشے وہدے
چہ بہشت ء بینگ ماں گوشاں رچک ء انت۔

پہ دزگوہارگی دل یے

سوری جنوزام ء مبارکی دل یے

داغاں زرین ات ماڑیاں

کوٹ ء کلاتان ء پہ پاہاریں دلانی دوپ ء مسک ء مہلباں

باز پرُ دردیں، زمبیس ء، پر مہریں دلے پیشدارگی انت۔ پرے بُت ء دزگوہارکی دل جوانتریں
نام انت۔ ہما دزگوہارک کہ جو دے ء است ء جنوزام انت۔ اکس شاعر ء خیال ء اے دل ء
دگہ رنگے بیتیں الم ء دگہ نامے پرے ء کت۔ سوری جنوزامی دل ہمیشہ گشتہ کہ آ، دل ء توک ء
ہما ڈریں ارمان، ہما ہمیں سوزمان ء چیلان دیستگ کہ یک جودی جنوزامے ء ورنائیں تج

پروش کتگیں دل ء بنت اے جاوے پدے رنگ ء سوری جنوز ام ء دل شر تریں مثال انت۔

جب وہ جمال دلفروز، صورت مہر نیمروز
آپ ہی ہو نظارہ سوز پردے میں منہ چھپائے کیوں
(غالب)

یا

ہمہ عمر باتو قدح زدیم و نہ رفت رنج خمار ما
چہ قیامتی کہ نمی رسی ز کنار ما بہ کنار ما
(مرزا بیدل)

من ء چہ بے وس انت دل، دل ء چہ واراں من
خدا اے داتگیں زند ء ببر کہ گاراں من،
(عطا شاد)

روچے سد بر پر شتگیں عہداں تی ننداں چتور
(سید ہاشمی)

حانی ہزار کاڑے سروک لنجیں شپ ء شہمیں گروک
ماں تانہی نوداں جنوک گنجیں غماں تالاں کنوک
(شے مرید)

حال من بنگر و از عاقبت کارمپرس
عمر خود گشتم و در غصہ بیاباں رتم
(غالب)

یہ داغ داغ اُجالا یہ شب گزیدہ سحر
 کہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں
 کہیں تو ہوگا شب مست موج کا ساحل
 (فیض)

بکنداں آچراغِ توسِ ء
 (نور محمد بمبشتی)

آسیکوں مکن دردانگ
 پہکیں اشرفی ء چانگ
 پرچے نشنگِ دل تنگِ ء
 سازے چو، گشوکیں چنگِ ء
 (فاضل رند)

بکنداں کہ پیشتر ء شاعر ء جمال ء دلفروز، نظارہ سوز، چراغِ توس، دردانگ، اشرفی ء
 چانگ، گشوکیں چنگ، ء شب مست موج ء لوزان ء تراشنگ اکس ساری ء دوست ء
 رانچیں رنگے دانگ۔؟؟ ماگشوں الم ء خیال پیشتر ء دل ء آرگ پتنگ۔

ہے پیم ء مرزا بیدل ء شعر ء لاپ ء ”چہ قیامت، ء بچارت، عطا شاد ء شعر ء داتگس زند“ ء لوز
 اے جاوے سہرا کنت کہ اے زندزیرگ نہ بیت۔ اے ٹیکس یے نہ انت بیرگیں گچالے۔ اے
 بند ء ہم پیشتر ء زند ء دردمارگ پتنگ انت۔ زند ء بت یے ناہینگ پتہ ء پدانام پر کنگ پتہ۔

اے دگہ شعرانی لاپ ء بے ویس زند ”صد بر پر شگمیں عہد“ ”ہزار کاڑ ء سروک“ ”شہمیں
گروک“ ء لوز انت کہ شاعرانی اندری مارگ ء (داخلی احساس) منت وار انت۔

بامسار ء رزن شاعر ء خیال ء داغ داغ انت۔ بام شپ ء گوں وتی زہر داریں نیشاں دج
اتگ، ء تز مارگ کتگ، اے بام آنہ انت کہ آئی ء لو تگ۔

اے من اول ء گشتہ کہ اے لوز نہ انت بلے خیال ء لہڑ ء پختہ بیگ ء پکائی انت۔ لوز
ء را، خیال شرنگ ء وش زیمیل کنت چو کہ یک شے یے کہ آئی ء نام پلن انت۔ اے
دل پسندیں چیزے۔ بلے اشی ء کس گشت نہ کنت کہ اے چی ء را ہے
نام (پ۔ل) ء دل پسند کنا بیتگ۔ گواچن ایش انت کہ لوز ء ہے چیز ء وش زیمیل
کنا بیتگ۔ املن ء توار ء آہنگ ہم گوں پلن ء توار ء یک انت۔ بلے زیمیل پلن ء
وشر انت ہے ڈول ء املن ء لوز ء چہ املن ء خیال وشرنگ تر انت۔

ہنکیں لعل ء دیتگ انت ہنکیں او، دیریگیں بنا
من گریگ او گریتہ دل ء گریگ دل ء چہ بانگہ ء
دل گوں خیالاں گوں مہ کپ گوں بجن ء لہمیں غماں،
(جام دزک)

جلگہیں شال ء پلپیں بازار ء گرد ء گولاں پہ سیل دیدار ء

دیتوں شرنگے سوری سینگار ء
(جام دزک)

موئل ء ایراحت نرم ء شیوار ء

وش وش ء لذت کبگی رفتار ء

(سرشار)

بکند ات کہ ہنکیں کہنیں لوزے، دیر نیگیں بن چریشی کوہن ترہے وڑے بانگواہ ء غم بلے جوانیں

خیال ء پریں جوش ء ہمارنگ ء زہد ارگنگ انت کہ دل ء کار کنت۔ ء خیال کنت۔ دومی

نیمگ ء، سرشاعر ء گالانی جلگہیں شال، سیل دیدار، سوری سینگار، نرم ء شیوار، کبگی رفتار

وشتواریں لوزانت۔ بلے خیال ء لہڑ، مان نہ بیگ ء (ادا پسند خارجیت، اے لوزان ء چوش

ہم نہ اشته کہوتی اصلی معنہ دی بہ دینت۔ لوزے، خیال ءے دگر..... مثالے۔

جی سمیں بے پول ء بہشتی ءے

اچ لطیفانی پلو ء کائے

(جام دڑک)

ماں گل ء دیما میل گتہ دوشی

بویے چہ بیکاں زرتگئے وشیں

(شے عیسیٰ)

وش نصیب انت کہ گپت پکت گلابیں رکاں

شالہ مادی چومین ء تئی چاری باتاں

(عطا شاد)

”سمین ء لطیف بلوچ شاعر ء ہمزائے سنگت انت۔ ہر شے یے کہ شہ درملو ریں لطیف ء پلو ء
 کیت۔ آرا دوست انت ء خاص وش نصیب انت۔ سار تیں سمین ء بیگاہ ء نرم پادیں کوش
 کہ شاعر ء دوستیں بی بی ء گلابیں رکاں پکت گیت“ (امان اللہ گچکی)

سمین، لطیف، گلابیں رکت، اے لوز کہ ماں برز ء شعراں کار مرد کنگ پتنگ انت
 اے ردا نک ء ٹکر ء لاپ ء ہم آتنگ انت۔ بلے چوشیں معنا کہ آہند ء شعرا نی لاف
 ء دینت۔ اد ء (ردا نک ء لاف) ندینت۔ پرچہ کہ اودا اشانی جوانی ماں وتی دل ء
 مارگ ء وتی چماں چارگ پتنگ۔ اے ردا نک ء ٹکر ء بکند ات کہ خیال ء اشی ء
 لوزان ء چہ وتی اصلی رنگ ء شر رنگ تر ٹنگ۔“

نمدی نیم دیدار انت۔ اگن تو، بہہ منگ ءے میارگ نہ بوتگئے ہرچ نوکیں
 چیزے جاوے کاریت۔

(سیند ہاشمی سستکیں دستونک)

حے ہند ء شاعر یا لوز انت، شعر کش ء ندکار ہجارگ بنت کہ آچم پتنگ ء آ کور انت..... نی
 پد رپتنگ کہ (HERBERT) جو لوزانی بارو ء سر ء سوچ ایوک ء حال نویسی یا اید کہ ندکارانی
 بارو ء انت۔ نا کہ پہ لہتیں شاعر ء از مانگریں ردا نکارانی بارو ء۔

بنگینج

پہ لوزانک شنکی سنگت“ ء اے نوشتانک کچین کنگ انت۔ اے ہا نوشتانک انت۔ کہ ہے سال ء براں ۱۹۶۳ء ماں ہالتاک او، ماہتا کاں شنگ بیتگ انت۔ ”مئے لوزانک (۱۹۶۳ء)“ پرے کتاب ء مئے دل ء ہمیشہ شرت ترین نامے کہ اے کتاب مئے اے سال ء لوزانک ء آدینک انت چو نائی ء کتاب ء درتیں نوشتانک گشنے ہما دو بہانی (الزامات) پتو انت کہ مئے لوزانتانی یک گٹم (طبقہ) ء راجنگ بیتگ انت کشیگاں چریشاں ہرچ ہشتہ کنوک ء را اے دو بہ جنگ پیتہ کہ ”تولوزانک ء دشمن ءے تولوزانکی دودان ء پروشگ لوٹے..... تولوزان ء لڈام ء ردین کشکان پر ینگ لوٹے تولوزانک ءے تراچہ قوم ء شاعران زہر کنیت۔ توفلان رہند ء روگ ء نہ ءے.....“

اے چہ وتی نیمگ ء پتو دنت ”ہر کس منی نیت ء شکت بکنت کافرانت من لوزانک ء خیر لوٹوک آل۔ من ء گون زبان ء دشمنی نیست۔ آوت ردین رہندے پیتہ..... آ دودوت خرابین دودے آئی ء را پروشگ گہہ انت۔ آ شاعر، شاعرے نہ انت پرچہ کہ شاعری رہندان در انت۔ آئی ء شعر، ”شعری گفان“ نہ گرت۔ فلانی کہ شاعرے من ء سر ء چمان انت۔ ماں اے نوشتانکان مایوک ء لوزانتانی پتو آن گندوں کہ پہ وتی بے میار کنگ ء آوان کشنگ انت بے چرے پتو آن مابلکت کت کنوں کہ چر آیان چے پول کنگ پیتہ۔

اے کتاب اگان مئے اے وحدء کتابانی توکء (کتاب نیست بلے اگان اے)
کتاب ء نوشتانک اے وهدء ماہتاک ء روتا کاں شنک بیتگین نبشتانکانی (ایر کنگ بہ بیت ہج
رنگ ء گوں آیان ہوار نہ بیت۔ یا اکس مادگہ ڈول بہ گشوں تہ اے دودین أنت کہ اشانی اُمت
یکے دومی ء گشگ ء انت ”ولا أنتم عابدون معابد۔ لکم دینکم ولیدین“۔
حضرت ابراہیم ء پت آذر چہ پت ء پیر کاں ہے خبر ء اشکنگ ء انت او۔ آئی ایمان ہمیش انت
کہ وتی داستان گوں ناہننگیں بُت ہنچو زور مند ء زوراک انت کہ اکس آوانی دل تپہ بیت تہ
زمین ء، آسمان پہ مردم ء گرم بنت۔ درتیں جہان ہے خبر ء منیت کہ آذر حق انت۔ ہر چند کہ
خداء (بت ء) جلوہ نا کتر کئے او، جو انترے ء ناہنئے آوش تربیت او، فابہہ دنت۔

حضرت ابراہیم ء دگہ خدایے ء شہم دیستگ ات آگشیت خدادگرے بُت یے نہ
انت۔ کوہے نہ انت گو کے نہ انت مردے نہ انت نمرود ہم نہ انت۔ خداشہ اے درستان مستر۔
زوراکتر۔ جلوہ ناک تراوگروناک تر انت ہر دوک ملامت کنگ نہ بنت پرچا کہ اے وتی فہم
زانگ، تجربت ء خبر ء کنت او آدی وتی چم دیست لمی او، پکائی ء خبر ء کنت۔ درشی مردے ایوک
ء اے گپ ء گشت کنت کہ فلانی ء زانگ پکا تر انت او، فلانی ء فہم حاگک تر۔

نوشتانک درست لئوزانک ء شرگرداری أنت۔ درتیں ہے بارو ء انت کہ جو انیس
لئوزانک کجام انت او خرابیں کجام تہ اُم ء اے خبر ء ہج پکائی او، لمی مان نہ بیت پرچہ کہ ما، دانی
اشی ء نزانون کہ گہہ او بدیں لئوزانک کجام انت البتہ لئوزانک ء یک مزنیں ڈس ء، نشانے

ایش انت کہ آجوائیں زندے پہ جوائیں منزل ء راہ در بر بہ بیت او زند ء لڈ ام ء را
گہتریں منز لے ء سر بکنت ۔ بلے کئے بزانت کہ گہیں منزل کجام انت زند ء راستیں
راہ کجام انت منزل ء؟؟؟ لئو زانک ہماروچ ء زند ء لڈ ام ء پیشونک بیت کہ وت یک
وارے آپسراں ۔ کندگاں ۔ راہ ء گاہ چراں او، منزلاں بروت پچاریت پکا بکنت ۔ پدا
پیسر بہ بیت بلے اے ہما پد ء سوج انت اے ہما شوہاز انت کہ اشی ء تاں اے وہداں
بازیں مردمان ء وت گسر پرتینتہ ۔ باز شوہاز کنوک ء راوت گارکتہ، وت دانی بیگواہ انت
کے سوج کنت کہ من فلاں ہند ء دیتہ کتے کشیت ناں آ ۔ من دگہ کند ہے دیتہ ۔

مئے لئو زانتانی یک بہرے کشیت کہ ما، وتی ہماراہ ء باید انت بہ روں کہ
مئے پیریں شتگ انت آلم ء منزل ء راہ ہما انت دوئی بہر کشیت ناں مانیں آ کشک ء
یلہ دیوں پرچا کہ ہر کس کہ چمے کشک ء شتہ پداواترے ء نہ کتہ ۔ آلم ء راستگیں کشک
ایش نہ انت مارادگہ راہے درگیجگ لوٹیت ۔

منزل آلم ء درستانی یک انت ۔ درستاں پہ یکیں بدن ء ”سانا“ کتہ ۔ بلے کشک
ء سر ء گوش ء دہ ”(اختلاف) انت ۔ چو کہ مزن نا میں شاعر واجہ گل خان نصیر کشیت ۔

پادا پادا اور نا پادا

پرچا و پئے مست نپادا

او واجہ ساحر کشیت

شدنہ رووت پہ میر ء چانیکاں

بیاگدائی ء کاسگاں پروشیں

اے ہردوشاعر استمان ء راچہ و اب ء پاو کنگ لوٹنت بلے وڑاش جتاننت۔ یکے
 کشیت۔ شامے حیات بے کار ات نزاہتکار ات۔ پادا ات چومنی ڈول ء آ گہہ بہت۔ دومی
 کشیت، اڑے منی خیال ء ما او شمارد کنگ ء نئیں..... دگہ روچے ء چوش مہ بیت باید
 انت..... لہتیں مردم کہ شعر ء او، زاء ء دشنام ء یک کنت گشت۔ پادا پادا۔ شعرے۔
 او آدمرد کہ شعر ء راہاشے گشت کہ مردم ء خیال ء بہ رپینیت گشت شد نہ رؤت پہ میرے
 چانیکاں، شعرے، ہے منزل ء نیمگ ء روگ ء راہ گچین کنگ ء کش ء چیل انت کہ مئے نوکیں
 او، کوہنیں خیال ء لوز انتانی میان ء است انت۔

اے خبر ء بچ کس گشت نہ کنت کہ اے نوکیں خیال ء لوز انتانی گچتگیں کشک منزل
 ء گہتریں راہ انت اے ایوک ء ہے گپ ء پد رکت کہ اے و ہد ء مئے لوز انت وتی نوکیں را
 ہے درگیجگ ء شوہاز ء انت او، اکس شوہاز کوروکائی مہ بیت۔ آلم ء گاریں چیز درکنیت دومی
 گپ ایش انت کہ اے کتاب ء وانگ او مئے اے و ہد ء لوز انک ء وانگ ء اے گواچن سہرا
 بیت کہ مئے اے و ہد ء لوز انتانی دوہنچیں بہر انت کہ یکے شد دومی ء سکت دیر ء گتا انت۔ او،
 ہنچیں کورے ء توک ء انت کہ اشانی پد ء بہار بیگ بازگران انت۔

(دلگوش: اے نوشتانک کریم دشتی ء پے کتاب: ”مئے لوز انک 1963 ء پیش گال ء ہشتہ کنگ۔)

کپوت

مرزا غالب گُشیت۔

وہ بدخو اور میری داستان عشق طولانی

عبارت مختصر قاصد بھی گھبرا جائے ہے مجھ سے

چہ اے شعر اے پد بیت کہ اے عاشق و دروت و احوالانی پہ آئی و املن و سر کنوک یک

قاصدے۔ اگن شاعر وتی و ہد و دور و نشوندار بہ بیت۔ تہ چہ آئی و شعر و گالاں آئی و ہد و دور و

حال زانگ بیت کہ آ و ہد و مردمانی زندتاں چہ و ژ و گوستہ..... و آئی و چا گرد و احوال چہ انت؟

مست گوشیت۔

کونج قطار انت من گوں ما قطار و رواں

کونج پہ سندھ و من ماں سیوی و ڈھاڈراں

کونجان و اہنس ڈیپے، اہنس دوارے یا مقیمی منند جا ہے نیست..... بلے موسم

کنیت..... کونج رسنت۔ زمستان و دگہ ہلکہ یے رونت..... مروچی منی دوست ماں

امریکہ و نندوک انت ہفت دریا و ہما پشت انت..... من بیگاہ و اگن بلوٹاں گوں آئی و

تران گت کناں آ ٹیلیفون یا پہ تار و اوکا گد..... بلے شے مرید ماں مکہ و ات۔ آئی و پہ

حانی و دروت و، احوال روان دیگی انت، یک قاصدے نیست دروت و، احوال

سر کنوک نیست۔ آ گندیت کہ کپوت پہ موسماں ہلکہاں گردنت۔ آ یک موسے مکہ و

انت ء، یک موسے بلوچستان ء آئی ء دل ء کپوت آئی احوال ان سرکت کنت۔ کپوت
اے دُرستیں ہلکہاں پہ وتی بانزلانی منت ء شت کنت۔ شے ء درد ء دوراں حانی ء راسنی
کت کنت۔ ہمیشہ کپوت ء وتی غمخوار کنت۔ وتی درداں گوں کپوت ء درانگار کنت۔

مکہ ء در بند ء کپوت فریات ء مکن

نالگ ء زنگاں گوں منی بالاد ء مجن

اندر ء چیری چاکر ء کانارے جتہ

سربر ء پوش انت گمگاریں دردے کنت

منی ٹپانی درمان حائل ء دست انت نوگلیں

شے مرید جزم انت کہ کپوت ہر موسم ء بلوچانی ڈیہہ ء روت۔ شے ء اے حال آئی ء وت
دیتہ گوں حانی ء گشیت، حانی دردیک بیت ء، ارس ء چہ آئی قدحیں چماں ایردول
ہنت۔ گڑا آ کپوت ء گشیت کہ۔

”نگرہیں سنٹ ء چیرجن ء ارساں ءے بگر“

پیر ترا آئی ء گوں کپوت ء گشگ ات۔

ندے ماں شاہی کا پر ء..... کوکوکن ء حالاں بدے

بے زبانیں مرد، کیا گوں صدو ء قول گنگ ات..... کہ دومی موسم ء پہ صدو ء سیر کنگ ء
کیت..... نین باہو ء نشتہ، ء وتی ودار ء آگ ء نہ انت..... سال گوزگ ء

انت..... صد و کپوت ءِ راجپنک ءِ جوفہ ءِ دنت۔ ءِ وتی دروتانی ربآلی ءِ کشیت۔

تینا نلی مرغ راگیں

تو نشگ ءِ چنک چنے

چینکاں پلاران چنے

زہاں بہاراں گرے

بیا کہ ترا چنک دیاں

چینکاں ماں شار ءِ دامن ءِ

آپاں ماں زڑ ءِ قدح ءِ

سُنٹ ءِ تلاء ریچ کناں

بیا تو منی دروتاں بہر

ملکے کہ نام ءِ باہوانت

اودا کہ کیا انت یلیں

اے عاشقیں شاعراں ابید عہدی دور ءِ سچہ نمیں شاعراں چہ کپوت ءِ شونداری ءِ باز کار کپتہ۔

چہ جام، قاسم ءِ عزت ءِ دور ءِ انگت کپوت بلوچی شاعری ءِ یک مزین و نڈے ءِ

وازدار انت۔ ملا فاصل گوں کپوت ءِ احوال راہی کنت۔

او کپوت سیہ تاکیں کہیرانی

بیا منی قاصد بی زہیرانی

بر ہمود ء کہ نشنگ اُنت جانی
آکسانکئیں دوست وفایانی
یا

کپوت چاہی من ء کپتہ ہزارکار
غموں بازانت خیالاں بیتگاں بار
دیاں دروتاں ترا او مرغ گوشدبار
منی پنت ء نصیحتاں دل ء دار
یا

او کپوتانی راگیں چاہی
زیر سلامان او جہہ جن بانگواہی
او کپوت سبزیں بیا بہ نند جہل ء ؟
نالگ ء پریاتاں مکن بالا
زیر منی پڑ دردیں دل ء حال ء
سرکن گوں مہرنگئیں کساں سال ء

ملاقاسم، فاضل ء کتیریں برات انت، ہماو ہد ء شاعر انت۔ آدی کپوت ء منت ء وت ء گیشینت نہ کنت۔

وش کشیں قمری بیا سخن دانیں
مرغ ء وش لوز، ء طوطی الحانیں
قاصد بی پیغاماں بے باریں

ہے ڈول و دگہ شاعرے چوش کشیت ۔

او کپوت بیتا پی مجن زنگ ء
 بال کن چہ انبوہیں چش ء لب ء
 چو مہ بی نادانے بخت تیرے
 مئے زہیرانی کاگد ء . سوچیت

بلوچی عہدی شاعری کپوت ء شوندری ء باز براہدار ء جلوہ ناک کتہ، چری میں شاعرے
 گوں بالی مرغاں حبر ء حال ء کلہ احوال کنگ آئی ء دل ء حال ء سہرا کنت ۔ قاصدی ء
 نشوندری ء ابید بلوچی شاعر کہ کپوتانی زیملان اشکنت آواں وتی دوست ء و شیں ٹوک گیر
 کاینٹ ۔ کپوتانی فریات آواں ء دوستانی سدگ ء دیری ء ترانگ ء پریخت آواںی دل ء
 کشئے کپوتانی دوست دی چہ آیاں گسر کچنگ آنت ۔
 حانی کشیت ۔

دوشی کپوتاں نالگ

داین دل اش آگاہ کنگ

شئے ء خیالاں کچنگوں

یک شاعرے کشیت ۔

بلن ء بڑکاریں کپوت

کوکوکن او، ڈہ دئے من ء

من چو تو ء غم وارنگوں

ہے ڈول ء

من چو کپوت ء

نالان پہ دوست ء

شیداؤں چو عومر ء

مے بلوچہ شاعرانی وت ء چو کپوت ء بزرگ کشگ ، او کپوت ء چو عاشق ء درد

وار، زہیر وارنگ کشگ وت یک شاعری ہے۔

برے مے شاعر کپوت ء وتی دروتانی قاصد کنت برے آئی ء وتی ڈول ء زہیر وارنگ

کنت بلے برے برے کپوت چو آہانی مہلنجانی وڑ ء زیبا ء شرنگ دراکنت ء چہ کپوتانی

گامگیجاں وتی دوستانی ملک ء لڈگاں گیر کارنت۔

ملا فاصل کشیت۔

منی باغانی کپودر سبزیں

طوطی زبیل ء وش لٹوزیں

یا

افسوس پہ مہرنگیں دنانی ء

گوہر ء موتی ء زرانی ء

کبگی رفتار ء لڈگانی ء

جنت من ء تیراں بیگمانی ء

جنگ کبگے کہ لذت ماں بہار ء

من ء گندیت ء چیردنت ونا را

وتی دوست ء ماں بادگیر ء گندیت کشیت ۔

کپودرماں گل ء درنگ ء

انارے پکتے چو امب ء

ملانور محمد ہشتی وتی اہل ء گوں دزگوہاراں سیل ء گندیت ۔ اوچوش کشیت ۔

گوں کپوتی لذت گاں ایر کچنگ انت کاژر رخ بریں

اشاں ابید بلوچی ء دراہیں شاعراں ماں وتی گالاں کپوت وتی قاصدگتہ، وتی دروت ء احوال
دیم داتگ انت ۔ کپوتاں وتی املائی کنگلی گشتہ ۔ آوانی وشیت زیملاں دوستانی ٹوک گیر
آورتگ انت ۔ ء راستیں ایش انت کہ کپوت مے شاعری ء جواں دپ کچنگ ۔

بلے بزاں کپوت ء اے کارگوں مے عہدی شاعری ء توام بیتہ، مے نوکیں شاعری ء
کپوت کمک گت نہ کنت ۔ پیش یک گدانے ء لاف ء شاعرشتہ، آئی ء چپ ء چاگرد ء
کپوت ء نود پتگ انت ۔ بلے اے زمانگ ء مزن مزین شہر انت، مردم شہرانی تہا نندوک
انت ء انچیں بر بیت کہ موسم غوزنت بلے شہری مردمانی چم کپوتاں نہ کپنت ۔ نین جوائیں بت
است انت کہ چرایاں مہلنج ء یات کیت ۔ قاصدی ء کاگد ء ٹیلی فون ء، تارا است انت ۔ ہمیشہ

نومین زما نگ ء کپوت آ کار ء کت نہ کنت کہ پیش ء کنگ ءے۔ مرچی میں شاعر مز نہیں
شہرائی تہا یک بانے ء تہا شنگ او کشیت کہ

دوشی میں فریاتاں کپوتانی

خاطر اں کرتہ درد ء چیلانی

یا

کو کو کپوت بازیں مکن

مہکو نگ ء یات ء مکیج

تہاے صفائیں دروغے زانگ بیت ء شاعری ء بدرنگی زانگ بیت۔

(اولس، کوئٹہ اگست 1965ء)

احوال

چوش نہ بیت بلے اگن من بوتیناں من چوش نہ اشت لوزانک چه سیاست ء پپیشہ دیما ترانت
 کہ لوزانت (ادیب) چه سیاست دان ء مسترانت ، لوزانت وت اولاک ء وت بومیا
 انت۔ سیاستدان تلامے کہ زنگیانی گوات ء منت وارانت.....

من دانکے کتگ ات۔ کہ نہ جز تکین یے بلے اگن من اولس ء شوکار بوتیناں من لوزانتی رند
 گیری (ادبی نقالی) ء تچ بورینگ ات۔ پر چه کہ بدیں قوم ء در چک بدیں ثمرہ دنت۔

من ء پوت نان پمایاں اے حبروش نہ بیت کہ آوانی چوشی ء صاحبی نام ءے روت ء گار بیت۔
 شرط ء ہمر ء ہما کثیت کہ دیما انت رندی آن ء دینگ ء ہما واجکارانی تب انت۔

دگہ کسے نہ گشیت اگن نامن وت چون گشت؟۔ من وتی کتاب شرگداری (کہ بلوچی ادبی
 تاریخ ء مکتیں چیدگے) ء لاف ء بلوچی ء سے نمیرانیں شاعرانی (سید ہاشمی، عطا شاد، عنقا) ء
 متاگ ء شادہ کتگ ات۔ چہ نوک باہندیں سے ادبی نقالان زنگ زاراں۔

واجہ عبدالغفار ندیم پہ تحصیلداری ء دگہ سرکاری کماشیاں وت ء داشت کنت۔ صدیق آزاد ء
 دگہ پندل بازانت۔ بلے جست اش چه من ء گپت کہ منی سنگت بشیر بیدار، ہم پے آواز ء
 رمب ء ہمراہ انت، حبرایش انت کہ آشوار ء اے سر مچارے۔

فروری ۱۹۶۳ء من فقیر محمد فقیر ء سوتے ”منی لالا پر چه شتے دبی ء“ شنگ کت۔ باز ء پہ
 حیرانی ونت وشنیتعاں پہ چیوہ برز ء برت۔ من ہیج نہ مرت کہ نزانتکاراں میاری مہ
 کناں۔ بلے تنیکہ من ء کسے نہ گشت کہ لالا من ء پہل کن۔ من نقل ء اصل پہچہ نیاورنگ ات۔

آسوتے ات۔ سوت مئے شاعری ءنوزانک ءبہرے۔“

من جزماں کہ ردیس رہنداں ہر چند ء کہ مردم دیر تر روت گارتربیت۔

مئے نوزانکی راہ ءگاری مرچی پہ (ادبی قجلی) ءرستگ۔

چونائی ءیک آوازے ءراپہ کو کاردیم بندی کنگ مردم ءہے نزدوری ءپد رکت کہ مردم ہما

آواز ءدیمادر آتک نہ کنت۔ آمردسکیں شیواری ءرند ء ات کہ بازنف ءے مان ات۔

بلے آئی ءاے رد، وارت کہ انوری ءجند ءے پکانہ کت۔ واجہیں غفارندیم سید ہاشمی ءنقل

کت۔ بلے آئی ءدل ءنقل ءراعتقل درکار نیست۔ یازاناں ہما واجہ ءوڑ ء۔

دل ء ناداں بکش ترا چے انت

آخر اے درد ء تئی دواچے انت

پے صدقی ءنوشتہ کت کہ بلوچ چون مرزا اسد اللہ خان غالب ءشعراں و انت۔ یا۔

”بفرض خوشہ چینی، خولجہ“

صدیق آرات ءمن نزا ناں کہ کجام نیت ءچوش کنت۔ آئی ءردانک ءوت ءرا

جوانیں رنگے است انت۔ سر پر نہ بیت بنچو کہ من گشت بشیر بیدار غزل بوکشیت کہ

بلوچی نوزانک ءگواچی بوت کنت آئی ءوتی مضمون ءوتی وڑ ءرنگے کہ نہ عطا شاد ءسید

ہاشمی ءہار آئی ءملت کنت ناں ولجہ عنقا ءغب ءے میسینیت۔

اگن پہ شعر ءوانگ ءمٹ ءپر بندگ ءبوتیں گڈ املا فاصل ءہمراہ باز بوت

انت کہ حساب ءڈن۔ دو صد جام درک ہم بوت انت۔ دگر ءبل من مکران ءترت

نذر آباد، پسنی، تمپ و سکولانی شش بچک پچھہ کاراں کہ آوانی تخلص غالب انت بلے
غالب و شعر کیے ہم گوں آوان دُڑگ نہ بیت۔

سیاسی پارٹیاں منشورانی بہر کنوک، یا پرایاں گشتا تک دیوک و دلہڈی ہمراہ باز انت کہ فلانی تو
اے پارٹی و منشور و پھ جوانی سر پدے اشی و مقصد و تی گوئیں عقل و مردم سر پد بہ بیت۔

شاعر یا ادیب تاں و ہدیکہ وت چہ درستاں جتا منشورے مداریت۔ شاعر یا ادیب نہ
انت، آئی و وانوک پسند کنوک یا رند گیر ہما مردم انت، کہ پرائی سروک بوئگ و خاطر
ووٹ دینت۔ درتیں بنی آدم و درد یک انت بلے ہر کسی تجربت جتا انت۔ ہر کس وتی
ڈول و وتی طب و وتی ہے درد و ماریت ایوک و مارگ جتا نہ انت، نارگ ہم جتا انت۔
سار تیں زری نوو، پھ یکے ووشی کارنت و پھ دوئی و غم ساہیل کنت۔

مقصد ایش انت مے نوک باہندیں سے نیں براہندگ، اکس رند گیری و بلنت و راہ
در بہ گیجنت۔ پھ ما و پھ ما و ان فاندہ انت۔ پھ ما فاندہ ایش انت کہ ابید چہ سید ہاشمی و عطا شاد
مارا عبد الغفار ندیم یے صدیق آزات یے و بشیر بیدارے ہم بیت۔ پرایاں نپ ایش بیت کہ
آچہ ہواری و گاری و وت و در گیجنت۔ اگن ناشعر و منٹ و چکاس مرچی ایس کارے نہ
انت دیریگیں کارے پیش و زمانگ و اکس بادشاہ بوتگ انت کہ شاعران و شاہباش دا تگ اش
اے دور و ماہتاک و روتا کانی شو نکار انت کہ شاعر، نویسوک و آزمانکارانی دل ہڈی انت۔

شاعر و شرگدار

پہ من ہے شرترات کہ من شرگدارے اتاں بلے بشیر بیدارے زہر گرگ کہ من آئی
 ء شعران ء خراب گشگ۔ نون من ء بایدانت کہ حبر ء بہ گیشیناں کہ من چے ء بشیر
 بیدار چے؟ بزاں شاعر چے ء شرگدار چے۔

چونائی ء خراب گشگ ء خراب کنگ یک نہ انت۔ خراب گشگ ء خراب گشوک،
 خراب کنگ ء خراب کنگیں چیز۔ من بشیر بیدارے شعر خراب گشگ، خراب نہ کنگ۔ چوش
 بزاں کہ من شعر کرو تک ء دگہ وژ نوشتہ نہ کت من دگہ کا گدے ء سر ء نوشتہ کت کہ بیدارے
 شعر خراب انت۔ بشیر ء شعرو تی ہند ء او کریم دشتی ء گوشتن وتی ہند ء باید ایش انت کہ
 چارگ بہ بیت کہ بشیر بیدارے شعر خراب انت اکس کریم دشتی ء گوشتن۔

کریم دشتی ء وتی کتاب شرگداری ء تو کا شرگداری کنگ۔ اے نہ گشگ کہ شرگداری چے
 یے ء بہائے چنکرگ انت؟ بلے عطا شاداشی ء پیش گال ء کشیت کہ شرگداری وتی یک
 سازیں از مے۔ اردو ء لوزانت واجہ آل احمد سرور کشیت۔

”اگر وہ سطحی فرق کو نظر انداز کر دیں اور غور کریں تو انہیں معلوم ہو جائے کہ تخلیقی

ادب کی زندگی کے لئے کتنا ضروری ہے کہ وہ تنقیدوں سے مدد لے۔

بڑی تنقید تخلیقی ادب سے کسی طرح کم تر نہیں ہوتی بلکہ وہ خود تخلیق ہو جاتی ہے۔

”بشیر بیدارے آئی ء سنگت ردانت پہ زہر گرگا کہ کریم دشتی ء بشیر بیدارے شعران ء

خراب گشتگ۔ اکس آدجم انت کہ بشیر بیدار ء شعر خراب نہ انت پہ پاد برمش ء چڑ کا ء
 دز تچیت لوگ واہنداں۔ پہ گلاہگ ء ایر جنگ ء جان سن ء نکسن گل ء بون بہ بنت کہ
 آوانی چست بونگ ء کپگ، گلاہگ ء ایر جنگ ء سر ء انت۔

چرے دویناں ہر کس ء گوں گیشتر امریکہ ء مردم ہمراہ بہ بنت کہ آوانی چست بونگ ء
 کپگ گلاہگ ء ایر جنگ ء سر ء انت۔

چرے دویناں ہر کس ء گوں گیشتر امریکہ ء مردم ہمراہ بہ بنت۔ آ مستر بیت پرچہ کہ یک
 سیاستدانے ہاودہء برزانت کہ اولس ء کوپگ چیر داگ آ مدام زنگیانی گوات ء منت وارانٹ؟
 شاعر اولوزانت وت پیرانت ء اولس ء راکشک ء شون دیان انت۔ اگن کسے ہمراہاری
 نہ کنت نقصان ءے وتی انت کہ منزل ء سر نہ بیت۔

عربی ء غربال یا تنقید، لاطینی CRITICUS یونانی ہواریں فرانسیسی ء یا انگریزی
 CRITICISM ء لغوی معنا ہرچی بہ بنت بلے عام ادبی اصطلاح ء روع کارمرز بونگا
 انت۔ ہے وڑا بلوچی لوزانک ء شرگداری ہم وتی حقیں معناء کارمرز نہ بونگا انت۔ آل
 احمد سرور ءے گشتن ء پدا بوان ات۔

”اگر وہ سطحی فرق کو نظر انداز کر دیں اور غور کریں تو انہیں معلوم ہو جائے کہ تخلیقی

ادب کی زندگی کے لئے کتنا ضروری ہے۔ کہ وہ تنقیدوں سے مدد لے۔“

یا بڑی تنقید، تخلیقی ادب سے کسی طرح کمتر نہیں، بلکہ وہ خود تخلیق ہو جاتی ہے۔“

وہ دے کہ من اے گشت کہ شرگداری ء را منے لوزانک ء ردیں معنا دیگ بوٹگ من ء پے وتی
ہے گپ ء راست کنگ ء اے پشدارگی انت کہ شرگداری ء لوزانکی اصلاح ء معناروانت۔
عطا شاد ء اے گپ ء کہ ”شرگداری وت سازیں از مے معنا ایش انت کہ شرگداری، شاعری،
آزمانک ء کسمانک ء وڑیں از مے۔ ہنچو آل احمد سرور ء کشنگ وت سازیں از مے، چہ
شرگداری ء مدت بزوریت۔ یا ایش کہ شرگداری چہ وت سازیں از مے ء کمتر نہ انت۔

ادوات سازیں از مے ء شرگداری ء ہنچو ہوار ء تو ارکنگ بوٹگ کہ گیشینگ نہ بنت غالب ء گشتہ کہ۔
کچھ خیال آیا تھا وحشت کا کہ صحرا جل گیا
حالی کشیت۔

”یہ ان نیچرل ہے کیونکہ وحشت کے خیال سے صحرا کا جلنا ممکن نہیں۔“

پداکشیت کہ من (حالی) غالب ء شعر ء سر ء شرگداری گنگ۔ اے ہما مثال انت کہ یک یے
یک گو کے ء بارو ء بوکشیت کہ ایشی ء شما مفت ء گلائت ء اشرے ء نیمگ ء دست ء شہار
بدنت کہ چریشی ء شر تر انت، البت حالی ء اے شعر کہ۔

کھولی ہے حالی نے دکان سب سے الگ

اکس کہ غالب ء شعر ء جوان تر بوتیں، گڈا کشگ بوت کت کہ حالی ء شعر غالب ء شعر ء
شرگداری انت دومی گپ ایش انت کہ شعر ء بنیات، بنی آدم ء اندری مارگ، درد، ارمان،
اومان انت شعر ء کچ ء کیل تنگ ء سنگ ء ساز ء سر انت تنقید یا شرگداری شاعری ء راچے کمک
دات کت شعر ء سنگ ء ساز ء پد رکت۔ شرگداری ء بہرے نہ انت۔ شاعری ء بہرے۔

شرگداری ء جوانیں مثال مئے گورء آست آنت۔ چو کہ انجیل مقدس ء شرگداری
قرآن مجید انت۔ حافظ ء شرگداری اقبال انت۔ ڈاکٹر فرائیڈ ء کارل مارکس ء گل
خان نصیر ء شرگداری عطا شاد انت۔ اگن مولانا حالی ء را (حالی ء ردا تک ء) غالب
ء شرگدار ء کریم دشتی ء را عطا شاد ء شرگدار منگ مہ بیت۔

پرچہ ابن کثیر ء مولانا مودودی ء را قرآن مجید ء شرگدار منگ مہ بیت! اکس قرآن مجید چہ تفسیر
کنو کاں کمک زرت کنت بزاں شاعر چہ شرگدار ء کمک زرت کنت۔

مطلب ایش کہ شرگداری ازم ء فہمگ ء کمک دنت، ازم ء سازگ ء کمک دات نہ کنت۔ اے
مثال ء بگرات کہ یک ملائیے شیخ سعدی ء کتاب ء وانیت ء وتی شاگردان ء وانگ ء کمک
دنت۔ بلے شیخ سعدی ء را چہ کمک دات کنت؟ گلستان ء معنا ہما انت کہ سعدی ء دل ء بوٹگ
انت اے دگہ وانوک اشان ء وتی فہم ء کچ ء معنا کنت۔ یک شرگدار ء آزمانک ء کسمانک
ء بارو ء کتابے نوشته بکنت۔ چرائی ء ایوک ء آزمانک ء کسمانک ء وانوک فائدہ گپت کنت،
نوشته کنوک ہیج فائدہ گپت نہ کنت۔ اے لوزانکی احوالکاری لوزانک نہ انت۔

بزاں ایش کہ شاعری ء اصل شرگدار شاعری انت۔ ہے وڑ ء آزمانک ء کسمانک ء
شرگدار آزمانک ء کسمانک انت۔

(اولس کوئٹہ نومبر۔ دسمبر 1968)

سازاں شلین ات زیملاں

پاری یک بیگا ہے منا گیر کیت۔ کہ من گوں وتی یک ہمبلے ء ریڈیو پاکستان ء پیشگاہ ء نشنگ اتاں منی ہمبل ہے ریڈیو پاکستان ء یک کارکنو کے ات آئی ء مئے دیمئے نندو کیں کماشین مردے ء راگشت ”مرچی منا امیر خسرو ء ہما غزل ء بہ جن ء بدئے“ گڈا کماش ء گشت کہ راگ درباری ء بوگشاں اگہ ملہارے؟؟“ منی ہمبل ء گشت ”درباری ء“ فیض محمد کہ منی دیما نشنگ ات من گوں آئی گشت۔ ادا درباری گشیت بلے تو کجانی ء گشئے؟“ من ”گور بام“ ء فیض محمد ء پسو دات۔ من گشت۔ تو بچار آئی ء عظیم ء راگچین دات۔ تو پہ من ہما کہ تئی دلکش انت جنئے ء؟ گشت ء تو گڑا بوگش کجانی ء بوگشاں؟ گور بام ترانہ لکیت؟ من گشت نہ منا گور بام دوست نہ بیت اچہ ترا کجام وش بیت ہمائی ء کہ گشئے من ہمائی ء جنان ”میدی ء کن گڑا“ من گشت جوان تو گشئے میدی میدی“ عومر ء زانو ترینت دورند ء کمانگ ء کشت ات لنک ء مچی ء سرور ء تارانی سر ء دور دانت چنکی لنک ء گپت ء تاراں برز ء بران ء شت۔ فیض محمد ء دست دیما آران کت۔ ”سراہوش کن۔ میدی انت۔ جہلی کندگ ء گئے؟“ کمانگ جہل ترشت۔

”من جنک آہو درو شمیم دیستہ۔ لاڑی لڑی..... لاڑی.....“

اے وہدی منی گوشاں چو کہ وجہ عنقا ء گشگ ء..... گشئے جنت ء پینگ ٹرمپ ترمپ ء رچگ ء ات۔ اوسرور ء تارانی سر ء عمر ء لنک کانی تو ار گشئے جنت ء کورانی پادینکانی ٹرژنگار اتنت منی

دپء ہنچو دراتک..... ہو!..... فیض محمد اے تو!!..... نہیں انچکء کردی ءے بلکناں؟
 ”ہو!..... جدا بہرء اول بدئے“ اے حبر چہ منی دل ء جہلانک ء دراتک ”نا“ گڑا بلن کہ
 اشرف دُزا بہ بیت۔ بچہ عمر اشرف دُزائے کن۔ فیض محمد ء گشت..... اوپہک ء کور بیتلئے
 اے زہیرگ ء چہ ہمدء گرت؟۔ اے و بشکردی ء روت انت“ اے کمانگ نہیں دگہ دُزء
 چکرگ ء لگت..... ساز برزء روان ات۔

”من مریداں ء لال توئے حانی..... یہ تئی عشق ء کشتک واری..... ترات گیا باناں
 تنگلکوں صیدی..... چومنا گشتہ ذرم گوریں لال ء..... میر ء چوکی ماں کنگران گردنت“
 سازاں ساز کنان ء عمر ء کمانگ بن ء ایرگتک ء مناجست کنرگا انت کہ چون ات؟..... من
 سرچست کت ء گشتوں“ اڈے اے ہرج طرزے کمانگ دگہ جاگے ایر آرگ بیت ء دگہ
 جاگے ہلینگ بیت؟؟ ہو چرے روتاں ہریکتے ء توار دگرے ء ہرج زہیرگ ء روت دگرے تو
 نزائے اے سازان ء معنی است ہنچو کہ وانگ ء است۔ ساز چین اشاں سر پد بنت۔“

”اشی ء من وت زاناں کہ سازاں معنی است“۔ من پتو دات۔ آئی ء وتی دست
 سرور ء سرا برت“ اے تار ء گندے؟ اشی ء ”گور“ گشت اے ”بام“ انت۔ زیل ہمیش
 انت ء اید کہ درستیں روتاں ہم نام پر۔“

”فیض محمد من گشاں بلوچی ء ساز سک بازانت“ من گشت بلوچی سازانی نام ء
 گئے؟ اے دریا یے..... اے تنہا ہمیش کہ ما آئی ء بشکرد گشتیں چکرہ زہیرگ انت۔ یلکیں
 شعر ء بلوچی زہیرگ جنوزام ء زہیرگ گور بام، سر بام، کردی، میدی، بشکردی، ایرانی، ء

اشرف دُڑا ۽ زہیرگ برے برے کہ شیر ۽ دیوانے بیت۔ گڈا سر ۽ ہوش روٹ یکے
گشتیت بلوچی کن۔ یکے گشتیت اشرف دُڑا، کردی، ایرانی۔ گڈا چریشان کجام زیمیل و شتر
انت؟ کجام نہ وٹش انت دُرسٹ یک چہ یک ۽ وٹش ترانت بلے کتے ۽ یکے وٹش بیت کسے ۽
یکے اے چونائی ۽ ہر یک زہیرگے (ترزے) چہ یک ڈیبے ۽ پادا تکہ۔ ہنچو گشتیت کہ میدی
مکران ۽ بندنانی طرز انت ۽ چمانگو پادا تکہ۔ کردی ۽ بندات چہ ایرانی سازان انت بشکر دی
زہیرگ کہ من نام گتگ ات۔ ایرانی بلوچستان ۽ مردماں سکت وٹش بیت۔ جنوزام ۽ زہیرگ
۽ من زانت نکلنہا چہ کجا آ تکہ بلے منی دل ۽ اے دُرسٹیں ڈیہانی ساز انت۔ اشرف دُڑا ۽
زہیرگ میر اشرف دُڑا ۽ چہ وٹی دل ۽ لہزاں دراز گا زکتہ ۽ من گشاں اے زہیرگ ۽ وڑیں
زہیرگ نیست چشیں مردے نیست کہ اے زہیرگ آئی ۽ نہ گریو اہمیت ۽ اے چہ درستاں
دران ترانت۔ ہمک مردم ایشی ۽ ریننت نہ کنت مئے پہناداں گشتیت کہ ہر کس اشرف دُڑا ۽
زہیرگ ۽ شری ۽ بخت بزاں آئی ۽ میر اشرف ۽ رانفل بکشات چوشی ۽ یک زہیرگے ۽ رمی ۽
زہیرگ گشتیت یکے پہلوان ایشرک ۽ بلے آچو شتر پسند نہ انت۔“

من گشت بلوچی سازانی آلم ۽ گپ کنگ نہ بیت۔ اے دریاے یکمین شیر کہ انچوک وڑ
انت۔ آدگہ سوت، لاڈوک، لیلودی، زہیروک، نازینک، لولی، ڈیہی، لیلی مور آہانی و نام ۽ مگر۔“

شمئے منت بلے من

ولجہ میں سلام ء و قی کتاب ”چکیدہ“ ء پیش گال ء کشنگ کہ ”گلاگ ء ساڑا ہگ خرابیں چیزے نہ انت بلے گلاگ ء ساڑا ہگ ء کچ ء کیل ء نیا ہگ سک خراب انت“

خداوت ء راوت ساڑا یت ء بند ہاں کشیت کہ قی رب ء بساڑا ات ہر کسی ڈول ء منی گوش ہم مستاگی انت کہ قی سپت ء شاہ ء بہ اشکنا۔ قی ساڑاؤک ء شرگشوکانی منت ہم سر ء چماں انت۔ بلے اگس برے برے من ہما گلاگ ء ساڑا ہگ ء کچ ء کیل ء اتک نہ کت۔ گڈا منی میار نہ انت۔ اے حبراں من ہمیشہ کشاں کہ باز رند ء منی دوست ء ولجہ کاراں ہنچو منی سرا گورنگ ء منی تویپ ء شنا اش ہنچو سنگ کہ من انگرگ ء رست نہ کنناں۔ منی دوستاں حال سر بوتگ کہ من شاعرے آں شعر پر بنداں۔ ہمیشہ اے واجہاں منی شعران ء گلاگ منی یک سنگتے کہ سڑک ء منشی انت منی شعرانی سپت ء ثناء ہنچو کنت کہ منی شعر آ گلا ہگ ء نیم ء ہم نہ انت۔ یک رندے ہے ولجہ منی گور ء اتک، من ء امباز ءے گت ء گشت ءے ”قربان باتاں“ پہ بلوچی ء، ما نچیں شاعر تی وڑیں لوٹنگ۔ ”من حیران بوتتاں کہ چون!؟ گشت ءے من اے رکاٹ کہ اشکگ منی طبیعت بازوش بوت“ پدا لگ ات گوں رکاٹ ء جنگ ء

”کسانمیں آسکلک جنگل ء تری

شیشکے گوں انت واللہ جمبراں بڑی“

من وارکت کہ گشان ءے کہ اے صحت یا غزل منی نہ انت۔ بلے کئے گوش داریت،
گپت ءے من ءے کہ تئی دپ ءے چکاں تئی دستاں چکاں۔ من چچ گت نہ کت۔ چشیں نیکیں
واہگ ءے ہر وڑ ءے کہ من منت ءے بگراں بچ نہ انت۔ دگہ منی دوستے کہ مرچاں مزنیں آفیسرے
چونائی ءے آئی ءے وئی تعلیم انت معاشیات ءے۔ پشومان انت کہ پرچہ ادبیات نہ ونگ ءے۔
پرچہ کہ آگشیت کہ آئی ءے واہگ گیشتر گوں لوزانک ءے انت۔ اے واجہ ءے فردوسی ءے شاہنامہ ءے
حفیظ جالندھری ءے شاہنامہ اسلام سک پسند انت۔ بلوچی ءے وانگ ءے کتیں سست انت ہمیشہ
یک روچے من ءے گشت ءے کہ ”وئی کتاب ءے من ءے بوانین ءے بدے۔ اے سلکین شریں
کتا بے ایٹی ءے مٹ ءے من بلوچی ءے نہ گنداں۔ من دگہ چے لوٹ۔ من کشاد کشاد ءے کتاب چہ
پیش گال ءے بناکت۔ عطا شاد ءے اے حبر ءے کہ (دستی گنو کے۔ اگن گنو کے مہ بوتیں گڈا اے وہد ءے
کہ مردم وقاب کو ہی ءے کپوت چاہی بال دینت شرگداری ءے سرجمیں کتابے نبشتہ کنگ ءے خیال ءے
چوں داشت) ایٹی ءے اشلنگ ءے گوں ولجہ سک برانز گپت۔ بدے چہ عطا شاد ءے بدے چہ
بدیں زمانگ ءے..... جاہ جت ءے، کہ ہے دمان ءے من کا گڈے نبشتہ کناں عطا شاد ءے
سر ءے او ہے حبرانی جت ءے کناں کہ کریم دشتی ءے کہ کتاب نبشتہ گتہ۔ بزاں گنو کہ انت؟؟؟
من منت پذیری بازکت کہ ولجہ پروانیت من گشت ولجہ شیخ سعدی ءے گشتگ ”عافلاں
خودمے فہمند“ بلے ولجہ دارگ نہ بیت۔ من ہے خیال ءے کہ اکس انکرہ مہربانی ہے ولجہ منی سر ءے
بکت آئی ءے منت ءے من زرت نہ کناں۔ من زاناں کہ ولجہ ءے رند ءے چے کت آئی ءے منت منی

سرء انت، بلے اگاں من انکرہ نیاں میارگ کنگ مہاں۔ دگہ واچہ ہم یک روچے سا نکل ء
 سوارا ت۔ گوں وتی سنگتے ء گوں من دوچار کپت۔ سلام علیک ء رند درائینت ءے کہ اے
 زمانگ ء کسی سرء اعتبار کنگ نہ لوئیت۔ صدیق آزا ت ء سرا انچو گت مانہ گپنگ ات۔ من
 حیران بوتان کہ چے یے من جست کت کہ تو من ء بوگش گوں باریں؟؟ درائینت ءے
 ”مرچی دوستی دروگے۔ صدیق آزا ت ء باید نہ ات کہ ترا چش ءے بوگشتیں۔ من کیشتر تہر
 کہ بوتان چہ سا نکل ء پُشت ء ”زمانہ“ ء تا کے کشت ءے پیچ ءے کت ء من ءے پیش
 داشت۔ صدیق ء جنوریں دپار منی دیم ء دات کہ بوان۔ من وانگ ء لکتاں۔ چہ من پیش
 گپت وانگ ءے بنا کت ”کریم دشتی و بُنی گنو کے بلے مستریں گنو ک مناں کہ کریم دشتی ء
 گالاں کراچی ء سوت گراں دیاں، سوت گراں کریم دشتی ء گال من چودات انت کہ ساز ء
 سوت ء یک دیوانے ء یک سوت گرے ء چہ من یک شعرے لوئت من گشت من ہم ترا
 دیاں۔ بلے اپنی کریم دشتی ء اے گال منی کرا انت، ایشاں بزور۔ سوت گرے گال زرت
 انت۔ بلے دمانے ء رندز ہر گپت کہ ولجہ اے کجام زبان ء انت۔ من گشت ”بلوچی“ صوت گر
 ء گشت ”ولجہ ما ایشی ء سر پد نہ بیں اگن بلوچی ء بوتیں تہ ماسر پد بوتگ اتیں۔ اگن تو وت
 دوچار شعر پر بندے تہ جوان اکس نہ اے گوں مانہ بنت۔“

بلے قول ء سوت گرے ما ”جنگلی جٹ“ انت، ”بلوچی“ ہم نزا نہیں۔ سوت گرے من ء نصحیت کت۔
 ”ولجہ مازا نہیں کہ نہ تو ء کریم دشتی، شاعرات ء نہ تو شاعری زانے، منی صبر ء زورات

شما ہر دو شاعریءِ یلہ دنت۔

کریم دشتیءِ ما زمان من بوت نہ کناں۔ پرچہ کہ تیار میں مردےءِ بختک جنی باز کنت
چومبیت بانداروچ منءِ جنجالےءِ دور بد یا نینیت۔ بلے من حبر گرد کیس مردے آں
ءِ پدا منءِ کراچیءِ انگہ چیزے سال نندگی انت ہمیشہ صحت گرءِ حبر زرتءِ شاعری
یلہ دات ہمیشہ شاد درست سنی بہ بخت کہ روچے روزگارے اکس لیاریءِ صحت گراں
منی سرارزی گورزی کت تہ شاہدات۔ من بے میاراں۔“

پداکشی ”بچار.....!“ من گشت پرواہ نیست ز ہر گت چوں پروا نیست چہ میں مردم
ءِ اگن بنےءِ یلہ بدیے۔ گڈا ہرچی کہ دلےءِ کشیت کنت“ من گشت آنوں چے
کنگ بیت۔ گشتےءِ چوں آچ کنگ نہ بیت۔ من آئیءِ چماں تہار کناں۔ آدگر رندے
ہنچیں کار کنت“ من گشت انکرہ جنجال مکن۔ منءِ گشتےءِ پہ تو نہ کناں پہ کئے کناںءِ
باندات اے پدا ہنچیں کارے کنت“ من خیال کت کہ نوں اے ولجہ گوں من چچ کنگ نہ
بیت۔ من گشت تہی منت واراں بلے دگرہ جچی گوں تو کت نہ کناں.....!

(اولس، کوئٹہ، مئی 1969ء)

دَرَوَر

”تو گھسے ہیل گنگ گشان ءِ دیم پیر دیگ۔ تو وتی دیم چیر داگ۔ نوں گیآنی پسو ءِ وش
 وش ءِ دیے۔ جبرے تہ بکن!۔ نام ءِ کپنگ اے کہ ترانج کنت!! من گون وتی ماہو ءِ گشت۔
 ءِ تئی مود چہ بوج ءِ پُر انت۔ تو گھسے گون زہگاں گوازی گتہ۔ وتی لہمیں دست
 ءِ شہار دات۔ منی گوک ءِ چیزے دورے ءِ کت منی مودے ءِ چنڈت انت۔ ءِ پداوش
 وش ءِ وتی گشان ءِ لمب ءِ دست ءِ کت۔

”ماہو! تو گتے بجن۔“

”اے نوں چے پے؟“

گون پلو ءِ شار ءِ وتی گوازی کئے۔ تئی اے لُج ءِ میار تنکدین ءِ روج پہ روج گیش بنت۔ تئی
 اے میار ءِ روج تاں پخت ءِ بیگاہ نہ بیت؟؟..... نوں وتی میاراں بل۔ اے میاروت ترا
 زوت یلہ دینت۔ نوں منی ءِ تئی سُو رُو رنہ انت گڈا ہنچو میار کئے؟

”او۔ کلکشان سر ءِ توک ءِ رستگ۔ من چہ گنجیں دیرے کتہ۔ نوں شپ ءِ چے
 پشتکیت“ ماہو ءِ سر چست کت ءِ بُر زءِ چارت۔

”منی ماہل! کلکشاں مدام تئی سر ءِ توک ءِ انت۔ اے دیری ءِ ڈس نہ انت..... بلے
 ترا اشتاپ انت، پہ چے؟“

”آ..... من چوں گنوکاں اے با مسار ءِ انگت جلتگ عالم نون پداپا داگ“ گشان ءِ

مان پوشت ء جنزگی بوت "سرکتے منی مابل! مدام سرسواری انت۔ تنی بام رمبگ ء دیر نہ کنت۔

مرچئی گئے نہ جت کہ چون بہ بیت۔ بس! ایشک ء بجل!..... ساعتے دگہ....."

"من ء نہ دیستگ کہ تنی حبر کفوت۔ پوشیس بر نہ بیت۔ کہ تو من ء رضا بدیے مرچئی نا! آو ہدی

کہ ماچوری بوتگیس ہر کس ء لیب کنگ وتی گساں واپ بوتکنت تو من ء راہ ء داشتگ کہ گپ

جناں۔ انگت جلگ ء و ہدانت؟؟"

"منی مابل! دیریگیس تنگتے ء یک گئے آپ دیگ ء پینار کنگ ء ہما لہہ انت کہ آئی ء ہے گٹ

یے آپ دیگ مہ بیت..... ہما بسات ء میار۔"

"بلے اے تن ء را من پچبر پہ سیراپی ء نہ دیستگ۔ ہر و ہد ء ہے تنگی ء ہے پیناری۔"

منی مابل! آروچ زوت کیت۔ کہ تو بانور بے۔ گڈا بار یں من ء بکند پینار باں اگاں

منی تن روت۔ گڈا بار یں چہ پیم شپ بانگواہ بیت۔ آو ہد ء ہم تو گشے کہ نوں شپ پلتگ

آو ہد ء ہم ہنچو بامسار بیت!!!

تو بچار! نوں منابل کہ روئیں، گشان ءے چندت ء گشت ءے۔

او۔ توشتے بوشت ء وتی گپاں بجن من گشت۔

ابراہیم جان! او ابراہیم جان! انگت واپ ء و ہدانت؟

پادا ترا واجہ لوئیت۔ پس تر الوئیت او تو لب جسے پہ چیا؟ بوشت وتی گپاں بجن، کئے وتی گپاں

بجھت؟ پادا ترا چون انت؟ یکے منی سر و ن ء اوشتاگ ات ء من ء ٹوہینگ ء ات۔

"ہاں من ء چون انت پرچہ؟؟" تو واپ دیستگ مرو۔ گپ بجن من چہ حبر گتہ، من پادا آتکوں۔

”پلے نوں پا داروچ دیری در آحتہ۔ من ء ولجہ ء راہ دا تگ کہ ترا پا دکنناں۔ زوت بر وتر ازوت لوٹیت“

”من ء پس لوٹیت؟ ایشتاپی ء؟“

”ہیو۔ ترا لوٹیت۔ من ء کشت ءے پاد ءے بکن ء دیم ءے بدے۔“ من کہ سارگت۔ من

لم ء و اب دیستکت، ادا مابل کج ات کجا و اب۔ ء گجا گواچن (حقیقت)

من پا داحتوں پس ء نیمگ ء شتوں۔

”تونوں چہ و اب ء سارگتگ۔ انگت دیم نہ ششنگ وتی؟

بروتی دیم ء شود منا پہ تو کارے است“ منی پس ء کشت من سر پد نہ اتوں چے گئے چہ

احوالے؟ مروچی ولجہ ء پمن چہ کار کپتگ“ دست ماں آپ ء اتنت۔ دل ء جیردگ ء اتوں۔

”حاجی! وتی لالاء ارز بند ء منی گور ء بیار۔ ہلن ءے منی گور ء ارز بندیت۔ من ء پرائی

کارے است“ منی کستریں برات ء گوانکے جت ”جی ہیو“۔

نوں من گیشتر حیران اتوں کہ چے ہرے یوت ”توانگت نہ گیشنگ ءے۔

پنجگی انت دیر نہ کنئے۔“ من پیدا کوں ولجہ! من پسو دات۔

”من ترا لوٹ اتگ کہ تو سر پد بہ بے کہ ترا من سانگ دا تگ۔ من گشتوں کہ وتی زند ء تنی

مراداں، بکندیں، باریں تاں کدین ء من زندگ مانین تو سر پد بوتے نا؟ من ترا زامات

کرتگوں! یک برے منی زبان بند ء شت۔ دل پُرکت ء گشتوں ”گجا منی جاگہ ٹہینگ لبا؟“

”بی بی مہہ گنج ء گوں“ پس ء پسو دات۔ من خشک بوتوں۔ منی دپ بند ء شت۔ چچ کشت نہ کت۔

من دست پہ نگن ء شہار دات۔ چندے نگن لڈینت۔ دست دپ ء نہ فحوت پدا دل پُرکت ء کشت۔

بی بی مہکنج ءِ گجام جنک ءِ شاری ءِ کہ گراناز ءِ؟ ناں۔ پہ شاری ءِ گراناز ءِ منی دل اش ریش
 ٹنگ ات۔ یکے شت ءِ یکے احت۔ پہ آیان من میر عالی ءِ میر تاج محمد ءِ زہگ زامات کرمگ
 انت۔ نوں پہ بی بی مہکنج ءِ جند ءِ ہم پخت کس آٹنگ من چارت کہ اے مئے وتی مال پہ دگر ءِ
 پرچہ بروت؟ پہ آئی ترانام گپت کتوں۔ مئے مال ءِ کئے بارت؟ من گشت۔ ناں۔ من کشاں
 مہکنج ءِ اے مال مئے وتی انت۔ تو سر پد نبئے مئے مال پہ دگر ءِ بروت۔ مئے مال ءِ نیم تنی ناکو ءِ
 شت۔ آئی ءِ مرگ ءِ پد پرائی زہگ ہاشم ءِ شت۔ نوں ہاشم ءِ مرگ ءِ پد مہہ گنج دگہ سانگے
 بکت، مال پھائی بروت۔ گڈا شتر نہ انت کہ مئے وتی مال پد اپہا بھیت؟“ ولجہ! ماراوت ءِ مال
 باز انت پھن شتر انت کہ تو داد اللہ ءِ جنک مابل ءِ ناہن آئی عادت ءِ ہیل باز جوان انت
 وانند ہے ”من گشت“ ہو۔ تو سک زبرئے بے مال ءِ کہ مردم شر بوتیں گڈا ہر کس شتر بوت۔
 من وتی زہگ ءِ داد اللہ ڈولیس بے نانے ءِ جنک ءِ بد مین؟ من کشگ تو سر پدی میں چلکے
 اے داد اللہ ءِ جنک ءِ تو سانگ بہ کنئے مارا عالم چہ کشی؟ مہہ گنج ہر پیم انت۔ مئے مق ءِ
 دروران۔ زانا کدی مرد ءِ او جن ءِ عمریک بوتگ؟“

پس ءِ وتی درور در گیتنگ۔ آئی مراد حاصل اتنت۔ منی دپار مان دپ ءِ جنورات۔ منی سرادانی
 شپ ءِ بام ءِ داتگ ات۔ منی واہگانی روج بریگاہ بوکگات۔ پاداحتوں۔ رہادگ بوتوں۔

(اولس، کوئٹہ، اپریل 1962ء)

منی میا رچے ات

تو، تو ہے بوتے؟ تو وت ۽ پد رکت! یلہ دئے من من نزاننات من نزاننات تو رسترے بے! ”تواڑے خشک ۽ تو ہنچو برا نر گپنگ ۽ مرچی ہمو مرچی ۽ باننات ۽ معنی یکیں، مرچی ۽ باننات ۽ معنا پرچے یکتے نہ انت؟ ہمو اے بیرے من باز بدیں کتہ۔ چشیں بے قدرے تو خستہ تی نازا کیں وا بے بُرتہ بے شرکت، اے بیرے میا رمنی انت تو بے میا رئے ہیکان ۽ راہدگ بوت گر یوان ۽ گشت ۽ مہرے پہ قہرے“

منی دپ بند شنگ ات من پشلی ۽ خشک اتوں ہنچو کا کہ شت چکت ۽ جت ۽ گشت ۽ ترا منا کہ چات ۽ تیلانک دیگی ات۔ وت دور بوشتا تینئے منی بدن لرزگ ۽ لگت ات منا سر ۽ چہ پا داں ہیدے ۽ سر کنگ ات من سک پشومان اتوں“

بلوچ مات

میر قمبر	ہلک ۽ کماش
بی بی زربانو	میر قمبر ۽ مات
گراں ناز	میر قمبر ۽ لوگ بانگ
میر سلیمان	میر قمبر ۽ پت
درآمد	ڈاہی
شنو	میر قمبر ۽ نوکر

(میر قمبر وتی لوگ ۽ ننگ ۽ دیوان انت کہ مردے تچان ہشان ۽ تسان ۽ کنیت)

درآمد..... ولجہ میر قمبر دژمن گون وتی سپاہ ۽ سراوان ۽ پترنگ۔ میر فقیر داد ۽ ہلک ۽ ارش
آوزنگ ۽ جنگ۔ سی مردم بندی ۽ چل ہمپلیں گورانی دکان لٹ ہول کرتنگ۔ یک گئے
اشرانی چہ زڑ ۽ سہر ۽ بار کرتنگ انت۔ بلوچی میار ۽ ترا گپتہ؟۔ من ترا پہ ڈاہ دیگ ۽
اتلگون۔ میر قمبر..... آئی ۽ بلوچان بندی کنگ؟

درآمد..... ہنو ولجہ دژمن ۽ سپاہیان انگت بلوچانی جن ۽ ننگانی سہت ۽ زیور دست جنگ۔ آہانی
رمنگ، گورم ۽ بگت جنگ ۽ برنگ انت۔ سبزین کشاران ۽ ہم آس داتنگ ۽ سوتلگنت۔

میر قمبر..... شنو منی بچ۔ بر دمنی سمندین زریان ۽ سنج کن۔ منی زہم ۽ اسپر بلکین در سین سلاہاں
بزر ۽ زربان ۽ بیا۔ (دیوان ۽ دیم گردینیت ۽ کشیت) پرمیاریں بلوچان! مروچی بلوچی لچ ۽

مارا گوانک جنگ کہ پہ راج ء ڈیہہ ء ننگ ء آبرو ء میار ء ماں چادر ء بہ بندان ء وتی ہونان
 بریچان۔ تانکہ کس مہ کشیت کہ بلوچ گلامی ء سگت ء دژمن ء دیما سر ء جہل کنت۔ ڈیہہ
 مکہیں ڈیہہ۔ چمادیہونی لوہیت! (در سین دیوان یک بر ء چست بیت ہر کس پہ وتی اسپ ء
 سلاہان ر مہیت۔ یک دمانے ء رند شنبو میر ء نریان ء کاریت ء سلاہان ءے دنت ہے دمان ء
 بلوچ ورنانا آنی اسپانی شدگ ء توارجن ء پُکآن ء شہ گداناں در کنت ء یک ناوڑیں ندر گے
 جوڑ بیت پر سلاہیں بزیں اُردے پہ دژمن ء مرد ء کوش ء سمہریت)

شنبو..... ولجہ ایش انت نریان سنج گنگ ء آورتہ سلاہ ہم گون ایش انت۔

میر قمبر..... شنبو۔ بر و منی مات ء بوگش کہ پیت (میر قمبر ء گران سنگ ء شیر زالیں مات کنت)
 بی بی زربانو..... منی چمانی روک!..... ساہ ء بدل ترا ہیر بات۔ تو من ء چواشتاپی چیا لوٹگ؟
 میر قمبر..... منی مکہیں ماتی۔ دژمن ء بلوچان ء جنگ ء بندی گنگ بلوچستان ء پاکیں زمین پچ
 گنگ۔ بلوچی میار ء من ء گوانک جنگ۔ من شمار الوٹگ کہ شاد وتی پاکیں شیراں پمن پہل کن
 ات۔ من زاناں کہ دژمن پر سلاہ سپاہ دار انت ء من نزور ء بزرگ ء بے سلاہ بلکیں وا ترکت
 مہ کناں پیشاچہ شاموکل لوٹاں وتی پاکیں شیراں من ء پہل کن ات۔

بی بی زربانو..... منی مزاریمیں پچ منی دل ء بندوک ء جگر ء کپ منی شیریک بر نہ بلکن ہزار براں
 ترا پہل بات۔ تو بلوچے ءے پہ راج ء ڈیہہ ء ترا دیہہونی دیگ لوہیت من ترا پہ ہے رنگیں
 روچاں وتی پاکیں شیر میچیت ء دانت ترا رودینت ء ٹوہ کت۔ کہ تو وتی راج ء ڈیہہ ء نام ء تو ار ء
 بزر کئے! برو اللہ ترا سوب بکشات! ترا بلوچی لج ء سو گدانت کہ دست ہو رک ء وا تر مہ کئے

۔ وتی بندی ء مالانی وت واجہ باتے ء ڈرمن ء چم پیش دارے۔ مرچی نہیں روج پہ تئی میار جلی ء
 چکا سگ ء روج انت نئے تئی پت لگورے پیتہ، نئے تئی پیرک ء ءن پیرک۔ مرچی تئی زہم جنی
 ء چہ سیال ء بیر گرگ ء روج انت۔ پہ ڈیہہ ء راج ء دیم حونی دات۔ من پہ ہمار روج ء زرین، ہما
 روج ء نازین کہ تئی بندی نہیں بلوچ برات بیانت ء چمن تئی سوب برتکین کوش ء مستاگ ء
 بگرت۔ من اگہ انوں پیرز الے اول گڈا دوبر ورنابین تئی بدل ء مت ء دوبر ودی کنین تئی
 بنازہ ء پہ گل وشادہ ء نازیکان گوں ادیرہ ء برین ہما ادیرہ ء کہ تئی مزار نیمیں پیرک ء ءن پیرکاں
 وتی ساہ ء سر پہ وتی ننگ ء ناموساں داتکت۔ اتوں اوداں ہنکین کپتہ ء آسرات انت۔

میر قمبر..... نائب..... بڑو گراں ناز ء بوش بنیت انت (کموکین ء رند گران ناز کنیت)

گراں ناز..... منی ننگ ء لُج ء واجہ شامن ء پہ ہیر ء لونائینگ؟

میر قمبر..... (چہ کیتو ء سے سہر ء نکت درکت) منی لوگ ء بانک اے تئی لُج ء مہر انت۔ مرچی
 من ء راج ء ڈیہہ ء میار ء گوانک جنگ من پہ دیہونی دینگ ء راہدگ اول بلکین واترکت مہ
 کنین چمن ء رند ترارز انت چہ وتی راج ء گچین کن ء پمن سوگ نہ کئے!

گراں ناز..... (گون ارسی میں چمان) مئے سور ء انکتہ یک ماہے ہم نہ شوستگ، گدانی بوہی ء
 بوہ نہ شتگ۔ دستانی ہتئی ء سہری پش کپتگ ء انکتہ ماوتی مراد نہ دیستگ کہ تو گون یک کنٹیں
 کارچے ء من ء ہلار کئے ء سے مہران ء پیش دارے بلکین تو من ء یک بلوچے نہ مارے
 ؟..... من چچ کدی تئی دیپان نہ بان پہ ڈیہہ ء راج ء لُج ء میار ء مدام بلوچ کپتگ ء مرنگ انت
 تراہم پہ میار ء کپت ء دیہونی دینگ لوٹیت من نہ لوٹاں کہ تو چہ وتی ہسمران پشت کئے..... من

بلوچ دُنگے اول من ءے سے مہرانی زیرگ میارانت۔ اے سیاہیں گیوار پہ شمسے یات ء اسپت بیت
(ہمنچک ء میرقمبر ء پت میر سلیمان کنیت ء رسیت میرقمبر ء اسپ ء واگ ء گیرت ء داریت)۔

میر سلیمان بابا منی چمانی روک! پیری ء نزوری ء من ء چہ اے بے مکتیں
نام ء تور ء مبارکیں مرک ء پشت گہنگ بلے من وتی پاکین رب ء منت واروں کہ تو ماں وتی
ڈیہہ ء راج ء میار ء کچنگ ء چہ وتی سر ء دیگ ء ہم چکت ء پد نہ بے منی چم مرچی بلوچ راج ء
دیما برزانت۔ ہو کہ چک ء درد ء ارمان سکت انت تی پیریں پت ء کور کنت۔ بلے مرچی ترا
ڈیہہ ء راج ء میار ء گوانک جنگ برہ تر اسوب بات!!

میرقمبر (اسپ ء سوار بیت ء کشیت) منی مکہیں مات، منی آرہیں پت ء منی لج ء میار ء
ماہیں لوگ بانک۔ من ء سوگندان ت پہ وتی بلوچی نگ ء کہ بندی آن ء بیرہ دیان ء ڈیہہ ء چچ
گراں چہ بد ء اگہ بندی آجو بیت ء نیاتکنت۔ گڈامن ہم پدازندگ ء دراہ لوگ ء نہ تراں
(گون پت ء) منی ولجہ، اسپ ء واگ ء یلہ دے، وتی نیکیں واہگان ء ہمراہ بکن۔ کہ منی بیل
ء براہندگ پمن راہ چارانت۔ من پہ مرادے سرگپنگ ء ربادگ اُن اللہ ء میار ء بات!

میرقمبر اسپ ء واگان ء جنت زریان چومرگ ء بال کنت۔ بلکین اے بلوچی اسپ ہم پہ یک
ہنچیں روچے ء چاروک بیتگ چہ گھوڑو ء دنزاں ابیدا ید اللہ جی پشت نہ کپیت۔

راست راست، دروگ دروگ

رحمل ہلکے اور ناپے

جان محمد رحمل کے سنگت

نازل میر بہادر کے جنگ

میر بہادر ہلکے کے مستریں مردم

ہاشم میر بہادر کے بیٹے

..... اولی ندرہ

جان محمد:۔ راست کے زمانگ گوستہ شتہ و تراوت ملائکے جوڑ کنگ۔

رحمل:۔ منی دوست اگن راست بہ بے ہم چے بوت کنت؟ منی دل نون چے دنیا کے پرشتہ۔
اے بدیس رسائی توکے مئے زندگ بونگ و ت مشکل انت۔

جان محمد: توبی بزدلے معلوم بے۔ مردے کہ کورے ہارے توکے و ت پادے دستان مہ جنت۔ تہ
آپ کے و ت بارت۔

رحمل: جان محمد! نشکلیں مردم و کشت کماندار انت ہے پلہ و ت و ت در آ تکینے گڑا تو زانت کہ
تئی سرگوں مفاں کپتہ۔

جان محمد: یار ہنچو کہ تئی ہمت شتہ۔ ہنچو تئی عقل صفا کار نہ کنت۔ بس نون تئی سچ مزہ

نیست۔ تو پہنک بے ہمت نئے۔

رحمہل: دریکتیس جان محمد تو بزانہتیں کہ جنگ گوں زرء انت۔ گوں مئے زندہ رسم غر و اجء انت۔
جان محمد: مسٹر! من کشاں پرچی نہ منئے کہ ترا گوں آ کسء دوستی نیست۔ تو گوں کسےء دوستی نہ
کنئے دوستیء مہرء راہء ہجھی نہ داریت۔

رحمہل: منی دوست ایشیء سر پد نئے کہ دوستیء مہرء باج ہر و ہدء زرء بدیں دوداں بُرتہ۔
جان محمد: آ کہ یہ مہرء دوستی بوتگ انت۔ آپٹء گیا بانء کشگ انت۔ آواں وتی سردا تک
یہ وتی دوستء کس چو تو نہ بوتگ۔ جنگء پت کشیت۔ اینچو مال پہ لبء بیار۔ تو وتی دل
پہنک دورداتہ۔ پرچی نہ کشئے تی مہرء دوستی ہم دپء مڑاہ انت۔

رحمہل: جان محمد تو انگت.....

جان محمد (حبرء سرجمء نیلیت) اڑے! گندشے مریدء بکند مستء بکند عزتء ہما بوتگ
انت سچا ئیں عاشق۔ دوستی ہما وانی دلاں بوتگ۔ تو کشئے منء مہر انت۔
رحمہل: گڈا دیستے آ وانی آ سر۔ من ترا کشاں گوں زرء گوں بدیں دوداں کس
پیٹرت نہ کنت۔ ہر کس کہ بہ پیٹیریت باج نہ بارت یک نیمگے چا کرء کوٹء ماڑیء
سرداریء دومی نیمگء شیبہء گنوکیء دیوانگی۔ بلے تو گندے کہ میرء یک دستے
شانہ نہ کرت۔ زرء دود ہر بارہء پیش بوت انت۔

جان محمد: آ درست تی ڈولیں بز بوتگ انت تی وڑیں سادہ بوتگ انت۔ آواں گوں

رہاں گون ہم بوت نہ کرتگ انت منی دوست! گوں ہروڑیں وهد ء وهد ء لوٹاں
روگ زندانت جہگ لغوری انت۔

رحمل: (آہسر دے کشیت) دور نشتائے سر پد نبئے نشتکلیں مردم ہر وهد ء کماندار انت منی دوست!!

جان محمد: آزمانگ دگہ زمانگے بوتہ ہر کس گوں وهد ء شت نہ کرتگ آپشت کپتگ ہمیشا آواں
پہ وتی دوستی ء مہر ء وتی زند ء ہج کت نہ کت ہمیشا آواں وت ء راتن ء کشتہ ء شے مرید ء وتی
جان ء رگ ء بنداں داغ دیگ ء دل نہ رنجینگ ء عزت ء مست ء سر پہ گنوکیں مستیں شاعری
کشتہ۔ اے دور ء ہم اکس تو وت ء راشے مرید کنئے۔ من نشتگوں تی داغ دیگ ء یا اگن لوٹے
وت ء سر پہ مستی ء گنوکی ء کشتے آ تو ء تی راہ ء من تی ہلراہ۔

رحمل: دگہ چے کنگ بہ بیت دوست۔ دگہ اے دور ء۔ اے دور ء رہاں گوں من تو
چوں میژدات کناں مئے دست ء کہ ہج نہ بیت۔ مرچی ہر کار ء زر کنت، دولت
کنت۔ زر زمانگ ء زہم انت کہ مئے گردن ء انت۔

جان محمد: ”زمانہ باتو نہ سازد تو بازمانہ بساز“ منی ہمبل اگن تو ہنچو کت نہ کنئے۔ گڈا
پر چہ دل ء پہ مہر ء زیان کنئے۔ گڈا پر چہ شتے آشہر ء۔ اڑے مہر ہنچیں ظالمیں چیزے
کہ مردم ء۔ چے بکشاں من.....

رحمل: آگپت ء منی دل زانت دوست۔ کہ من ء مہر است اکس نیست

جان محمد: بس ایشی ء زاناں کہ مہر ء حُب وتی ولجہ ء چو بے ہمت نہ کنت۔ محبت دل ء

مزن کنت دل ء جہلگ ء دوور نہ دنت۔

رحمل: جان محمد! تو سر پد نہ بے۔ تو منی مال ء مدی ء حال ء و سٹی ء۔ ء میر بہادر ء ہم

زانے کہ کہنیں زماگی مردے کہ مے بد بختی ء اے زمانگ ء انت۔ آصحب تا بیاگاہ ء.....

میر بہادر:- (آواز ء رعب ء بناک ء شاندار ی) تو اے گپ ء جنے؟ من دل ء گشتہ کہ تو منی

پشت پد ء دارے ترا بلوچی ء سنج جنت؟ وتی زہگ ء یک انچائیں مردے ء

بدیاں؟ مار مخلوق ء عالم چے گشی؟ یک کلگے من وتی جنک ء لب ء لوٹاں۔

ہاشم:- منی پت! جنک ء پہ کلگے ء بہانگ ء بدل ء یک مردے ء بدے جواں ترانت۔ مردم

ء بہا کلگ ء سچ ء ڈگار بوت نہ کنت۔ مردم ء درور مردم انت اے جوائیں

خانواد ہیں مردے۔ وانندھے ایشی ء گوں ڈگار ء منٹ مہ کن۔

میر بہادر:- بس بس من زانیں کہ مروچی لچ ء عزت ہے وانگ ء چاریں حرف جوڑ بوتگ

انت۔ دین ء ایمان اش شنگ ہر کس وتی لچ ء میار ء پردگ ء داریت وتی رسم ء رواجاں

زانت۔ تووت ء راگند۔ نہ ریش نہ بروتے کہ مرد ء نشانی انت۔ تو نوں منا ہنچو وتی ء کنگ

لوٹے بلے من زندگ اوں منی لچ زندگ انت۔

ہاشم:- منی پت اے کجام بے لچی ء گپ انت۔

میر بہادر:- کسے کہ مے نزکی ء لوٹیت وت ء رابلوچ بکنت۔ لب ء کشاد ء بداریت

من یک کلگے ء چار بند لوٹاں۔

جان محمد:- یار من گشت کہ تو بزے ے۔ تو بے ہمتے ے۔ زما نگ وتی وڑیں مردم لوٹیت۔ بچو
 بلے تو من ے بوگش کہ جنک..... ہم..... یا اکس آہم زرزء مریدانت۔
 رحمدل:- من ے و زیادہ ہمائی ے مہر ے گنو کتہ۔ گوں تو چے چیر بدئیں تو ہم منی براس ے۔ آئی
 حال ایچ منی حال ے حراب ترانت۔ ہے روگ ے روتج ے۔

نازل:- (گوں ہسکارگ ے) من نوں چوں زندگ بوت کناں؟ من ے بوگش وتی دستاں
 من کشاں من ے بوگش (گریت) من زند نہ لوٹاں (گریت)
 رحمدل:- نازل تراکے ے گشت ادایا۔ تو زانے تراکے بکندیت گڈا.....
 نازل:- من نہ زانیں چونی ے احتوں۔ یکے.....

رحمدل:- نازل اے حبر ے چہ دل ے درکن۔ ادا کتسی دل ے تب نہ بیت۔ زندیک زھر ے پڑیں
 قڈے کہ ہر کس ے چشگی انت ہر کس ے زندگ بوگی انت۔
 نازل:- (گریوان ے) من نہ لوٹاں چشیں زند۔ من نہ لوٹاں چشیں زند۔ زندگ ہما
 بہ بیت۔ کہ دگر ے زندگ ے نیلیت۔

رحمدل:- نانا زلی، تئی پت ے مال ے دولت پکار انت ے من ے تو۔ تنکہ من ے مال نیست
 تو منی بوت نہ کنئے۔ من روگاؤں۔

نازل۔ روگ ءے۔ روگ ءے (گریت)

رحمل:- نازل۔ دل ءجم کن من ءتوسک دوست ءے۔

.....

رحمل:- اش انت آئی حال۔ من ہروء آئی ءتسلأ دئیں کہ دل ءمکنت۔ بلے پہ دروغ پہ ردی۔

جان محمد:- بس نوں زیات حبر مکن۔ ہرج سو جے کہ من ترادئیاں تراہمائی سراروگی انت۔ تو زائے

میر بہادر ءوتی وڑیں مردم درکار انت ءنازل ترادوست انت۔ میر بہادر نہ دولت ءیلہ دنت ء

نہ تو ءتی نازل ءگڈ اللہ بسم اللہ۔ نوں بکند ءتی کستر پاد ءکمال ء۔

..... اسپ ءروگ ءتوار انت.....

.....ندارہ بدل.....

جان محمد:- بس ہمے خیال ءبکن کہ ہرج گپ ءسرادست ءبروتاں بجن ءبہ شاکار۔ حبر ءبرز

کن۔ ہر وھد ءدست ءریشان بجن۔ گپ گپ ءپشت ءبوکش بلوچ پہ ریش۔ بلوچ پہ

نگ۔ مردم ءکہ نگ نہ بوت آئی ءبر ءسوچ۔ مرد ءچکائے گڈ امیدان ءچکائے۔

رحمل:- بلے چوش مہ بیت انچو دست ءمشگ ءہنچو مرزگ ءاے پرلا چمکیں ریش

ءبروت بکپنت۔

جان محمد:- تو گڑاچوگوں زور ءمہ کش اش کہ بکپنت۔ بلے من جوان پر کنگ انت نہ کپنت۔

رحمل:- خدا بز انت باریں چوں بیت۔ سیت کاینت اگن بن رونت۔

جان محمد:۔ تراکارے دگمہ گپ ء نیست تو منی حبر ء بگر ء بس ہنچو گپ گپ ء سرادستاں
 بروتاں بجن ء بوش ہو۔ پیشی حبر پیشاں شنت۔ نوں پیشی کاراست انت نا پیشی مرد۔ اے
 زمانگ ء مرد، مردکشگ نہ بنت۔ آاکس یک بنا کے جنت تودہ بجن۔

رحمل:۔ (کندیت) ہمیش انت یا کنگ انت یا بادیگ انت۔ توکل بہ اللہ۔

جان محمد:۔ یار تو ہم ہماوڑیں گپ جنئے آگپ ء بجن۔ کارڈرست ٹہنگ انت۔ بس
 ہے منی سو جانی سراکارکن۔ آدروغیس بہادر لو ببت۔ تو پہ دروغ بہادر بو۔ آئی ء بروت
 ء کارانت۔ ترا من ریش ء بروت پر کنگ۔

رحمل:۔ بلے جان محمد!

جان محمد:۔ بلے چے؟ آئی ء پت بورسوارے بوتگ۔ زحم جنے بوتگ من ء ترا دزنگیں
 اسپ ء دزنگیں زحمے گوں۔

رحمل:۔ بلے اکس.....؟؟

جان محمد:۔ تو گشئے اے شتر پاشک بیت۔ دانکہ رسائی ولجہ بیا انت تو آئی ء جنک ء عاروس کنئے۔

رحمل:۔ جان محمد! بلے..... بلے.....؟؟

جان محمد:۔ منی دوست! اے زمانگ ء درتیں نام ء ننگ پہ دروغ انت۔ درتیں چیز پہ کپل
 بازی انت۔ درتیں مزنی پیش دارگی انت۔ ایثانی حقیقت ہج نہ انت۔ اداچہ مردے ء قیمت
 ء بند ء ڈگار ء قیمت کیشتر انت۔ داں مردموت ء راوت مہکم نہ کنت۔ ء ہے دنیا ء پاداں مہ

رؤت گوں آبز اں چہ ہماہاں پشت کپتنگ۔

رحمل:- بے من تو چہ ہما شہرہ در کائیں ءیکین اسپ ء سوار بنیں۔

جان محمد:- نا۔ اودا من تی غلام جوڑ باں۔ تو ولجہ بوزاناں میتگ نزیک انت۔ اکس میتگ

نزیک بیت من ء حال دیئے من ایر کایاں ء اسپ ء دیما تچاں باں۔

رحمل:- باز دور انت۔ لوگاں کہ گنداں گڑا تو ایر بیا۔ ہنونا؟

جان محمد:- آ حساب من ءوت ء رایات انت۔

.....ندارہ بدل.....

(ادا شہر انت ء مردمانی حبر ء حال انت)

جان محمد:- (آواز برز) میر بہادر ء حال دنت کہ آئی ء رامہماناں کپتہ۔ ولجہ ء بوکش ات کہ
میر ذراخان آئی ء جاگہ ء آتکہ میر ء بوکش ذرا۔

میر بہادر:- (آواز ہما شاندار) مردم، مہمان کئے انت۔ تو چہ کجا کائے۔

جان محمد:- اسلام علیکم میر! من میر ذراخان ء ہمراہ اوں۔ آئی ء غلام اوں۔

میر بہادر:- میر ذراخان۔ میر ذراخان.....؟؟

جان محمد:- ہنو..... ہنو..... میر ذراخان، میر سرفراز ء زہگ۔ اے سردارے۔ اے

سردار تی میتگ ء آتکہ میر!

میر بہادر:- ہنو..... ہنو..... میر ذراخان۔ میر سرفراز خان ء زہگ من ء جوانی ء

زاناں۔ میرے دوست انت اصل ء من دُڑا خان ء ہما و ہداں دیتہ کہ زہگے بوتگ۔ کج
انت۔ گڈا بیار میر ء۔ مہمان خانہ ء روگ ء اول۔

رحمل:- (آواز بے حد گرانی شاندار) اسلام علیکم میر!
میر بہادر:- میریں دُڑا خان۔ بیا کہ بیا ہاتے میروش آتکے۔
رحمل:- وش نام بے واجہ!

میر بہادر:- حیرانت میر۔ دراہ ء جوڑے۔
رحمل:- شمسے سر ء سلامتی انت دراہ ء حیرانت۔
میر بہادر:- خیرانت پت ء مردم وش ء خیرانت گس ء مہلوک مردم خیرانت۔
رحمل:- خدا خیر کتہ۔ شمسے سر ء سلامتی انت۔

میر بہادر:- (توار جنت) اڑے اودوشک۔ دوشک بیا۔ میر ء اسپ ء زین ء
گر۔ برو اسپ ء بند ء کدیم ء کن۔
رحمل:- میر منی غلام وت اسپ ء ٹہنیت۔ دوشک ء بلن۔

میر بہادر:- (تیزی) اے چہ گپتہ کہ تو ءے کنئے ادا منی مہمان ءے نوں تی غلام ء ہج
کار پر نیست۔ پیشی مرداں چوں کتہ۔ مہمان کہ مہمان بوت آئی ء پہ مہمانی چارنت اے
ز مانگ ء مخلوق اے درستیں گپاں گار کنان انت۔

رحمل:- ہنو مخلوق ألم ء اے درستیں حبراں گار کنگ لوٹیت بلے دانکہ شمسے ڈولیس مڑھداریں

مردم است انت اے رسم چوں گار بنت؟

میر بہادر:- ما ہمیشی ء کشاں - ما کشاں دانکہ مئے ساہ رؤت کنیت ما باہد انت وتی
پت ء پیروکافی راہ ء یلہ مدد کنیں۔

رحمل:- بے شک - بے شک میر! مرد ہما بوتگ انت کہ پیشی بوتگ انت - اے
زمانگ ء مرد، دُرس کشئے جنین انت۔

میر بہادر:- حق کہ توئے - میر دُراخان ترا من گنداں کہ ترا پیشی مردمانی سنج جنت اکس تو
مردے بہ بئے - تو وتی رساں دارئے ورنائیں مردان دگے ہج کس پشت نہ کچنگ
(توارجنت)..... اور حمت! جلدی کن چلیم ء آپ کن کہ من ء چلیم ء طلب لگت اتگ۔

رحمل:- (چلیم کشگ ء توارجنت) میر! تئی پت ہم چو مدامتئی ء کشیت - کشیت کہ اگاں
مئے رسم شنتت بزاں مرد ء مردی شت۔

میر بہادر:- بلوچ دگے جی ء نام انت؟ بلوچ ء تاں مڑاہ نہ بوت بلوچ ء تاں
بروت نہ بوت۔ تاں ریش نہ بوت آئی ء راکئے مرد کشیت؟

رحمل:- گڑ الفنگا کشگ بیت۔ میر! تووت بہ گند! نوئیں ورناباں چو جنین ء دیم ساپ کنگ۔

میر بہادر:- میر دُراخان! بس من ترا گنداں کہ ترا مردی ء سنج جنت مارازہگ نہ بوت۔

رحمل:- میر بہادر! اے کہ اے وہدی چشم انت اگان ایساں جنگ ء مڑے ء دچار
بہ گیجئے، اے چے زہم جنت۔

میر بہادر:- منی چک من کشاں آز مانگ شت مڑاھد اری ء بہادری ء نوں..... نوں
اے جینانی ز مانگ انت۔

رحمہل:- منی پت..... میر صاحب ہر و ہدء ملآ فاضل ء ہے شعر ء کشیت

عاقلاں سستا کن ات کہ کش اتگ جچپاں سرے

پہ نشان پیدا ک نہ بیت ماتکوہ ء برزین تیرے

میر بہادر:- ہم جواب صاحبان انت زر خریدیں نو کرے۔

جان محمد:- راست کشگ کہ۔

اے ز مانگ آخر انت ہر کس وت ء راخان کنت

ٹیہہ ہما کار ء نہ چاریت ولجہ ء نکران کنت

میر بہادر:- میر دڑا خان! پیشی آں گپ پدا نہ اشته۔

رحمہل:- ملآ قاسم نہ کشیت ”کہ لچ ء جو جہل انت نامرد چما دیما دؤر کنت“

میر بہادر:- ہونا آتہ کشیت کہ ”مرد ء نامرد ء سکہ ء پولنگ ء جتہ“ آواں اے ہبر ز اتگ

انت کہ یک روچے مرد ء نامرد برابر بنت۔ مرچی ورنہاں بکند نہ ریش نہ بروت۔ ترا خدا

سلامت بہ کنت تو وئی پشت ء دارے۔

..... ندارہ بدل.....

میر بہادر:- تو بچ مردے نہ ءے دیما کپگ ء لائق نہ ءے نہ ریش نہ بروت ء نہ دگے مردی

نشانے۔ دُڑا بہ روت ءِ وتی ملک ءِ مردماں ہے حال ءِ بدنت کہ بہادر ءِ زہگ ءِ مردی ءِ سچ نہ
جنت گڑا پہ من چے پشت کپتگ۔

ہاشم:۔ منی پت! مردم ءِ را، زانہ تہنا بروت مزن کنت ہشکلیں بروت مردم ءِ درد ءِ نہ وارت۔
میر بہادر:۔ تو من ءِ گنام کتگ۔ چہ تی زہگی ءِ من بے زہگ بوتیناں۔ گند! میر سر فراز ءِ
زہگ ءِ..... دُڑا خان ءِ ہر وہد ءِ زہم ءِ اسپر ءِ بتگ۔

ہاشم:۔ منی پت! مرچی ایوک ءِ ہے زہم ءِ اسپرانی لانک ءِ بندگ پشت کپتگ اے
دگے ہج کار ءِ نیا انت۔

میر بہادر:۔ بس کن! من تی ہج گپ ءِ گوش نہ داراں۔ تو من ءِ ہم وتی راہ ءِ برے گوں۔ من
ءِ ہم وتی ڈول ءِ گندگ لوٹے؟؟

ہاشم:۔ منی دلجہ! مرچی علم ءِ وانگ ءِ زما نگ انت مرچی مردم ءِ علم ءِ چارنت۔ مردم ءِ زانگ ءِ
چارنت مردم ءِ کرد ءِ چارنت ہشکلیں بروت کسی درد ءِ نہ ورنٹ۔

میر بہادر:۔ مرچی من لکتھ مال ءِ لب بہ دیاں من ہرچی بہ کناں بلے تی جنڈ کہ بلوچی وڑ ءِ نہ
انت۔ کئے تی ذاماتی ءِ دل پُرکت کنت۔

ہاشم:۔ آدمرد کہ من ءِ..... آدمرد کہ مردم ءِ را..... کہ ملک ءِ مال ءِ کتر زانت من آئی ءِ پھیر نہ
لوناں۔ من کشاں کہ مردم ءِ شری مردم ءِ جوانی آئی ءِ وتی مردی انت آئی ءِ لائق انت
ملک ءِ مال ءِ باہوٹ باج نہ بارت۔

میر بہادر: تئی عقل ء زانگ ء راہم خدائے بُرنگ تو بچ رسم نہ زانے تو بچ دود نہ زانے بلے
 بلے بزاں تنکہ اے مہمان ادا انت۔ تو ایشی گورامہ روچومہ بیت ہال بہ روؤت کہ میر بہادر ء
 زہگ اے مردانت۔ بہادر ء زہگ اے بلے کردانت۔ درّا خان بہ روؤت ء گول وئی پت میر سرفراز
 خان ء اے حبر ء بکت ء من شرمندہ بہ باں۔ من گشاں گول من چشیں حبر ء مہ کن بروچدا۔

..... ندارہ بدل.....

جان محمد: بہ گندنوں درستیں راہ برابر انت نول مرگ دام ء پہ جوانی ء کپتہ (کنڈیت) بلے
 بزاں تو چد ء گیشتر شیوار ہو۔ بس نول مرچی سہب ء کہ میر بہادر درکنیت بوگش ء کہ من
 پت ء دیم داتگ پتئی ذاماتی ء..... ء اگاں آ کشیت من دہ بند ڈگار لوٹاں بوگش بیست داتگ
 اے آنچکیں حبرے نہ انت۔

رحمل: بس من ء اے گپ ء مہ گش! تو من ء انچیں راہے پیشداشت کہ منزل پہک بے غم
 انت۔ مردم ء را انچیں تئی گیگیں دوست ء سنگت باہدانت کہ بہ بیت کہ ہر وہد مردم ء کار ء بیت۔
 جان محمد: نہ منی دوست! اے اینکر یگیں گپتے نہ انت۔ مردم ء را باہدانت کہ گول وہد ء
 بہ روؤت۔ یلہ مہ دنت۔ بلے بزاں خیال ء بہ دار گڈی روچ انت شیواری ء ہشیاری ء
 روچ باندا انت۔ ہمد اوتی خیال ء گور کن۔

رحمل: خاطر ء جم کن۔ نول من تئی درستیں کتگیناں برباد نہ کناں من ء وت ء خیال
 جوانی ء گور انت کار کہ پدروگ شربہ بیت۔

جان محمد:- منی دوست! اے دراپیں جہان ء راستی کار ء نیت۔ دیست! گندے..... اول تو کہ راست اتے ترا کئے ء جست کت

رحمل:- بلے دوست ناراستی ہر وہد ء ناراستی انت۔ ناراستی پھر راست کشگ نہ بیت۔ ترا سقراط ء حبریات انت کہ کشگ ءے ”خراپیں کار ہر وہد ء خراب کشگ بیت۔“

جان محمد:- منی دوست! ہر وڑیں نادر اہی ء رامردم ہما دوا ء دارو ء کنت کسے کہ گوں خرابی ءے کنت چہ تو خرابی یے لوئیت۔ پدا ایش انت کہ شریں ء جوانیں ادا کسی کار ء نیت۔ کس ء رادر کار نہ انت۔ تو مردے ءے..... ترا کس جست نہ کنت۔ تو ت ء رازر ء دروغیں نام ء باہوٹ بہ کئے تو گڈاوت ء داشت کئے۔ اگاں ناتو بیکار ءے تو مردے نہ ءے۔ تو مردمانی رد ء نہ ءے۔
رحمل:- آوتی حبر ء من منیں بلے یک دگے گئے ہم است!

جان محمد:- جی انت؟

رحمل:- تو کشئے کہ من میر ءوت بوشیں آ کو ہنگیں زماگی رسم ء دودانی مردے۔ آچوں بد نہ بارت کہ سیر ء آروس ء کلوہ ء قاصدی ء ابید..... چشیں کارے چوں بوت کنت۔

جان محمد:- ہو۔ ہو۔ تو کشاں کن۔ من پوہ بوہانوں۔

رحمل:- اے بوت یک حبرے۔ نوں دومی گپ ایش انت کہ اگاں من چہ ہمداد گے مردے میر بہادر ء پر کت گڈا آوت حبر ء چوں پکا نہ کنت۔ کہ منی پس ء پیرک کئے انت؟ منی ہستی ء جائیداد چے انت! منی ملک ء میراث چنکس انت؟

جان محمد:- بہ گند! پہ تو مز نہیں فائدگ ءِ گپ ہمیش انت کہ آئی ءِ تئی ریش ءِ بروتان ءِ کہ
 دیتگ۔ آنوں الحم ءِ ترا میر سر فراز خان ءِ زہگ زانت۔ سر فراز خان ءِ ملک ءِ میراث ءِ حال
 ءِ کئے سہی نہ انت؟ ہمیشہ نوں اے حبر ءِ آج کس ءِ جست نہ کنت ءِ پدا آئی خیال ءِ تو
 میر سر فراز خان ءِ یکتیں اولادے بس پہ مال ءِ ملک ءِ حبر ءِ پکا انت۔ دگے بوگش!
 رحمل:- منی گشگ ءِ بزاں۔ قاصدی ءِ ہم آبدبارت۔

جان محمد: اول تہ مال ءِ میراث ءِ حبر ءِ آئی ءِ را کورسنگ بے اگاں تو لوٹے تہ قاصدی ءِ ہم بند
 ءِ بست بوٹ کنت آخرا نیکس کہ ماسکی ءِ دلواری کش اتگ..... دگے ہم نیکس کشاں۔
 رحمل:- جوان۔ ہرچی کہ تو کشے۔

.....ندارہ بدل.....

میر بہادر:- ماراچ نازے نیست پہ تئی زورگ ءِ منی چک! من شمسے قاصد ءِ را ہم کلوه داتگ۔ ما ءِ شتا
 ہر وہد ءِ یک بوتگیں۔ تو ہم چومنیگ ءِ سردار زادہ ہے ءِ منیگ ءِ شمسے میان ءِ لب ءِ حبر اینکہ نہ انت
 رحمل:- میر بہادر! اے تئی، اجہی انت اے شمسے وتی جوانی انت کہ من ءِ وتی چکی گری ءِ زرتگ۔
 میر بہادر:- نا..... نا..... اے گپ ءِ من تر اخدا ءِ ہے لائق کتہ۔ تر اخدا ءِ ہے کرد داتگ۔
 رحمل:- واجہ تئی مڑا ءِ گلاہ۔ من وت ءِ را اینچونہ زاناں کہ تو من ءِ شرپ داتہ۔
 میر بہادر:- درزا خان! ذات تئی شر، تو وت سردار زادہ ہے ءِ لب ءِ رضاء تر اگشاد است۔ جند
 تئی خدا ءِ لائق کتہ۔ دگے چے لوٹیت۔ تو مے ہر وہد ءِ درورے۔

رحمل :- جی من شمعے کستروں۔

میر بہادر :- بے شک تو منی زہگ ے۔ بے شک، بے شک ۽ پدا بلوچ ۽ یک میارے۔ یک

عہد ۽ قو لے است۔ اے امانت مارا پت ۽ پیر کاں دا تک ۽ مارا تاں وتی وس ۽ دارگی انت۔

رحمل :- ہو۔ ولجہ! بلوچ انچو کنت۔ ۽ پدا شتا وتی پت ۽ پیر وکانی میاردا شنگ پہ جوانی۔

میر بہادر :- درّا خان! تو گوں ماہج نہ داشت یک پتگے۔ جی یے؟ ہر وہد ۽ وتی آروس ۽ کائے بیا۔

رحمل :- شمعے لکھ مہربان۔ شمعے ہند مے وتی ہندا انت۔ بلے مارا انچیں لہتیں کسی یں

کاراست۔ انشاہ اللہ زوت پدا گرداں۔

.....ندارہ بدل.....

رحمل :- (شاہکاریت) سلام مالیکوں..... اوہ۔ وعلیکم السلام! تو علیک نہ کنتے مے سلام

۽۔ خیر من وت علیک ے کنناں۔ جوان بانک۔ بانک نازل اوبانک ناز بی بی من

سردار سردار خان ۽ زہگوں۔ دلگوش ۽ گوں من کن۔

نازل :- (پہ زہر) بے سردار ۽ زہگ؟! بلے اداچیا آتکے؟

رحمل :- (کندیت) اوہ۔ بے سردار ۽ زہگ ۽ اداچیا آتکے؟ پوہ بوتوں۔ منی خیال ۽

بانک تنے وہدی سہی نہ انت من شمعے وتی مردم بوتگوں ۽ ترا باور نہ بیت۔ بہ گند منی چونیں

بروت ۽ برکنیں ریش انت۔ من سردار زاد ہے اوں۔

نازل :- (پہ تھون) جی۔

رحمہل :- من بہت پشت ء سردار بوتگولوں مئے ہر حبر، مئے چال، مئے رفتار، مئے گفتار درست سرداری انت۔ چوں چوں پسند نہ بنت ترا۔ تئی پس ء را باز پسند انت۔

نازل :- منی پس ہم شمسے وڑیں مردے۔ آخر۔

رحمہل :- اوہ۔ بلوچ ء جنک باز مزن بیتہ وتی سرداریں پس ء چٹکس حبر کشیت بلے چے فاندگ؟ تو مئے شرنہ مئے شرتی پس ء و من اتگ نوں مہربانی بہ کن تیار بو کہ من بزاں سردار زادہ پہ وتی آروس ء روت۔

نازل :- برو! برو! آنگو..... سردار زادہ؟! آروس گولوں منی لاش ء بیت۔ من گندی تئی مراد چوں پورا بیت۔

رحمہل :- بانک ہزاری! تئی ہے زہر گرگ مردم ء دل ء برابروش کمت بلے یک حبرے یات کن۔ منی مراد و پورا بیت بوکش تئی پس ء مراد پورا نہ بیت۔

نازل :- برواگاں نہ من وتی مردماں تو ارکنان۔

رحمہل :- جی۔ من زاناں تئی دل ء چے انت؟ بلے خیر۔ من ہم گنداں۔ مارا مروچی گلنیت کئے اچ کس ء بلے باندا کہ مئے آروس بیت گڈا چون کئے؟

نازل :- آ باندا خدا نہ کنت کہ کدی بیت۔ بس زیات حبر مہ کن من کشاں برونوں۔

رحمہل :- (اسپ ء توار) جوان! آگے ء سلام تو والیک نہ کت نوں روگ ء سلام ء علیک نہ کئے..... سلام مالیکوں

نازل:- (وشی و گوں) رحمدل تو! اوہ خدا۔ بلے اے ریش و بروت۔ اے درست نقلی اتنت۔

رحمدل:- جی بہ گند پہ تئی حاترا نقلی سردارے جوڑ بوتوں کہ تی پس و سردارزادہ پسند

بنت۔ پرتو دگے چوں کنیں نوں چے کشے بہ رویں جواب دئے۔

نازل:- بلے تو منی پت و حال و سہی نئے۔ آ سہی بہ بیت تو رحمدل نئے گڈا.....

رحمدل:- تو دل و جم کن۔ آ تاں آ روس و شپ و سہی بوت نہ کنت۔ رندی رند و۔ آ روس و رند

آ اگاں سہی بہ بیت کہ منی نقلی ریش و بروت آنت نقلی سردارے جوڑ بوتوں تو چے کنت؟

نازل:- (گوں دوستی و) رحمدل! من چے بوکشیں..... من.....

رحمدل:- تو صبر کن و آ روس و وداری بو۔

نازل:- جوان! اللہ و میارئے۔

..... نذارہ بدل.....

جان محمد:- جوان۔ اش انت آ درد انگ۔

رحمدل:- اے تراچ درد انگ گشگ و حق نیست نثار بوکش نثار۔

جان محمد:- پہل کن بلے بوکش آ ناراض تو نہ بوت ناں؟

رحمدل:- نا، نا شروعات و زہر گپت رندا کہ من وتی ریش و بروت دور کنت تہ من و

پجہ و آ ورت۔ بازوش بوت۔

جان محمد:- منئے مارا..... تو چوں نہ منئے مارا و میر بہادر ہم منیت بلے خدا و نام و یک خیال داری یے

بکن اے ریش و بروتاں مہر بدار کہ جبر جبر و تہا دست و برے مہ کپنت گڈا بر تگس بازی و بادیے
رحمل:۔ تو ہم چونیں گپ جنئے۔ استاد و حکم بیت و من ریش و بروتاں مہر مکنیں؟

جان محمد:۔ رحمل بلے بکندنوں بانداتی سانگ انت مال و سردار ووت آ ہگ و انت۔

رحمل:۔ خیر مال و تو غم و مکن سردار و سر سلامت من میر بہادر و راکشنگ کہ منی پس ووت دومی
چیزاں و ساماناں زوریت و کاریت۔

جان محمد:۔ میر بہادر و راسردارے پکار انت تئی وڑیں لنگڑیں سردارے کہ آوان ورس
اتگ آچے غم کشت۔

رحمل:۔ آئی و تو غم و خیر۔ بلے بانداسانگ و ہم روج انت و اسپ و ولجہ و..... زحم و واہند
..... تچ و دریانی وازدار..... درست آ ہگ و انت۔ اے غم و چون کئے۔

جان محمد:۔ چے چے..... تو غم مکن آ باندانہ بیت۔ بلے اکس آ تک من ساری و ڈن و اوشتاں
ہر کس کہ آ تک من سر و سوج و کئیں۔ من و تئی ریشانی غم انت من و ہدے کہ شاکاریں و تو
دست و ریشاں بہ برے و ریش لو بخاں انت۔

رحمل:۔ اڑے اینکہ و ہد و تچ نہ بوت نوں بیت۔ تو تئی شا کارگ و یلہ مدے بس نوں دعا کن کہ

جان محمد:۔ کجا بریں کجا؟

میر بہادر:۔ اسلام علیکم

رحمل:۔ والیک۔ والیک

میر بہادر:- جانو ترا شرم نہ بیت تو گوں مئے سردار زادہ ء یکتیں تہت ء سرائنگ ء ہبر
کنئے۔ بن ء زمین ء سرائنگ نہ کنئے۔ در اگرک بو۔

رحمل:- ولجہ اے منی پاداں پرچگ ء انت پرواہ نیست۔ من وت تہت ء سرائنگ ات۔
میر بہادر:- نہ اے مردمان ء وتی سردارانی بچ خیال نیست۔ مئے پس ء پیروکاں مدام انجیں
کارنگ۔ من روگاوں شامیات۔

(مہتل)

جان محمد:- جوان بزاں من ولجہ ء پاداں ء پرچگ ء اتاں۔ شاباش۔ آفرین تی پس ء
راچشیں نوکر بوتگ۔

رحمل:- اڑے آہستہ آہستہ حبر کن آاشکنت مصیبت کنیت۔

جان محمد:- خیر تی کاریکرے بہ بیت من ترا شربدل ء گرین

.....ندارہ بدل.....

(آروس ء سازانت ء دیوان ء مجلس انت)

بازیں تواری:- مبارک.....مبارک.....مبارک

جان محمد:- (شاکاریت) مبارک سردار مبارک سردار.....لکھ مبارک۔

رحمل:- عاقبت پہ خیر۔

جان محمد:- (زور زور ء شاکاریت) مبارک سردار صاحب.....مبارک۔

رحمدل :- جی..... جی۔

میر بہادر :- واجکاراں درہ سردار ء مبارکی بہ دیت۔ مئے پس ء پیرکاں انچیں کارکنگ۔

جان محمد :- جی ہنوراہتے۔

میر بہادر :- اڑے گندگ عادت..... بے ادب مرچی دپ ء چبر ء پروشئے۔

رحمدل :- تو زانئے ولبہ ء پس ء پیروکاں انچیں کارکنگ۔

میر بہادر :- راست ءے۔

جان محمد :- (شاکاریت) راست ءے بے شک ولبہ رحمدل خان (پداشاکاریت)۔

رحمدل :- اصل مئے ہم.....

میر بہادر :- ہیں۔

رحمدل :- اوہ چے مصیبتے بوت ریشوں کپت انت۔

میر بہادر :- (زہراں) تو رھوئے..... تو بزاں من ء ریپینگ..... من ترازندگ ء
نیلین۔ یلہ دئے من ء کج انت منی تو پک..... کج انت۔

یک مردے :- (چہ دور ء) کج انت رھو منی اسپ ءے برتگ۔ دلوش ء زحم زانیں کہ.....

میر بہادر :- تو من ء شتریں پونزے دات..... شتریں عزتے دات..... من ترااصل
زندگ ء نیلین مئے پس ء پیرکاں انچیں کارکتہ۔

ہاشم :- ابا تو بیا..... تو گنوک پتگ ءے..... وتی زامات ء کُشئے..... وتی جنک ء جنوزام کئے۔

میر بہادر:- درست تئی کارانت.....تئی کارانت۔

ہاشم:- من ہج گناہ نہ کرتگ۔ رحمدل اگن گریے گڑازاناں بنی آدمے نہ انت پمیشا کہ سردارے نہ انت۔ سردارزاناں کجا خدائے خاصیں مردم انت۔ اے گریبی ء و اجہی ماوت جوڑ کرتگ۔ اکس و بدیں بوتیں گندگیں مردے بوتیں تو چومہ کرتیں۔

میر بہادر:- آئی ء من ء رپیٹنگ۔

ہاشم:- آئی ترانہ رپیٹنگ آئی ء تئی واہگ پورہ کرتہ۔ انچو کہ تو لوٹنگ آئی کرتہ۔ شروع ء من تراگشت کہ رحمدل ء بہ زور تو گشت کہ سردارے نہ انت آ سردارے بوت ء اتک۔ تو گشتے من ءے کشین۔ انصاف کن ہر چیز ء حدے است۔

میر بہادر:- بلے..... بلے مے پس ء پیرکاں انچیں کارکتہ۔

ہاشم:- تو وتی پس ء پیرکانی حبراں یلہ دے ء نونوں بوش نونوں چے پشکپتہ (دیم ء گوں رحمدل ء کنت) بیارحمدا منی براس۔ بیادیم۔

ڈیکی عبت

من دنیگہ ترا نگہ کپاں منی جان لرزیت ہے وڑا منی سنگت..... ماہے حبرہ اتیں کہ
جن، پری، پریشنگ غ غیبی زور، اے درست چے انت، غ گوں بنی آدم زندہ چتور ہوار انت
..... گزندت، بلے گندگ نہ بنت.....

چشیں گپ بے پ انت بلے، بے نام نہ انت اے بریگاہ مادرسیں سنگت ڈبئی لوگ
غ غشنگ غ تران غ اتیں، چہ ماہر کس غ قصہ یے حالے، تجربتے ہرچی کہ اشکتہ، سر غ ٹوستہ،
آورت، چہ در آمداں کہ گوں ماشنگ اتنت یکنے رڈسن واسٹے غ پجاروک کنائنت۔ یک
لاغریں زرد کیس بچک یے ات کہ سک گوں دلگوش ہے کپاں گوشدارگ غ ات۔ لوگ غ واہند
ڈبئی غ پرائی غ دلبدی غ لوٹ آئی غ گپ یے بہ پر مائیت، درائنت غے، ”ترا چشیں قصہ غ
تجربت گیر نہ بیت؟! ”ہنو“ دمانے غ پدپسوٹے دات۔ بلے چو اے دگہ قصہاں نا چشیں
قصہے نا، کہ یکے چہ دومی غ..... دومی چہ سکی غ اشکت غے چشیں ہم ناکہ شماسکتاں
آورت..... من زاناں کہ باز برہ مردم چہ گواچن غ آزمانک غ گیشتر باورکت۔ چونائی غ
ہنو، انچیں گواچن بیت کہ چہ آزمانک غ تامدار ترانت۔ من گوں شمانچیں قصہے کاراں کہ منی سرا
گوستہ غ اے قصہ ہمیش انت مروچی بریگاہ غ توام بوتہ۔ ماگوں آئی دست بندی کت کہ زوت
ہے قصہ غ بنا بہ کنت.....!

یک دو سال بیت کہ من گریٹ آزمانڈ سٹریٹ غ یک کو نہیں لوگے غ نندوک اتاں چہ

من ساری ہے لوگ ءیک دہقانے نندوک بوتگ ءآئی ءواب ءوتاک ءراجوانی ءآستیں
 رنگ جنگ ات۔ چہ نمب ءناس ءہے بان ءمنی تحت ءحد ءیک جاگہے دون لڈتگ ءدور
 آتنگ ات۔ ہے بڑتگیں جاگہہ ہنچ ات کہ گشے مردی بت یے ہدا اوشتوک ات۔ برابر
 مردی رنگے بلے ہنچیں مردے کہ نا کہ من دیستگ ات ءمنی نز ءاے وڑیں مردم اگن است
 ات۔ گڈایکے ءہا کہ آئی ءبت منی وتاک ءاوستوک ات۔ صحب ءبرگاہ شپ ءروج، نشت
 ءپادا تکان ہر وہد ہے بت چارت، کم ءم گوں ہمیشی ءہنچو ہم طب بوتان کہ منی نز ءاے
 منی ہمبل ءہمراہ ات عجب تریں گپ ایش انت کہ ہنچو کہ چشمیں پیچ لڑنت مستر بنت۔ دگہ
 ڈول بنت۔ اشی ءچہرگ ءدروشم پھیر بدل نہ بوت۔ یک برے کہ من ءمیں نادراہی یے
 کپتگ ات۔ من دگہ کارکت نہ کت۔ ابید وانگ ءدل ءجیردگ ءاے تو کاں اے بت گوں
 من ءکیشتر پیڑات۔ ءمن ءکیشتر گوں وت ءبت ءے، من بوگشاں منی حیا لانی مہار
 ہمیشی ءدست ءبوت نوں اشی ءپیشانی پہ وڑے ءپونز پہ نژو ہے سج ات۔

من چہ وتی نادراہی ءدراہ بوآں بوتان۔ بت ءویل ءوسواس منی چکت ءوڈان
 بوت۔ نوں کُشیدگاں من پہ اے بت ءواہند ءگنوک بوتان من ءہے وسواس بوت کہ ہرج
 بیم بیت ہے بت ءجیوہ ءمردم یا ہما مردم ءکہ بُت انت ءے درگیجاں من شوہاز ء
 درکپتاں، من گشے دل ءسد کاں، کہ ہنچیں مردے الحم ءست ءمنی ءآئی ءقسمت
 ہوارانت۔ نوں منی کار ہمیش ات کہ ہمودا کہ مردم یکجا بہ بیت وعظ یے بہ بیت۔ مچی ءمیڑی
 یے بیت، سیاسی پارٹی یے حچی کنت فٹ بال لیب بیت رَوگ ءشوہاز۔ ریلوائی ءٹیسن،

مسافرانی سرکپک ء ایرکپک ء ہند، پشیں جاگے نیست ات کہ من، ہمودانہ شتاں۔ بلے نون
من انچک زانت کہ دنیا ء وڑ چہ وڑیں مردم آست آنت۔

اے شوہاز ء سر پہ گنوکی کشت، من اے دگہ درستیں کار شموشت انت، بازارانی
دمکاں، ہموداں کہ مردم کیشتر سوزنت۔ مدام اوشتاگ اتاں مردماں من ء گنو کے
زانت ء پولیس ء منی سر ء شک بوت کہ پر چہ من دمکاں اوشتاں ء مردماں چاراں۔
من چہبر جنین نہ چارتننت، مردین، مردین، مردین.....“۔

آئی ء وتی دست کشتے دمبرتکت ءے پیشانی ء برت، ء جہل کت، ء ققتہ پدا بنا کت،
من درگینک آباڑ ہی موٹلے ء سوارات، پکا ڈلی ء رودر آتکی تک ء روگ ء ات۔ من پہ
درکت رند ء کپتاں۔ ہے دمان ء انا گہ دگہ باڑ ہی موٹلے چہ مادیمما ہورک ء پیدا ک ات۔
گپت تہادو رکت ہما موٹل ء رند ء دات، ماہے جہد کت کہ پیسری موٹل چہ مے چماں اندر
مہ بیت۔ ما، داں چارنگ کراس، سر بوتیں من میدان کت پہ پلیٹ فارم ء، من وتی مردم
دیت کہ گوں دو جنین آدم ء یک کسانین جنک یے ء فرانس ء روگ ء چین ء لائچ ء ات۔
من وت ء برت دیمتر ء کہ گوں آئی ء گپ بکناں۔ بلے چہ من ساری سنکناں چپ ء چاگرد
کت۔ من حبرکت نہ کت ء ادیمما کنزان بوتنت، دیم پہ ریل گاڑی ء من ہم پہ اشتاپی ٹکٹ
یے زرت کہ آداں آپ ء بروت۔ ساری ء ریننان ءے بلے فولک و ن ء چہ من پیسرا،
گوں وتی سنکناں آپی گراب ء سوار بوت۔ ء مزینین پرائیوٹ سیلونے ء کہ بازیں کیبن
ہوار اتنت شت، نون زانگ بوت کہ آزنڈیں زردارے ات۔

منی تیر کھی وڈات۔ من ء ہنچو ز ر گون ات کہ من ء باؤ لگنے ء ہنچا رینت گت اش
من جزم اتاں کہ راہ ء الم ء پہ سیل ء سواد ء در کنیت، من دپ ءے کپاں بولنگے ء نول
پرکت ء سوار بوتان ء ہمائی ء سیلون ء دپ ء نشتاں۔ نون من ء ہنچ ء سرینت نہ کت۔ نیم
کلاک ء پد سیلون ہنچ بوت ولجہ کارگوں جنکو یے ء در آ تک منی دل ء در ہلگے زرت، گشے
مرکب ء چہ انجن ء ہم گیشتر سرینگ ء ات۔ من ہنچ ر دنہ وارنگ ات۔ چہرگ ہما ات بت
ء در ستیں دروشم ہمائی ء۔ پیشانی ء در اہیں کر چک یک یک ء..... من اے چارت کہ آبرز
ء سر کپک ء بوت من خیال گت کہ وہد ہمیش انت اگن ناگدا پھبر وہد نہ بیت۔

ولجہ! من ء پہل کن، منی زبان لہر زگ ات وتی کارڈ ء من ء پیش ندرے؟؟
من سک گفآں، لوٹاں کہ گون توے ولجہ ء حبر بکناں۔

”گشے ہبکہ بوت۔ ہنچارے کت ء من ء کارڈے شہادرت، وت گون جنکو ء برز ء
سرکت ہر کس زانت کہ من ء گنو کے لیکت ءے او ہے خیال گت، کہ من ء سلا ہے بدنت.....
”من کارڈ زرت پہ اشتاپی شت جاگے نشت ء ونت۔ منی سرگشت، چمآں سیاہی
آورت پرچہ کہ اشی ء نوشتہ ات۔ مسٹر آزمانڈ واں نام۔ نندو کے انت۔ پشیرگ امریکہ ء
چد ء رند من ء ہنچ ہوش نہ کت! ابیداشی ء کہ وہدے من سارکت من باؤ لگنے ء دار و جاہ ء نا
دراہ اتاں، لہتیں روچاں، ہمودانا دراہ کپتاں۔ مرچی ء ما ہے بیت کہ من چہ اودا بیرہ گت۔

آئی ء دمانے ء ہنچ نہ گشت، مے اے بریگاہ ء سجا ئیں دیوان ء گپاں اے کسانین
زر دکیں بچک ء قصہ تامد اتر ات۔ مے درستانی چم پرانی ء سکت اتنت۔

من پداگریٹ آزمانڈاسٹریٹ ء شٹاں دمانے ء رند آئی ء پدا بنا کت ”ہنچو کہ
رستاں پٹ ء پول ء شوہاز ء پدا ہنچ کت“

منی شوہاز ایش اُت۔ کہ من بزاناں منی بت ء واہند کئے اُت۔ چہ کار کنت، امریکہ ء
احوالکاران ء نویست، لندن ء امریکن آئی ء مات ء پت انگریز بوتگ انت۔ ء مات پت لندن ء
مندوک بوتگ انت۔ بلے لندن ء ڈس ء نشان اش چے بوتگ؟ اے جست ء من ء پو نہ رست۔
ہے پیم ء روج گوزاں بوت انت تاں زیکیں صحب ء من سک دم برتگ اُت
وہتگ اتاں داں بے وہد ء سک دیراں، اے وہدا کہ من بست کت، روج ء برانزبان ء
پترتگ اُتنت ہنچو کہ منی عادت ات من چم کہ پچ کتنت اولی پدا بت ہنچو کور دیم ات کہ ہیلہ
یے گندگ بوت۔ گوستکلیں شپ ء اے ہنچو رثنا اُت کہ بوکشے ہنچو کہ کشیدگاں گون من ء
تران ء ات بلے، اے صحب ء۔ گشے ساہگ ات۔

منی گشے سرگشت۔ من حیران ء تیر کہی در کپتاں، بیگاہ ء احوالتاک بہا بوتگ ء اُتنت
حوالتاکانی مزین حالے ایش اُت کہ امریکہ ء مزین مالدار ء موئل ء ڈوک وارت۔ من
پہ اشتاپی تاکے بہا گپت ء ونت، احوال ایش ات کہ ٹبرگ امریکہ ء زئدین زردار مسٹر
آرمانڈ وال، گوں وتی ہراہاں وتی موئل ء سوار چہ سپنر یادیم پینا ء روگ ء اُت۔ کہ
آئی ء موئل ء دگہ وگیں یے ڈک وارت۔ مسٹر وال سک ٹھی انت۔

من پدا وتی لوگ ء آتکگاں، ہنچو کہ تیر کہ ء ہنچو حیران کشیدگاں منی چمانی دیما
سیاہی یے ء مانشا تگ ات۔ ء بت ء دیما نشت چارت منی چم ءے سکت اتنت کہ

بُت گار بوت پدارند ترء احوالتا ک در آتکنت۔ اے احوال ئے مان ات کہ امریکہ ء
مالدار مسٹرار مانڈ وال بیران بوت پدا آئیوانک بوت۔

عجب انت مردم ء سردر نہ روت۔ کمال انت چشیں قصہ ہم بیت؟؟؟ مانسکیناں
دزائینت ہنو پدا آئی ء دزائینت، اے قصہ ء تہاسے عجیبیں گپ اُست۔ اول ایش کہ ماں
لندن ء بانی ڈیکی ء دون ہنچو بولڈیت کہ چرائی ء امریکہ ء مردم ء بت جوڑ بہ بیت۔ ء اے بت
گوں ہما مردم ء ہنچو بندوک بہ بیت۔ کہ ہرچی کہ مردم ء سرء بہ بیت بت ء سرء بہ گوزیت۔
دومی گپ ایش کہ ہما مردم ء نام ء بہرے ہم گوں ہما جا گہہ ء نام ء یک بہ بیت ہمودا کہ آئی ء
چہرگ ء بت چہ غیبی زوراں جوڑ بیت، ہنچو نہ انت، بلے.....؟

ماں دوستاں گوں آئی ء تپاک کت ء مئے جن ء پریشنگ ء غیبی زورانی بارو ء
تران دگہ جوان تریں مانترے ء سر بوت۔ آہم پہ روگ ء نہ اشت ء جُست گرت۔
گڈا اے قصہ ء یسی گپ چے ات؟

”اوہو، من ء پہل کن ات من بے ترانگ بوتگ اتاں۔ اے قصہ ء یسی عجیبیں گپ ایش
انت کہ اے قصہ نیم کلاک ء ساری من وت جوڑیشنگ ات! اچنوں من ء موکل انت۔“
مئے درستانی بے ہوشی۔ ء وہدیکہ ماسارکت، ناں قصہ آروک گندگ
بوت ء نا کہ رڈسن ویٹئے:-

(اے۔ وی لوکس رجا تک کریم دشتی اُلس اکتوبر 1968ء)

گُلگد ارے گوں وا جہیں کریم دشتی ء

بُخت : ولجہ شمار بلوچی لہز انک ء ہُت ء وا ہگ کدی ء چون پیداگ چنگ ؟۔

کریم دشتی آزمانگ 1958 ء یا 1959 ء و ہدأت ۔ ہے زمانگ ء ماہتاک ”بلوچی“
 عبداللہ جان جمالدینی ء آذات جمالدینی ء کش اتگ ات ۔ یک حسابے اود (بلوچستان) ء
 ورنائین مردماں دُرساں اے حبروتی فرض زانت کہ آبلوچی ء یک سرپرستی بہ کشت ء انچوش
 ات کہ ہرج مردے ء کہ کمو ونگ ات آئی ء کز اہم اے ماہتاک شت تو بوکشے ہما
 و ہد ء یک باہندے ء دُور ات یک اِرپشن (ERUPTION) لاوا یے ء زمانگ
 ات ہے وڑ ء یک کتابے ،ستاگ ، در آتنگ ات کہ سرچمگ ء یا ماہتاک بلوچی ء
 (من ء برابری ء یات نہ انت) کش اتگ ات ، اے ہم ہر کسی دست ء ات ، کسے ء کہ ونگ
 ات اے زمانگ ء ہر کس ء کہ میٹرک ونگ ات بزاں وانندہ قرار دیگ بوت
 منی مستریں برات حدامرزی ولجہ شمار احمد تہت ء سراو پنگ ات ء کتابے (ہے
 ستاگ) ءے دیما ات آئی ء (ولجہ شمار ء) و نت ہے ”ستاگ“ ء گشت ءے کہ تو
 اگاں بلوچی وانے گڑا اے شاعر اں بو ان ، اگاں ناں گڑامہ وان من گشت کجا ماں ؟
 گشت ءے یکے ہمیش انت ایشی ء گندے !!

من گشت کسے انت ؟ گشت ءے عطا شاد انت ۔ من گشت عطا شاد ؟

!!.....گشت ءِ عطا شاد ءِ زانے.....اُمرءِ آتنگ مے لوگ ءِ، من گشت من ءِ
 زاناں.....!گشت ءِ یکے و ہمیش انت جندا ءِ بکند ءِ ءِ حیا لانی بکند ءِ مردم
 وت زانت کہ اے مردم انت ءِ اے آئی ءِ حبر انت !!.....ءِ دومی سید ظہور شاہ ہاشمی
من ءِ یک حسابے.....انچوش کہ من شمارا گشت، یک ترغیب، یک جے، چہ ہما
 روچاں پیدا بوت.....من دل ءِ فیصلہ گت من بلوچی لٹریچر ءِ (اگاں) من ءِ موقع بہ
 بیت،من وانگ بزاناں.....وانان ءِ۔ ایشان چاراں باریں چتوریں
 شاعر انت.....ایشانی (عطا سید) ہم ہے ”ستاگ“ ءِ توک ءِ غزل ءِ انچیں چیز است
 ات عطا شاد ءِ ”زہیرانی زارہ“ نامیں نظم بلکس شمدادیتگ ہم۔

بیا کجائے منی سچکانیں حیاں ءِ اوتاگ

چم کدی بنت تئی ارمانی ایں دید ءِ محرم

ولجہ ثار ءِ یک برے ہے نظم ونت ءِ من ءِ گوشدار بنت۔ من آوہدی چو شیں چیزے نزائنگ
 ات چہ ہماروچ ءِ بزائ منی دل ءِ توک ءِ یک واگے یک جے انچوش کہ شمسے سوال انت کہ
 اے کدی ءِ چتور پیدا پتگ۔۔ تو بزائ ایشی ءِ تو مچہ ہماروچ ءِ منی دل ءِ کشگ پتگ۔ بلوچی
 زبان ءِ نبشتگیں لہزائک چون چون ءِ چے و ہدی بنگ پتگ؟ نبشتگیں لہزائک ءِ بارو ءِ من ءِ
 چو شیں حاسیں زائکارے یا اسٹڈی (study) یے نیست۔ من ءِ انچو وانگ ءِ موقع نہ رس
 اتگ۔ بلے بزائ انچوش گشت کہ مستونگ ءِ لہتیں مولوی انچیں دراتنگ انت کہ ایشان

مذہبی ٹائپ و چیز بلوچی و نیشنل اتنت..... گل خان نصیر و ”گلبانگ“ اولی پد و مارکیٹ و
 اتنگ ات، آکوئینس زمانگ بیگ ات..... اے کتاب 1950 و شروع بیگ ات۔
 بلکس ہے زمانگ بیگ ات۔ ”گلبانگ“ چوپاکیں کتاب و وڑ و ہرکس و وتی لوگ و
 آورت و ایرکت و ونت اش..... چوشیں مردم من گشاں کم ات کہ وانگ وئے زانت و
 گلبانگ وئے کرانہ ات و بگل وئے ات۔

دومی چہ ہما 1950 و بندات و بلوچی ”اومان“ کہ ماہ و سرادرا تک و لہجہ مولوی خیر محمد
 ندوی و ہے پارٹی و کش ات۔ اے ہم پورا میں بلوچستان و شنگ بوت۔ چیزے سنوت،
 افسانہ، ترجمہ، غزل و کوئینس شعر است ات، مرد و گشاد ات..... ہرکس و چیزے نشتہ
 ہمیشی و تھا است ات..... ایسی و پد ماہتاک ”بلوچی“ در آ تک، پد اریڈیو پاکستان و
 ہے دوران و 1951 و یا 1952 و وتی بلوچی نشریات چہ کراچی و بنگلہ کنت۔ یک حساب و
 بلوچی و اے سیکشن (Section) کہ ریڈیو پاکستان و شروع گنگ ات، من گشاں بزاں
 بلوچی نشتہ کنوکانی یکجاہ کنگ و مستریں سبب ات..... ”اومان“ و ہم دراہیں مردم اتنگ
 اتنت ہرکس و نشتہ گنگ ات دیم دانت، بلے ماہتاک ”بلوچی“ ہرچ لوگ و ہرچ جاگے و
 شت و پد بلوچی سیکش (Section) ریڈیو پاکستان و پے منٹ (Payment) ہم گت۔
 گپڑے ساز کار و دگہما کوئینس زہیر گانی زانوک اے ہم ریڈیو پاکستان و مچ کنت۔ و
 نشتہ گت ہم مہلوک و ادا یگی و سر و۔ بزاں ہے بنیاد و سر و مہلوک و گیشتر دلچسپی زرتنگ۔ سید

ظہور شاہ ہاشمی ء ہم ہما زمانگ ء گوں ریڈیو ء وت ء وابستہ گنگ ات۔ ء ایشی ء بزاں تو
نہنگیں لہز انک چہ ہے زمانگ ء ابتدا بوت۔

منصور:- ہے ردء اگاں اجازہ دیت انچوش کہ شما انی گئے جت (Payment) ء
سلسلہ ء کہ ریڈیو پاکستان ء چیزے زردیگ بوت آ ہم یک سبب یے بوت گیشتر یں
بہتہ کنوکانی یا بلوچی شعر گشانی آ یک ء مچ بیگ ء.....

کریم دشتی:- نا..... من ساری ء تراگشتگ ات کہ آ زمانگ ء یک شو تے مردمانی دل ء
ات من تراگشت کہ یک لاواپے، یک باہندے تو بگش (Eruption) یے دراتگ ات،
مہلوک متاثرات اے گپ آ ہاں لوٹت کہ ماوتی زبان ء وتی لٹریچر ء ہم بیاریں گوں۔ آ وہدء
مہلوک ذہنی طور ء کیشتر آ ذات ات ء کیشتر حُب ءے داشت،..... مروچی نا امید
(Frustration) انچو واضح انت کہ تئی ہماگ کہ آ بلوچی ء بہتہ کنت ء تو ہم بلوچی ء حب
دارے سالانی سال تئی جست ء نہ کنت۔ تو آئی ء حال ء نہ گئے..... پدا یک سبب ایش
بوت کہ سید ظہور شاہ ہاشمی ء وڑیں، تئی بشیر احمد ہمدء کار ء لگت ات۔ اے دگہ مردماں کراچی ء
آ وہدء نوجوان ولجہ احمد زہیر، اسحاق شمیم، ولجہ مراد ساحر، خاص اے مردماں ہر وہدء پتگی
مشاعرہ ء دیوان گت۔ اے یک قسمیں زبردستیں انسٹی ٹیوٹے (Institute) ات۔ دومی
پے منٹ ہما سازندہاں پیسہ ء مزد ء ہم انٹرسٹ (Interest) پہ آ ہاں آ ورت ء جم گت۔ ء
چو بچارے اے سازکاراں ہما کہ پرو فیشنل انت، آہانی پیشہ انت۔ آ ہشک ء نیا انت ء

کارے پہ ہُت نہ کنت۔ ءِ آزمانگ ءِ پیسہ کہ ہما مُزدگر ءِ رس ات کہ آئی ءِ عزتے ہست
 ات۔ آدور ءِ مردماں آئی ءِ گوں عزت ءِ چارت۔ مروچی چونہ انت۔ مروچی ریڈیو ءِ نوکری
 کنگ نہ بیت، ہرج گیشتر انت ءِ پے منٹ کمتر۔

منصور:- وجہ اے ڈول ءِ گشگ بیت کہ ریڈیو پاکستان ءِ یک پلیٹ فارمے اڑکت؟
 کریم دشتی:- گشت بالکل بیت کنت بلے چہ ہم بوگشے، اے ہم یک قسم ءِ نا انصافی یے بیت
 کہ پلیٹ فارم ءِ تیاری ءِ خاطر، اے ہے گروپ کہ آزاد جمالدینی ءِ عبداللہ جان جمالدینی ءِ
 نام گیت آوہدی دوستی یک قسمے درستیں مردمان زیادہ ات..... غلام محمد شاہوانی ءِ یک
 اُردو پیرے درکت ”نوائے وطن“ آئی ءِ ہم مہلوک ءِ چنکرہ (Respect) کت ءِ اے
 مردمانی چہ در مہلوک ءِ ہم عزت کت ”ماکسان اتیں یک حسابے تو بوگش، چہ ایشاں یکے
 ترگ ءِ مئے علاقہاں (مکران ءِ) آتک گڑامئے دڑاہیں اسکولانی یک حسابے تو بوگش چھٹی
 ات..... وتی وانگ یلہ دات ءِ ایشانی چارگ ءِ آتکس۔ مئے خیال ءِ اے یک زبردستیں
 کارے کنگ ءِ انت۔ تو مروچی ایس جبرال ذہن ءِ بالکل درکن کہ تو مروچاں یک انسٹیٹیوٹے،
 ادارے، چیزے اڈکنے، کسے بخت نہ کنت، کس اے چیز ءِ ایوک ءِ (concern) نہ
 انت، آزمانگ ءِ ہر کس متعلق ات۔ گشے ہر کسی وتی جند ءِ کار ات۔ اے اگاں تو بوگشے
 ایوک ءِ ریڈیو پاکستان ءِ پلیٹ فارم داتگ بروبر انصاف نہ بیت۔

منصور:- وجہ لہتیں انگریزیں نبشتکارانی ریسرچ اسکالرائی تھا یک نامے، ڈیمز، ءِ ہم کیت

کہ آئی ”پاپولر پوسٹری آف بلو چیز“ نامیں کتابے نبشتہ کنگ، گویا آ بلو چی پنشکلین لہز انک ء
ابتداء نہ انت، آہاں اے ایوک ء پوتی زلورت ء لوٹ ء لہتے چیز چنگ ء مچ کنگ !

کریم دشتی :- لانگ ورتھ ڈیمز ء بلو چی کتابے ء بلکس مزنیں ارزشے من سرپد ہاں کہ
آئی ء شیر جمع کنگ انت ء مارند ء گشت مشرقی ء مغربی ء فلاں فلاں، ہرچی کہ اے
نیمگ ء بلو چی شعر ء صوت انت بلو چی شعرانی یک خزانہ یا گاریں چیز انت آہانی محنت
بیش ات کہ آہاں جمع کنتت چہ مردمانی زبان ء اشکت انت پدا آہاں وتی اسکرپٹ ء
توک ء نبشتہ کت جمع کنتت ۔ آہاں مختلف جاگہاں مختلف مردمانی شعراں اشکت انت ء
جمع کنتت اے کتاب کہ ”قدیم بلو چی شاعری“ ء نام ء چاپ کنگ بوتگ، مرچی کہ تو
ئے گندے واجہ جسٹس خدا بخش مری بیگ انت اے ہما کتاب ء بدل کتگیں اسکرپٹ
یارسم الخط انت کہ لانگ ورتھ ڈیمز ء ”پاپولر پوسٹری آف بلو چیز“ انت ۔ آہاں مختلف
جاگہاں، مختلف مردمانی شعراں اشکت انت ء جمع کنتت، تو..... تو ء ماہر چیزے قصہ
یے، گئے، شعرے کہ گشت آہاں Relevant ایں گیاں نبشتہ کت..... !

منصور :- بلو چی لہز انک ء دیرئی ء، بلو چی ماہتاک ء روتا کانی کرد چی بیگ ء مرو چی چی انت؟
کریم دشتی :- منی خیال ء ایشانی کرد چی بیگ، اے مئے ہما اولی سوال ء توک ء اتلگ
..... باقی مرو چی چی انت؟..... اے کو Disputed انت ۔ پرسل گئے اگاں من
وتی گپ ء بجاں من ء بہ بخش..... من سرپد ہاں کہ مرچی آہانی بیچ قسمیں کامیابی

نہیں۔ اے روچاں ہرچ کتابے در آئیگانٹ، ولجہ عبدالقیوم ء جند ء ذات ء عزت
 آزمانگ ء گیشتر ات کہ آئی ء بلوچی کتابانی، میگزینانی تھاوت Contribute کت،
 مرچی ولجہ عبدالقیوم کس ء آورت نہ کنت۔ قیوم ء گشگ ء سرء من کہ ہما جہلیں طبقہ ء وانوکانی
 توکا اول، من ء ہر پیم بوکشیت من ہج ڈول ء تیار بناں کہ مضمونے یا چیزے بدیاں۔
 آئی ء Editorial گروپ انجین یے کہ منی خیال ء آ مضموناں ڈی اسٹنڈرائز کنت۔ من
 آئی ء چوشیں چیزے یا معیارے سرپد نہ ہاں کہ شعرے، مضمونے یا بشتانکے بدیاں۔ عطا شاد
 ء ڈولیں مردے تو گندے آئی ء توک ء کم درا کنت۔

ہے وڑ ء ”سوگات“ انت، ایشاں چنگ انت انجیں مردم جمع گنگ انت کہ آشیر ء
 شاری ء فن ء معیار ء نیا انت۔

بلے انجو کہ شامن ء گزراں کت من لاچار اتاں بہر حال صحیح انت،
 سپائیں ء چکلیں گپ ایش انت کہ آہاں ہج چیزے نیست ایشاں کتاب ء
 بلوچی زبان ء آرگن بہ متیں گڑا ہر کس نوکیں مردے کہ چکلیں لائن ء بالغیں ذہنے
 داریت آہاں ہجر ترغیب نہ گپت چہ ایشاں !.....

منصور:- وہدے ادب معاش ء روزگارے جوڑ بہ بیت گڑا ادب، ادب یے بیت؟

کریم دشتی:- ادب گڑا پیشہ بیت ء یک پیشہ یے ء تھا تو ہر وہد ء وتی مڑ ء خیال ء دارے۔
 آئی ء جند ء اسٹنڈر ء خیال ء ندارے کہ چی حساب ء منی آرٹ، تخلیق، ہرچی کہ منی ازم

انت آ کامیابی و معیار انت یا نا۔ یعنی چیخو مقبول انت، چنکر مہلوک آئی و قبول کنت، ہما مردم کہ ایشی و بہا زورگ و ہے دُرستیں Mentality گوں توں گون بیت۔

منصور:۔ ولبہ ما گشت کنیں کہ مروچی بلوچی لہز انک، کمرشل اتج (Commercial age) و تہا انت؟

کریم دشتی:۔ نا۔ بلوچی ادب تیرگا کمرشل اتج و و خیر نہ انت و ادب و جنده من چی سر پد باں و تو چی گشتے۔ تو ہے بلوچی ادب و ہے اندازہ و بلکس چہ من و منینگ لوٹے کہ واقعی ادب اے زما نگ و ہم تخلیق یا Create بونگا انت یا چوشیں ادبی کارے ہست انت۔

Sorry..... چنانچہ چوسوگات، و ولبہ عبدالقیوم و زمانہ و رامن ادبی چیزے

سر پد نہ باں پمیشا اے بابت و ہج نہ گشتاں..... ہاں البتہ اگاں ایشاں و ت و اسٹنڈرائز

بوکتیں گڑا ما گشت کہ ہاں واقعی اے کمرشلا نرڈ انت بلے اے و ت انجین انت کہ چیزے

تعریف، چیزے تو صیف، بکن ہمیشاں بکن و و تی جنده گزارہ و بکن۔

منصور:۔ بلوچی زبان و دیروی و ہاتر او ہد و ہد و سر و لہتیں ادارہ جوڑ کنگ بوتگ

انت ایشانی کارانی رد و شاپچی زان ات۔ انچوش کہ بلوچ ایجوکیشنل سوسائٹی،

سرچمگ، بلوچی اکیڈمی، ملافاضل اکیڈمی و دگہ دگہ۔

کریم دشتی:۔ ہوا اے ہست انت..... ایشانی نام و گرنت، بلوچی اکیڈمی کونڈ و

بلکس منی تجربہ چوگیش انت کہ ایشی و آفیس و پچبر من و ممبرے نہ گنگ، ایشی و و ہد و بیشک

من گریجویٹے بوتگاں ء من بلوچی ء کارہم کنگ ء بلوچی ء منی کتاب شرگداری چد ء ساری
ہم در اتنگ۔ منی نظم ہم اتنگ انت، چاپ بوتنگ انت بلے من زناناں چے سبب ء آہاں
من ء ممبر شپ ندا تگ۔ من ہمیشکا بلوچی اکیڈمی ء گپت ء جناں کہ آئی ء آفس ء روگ ء
ندگ ء سالانی تجربہ انت، بلے چوش ات کہ یک کش مکشے ات کہ باریں گیش سردار خان
ء دست ء بہ کپیت کہ آئی ء توک ء ولجہ عبدالقیوم ء آئی ء پارٹی ء گروپ ء مردم انتت یا
دست ء بہ کپیت۔ عطا شاد ء دگہ مردمانی گروپ ء کہ آہاں دست ء Intellectual ایک
ات۔ ء چونائی ء من ہم آہاں اٹلچکوکل متاں..... منی خیال ایش انت کہ اگاں آحانی
دست ء بہ بیتیں کم از کم آہاں ہر کسی اسٹنڈرڈ جتا کنتت.....“ ”مروچی اشلنگ ء ملک
رمضان انت آئی ء صدر یا سیکریٹری ہرچے کہ گشے ء پدا من اے ہم اشلنگ کہ گلزار مری
انت آئی ء سیکریٹری..... اے ہما حساب انت کہ مروچی سائنس ء آس ء را ثابت
کنگ آپ ء آپ ء را ثابت کنگ آسے.....“

ما ہمیشی ء سرپد بیس کہ گلزار خان مری گج ء آئی ء کمینیشن
(combination) گوں ملک رمضان ء گج..... بلے خیر مے ادب ء آئی ء
شری ء آئی ء گندگی چہ اسلام آباد ء مقرر بیت۔ چہ آہاں نا کہ بلوچی ء بارہ ء چیزے
بزانت۔ ہے کہ حکومت کئے ء پسند کنتت ہما انت مستر میں ادیب!۔
علی عیسیٰ:- بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ء چیزے کتاب ہم چاپ کنگ، ایشانی بارو ء چیزے بوگش۔

کریم دشتی۔ بے حساب، مابجست کت چہ سردار خان گشکوری ء کہ ہر وہد آئی ء دیمما
کتا بانی بنڈلانی بنڈل ایرانت۔ ماگشت ولجہ اے چی انت؟ گشت ءے ”رَبش
Rubish“ ء ماگشت آ ہرچ حبر ء کشیت ربش،..... مرچی مازانیس کہ آئی ء ہما
وہدی زانگ کہ اے دراہ ربش انت ما آ وہدی نزانت ماگشت کہ ایشی ء عادت کتگ
ربش ء گشگ بس من ہم ہے گپ ء جناں کہ ربش۔

منصور: ولجہ ”سرچمگ“ ء نام ہے جُست ء تہا ہوارانت۔

کریم دشتی:۔ ہمو؛..... سرچمگ وتی ابتدائی باہند ء یک شریس (sincere) ء پُر خلوصیں
کوشستے ات بلے من زاناں رند ء ہر یکے پہ ٹورے تک ء شت، البت سرچمگ ء ابتدا و
کتگ ات ہے حساب ء کہ من بلوچی پہلکیشنز ء حساب کتاب شروع کناں۔ ما انچو فہم ات۔
جی۔ آر ملا:۔ ہے جُست ء تہا ملا فاضل اکیڈمی ء نام ہم ہست انت۔

کریم دشتی:۔ جی ہاں..... ملا فاضل اکیڈمی ہما مراد ساحر ء آئی ء سکتاں اڈ کتگ ات ملا
فاضل اکیڈمی ہم ابتدا ء شریس ایسانی سر ء جوڑ اٹگ ات بلے من زاناں ملا فاضل اکیڈمی چی ء
سبوتاثر بوت ء انگت دیمما شت نہ بوت من و ہما گونشتگاں وتی علاقہاں، جنگلان ء کلاگاں
، تو زانے کہ آ جاگہ چوشیں جاگے نہ انت کہ من چوشیں مردماں بکنداں، داں مردم مردم ء کزانہ
بیت آ و نزانت کہ چی کزگانت۔ ہمیشکا ملا فاضل اکیڈمی ء بارو ء من ہج گشت نباں۔ آ فیڈ آ وٹ
ء کوردیم بوت، مازانت کہ چی سبب انت ء ماگاں ایشی ء جُست ء بکنیں ہم زانگ نہ بیت۔

منصور:- بلوچی زبان ءِ کدیمیں شاعری سکت پہک ءِ پلگارانت، شیرکن ءِ ڈولدارانت باید
 انت کہ سالانی سال گوزگ ءِ گوں سفہتہتیں، ڈولدار ءِ شرتر بہ یتیں بلے ماگندیں کہ ہما پہکی
 ، شری ءِ ڈول داری مئے مرو چیلگیں شاعری ءِ گندگ نہ بیت انت ایسی ءِ سبب پتی انت؟
 کریم دشتی:- یہ قدیم شاعری ءِ مہلوک ءِ دو حیاں انت، باز مردم چو کہ ولجہ سردار خان کہ یک
 تاریخ دانے آئی ءِ اندازہ یا آئی ءِ حیاں ہمیش انت بلکن بلوچی کدیم شاعری ءِ مانا ہمیش انت
 کہ حانی ءِ شہ مرید ءِ ملا فاضل ءِ دور ءِ یک وڑ حساب کنت، من زاناں شاکجام دور ءِ شاعری ءِ
 گش ات۔ ملا فاضل ءِ ہے زمانگ ءِ یا ہما کہ جنگانی اکاؤنٹ انت، رند ءِ اشارانی جنگ،
 علی عیسیٰ:- ماقدیم ترین ءِ کشیں۔ اے ملا فاضل ءِ دور مئے نز ءِ دومی دور انت.....

جی۔ آر۔ ملّا:- اے ہما دور انت کہ شاعرانی نام زاہرینت۔

کریم دشتی:- گپ ایش انت کہ منی گور ءِ آ دور ءِ شاعری دست نہ کپیت کہ تو آئی ءِ
 رابو کشنے کہ ہما دور ءِ اے شاعرے چہ اے نام ءِ اے شیرنشتہ کنگ،..... اے زانے، ہر
 و ہد ءِ ہر جاگہ ءِ ہر قوم ءِ ہر زبان ءِ جنگانی اکاؤنٹ شعر ءِ اکاؤنٹ ءِ توک ءِ بنت تاں شعر نہ بیت
 یاد نہ بنت ءِ اے شعر انجین انت کہ وت جوڑ بنت۔ اگاں من بوگشاں کہ حانی شاعرے پیگ
 یا شہ مرید ءِ شیر پر بستگ، انچش مثلاً گوہرام لاشاری کشیت۔ شگان پہ چا کر ءِ را.....

کہ میران من گشت، شت ءِ شش شریں مردم من گشتت ءِ پیگرا شتہ کہ شیر بہ جنت..... ایسی
 مطلب اے نہ انت کہ من پیگرا اشگ کہ شیر پر بندی! مطلب انچو گپ جنت، بنیت

وانی، مثلاً ”اشته من بیگر کہ بہ جنت شیرء“ میران ء بارہ ء کشیت۔

شت ء شش رند ء چوٹو بورینگ

کشتہ من نامانی یلیں میران

پروشنگ من رند ء تا سپیں دیوان

(تو) چاکراگاں آزمان ء پدانک بندے

ہفت زر ء ہفت کوہ گوازیئے

سربر ء استین ء جنئے تہت ء

ڈھاڈری چپاں پہ سرزیرے

ہاریں میران ء پہ گدا رگندے

کتوانی وہد ء نہ شاکارے

اسپرانی چیر کنزگ ء وہد ء

ء پداہا مردمانی ناماں گپت کہ من کشتگ انت ء پدا بی بگر ء نام گپت ء کشیت کہ

اشته من بی بگر کہ بخت شعر ء

پدا گہ شعرے ہم ایشی ء تہا گون انت کہ

زیملاں لانگائی بہ گر دینیت

ایشی ء معنا کہ لانگہی زیملاں بہ گر دینیت..... ایشی ء مطلب پدا آ شعر نہ بیت، اے ہما شعر

انت کہ مرچی اے مردم کہ شعر یا گانا جنوک، انچوش کہ ولجہ فیض محمد یادگہ مردم چوشکہ کمالاں
، غلام قادر ء انچیں مردم۔ ایشی ء بارو ء من ہے سر پد ہاں.....“

علی عیسیٰ :- ولجہ بالاچ ء بارو ء شمسے چی خیال انت؟

کریم دشتی :- ہاں..... بالاچ گورگج ء شعر منی جند ء تک اپیل کنت کہ اے یکے ء جوڑ
یتنگ انت پر بتگ انت من زاناں کہ اے شعر انت۔

منصور :- ولجہ بلے مئے جُست، انچش کہ شازان ات کہ شائر ء بارو ء نہ انت شاری ء بارہ ء انت۔
کریم دشتی :- بلے آ ولجہ سلف کمپوز ڈانت..... آہا انت کہ وت خوبصورت، خو
بصورت تریں ایکسپریشن انت مہلوک ء دل ء توک ء وت سر ء وت جوڑ اتگ
انت، آ وت خوبصورت بنت آہانی تھا آ مدہست، آ ورنیست ہرچ، جا گہا کہ اے
بیان انت خوبصورت انت اے جوڑ یتنگیں نہ انت۔

قدیم زبان و ہدے کہ چہ اے دگہ آ لائشاں ڈن ء گور ء، خارجی چیز ء پاک بہ بنت آ باز خو
بصورت بنت ء ایشی ء مثال من تراکشاں کہ ہے شعر انت کہ کچھی ء ڈھاڈر ء بی ء
دگہ Version انت ء مکران ء دگہ ورژن“ آ خبر شعر ہے یکیں شائر ء دوڑ ء یاد و ورژن ء
نہشتہ نہ تنگ۔ آئی ء آلم یکے ء نہشتہ تنگ۔ گڑادو version ء چوں.....؟ ء ہر دو ورژن
ء خوبصورت انت..... اے وت جُو اتگ انت، قصہاں کہ مخلوقاں انچو رپیٹ
(Repeat) تنگ انت ء جنگ انت ء یات تنگ انت کہ نظم جوڑ یتنگ انت۔

صلیٰ علیہ وسلم: چومہ بیت کہ ہما زما نگ و پہاواناں کہ شعر کشتک ہمایاں چہ ہما جاوراں یا ہما و ہدیو
 قنہ و آں زرتاک آنت خورد و بند و اناک آنت۔

کریم دشتی: نا..... پہاواناں نہ گنگ انت۔ البتہ من ترا گوشگاہاں کہ ہر قبیلہ آ زما نگ و
 وقی الاکو جہدائیس دانشک کہ ہما قبیلہ آ آئی و رافیر گنگ، پوش اناک، و و اریگانک، آئی و زرتتس
 ذمہ قبیلہ و زرتاک ہما پہاوان و ہما قبیلہ و تعریف و شعرے بستک۔ گو ہرام چا کر کشیت کہہ
 ہار و سیرین استرگ چہریں

گو ہرام! ”تو دپ و ہفتا و شاعر و مسقے“

اے شعر نہ چا کر بیگ انت نہ کو ہرام بیگ انت، اے مھے گپ انت کہ آہاں ہے وژ
 و جنگ آنت کہ شعر انت۔ تئی و منی جوڑ پیٹگیں شعر ہارنگ و بونت بے آلہزانی
 توک و نہا بہنت، چوکو کار و انت۔!

ہفت بر و ناسینگ تئی بالاد

(بے) من ترا آ ہو گے نہ کت چوشیں

یک برے ناسینگ منی بالاد

بختک و براتانی شگان و جنت

گو ہرام منی پیلانی دپ و گردے

من ترا جگلی چکریاں

نیل بنیں دریائے بہ پریناں
 من ترا گاجی کور دپ ء نمیاں
 برو ہمود ء کہ گون پیش انت
 زرد آلوانی شیرگ پنت
 چہ بروتان ء برکنیں ریشاں
 دست ات مادازی ژپگاں ریش انت

ایشانی جواب نی تئی منی شاری..... من تو ایشاں پدا گجا کاریں شعر کنین انچیں
 چیز انت، اے دراہ انچیں گپ انت، اے شعر انچو خوبصورت انت کہ وت شعر انت
 آہانی خوبصورتی وت غزل انت، مثلاً

زنگ ء مورینکاں مپتہ مس برچانک ء زہاں
 حانی بے حال انت چہ منی گم دوستیں سرء

شے مرید کشیت۔ منی زحم ء ہم بر و بچار حانی ء گورا انت، اگاں زنگ ء مورینکاں
 گپتگ ماں برچانک ء زہاں گڑ ابران کہ حانی چہ منی گم دوستیں سرء بے حیاں انت
 ۔ اے لبرانی، انتہائی ہمایگ انت کہ آچہ عشق ء جزبات ء دریائے تو بوکش ماہی پتگ
 انت ء در آتگ انت۔ مرچی کئے آہاں جوڑینیت؟ اے پیم ء حانی ء ترجمانی ء کئے
 چو خوبصورتی ء کنت دگرے! زاہر انت نہ بیت۔

منصور:- ایشی ء سبب اے نہ انت کہ بلوچی دود ء ر بیدگ ء تہا ہرچ چست ء ایرے کہ
 پیگ ہما قبائلی یا بلوچانی جند ء تہا پیگ ، دگہ درمی زبان ء ثقافت ء یلگارے نہ پیگ
 انچش کہ پہک ء پلگار انت ۔ مروچی انچوزانگ بیت کہ ہر نیمگ ء کشے مے زبان ء
 خیال ء پگرائی سر ء چاپے ہست ، ہے سبب بیت نہ کنت ؟

کریم دشتی :- مردم کہ ، ہور بیت ، زبان ہوار بیت ، جند ء کہ تو ہوار کنتے ، زاہر انت کہ
 مردمانی توک ء نشنگ ء ہر یکے ء زبانے ہست ، داں حبر نہ کنتے گوں مردماں ہور نہ بے
 و ہدیکہ گوں تو حبر کنت گوں تو ہوار حبر کنت حبر ء جواب ء دنت گڑا تو ہورے گورائی ء
 ، ہمیشکا آوتی زبان ء حبر کنت تو وتی زبان ء ، تو آئیگ ء بزائے ء آتنگ ء بزانت ہمیشکا
 ہے وڑا تو ء آیک بہت ۔ مرچی بچار کہ مے ابتدائی زبان تحریر (نہشتہ) ء تو کا آہگا انت
 کیشتر بلوچی ماہتاک ء رسالہانی توک ء خارانہ ، رخسانی ء نوشکی ء لہجہ ء دیم آہان ات ، من
 ء یاد انت کہ بلوچی ماہتاک ء توک ء یک افسانے بنام ”منو“ یا ”جنز“ اتلگ ات کہ کشے
 مشرقی ء لہجہ ء ات ۔ دگہ دراہ مغربی ء قلاتی لہجہ کہ آباں وت کیشینگ ات ۔ پرچہ آہما
 مردمانی دست ء اتنت کہ وتی لہجہ اش ہمیش ات ۔ باز ء اے کوشش کت کہ آہما لہجہ ء حبر بہ
 کنت ، مے وتی کراچی ء مردم کہ حبر کنت ، کوشش کنت کہ ہما مردمانی توک ء مثلاً
 جہلاوان ء مردمانی توک ء بوگگ انت ماہما آنی وڑ ء حبر بکنیں ، زاہر انت کہ آہانی زبان کہ
 آہاں کوشش کتگ کہ مائے بکنیں آ زبان بالکل دگہ ڈول ء معلوم بیت ۔ ماہم ہے مردماں

نشکسے ء آہانی چیزاں سر پد بوتلیں ہم، کتہ ء کرتگ ء معنی یکین انت بلے بشتہ ماہرنی ہم ء
 پداوتی لہجہ ء توک ء کتہ پر چہ کہ منیرگاں ہم آ سر پد بنت بلے اُتہش کہ آ بشتہ کت نہ کنت۔
 منیگ ء، یک نوشکی ء مردے مکران ء لہجہ ء ہر چند بشتہ بکنت خراب بیت۔

من زاناں شُما گوں ایشی ء اتفاق کن ات نہ کن ات!؟

منصور: کوہنیں باز شائرانی نام ظاہر نہ انت، بلے نیں شیر گوں باز شائرانی نام ء مکر نچ انت
 ہے شاعرانی تہا ز الیں شائر شے نوز ء کئے ء کئے انت، آہانی شاعری ء بارو ء شے لیکہ جی انت؟
 کریم دشتی:۔ انچو من ترا کشت کہ دودا ء بالاچ ء جنگانی حساب کہ بستیں من ء معلوم بیت
 کہ گوشیدگا اے یک شاعرے ء بشتہ کنگ انت بلے آہانی توک ء انچیں لہتیں خوبصورتیں گپ
 کیت کہ مردم پداوتی خیال ء ترک کنگ ء کوشش ء کنت۔

دودا چہ دو ء یکے کنت
 عیشی چوٹواں زیاں داریت
 یا گوکاں سرجمی ء کاریت
 باریں کہ خدا چون کنت
 جنگ ء کئی دپ ء ہون کنت
 سوباں پہ کئے ء بکشائی

انچیں، انچیں گپ است انت بالکل نیچرل انت کہ مردم سر پد بیت کہ اے ہم ہا کیٹگری ء کا

ینت، بلے جاگہ جاگہ انچیں انت کہ مردم انچوش سر پد بیت کہ ممکن انت اے یک شاعرے
 ء جوڑینگ انت۔ من انچش وت سر پد باں برے برے۔

من گنو کان ء لیڑ ہ منی کور انت
 پر شگس رودانی سر ء گرداں
 رود کرو جنت ء ڈیل اول چیر تزیت

بلے ایشانی توک ء ہم باز انچیں نیچرل گپ است کہ مردم پداوتی خیال ء ترک کنت من باز رند ء
 ہے خیال ء کناں ء پدا ایشاں کہ ایشکناں من وتی خیال ء ترک ہم کناں۔ ایشانی خوبصورتی انچش
 انت کہ آہاں مرد چچی میں ماڈرن شاعر اے وھد ء شاعر اے وڑ ء رومانک کت نہ کت۔

علی عیسیٰ:۔ انچش کہ سگتے، واجہ غلام فاروق ء وتی نبشتا نکے ء تہا بلو چچی شاعری سے زما
 نگانی تہا بہر کنگ ء ماگوں آئی ء تپاک کنیں اولی بہر ہمیش انت کہ شتا آزمانگ ء
 شاعری ء سرا بہر کت دومی دؤر ملا فاضل، مست توکلی، ملا قاسم، جام ڈرک ء دؤر
 انت، ہے دومی دؤر ء بار ء چیزے گپ بجن۔

کریم دشتی:۔ مست توکلی ء شاعری ء بارہ ء من ہج زاناں البتہ یک دوا انچیں لہز من
 ایشکگ انت بہ وسیلہ عطا شاد یک واجہ کارے کہ من گشاں باریں مروچاں نیست انت یا
 ہست انت کہ نام ء جوان سال بگٹی ات، سکس پیریں مردے ات آئی ء لہتیں شعر
 گشت انت آئی ء گشتکس شعر و پیشک ہمیش انت کہ شاعران گشتگ انت بلے پدا مردم ء

انچش معلوم بیت کہ اے ہم چووت جوڑ بوتلمیں شیر انت۔

کونج کتار انت من گوماں کتاراں رواں

کونج پہ سندھ ء من پہ سمو ء گندگ ء

کونج کتار انت مئے دل ء درمان نہ بنت

مئے دل ء درمان سمو ء پلئیں کندگ انت

اے ہما فارم ء تہا انچش انت ء ایشانی روانی انچ انت کہ تو بوگشے اے جوڑ یتلگیں نہ

انت۔ اے وت جڑا تگ انت، قدرت ء نیچر ء گشے وت جوڑ یتلگ انت۔

جی۔ آر۔ ملا: واجہ ملا فاضل ء ملا قاسم ء بارہ ء باریں چیزے بوگش!

کریم دشتی: ہسو ملا فاضل ء ملا قاسم وتی و ہد ء بادشاہ انت پہ شعر ء، پرچہ کہ ایشانی شاعری

حقیقت ء معروض ء درستیں چیزانی سر ء حاوی انت۔

جی۔ آر۔ ملا: شپ چراغ نامیں کتابے واجہ بشیر احمد بلوچ ء نبشتہ کنگ لہتیں مردمانی کنگ

انت کہ ایشی ء تہا ملا فاضل ء شعر است بلے لہتیں شعر ملا قاسم ء یہ ملا فاضل ء نام ء ہوار انت

کریم دشتی: بلکیں واجہ! پرچہ کہ من ء آہانی بنی دپتر و گون نہ انت ایشی ء اے گپ ء ہما مردم

گشت کنت کہ دپتر آہانی گور ء انت چونائی ء ایشانی موڈ ء رنگ ء حساب ء کتاب من تیر

تمیز کنت نہ کنگ۔ انچش کہ ملا قاسم گشیت

دشد لیں بیجا ہے شہناں سیل ء گردشے

من و دچا رکتاں گوں شمار جتیں ما دشتے

لال وتی ہلک ء دزگوہاراں پنج ء ششے
 کبگی لڈان ات کرام کناں ات کش مہ کشے
 منی حیالانی باطن ء کپنگ بش بٹے
 کشیت دستاں چہ بارگیں آستینک ء درا
 پشت بروان ء ایر کنت شالیں چادرا
 اے رنگ ء ملافاضل ء رنگ ء توک ء فرق نیست ملافاضل ء رنگ مثلاً
 موسی ترہموراں الم چوخیمہ زدی
 آکسدگواریں کہر با شنزان ات ڈردی
 پہ تماشایے رپتگاں سیلان ء ندی
 من چراگ جاڑیں شانگ انت گل بیتہ ودی
 مات ء باقی ءے گون اتنت قسم ء چارصدی
 یک دے سسا کرنگ ء واگشتاں پدی

ایسی ء نوک ء انجیں چاچ ٹائپ ء چیز کاینٹ یا انجیں ریڈل ٹائپ ء چیز کاینٹ آصمہ
 جوڑنت اے آبار: یہ استادی زانت ء دانستہ جوڑینگ انت کہ آزمانگ ء اے چیز زیادہ عام

دانت آبار اے نیز ء مقابلہ اول آنگہ۔ چر کہ

مرگہ رزیں مان بارگینیں چوبان درنگ انت
 ہر دہیں نخلانی ثر حونی رنگ انت

موسمی ترنج انت کہ گوری دیمے گراں برانت
 رتب اش اندیم انت گرک اش چه شینکاں درانت
 شرتی جاڑیں چونہال ء نوک رتگ انت
 کالب ء کد ء نیکہ چه کیاساں گوستگ انت

اے شعر ء او شعر ء توک ء رنگ تو مختلف گندے، یا آ کہ

وش کشیں قمری بیاخن دانیں

باز پہلواناں ملا قاسم ء نام ء ایشی ء راتگ

جی۔ آر۔ ملا؛۔ من ہمیشی ء کشاں

کریم دشتی: اے ڈو لیس رنگ و ایشانی گیشینگ نہ بنت گڑا اے گپ ء ہما مردم بکنت
 کہ دپترے کرا انت گوں ماد پتر نیست۔

علی عیسیٰ:۔ وجہ باز مردم کشیت کہ ملا فاضل ء فارسی ء عربی لہز وتی شیمزانی تھا کار مرد کنگ
 اے وش ء ڈولدار دراکنت بلے باز مردم کشیت اے ملا یاں کہ وت فارسی ء عربی ونگ ایشاں
 وتی علمی قابلیت ظاہر کنگ ء حاترا وتی شعرانی تھا اے زبانانی لہز کار مرد کنگ باید انت دراہیں

درامدیں گال کار مردمہ پتین انت شمسے خیال ء اے لہزاں مئے زبان ڈولدار کنگ یا ناں؟

کریم دشتی:۔ ابا شاعری ء تو ہرچ زبانی ہو رہ کئے توری ہرچ قومے ء زبان بہ

بیت مثلاً من ترا مثال دیاں حافظ شیرازی ء فارسی شاعری ء

أَلَا يَا أَيُّهَا السَّاقِي أَدِرْكَاساً وَنَاوِلَهَا
 کہ عشق آسان نمود اول ولے افتاد مشکلبا
 یا:

در میخانه بستہ اند اگر
 اِفْتَحْ بِأَمْفَتَّحِ الْأَبْوَابِ
 یا:

در حلقہ گل امل خوش خواند ووش بلبل
 هات الصبوح هيو ايا ايها السكارلى
 یا:

آن تلخ وش کہ صدوقی أم الخبائثش خواند
 اَشْهَى لَنَا وَأَحْلَى مِنْ قُبْلَتِهِ الْعَذَارَى

پجارات عربی پلگار نہ انت، اے زگریں عربی نہ انت؟ فی کئے اے گپء جت کنت ہروڑ
 ئے کہ گشئے آبر اہد ارانت آئی کمال انت ہما چیز ءمان دیگ، کہ چون ئے ماندا تک ہما جا
 گہا ہمیشہ انچیں چیز کہ ایشاں (فارسی شاعر اں باز کار مرد کنگ آئی (ملا فاضل) ء ہم کار مرز
 کنگ۔ آڈول دار ء شرانت..... من بیا آل کہ عربی نزناناں..... زاہر انت کہ ڈول دار نہ بنت
 ملا فاضل کشیت:

من کہ سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَىٰ أَوَّلَ يَاتِ كِنَانِ
 سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَىٰ بَعْدَهُ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

جی آرملہ :- یا کہ وجہ آدور انجیسی دؤرے چنگ، پرچا کہ مرچیکلمیں دؤرہ فارسی
لہز انک یا دگہ لٹریچراں اگاں بچارنے آلوئنت کہ گیشتر وتی چندہ زبان ہ پبک ہ
پلگاریں لہز اں کار مرد بہ کشت۔

کریم دشتی :- بلے است آنت، فردوسی انت ابوریحان انت۔ فردوسی ہ کتاب شاہنامہ انت
کہ دہ ہزار شعر ہ توک ہ عربی لہز ماں ہئے نیست بلے آ شاعری ہ ماسٹر میں کتابے نہ
انت۔ آ جنگی بیانی، شاہنامہ فردوسی واقعی شاہنامہ یے۔ بلے شاعری وہا انت کہ وتی داخلی یا
inner feeling ہ راٹرانسلیٹ کئے۔ آئی ہ..... ڈن ہ کہ زاہر کئے آ خوبصورت
زاہر بہ بیت۔ آئی ہ تو فارسی ہ کئے یا عربی ہ ہرچی ہ کئے ماں دات ہئے بہ کئے۔ یکے لہاظ
زبان بیگ انت، یکے وہا بیان بیگ انت ہما چیز ہ اظہار بیگ انت شاعری ہ را اصل زبان
نیست، یک حسابے ہ شاعری درستیں کید ہ تو بگوش آزاد انت لوڑ پکئی مان انت ملا فاضل ہ
شیر ہ توک ہ یک جاگے..... من راست چہاں.....“ پیور لوڑ پکئی زبانے۔ لوڑ پکئی
تو زانے لہتیں مردمانی زبان انت کہ ملا فاضل ہ شعر ہ توک ہ انت بلے تو نہ گشے حرا میں
لہزے ادامان داتگ ہئے انچو حافظ شیرازی کشیت کہ۔

بے بوس ہ کنار خوش نہ باشد

منصور :- مئے خیال ہ بلوچی لہز انک ہ تہا ”شرگداری“ اولی نگدکاری ہ کتاب انت چد ہ رند
د کہ حاسیں چیزے نیست بلوچی لہز انک ہ سر ہ نگدکاری ہ بارہ ہ شے چی خیال انت۔

کریم دشتی:- بے شرگداری منی وتی جندء کتاب ایشی ء سبب ایش انت کہ یک مضمونے من
 نبشتہ کنگ ات۔ بلوچی ء نوکیں شائرانی سرا اے آہانی شائرئی ء یک حسابے مطالعہ ات۔
 ایشانی توک ء سید ظہور شاہ ہاشمی، عنقا، گل خان نصیر ء ہرچی، کہ اے دگہ شائر انت آ ایشی ء
 توک ء انت۔ مئے واجہہ کاراں ہما مردماں کہ آہانی دست ء کپت آہاں ساری ء کے پہلی
 سازکت بیالے ڈوولیس ء ڈوولیس مردے۔ آسر پد بوتنت کہ گل خان نصیر ء خلاف ء ایشی ء
 چیزے کشتگ کشت ایش انچیں گروپے دراتکہ کہ ایشی ء رابلکن زردینت گل خان ء ڈوی فیم
 کنگ ء خاترا خیراید کہ مردماں کوکار ء جگآ بازکت گل خان نصیر ء جندء من ء کاگدے نبشتہ کت
 چہ نوشکی ء کہ تو لہتیں محاورہ برابر کنگ انت، محاورہ ہر جاگہ ء ہر علاقے differ کنت ء تو
 مہربانی بکن لہتیں روج ء خاترا ادا منی گورا بیا من ء تو ادا ء علاقئی مردمانی کز انندیں ء ادا ء
 محاورہ آئی ترا اسٹڈی بیت۔ ء پدا گل خان نصیر آ تک کوئد ء گڑا منی ء آئی دوستی ء چتہ آ روکی
 ہما ودء بوت کہ اے ہما انت شرگداری توک ء انت۔ شرگداری من پہ ”اولس“ ء خاترا نبشتہ
 کنگ ات ء شنگ نہ کت۔ گڑارندء من ء امام بخش لہڑی ء گشت کہ ایشی ء شنگ بہ کناں۔
 چنانچہ آئی ء من ء گشت کہ شرگداری ء رامن ء Compile کن بدئے۔ من آئی ء کمپائل
 کت ء دات۔ امام بخش لہڑی ء گڑا ایشی ء راشنگ کت من گشاں اے اولی چیز ات چد ء پد
 بلکیں اتلگ ہم آتلگ شریں مضمون ہم اتلگ انت عبدالحکیم بلوچ ء، امان اللہ گجکی ء، صدیق
 آرات، عبدالغفار ندیم ء بازیں نبشتہ کنوکانی شائرانی سرا، شائرئی ء سرا، مختلف موضوعاتانی سرا

کہ اے شرگداریء موضوع اتنت۔ ایساں ہم نبشتہ کنگ بلے کتابی صورت ء آ نہ اتنت

پیشکا من کشاں کہ شرگداری ء چہ پد کہ شرگداری کتاب نہ اتنگ بلے شرگداری وڑیں

مضمون اتنگ انت مثلاً قاضی سعید ء ہم بازیں مضمونے ہے سلسلہ ء نبشتہ کنگ۔ نسیم دشتی ء ہم

گہرے مضمون نبشتہ کنگ ہے وڑیں موضوعانی سراء عطا شاد ء ہم بازیں مضمون اتنگ

انت۔ ایسانی کر یک مضمون ء تبصرہ اتنگ انت ماہتا کافی تہا مجاہدانی، آ ہم یک حسابے ء

اسنڈر ء مضمون پیگ انت بلے کتابی شکل ء شرگداری وتی نوعیت ء اولی کتاب انت

منصور: مئے نبشتہ کارانی سگ ء بارہ ء شمئے چی خیال ل انت نگد کاری ء سگ ات کنت؟

کریم دشتی:۔ حقیقت ء نبشتہ کنوک آ کہ نبشتہ کنت آ ووش انت کہ یکے من ء چھیڑ چھاڑے

بکنت حقیقت ء ایسی ء توک ء پرانی مزنیں مزراہ مان انت من سرپد بوتگاں من ء انچود دوست

بنت وتی نبشتہ کنگیں چو کہ اولاد نیگ ء او تو گندے چہ کدر مردمانی مجلس بہ بیت، تو وتی چکت ء

گپ ء جنے کہ ”ایسی ء چو چو کشت ”من ء“ کہ اید کہ مردماں دلچسپی یے نیست۔ آ مردم آئی

ء خاطر اگنت ہو، بلے انسان ء ہے خواہش انت پیشکا من کشاں کہ اے وڑا کہ تو آئی

نبشتہ کنوک ء گشنے آ وچرے گپ ء باز مزہ گپنت، انچیں چیز ہست انت کہ آئی ء نام ء مہ گپنت

کسی نیمگا اشارہ مہ کنت برہنگیں جاگے، کہ من وت ء کش بُری گوازیں آئی ء یک دگہ

حسابے۔ نبشتہ کنوکے ہست آئی ء سگے ہم ہست تا نکہ سگ ء برداشت ءے نہ بیت آئی ء تہا

بلوغتے نہ بیت، من کشاں کہ مسکرائی کنت، لیب کنت، ملنڈ کنت،

جی۔ آر۔ ملا:- دلچہ ہا مردمانی بارہ ء کہ کسے نبشتہ بکنت آچے اندازہ سکنت وتی بارہ ء
کریم دشتی:- آ کہ نبشتہ کنوک انت درست سکنت آ کہ زانتکاریں نبشتہ کنوک انت، منی
ڈولیں انچینے کہ من وت نبشتہ کنناں پہ ہے حاترا کہ مردم ایشی ء بوکشدت شر، اگاں ایشی ء تجزیہ
ء بکناں و خراب بیت،..... خرابی ء را ہے مہ بیت ہے شری ء گپ ء بہ جنت تا کہ منی مال بہا
بہ بیت ء بہ گوزیت..... اے گڑا دگہ چیزے۔ بہر حال اے کشتے کہ یک نبشتہ کنوک ء آرٹسٹے
ء بارہ ء کہ سگت ءے نیست!! بچار.....! آ یک چیزے نبشتہ کنت، آرٹسٹکلے اڈ کنت یا چیز
ے یلہ دنت چو۔ آپہ تو انت تو آدمرد ء جند ء و ہج نہ کشتے ہرچی کشتے آئی ء آرٹ ء
کشتے۔ اگاں آرٹ ء عیب مان انت تو عیبان ءے کشتے اگاں شریاں، تو بوکشتے عیب
انت گڑاتی جند عیب دار بیت، آپداسوب کنت۔

علی عیسیٰ:- دلچہ تو نگدکاری یا شامشرگداری ءے کش ات ایشی ء اہمیت ء بارہ ء پہ
وانوکاں چیزے گپ بجن۔

کریم دشتی:- اصل ء ہج یے نہ انت اے گپ، شرگداری چو نائی ء وت ہنچیں حبرے نہ
انت۔ اے ہا مطالعہ انت کہ آدمرد نبشتہ کنت اے یک حسابے ء وتی جند ء مطالعہ ء اظہار ء
کنت۔ ہرچی کہ نبشتہ کنت چہ ایشی آ زاہر بیت کہ نبشتہ کنوک ء چچو مطالعہ است تو و ہمائے کہ
ہرچی تئی اسٹڈی انت ہرچی کہ تو دانے، مطالعہ کئے..... تو و ہمائے نی تو ایشی ء بنیاد ء سراج نہ
بے۔ تو وت زانے مثلاً یک مردے کشیت کہ خدا ء اے حساب کتاب انت خدا ہم وتی جا گہا

انت البتہ آدمی و گشوک و اعتقاد زہر بیت کہ چہ ہذا آ خدا سر پد بوتگ، ہرچی کہ تو کشتی
تئی جند و سر پدی و اظہار انت ہما تئی نبشتہ و توک و دگہ جئی نیست تئی جند و شوق کنت؟
علی عیسیٰ :- و لجاے شرگداری شریں ادب و لہز انکے و دیما آ گیگ و سبب بوت نہ کنت؟
کریم دشتی :- ہو جئی میڑی بیت، یکتے کو کار کنت، جبرے یکے و کشیت دوئی پادکیت پہ
پسو و دیگ و کمو کے ہما جا گہا جئی میڑی بیت۔ بے شک اگاں یکے دگرے و کہ کنت کنت
پہ ہے جُب و کہ دگرے یلن و وئی وئی وئی دنت من اے گپ و جناں اے ہم یک شریں
مزا ہے پیدا کنت بلے آدمی کہ نبشتہ کنت من انچو سر پد باں کہ ہرچی آئی و وئی جند و بہم اتگ
وئی بہم و پدا کار و کنت آ اے پیش داریت کہ من اے و تنگ و بچار من جئی بہم اتگ و وئی جند و
بہم و اظہار و کنت۔ من غالب و سر و نبشتہ کناں من بزاں ہے پیش داراں کہ من غالب و اے
ہذا سر پد باں پلانی و ہم نبشتہ تنگ بلے آ کم سر پد بوتگ، پلانی و ہم نبشتہ تنگ حافظ و سر ابلے آ
انچو سر پد بوتگ من نبشتہ کناں دانکہ منی و آدمی approach و مقابلہ کنگ بہ بیت و منی
اسٹڈی یا دوئی و۔ اے ہر کسی و وئی جند و اظہار انت۔ لہتیں مردم پہ شعر در شان کنت و وئی اندری
مارشت و، چیزے مضمون نبشتہ کنت اے و وئی مطالعہ و اظہار ذات انت کہ ترا چہ اندازہ
و شاعری و یاد گہ ازے و، دگہ آ رٹے و مطالعہ است یا تو آ رٹ و سر نبشتہ کنت۔

مرچاں ایسٹر کٹ آ رٹ مزینیں یک چیزے در آ تنگ بازیں انچیں نام انت ایسٹر کٹ
آ رٹ ایس انت ایسی و معنی اش انت تو ہے اظہار و کنتے۔ ایسٹر کٹ آ رٹ و وئی سبجیکٹ

انت تو دگہ آرٹ ۽ آرٹسٹ ۽ بلے دومی مردم، ہمیشی ۽ وانوک سر پد بنت کہ اے
 (abstract) آرٹ ۽ چٹکس سر پد انت۔ اگاں نا آرٹ ۽ ہما مردم نبشتہ کنت توئے و نہ
 کئے۔ شاعر و چونائی ۽ جی۔ آر۔ ملا۔ انت اگاں من نبشتہ کناں اے اندازہ ۽ شاعرے
 گڑ امنی جند ۽ پہمگ زاہر بیت بزاں من چچو پہمان ئے۔ چے حساب ۽ من آئی ۽ پہمان
 من بیان کرتگ تو و آئی ۽ مزراہ گئے، پتورا ہے چچ بیت۔ یک ملنڈ ۽ را ہے چچ بیت تو ایٹی ۽
 سر نبشتہ کئے۔ دگرے پد ایٹی ۽ سرا ہم نبشتہ کنت۔

علی عیسیٰ :- انچوش کہ شاعری شاعر ۽ ذات ۽ اندری مارشت انت (enternal
 feelings) انت۔ باز انچیں نگد کارو ہدے آئی ۽ شاعری ۽ سر نبشتہ کنت گڑ آئی ۽ ذات
 ہم دیما کیت باز جاگہ..... انچش کہ بشیر بیدار ۽ کتاب ۽ سرا یکے ۽ نگد کاری کتگ ات اے
 یک نازر کیس جیڑ ہے۔ اے حبر ۽ چہ پیم ۽ تمیز بہ بیت کہ مردم آئی ذات ۽ سر انکتہ چینی مہ کنت
 تہنا آئی ۽ آرٹ ۽ سرا نگد کاری بکنت؟

کریم دشتی :- آئی ۽ تو چوں کئے، تو حد مقرر کئے کہ تو ابا اے وڑا، اے اندازہ ۽ ایٹی ۽ نبشتہ
 بکن ۽ اے اندازہ نبشتہ مکن ادا و، حد مقرر کنگ نہ بیت ۽.....

جی۔ آر۔ ملا؛ آئی ۽ پسونی خیال ۽ واجہ ۽ پیسرا داتگ کہ اے ہما نبشتہ کنوک ۽ وتی جند ۽
 مطالعہ انت۔ آ مردم ۽ کہ وتی جنس بدل کتگ ۽ وت ۽ چہ مردینے ۽ جینے کتگ ۽ بشیر بیدار ۽
 سر ۽ ایراد کپتگ مرچی ما ۽ تو دنیا آئی ۽ چچی کشگ ۽ ئیں۔

علی عیسیٰ:۔ تمیزے باید انت بہ بیت نکتہ چینی ء نگد کاری ء نیام ء۔

کریم دشتی:۔ تمیزے مہ بیت، بلے ترا آئی ء تمیز چچی کنت۔ تئی تمیز ء جا گہا آوتی تمیز
ء کار بندیت۔ تئی تمیز وتی جا گہا انت۔ آوتی تمیز ء کار بندگ ء انت۔ تئی تمیز ء بہہ کا
رنداریت وتی تمیز ء بیدار شریں.....

جی۔ آر۔ ملا:۔ آوت ء سبک کنت ءوت ء گران داریت۔

کریم دشتی:۔ غالب یک شاعر ء آئی ء اردو ء نبشتہ کنگ ء ما اردو ء ونگ کہ تنقید
شاعری ء رہر انت ء گائیڈ کنت، غالب ء را کجام تنقید نگار ء گائیڈ کنگ یا انجییں مردے
است انت کہ آئی ء تنقید ء سبب ء غالب ء را ہے گپنگ، یا حافظ شیرازی یا عمر خیام
..... تنقید نگار و رند ء آہانی شعران و انت ء سر پد پینت چیزے رند ء آہانی سر انبشتہ کنت
۔ آمنت نہ گپت تنقید نگارے ء کہ بیامار اسو جے بدے۔

گپت اش انت کہ تو وہدے شاعری کئے یا نبشتہ کئے ابد ایا بندی نہ کئے دگرے ء تنقید ء اگاں پا
بندی ء کئے گڑا و نہ بیت۔ ہاں البت مرچی پاکستان ڈے ء بلا ہیں فنکشنے بووگا انت گورنمنٹ ء
ترا (invite) کنگ ترا مجبورے ء کنگ یا تئی دوستے گورنمنٹ ء توک ء انت بیا ”علی
“یک شیرے بجن ء اے وڑاے وڑاے بیان بہ بیت تو گشے جوان انت بلے من آئی ء وتی نام
ء نبشتہ نہ کناں بلے من نبشتہ ءے کناں یکے ء دیاں کیت ء وانیت ءے۔ وہدے کہ تو ایشی ء
نبشتہ کئے تو لا چارے کہ ہے وڑیں گپ کارے، ہما ڈولیں گال کارے کہ قائد اعظم پلان

انت چوش انت اے وڑانت آوڑنت ہما ہاں تو کئے، آہا تنقید انت کہ تئی سرء و سوار
 انت۔ نی کہ تو یک غزلے نبشتہ کئے آئی ء تو ک ء تئی وتی دوست ء کد ء بالاد تئی ذہن ء سوار
 انت۔ ہما گپ کہ چون من وتی دوست ء گوں اے گپ ء بہ جناں۔ آ ساعت ء تو چہ درساں
 بے خبرئے۔ تو گشئے من وتی دوست ء گوں کجام وڑ ء تران بکناں۔ شر ترس ڈو لے ء تو وتی
 گپ ء یک حسابے ء کئے اے یک زنگے، یک نا لگے یک شکایتے، آئی ء تہا شر ترس لئوز
 جوڑینئے۔ مردم کہ درخواست نبشتہ کنت وتی بیان ء کہ اے منی حال انت انچو فقیر کاہنت
 ، پنڈوک کجام کجام وڑیں گپ جنت۔ پچان وتیرگان دڑنت۔ سل کنت وتارا کاہنت خدائی
 نام ء بہ دت شمارا خدادنت۔ اے حبر ء بے خیال انت کہ ماوت چہ خدائے کرا پیدا کیس۔ گپ ء
 جنس خدائے دیملگیگ ء کہ مئے جندے ء رسوائی ء رسینگ۔

منصور:- سید ظہور شاہ ء گوں شما چیزے و ہد گوازینگ ، بلوچی لہز انک ء تہا آئی ء
 جاگہ ء بارہ ء شماچی گش ات؟

کریم دشتی:- سید ہاشمی ء بارہ ء من گشاں کہ تو آئی ء لگت دات ء گو ست نہ بئے.....
 منی خیال ء آ اولی مردم انت کہ آئی ء بلوچی نبشتہ انچیں وڑے ء شروع کنگ کہ تو سر پد بہ
 بئے یہ زانت کہ، من بلوچی نبشتہ کناں یا من بلوچی کتاب نبشتہ کناں.....، ء آئی ء گپڑے
 کتاب چہ بمبئی ء چاپنگ انت، انگر ء تر و نگل، سستگلیں دستونک، ترانپ کنیں تر مپ ء پدا
 سید ظہور شاہ ہاشمی کہ یک حسابے زبردستیں استادیں شاعرے ات۔ استادی و د استادی انت

یکے و ہما عہد و استاد، ایشی استادی ایش انت کہ شاعری و ہم منی خیال و دنیگہ منے موجودہ
 نہیں شاعراں کسے و قدم جت نہ گنگ چرائی و مرچی من و باز چہ عطا شاد و اثر است من
 زہے بنناں من کشاں کہ عطا شاد و ظہور شاہ یک وڑیں شاعر انت۔ بلے من اے کشاں کہ
 ظہور شاہ بلوچی غزل و حافظ شیرازی انت، کمترین درجہ یے ندریت ماں بلوچی و.....
 آئی و شعرانی توک و انچو غزلیت و تغزل است، انچوش کمال فن۔ ابتدا و مردم و ظہور شاہ انت
 کہ آئی و کچکول بڈ ات و ہے دپترک کہ آہانی توک و ایوک و بلوچی مان ات۔ اے کتاب
 کہ سستگیں دستونک انت۔ باز گشت ترجمہ یے بلے من و نزا ناں کہ حوالہ باریں است
 انت یا نیست۔ آئی و توک و کسان کسانیں ٹکر انت کہ باز خوبصورت انت ہے نثر و من
 و باز جا گہا نبشتہ گنگ کہ شاعری انت بلے آگشت کہ ترجمہ یے نزا ناں کجام کتاب و یا
 خلیل جبران و ترجمہ انت..... ایشی و تہا انچیں ٹکر مان انت تو آئی و چہ شاعری و کمتر چی
 گشت نہ بے، تو گشتے ہم شاعری وے گشتے و تہے نثر غزل و درجہ و دارنت۔ آئی و کوشش
 باز گنگ دراہیں چیزانی سر بلوچی نثر، بلوچی افسانہ، بلوچی ناول و اید گہ چیزانی مثلاً بلوچی
 سیاہگ و راست نیسگ کہ آئی و نبشتہ گنگ اے ہمانی و جند و محنت انت ایکندر دنیگت و
 مشکلیں کہ یکے بو کشیت، کہ آئی و رشہ گنگ، چید و آدم من و گوشت خدیاں۔ پرچی کہ اول
 ایش انت ظہور شاہ منی درجہ و مردم نہ انت۔ کہ من آئی و شاعری و عینہ کہناں..... من آئی و
 شاگردانی درجہ و مردمے ہم نیاں۔ پرا و عطا شاد، آئی و لہتیں جزئی جنگ انتے، چو کہ بیگراہ،

تہتریں، لپے کار، لپے، دستونک، رم و ندر کار، ہم ہائی و جوڑینگیں انت۔ ندر کار و اے لہز "ند" یک جا گے فارسی شاعری و تو کا و ملافاصل و اے شعر و توک و یک جا گے کہ "جی ہا بار یک کہ حلب رند و جا گے ات" و توک و کار مرز بوتگ "ند" انت بلے اے دراہ ہائی و چند و جوڑینگیں انت۔ لہز و جوڑینگ و من نہ اشکگ و گرے و نہ جوڑینگ بلکیں جوڑینگ و، بلے من و پہل کن ات کہ منی دیمانہ گو سنگ۔ اے بزاں دراہ ہائی و جوڑینگیں انت۔

منصور:- و لہجہ بلوچی و نوکیں شاعر و آہانی شاعری و بارہ و شاپچی کش ات؟

کریم دشتی:- نوکیں لہتیں شاعر است انت، شریں شاعر انت مثلاً جی۔ آر۔ ملا و را بوکشے من و ذاتی و ڈ و جی۔ آر۔ ملا و شاعری و درجہ و توک و و ساری و نہ آ ورتگ، من کہ بطور تنقید نگار و تارا گشتگ، بلے یک حقیقتیں گے من ترا گشاں۔

اے حبر من ہر جاہ گشتگ کہ بلوچی و دومی کتاب چہ گلبانگ و رند "بزن" انت کہ ہرچ لوگ و ادھر کس و اشکگ اے زکت کہ منی کز انت منی کاراں کنت منی چکت انت من و سک دوست انت من ہر جا پچگاں ہر شپ ایٹی و سرا کا گد نبشتہ کنگ من انی گختی و اتاں من چیزے ٹیپ کت پہ زلی و نام و او پدا ایٹی و توک و لہتیں و تی غزل مان کنت۔ گڑا من ہمیشی و ٹیپ کنگ و اتاں کہ ٹیپ رکارڈ و بیٹری ہلت انت۔ اید کہ نیم روچ و و ہد و میر کیا و (و لہجہ کریم دشتی و پنج انت) شت بیٹری آ ورت و ٹیپ رکارڈ و مان کت من ہے کیسٹ ریوا سنڈ کت و ہا جا گہا کت و ایٹی و جنگ و لگت اتاں کہ چاراں باریں چے پیم و ٹیپ

کنگ - ہے وہدء چہ دریک ء بزاں آواز ء اشکنگ ء انت ہے شعرانی من شاعری
ہم کنگ وتی میتگ ء ساری ء دیر انت بلے داں روج مروچی کے ء زانگ کہ اے ہم شعر
نبشتہ کنت گڑامن ہے شعراں گُشان اناں منی جنک آ تک ء گوشدارگ ء لکت گڑا پدا
میدان ءے گت ء دگرے ء حال ءے ذات بیا کہ جی - آر - ملأ ء کیسٹ انت پت ء
کزا ہے وہداں حدامرزی ایں ماسٹر نور احمد ء چک ہم آ تک داں کیا ء تواری انت کہ تو
گڑے، اے وپت ء تواری انت من ء گوشت ءے ابا اے تی تواری انت؟ من گشت
ہو! من جُست گت شاپچی گش ات؟ گشت اش ما گُشگ زاناں جی آر ملأ ء تواری انت
بزاں جی آر - ملأ ء تواری ء ٹیپ روت انت گلف ء نیمگ ء اد پدا آنگو چہ ہر یک مردے
زوریت ء کاریت - لوگانی توک ء جنت ءے ء مردم ءے گوش دارنت اے بزاں منی وتی
تجر بہ انت - ایشی ء زاناں کہ چچو مہلوک ء ہے ”بیون“ گوش داشنگ ء دلگوش کنگ من
نبشتہ کنگ یک جاگے کہ ”گلبانگ“ ء رند گڑ بیون انت -

نوکیں شاعرانی توک ء بشیر بیدار اے کہنینانی توک ء انت اے وہامے وہدء شاعر انت
آئی ء شاعری 1964 ء من چاپ کنگ - اپنی آئی ء کتاب ہم در اتنگ کہ نام ءے گلور بام
انت، منی کنگ ایش انت کہ مراد ساحر ء عطا شاد ء اے مردماں SENIOR تر گُشیں ء
ایدگہ کسانیں کسانیں نوکیں شاعر انت اے ہما انت بزاں پیرل، اکرم صاحب خان

انور صاحب خان، غوث بہار ء انجیں شاعر ایشاں من زاناں جی حسابے ایشانی شاعری

دیکھ برابر میں راہ ہے نہ کپتنگ۔ بلکیں ایشانی توکے کے شاعر در بیت۔ بلے انچس کہ پدا
 یک انچیں ماحولے پیدا بہ بیت۔ کہ ایشانی دلبدی ء سر پرستی بہ بیت یا ایشان ء ہمت بہ بیت۔
 منصور:- واجہ بلوچی ردا تک یارم نویسی ء بارہ ء شاپاچی گش ات اے داں کجاں حد ء
 مے راجی زند ء لوٹاں پوراہ کنت۔

کریم دشتی:- راجی زند ء چونائی ء چہ ردا تک ء ہج لوٹے نیست۔ حقیں حبر ایش انت کہ
 راجی زند ہر جاگہ کہ راج انت ہما سٹیج ء سرا ہما وڑیں چیز لوٹیت اے گپ و زاہر انت کہ
 کراچی ء یک مردے نشتہ آئی ء گپ ء رپ، آئی ء نند ء پادا آئی ء تجربہ چہ مرد میگ ء
 کہ منی میگ ء نشتہ کنجی ء یا گمبیل ء یا ٹکو ہرک ء یا بابا ہو ء کہ اودا فلم، ٹیلویشن ء، وی۔ سی
 آر ء حساب کتاب ء نام گرگ نہ بیت۔ اود ء ایشاں کس نزانت۔ کہ چی انت۔ انچیں
 چیزانی ادا ء نام ء گرت۔ اود ء نام اش نیست۔ انچیں وڑے ء ادا ء گپ ء تران بیت کہ
 آنگوچشیں گپ ء رپ نہ بیت۔ نثر یاردا تک ہما مردم ء ٹرا نسلیشن انت۔ ایشی ء ہما و ہد ء
 کہ ہما ڈول ء تہی زبان انت تو ہما ڈول ء نشتہ ءے کئے۔ چونائی ء راجی زند چہ ردا تک ء
 ہج نہ لوٹیت ء نہ ردا تک چہ راجی زند ء! ردا تک ہما راج ء مردے کہ حبر کنت آئی ء کہ نثر ء
 توک ء نشتہ کناں آردا تک انت۔ فرض بکن ردا تک ء تو افسانہ یے نشتہ کتگ، بلے
 افسانہ ہما ماحول ء نشتہ کئے کہ تو آئی ء پلاٹ جوڑیتگ، ہما زبان ء کارمرز کئے، دگہ چی تو
 ردا تک ء لوٹے، ردا تک ء ہر چی دیئے تو دیئے۔ ردا تک ترا و ہج نہ دنت۔

علی عیسیٰ: مئے نبشتہ کار افسانہ یے، ڈرامہ یے یاد گہ انچیں چیزے کہ نبشتہ کنت آ گوں
 مئے انونیں زندء سیادی کنت، انچیں چیزنوںیں زندء حرا بیانی نشان دہی ء نہ کنت؟
 کریم دشتی:۔ گپ اش انت کہ مئے راجی زندا یوک ء من بوگشاں کہ ہرچی کہ منی
 انت اے کہ گنز ء او جیونی بیگ انت سندھ ء ہے کدر بلوچ است انت کہ
 بلوچستان ء جند ء گیشتر انت آیا جیکب آباد یا انشیریر سندھ ء نند و کیس مردم ء زندگی یا
 راجی زند ء طلب ہمیش انت کہ ہما منی ء تئی انت۔ اود ء ماں شیر گواز ء مردے خشتہ یا
 کہ اود ء مانوک بندیان ء؟ ناں۔ اے بالکل یک نہ انت۔

پنجاب ء گپڑے بلوچ است، تو بلوچی زبان کنتے درتیں بلوچانی زبان انت۔ بلوچ راج ء
 زند ء لوٹ ء طلب انچو کہ تو کشتے نہ ایوک ء منی ء تئی انت، پرچا کہ انچو کہ من ء تو دیوان ء نشنگیں
 راجی زند ء گپ ء جنیں چہ من ء چہ تو گیشتر مخلوک دگہ لوگ ء جا گہ نشنگ انت ہے گپ ء
 جنت کہ آہاں ہم ہے فکر انت کہ اے زبان ء اود ء گوادر ء کار مرکز کنت آ مئے بیج درد ء
 نہ وارت ہے وڑا اے ہم نہ انت کہ ہما زندگی منی ء تئی ضرورت انت درتیں بلوچانی ضرورت
 ہمیش انت، چونہ انت۔ کراچی ء شہر ء طلب دگر انت ء مئے شہرانی طلب دگر انت حتی کہ کوئٹہ
 ء دگر انت ء ادر ء دگر انت ہمیشکہ و ہدے زبان تاں Centralized نہ انت۔ ہر کس وتی
 ڈول ء نبشتہ ء کنت وتی لہجہ ء گالوار ء نبشتہ کنت کسے کہ کتاب ء وانگ ء تعلیم ء اسکولاں
 روت یک زبانے دیما برنت چو کہ مئے سنٹرل زبان انت ایسی ء دیما بریں وانگ ء وایننگ ء

زبان انت ہمیشکا اے وہدء ضرورت انت۔ دگہ چیزے ءمن حق ءنیاں۔ حقیقتیں گپ ہمیش
 انت۔ چو کہ ماغ تو گپ جنیں کہ ضرورت فلاں..... چیزے آہے گپ انت کہ معروضی حالات
 فلاں انت۔ اے درہ، طالبی گپ انت..... مئے ء شے گپ و ایش انت کہ ہما علاقہاں کہ
 مردم نشنگ انت چو کہ ”گوٹھ چو ہڑ جمالی ء“ ضرورت دگر انت ء ”ڈور ء“ دگر انت۔ منی حیاں
 ء شے درتیں جستانی پتو ہمیش انت

جی۔ آر۔ ملا:- ولہب زہیر یگانہ بارہ ء چیزے گپ بجن۔

کریم دشتی:- ہنو زہیر گ کہ نوک گشتت ءے، لوک شاعری انت بلوچی ء اول اول ء
 اگاں ہما لوک شعراں حساب کئے گڑ از ہیر گ انت دراہیں اے چیز زہیر گ ء فارم ء
 توک ء انت۔ چنانچہ بلوچی ء راگ راگنی ہے زہیر گ انت ہے زہیر یگانہ مختلف شاخ
 انت۔ زہیر گ ہما انت کہ وت جوڑ پیگ انت ہما پیشی کدی شعر کہ مئے جنگانی بیان
 انت ہے وڑ ء زہیر گ وت سرء وت تخلیق (create) پیگ ء جوڑ پیگ انت ء
 مہلوک ء ذہن ء انت۔ پزہیر گ ء موڈرنا سز کنگ ء یازہیر گ ء رانویکیں فارم ء توک
 ء آرگ ء ناہما زہیر گ ء جند ء فارم ماڈرن شاعری ء کوشش اے اول من وت کنگ
 لہتیں زہیر گ من نبشتہ کنگ اتاں اول بنام زہیر گ ء من شنگ کنائیت انت ء ایشانی
 ری ایکشن چارت۔ من خاصیں ری ایکشن یے نہ دیت۔ مردماں بلکیں دلچسپی نہ زرت
 ء چرائی ء پزہیر وک پزانت کس ء وتی شاعری ء یک بہرے نہ جوڑ پیگ۔ من و کشاں

کہ باز خوبصورتیں فارمے شاعریءِ منی جندءِ اعتقاد و خیال ہمیشہ انت۔ من ہے کشاں
کے اگاں زہیروک ءِ فارمے شاعری بکنت آ باز خوب ءِ خوبصورت بیت۔

جی۔ آر۔ ملا: واجبہ مالوئیس کہ راگانی بارہ ءِ مارا چیزے بوکش۔

کریم دشتی:۔ اے وہا موسیقاری گئے، بلے چو کہ ما اشکگ یکے زہیروک انت۔ ہے خاص
زہیروک کہ ماگشن ءِ اے ہما انت کہ جنگل ءِ گیا باناں شو انگ ءِ شپانک ہما آنی دپ ءِ انت
آ خاص دگہ وتی فارمے ءِ انت۔ آ زہیروک انت، آئی ءِ وتی خاصیں دُھنے وتی سازے
..... باقی ساز، راگ راگنی کہ آہاں زہیرگ کشنت آہاں ماچہ ہے شاعراں، پہلواناں
اشکگ۔ آہاں ہم دو قسم ءِ بیان کنگ انت، یکے کر دی یکے بلوچی۔ کر دی ءِ پدا مختلف شاخ
ایشاں جوڑینگ، ایرانی کر دی، بشکر دی، نو دنگواری ہے حسابیں انچیں نام انت ایشاں ہر کجام
مردم کہ ایشانی موسیقی ءِ او ہے چیزاں زانت..... بلوچی ءِ پدا بے حساب شاخ کا انت۔

بلوچی ءِ توک ءِ دو مزنیں زہیرگ انت ءِ ایشانی سروز ءِ تارجد اجد انت۔ کر دی..... چہ ہما
سروز ءِ توک ءِ ”روتے“ کہ بیت، ہما سروز ءِ بلا ہیں ”روتے“ تارے سے نہ انت حقیقت ءِ
کمانگ کہ ہمد ءِ کیت نیوٹرل بیت انچو کہ گاڑی ءِ گیر نیوٹرل بیت، چہ ہے گیر ءِ کر دی زہیرگ
اشارٹ بیت۔ انچش کہ بزیز زہیرگ چہ راست ءِ چپیں دیمارونت ءِ پدا اے ”روت“ ہرو
ہد کمانگ ءِ چیر ءِ انت سروز ءِ درتیں تاراں نام پر ءِ ہما تارانی سر ءِ پدا زہیرگانی نام انت سے
تارے دیم ءِ آ دیمابنت ءِ سے تار آ دیم کہ آہاں کمانگ دکت لکیت۔ یک تارے ہے توک

ہیگ انت ایٹی ء ”ٹیپ“ ہم کشت کہ ”روتے“ اے ہما نیوٹرل گیر انت بلوچی راست ء ہما
 چیری تار ء شروع بیت، راستیں ہیگ ء ہما جہل تری تار ء بلوچی زہیر گی در کانت ہر
 و ہدے تو گندے آدم ء کہ باز سرور ء چشمیں چیز گوش داشتگ آتوار ء بجاہ کاریت کہ اے
 سرور ء کمانگ کجام تار ء سر ء ترگ ء انت۔ کمانگ کہ ہما تار ء لگیت آزانت اے کجام
 زہیر گ انت کڑدی یے یا بلوچی، بلوچی ء توک ء مز نہیں زہیر گے است کہ آئی ء ”بلوچی
 “ کشت۔ کچج ء آہانی باز..... باز نام داتگ انت اش، جنوزام، جنتر ء زہیر گ اے و کچی
 آں نام داتگ انت، حقیقت ء اے نام نہ انت دگ کہ آئی ء مرچاں سک نام انت آ اشرف
 دزانت۔ کشت کہ ”پہلوان ایشرک“ ء ہر و ہد ء ہے زہیر وگ جنگ (پہلوان ایشرک، یا
 ایشرک) رند ء میر اشرف دزاکہ آئی ء استیں مردمانی توک ء ڈاکٹر ریاض انت، ڈاکٹر تاج
 انت ہے مردم انت، ایٹی ء جنگ پہ شوق۔ میر دوست محمد، ڈاکٹر ریاض ء پت انت ء ڈاکٹر
 تاج ء پیرک انت ء دوست محمد، ء پت ء نام اشرف انت۔ ہے اشرف ء جنگ انت، اشرف
 ء پت ء نام انت دزاکہ ہے زہیر گ اشرف ء جنگ کچج ء۔

جی۔ آر۔ ملا:۔ اے ہما ایشرک ء زہیر گی انت۔

کریم دشتی:۔ ہاں اے ہما ایشرک ء زہیر گ انت، مرچاں کچج ء ایٹی ء نام داتگ اش
 ”اشرف دزاکہ زہیر گ“ چہ اشرف دزاکہ رندنی گڑادگہ بازیں زہیر گی است ہر تار ء سر ء
 زہیر گانی نام انت پداے حساب ء من و ت ساز ء ABC ء ناناں۔

جی۔ آر۔ ملا:- ”گور بام“ یک زہیر یکے ۽ نام انت؟

کریم دشتی:- ”گور بام“ ۽ زہیر گ، ہما مؤڑ ۽ سرء مردماں کنگ گور بام ۽ زہیر گ۔

جی۔ آر۔ ملا:- ہے تارانی توک ۽ یکے ۽ نام ”گور بام“ انت؟

کریم دشتی:- گور بام نہ انت، یکے ۽ نام ”گور“ انت ۽ یکے ۽ ”بام“ گور ۽ ”بام“ زیل ۽ بام

”زیل“ ہم تارے ۽ نام انت ۽ یکے کشت ”بام“ زیل ۽ ”بام“ ایشاں ابید قبلی زہیر گ

، ”زر کنگی“ کشت ”میدی زہیر گ“ کردی ۽ توک ۽ کیت بلے میدی زہیر گ سک

زبردستیں ۽ برزیں زہیر گے برزیں گٹ یے لوٹیت، کچ ۽ پدا گہ ڈول انت۔ کچ ۽ کشت ”

ٹٹ“ انت، یک ”ڈک“ انت ”گین کش“ انت، فلانا چیز انت، بازیں نام انت کہ تو

حیران بے ہنچو کیس چیزے کہ نگلیت اے طرز کثیت فلان انت..... اے کہ ہستیں ”ٹٹ“

انت ”یک ڈک“ انت..... نراناں چی انت۔

جی۔ آر۔ ملا:- تارانی ست کنگ ۽ زبر کنگ ۽ ہم زہیر گ پیر کن انت! آواز کم ۽ گیش بیت۔

کریم دشتی:- نا..... جہل ۽ برز ۽ نہ بنت۔ کمانگ ہما وڑ ۽ کہ تارانی سرء تریت، ہما وڑیں

توارے پیدا کت جہل ۽ برز ہما انت کہ یکے ۽ گٹ جہل انت تاراں ست کت۔ گٹ

۽ مزن انت برز انت آئی ۽ پ تاراں چکنت بلے ایشاں تہنا ہما مردم گشت کت کہ موسیقی ۽

ساز ۽ وت ماہر انت ما و نرانی کہ اے ردم کجام انت۔ منی معنا ۽ گوک ۽ معنا یک

انت۔ انچو شعر کہ ما شکلگ و بائید انت من چیزے بزانتیں بلے ایشی باوجود من چی نیاں۔

منصور:- واجہنی مئے گڈی جسے نہ انت بلکیں دز بندی یے کہ پہ نوکیں شائراں کلمہ کاران ء
وانوکان اگاں کلوہے، ہالے دیئے۔ ما کوشت کنیں کہ آہاں سر بہ بیت۔

کریم دشتی:- کلوہ و ہمیش انت کہ ”ہرچی کنناں وتی دل“ دگہ من کشاں خلوص! اگاں
فنکارے یا آرٹسٹ ء اُمیت وار انت ء آئی ء وتی پالیسی بہ کنت۔ اخلاقی جرات ء وتی نارگٹ
بہ کنت ء بوکشت صحیح این ء راستین گپ ء او ما ہرچ کارے کنیں، مخلص بہ بیس اوں
ہما..... دگہ آہانی مرضی ہرچی کنت وتی دل.....

منصور:- شمعے باز منت واریں،..... ماترا ژندگنگ باید آت کہ اے بیماری ء ما
شمار از ہمت مہ داتیں۔

واجہ کریم دشتی:- شمعے باز مہربانی، منی بیماری ء و علاج ہمیش انت، منی زندگی ء
شرترین روج مرچگیکیں شپ انت۔ باند اھر کس وتی راہ ء، اے موت ء کار انت کہ
مردم ء چہ مردم ء گیشمین ایت ء جتا کنت!

(تاکبند: برمش سید ہاشمی، اکیڈمی کراچی 1984)

شاعری

من تئی دردانی بلاه زیریاں

یاتانی ساروکیں شپ

تو بہ مانئے منی دردانی ساروکیں شپ
 روج کاریت دگہ دنیا ء غم ء چیلاناں
 روج زوریت منی مہلنج ء غم ء اوبالاں
 تو بمانئے منی یاتانی ساروکیں شپ
 شپ کہ سیاہیں گُشئے مہگونگ ء مہرشنکت
 کلکشان انت چو گُشئے دلبر ء گیوار ء سرا
 برمشیں استارے گُشئے پلن چو بیرکافی سرا
 بامی استارے گُشئے گل پری ء چہرگ جنت
 ماہکان وہدیکہ نمہنا ء تک ء لٹین ایت
 ٹپ ء کائی چرے شینکاں کہ گرہہ ء کشیت
 منی دل ء ہنچو امیتے یک کٹارے پشتیت
 چو بہ بیت کتے چہ بادگیر ء من ء ہم چاریت
 نوں ہے یات دل ء پچ وراں تاب وراں
 آپ بنت درد ء پٹ پٹ ء چہ چمان رچنت

(اولس، کوسہ جنوری 1962)

دوچ گر

دوچ دوچ جامگاں ز زین
 درآ مداں پہ کُنڈُ مہر یاں بودچ
 شب تاروچ
 دوچ، دوچ
 مچار، روزِ مَز دُ مَوجباں کدی
 نزانت کار! دوچ موسیٰ مَویلمی
 درآ مداں پہ جامگاں
 پہ بُو ریں و ش نیتکاں دوچ
 چیا توریچئے چم ہر دگاں؟
 کئے اتراپہ نقشِ پل شات بیت
 کئے انت کہ پہ تو چیلکو یے گُنڈ کنت
 تراپہ جامگے کہ دوچک اترانت
 آ کوٹہ پہ و ت ا ش گنگ
 تی گور، کدی ٹہی، براہ دنت
 بلے بچار ہر دگ اتر چنت چم اتر کور بنت
 گڈ اتراپہ کئے گندگ اتر نیت
 گڈ اتراپہ کئے کار بندگ اتر نیت
 (اُلس، کوٹہ دسمبر 1962)

ہرکدیں تو و ت ء درد وار کئے
دل ہمکنہ مگشی واہدار کئے

من چوشے ء تئی میراں پنڈاں
خیر بکشے اکس بیہار کئے

مرک بیتیں منی درد ء درمان
تو چہ زند ء من ء بیزار کئے

تو کہ و ت بے منی دردانی طبیب
جی ترا بات اگاں بیمار کئے

یلن کہ اے دتئی ء واہگ منته
چون بیت باری ء اوپار کئے

(اولس، کونہ اپریل 1968)

زہیروک

دوشی نہیں فریادیں کپوتانی
 حاتروں گرتگ درد ۽ چیلانی
 او منی جانی بیا کہ بیا آتے
 قاصد ۽ دوست ۽ چم منی راہی
 ذروت ۽ احوالاں گوش مستاگی
 نود چمانیل بو میں زراں کاینٹ
 مانگشاں دوست ۽ مہراں کاینٹ
 ماں بہارگاہ ۽ گواڑگ ۽ پلاں
 کند منی گوگائیں دل ۽ ہلان
 کوچک ۽ گیاباناں وت ۽ منیلاں
 یات من ۽ گل ۽ ننگ ۽ نیلاں
 او منی جانی گل کہیبانی
 عنبر ۽ وشبو میں زبادانی
 او منی جانی بیا کہ بیا آتے

زہیروک

چاڑ من ءِ داتگ موہی ککوشاں
 ترانگ ءِ پڑینگ زری نوداں
 من زہیرانی قہہاں نوشاں
 من تنی دردانی بلاہ زیراں
 پل من ءِ پڑیشت تنی یات ءِ
 و شکشیں شانو دنت شوندا ءِ
 شر کج ءِ آہو گردنیں جانی
 بیاکہ پلگارنگ گلن زہیرانی
 شپ وتی پاسانی پدا بئی
 دروہی ءِ بے بہتیں رگام جلی
 وش گدار آنت زید پہ بہار گاہے
 ندرباں ما پہ زند ءِ ہراہے
 ماوتی چمان ءِ براں کاراں
 ماوتی زند ءِ رہسراں چاراں
 جی پما وہد ءِ ساعتاں شتریں
 گندک ءِ ککتیں ماہ پری ڈڑیں

آکس کہ گوں من جنگل ء نندی
 گوں من ء سبزیں جنگل ء نندی
 نندیت وپسیت سنتاں بندی
 زیلاں وش ء شادہی صوتاں
 گوں وشدلیں مرعاں پر بندی
 نیکہ ہج رنگ ء دژمنے گندی
 بیدچہ گوپش بیدچہ گواتاں
 چہ دل ء سیت ء جوفہ ء کشی
 گردی ماں روپکتاں دل ء منیل ء
 پتیت ء پولیت پہ وتی لاپ ء
 ہرچی کہ دست ء کنیت پہ وش
 ہرکس کہ کنیت ء جنگل ء نندی
 ایمن انت آچہ دژمنی پیاں
 بیدچہ گوہر بیدء چہ گواتاں

جنور جوابانی دل زریت بولاں
 چوکہ گوں پراں سمبریت بولاں
 دوست پہ دوست ء دوستی ء کہ دل
 شد رک ء شاری ء کپیت بولاں
 چک وتی ماتانی دل ء بند انت
 بے بلوچستان ء نہ بیت بولاں
 دل چوشیں نیست انت کہ گدارکتے
 سنگل ء گندیت ء مہ بیت بولاں
 من تئی مپاں گوں کس ء نہ کنناں
 ہر کس ء کہ زانت کپیت بولاں
 من ترا مگشتہ کہ کریم دشتی
 زندگ انت بکیت ء مریت بولاں

(ملاقاسم، نثار احمد، عطا شاد، ناماء)

چاكرى زور ء كئى انت كه بىگار نه بيت
 مهر بلى وهء ء حاكم انت لاچار نه بيت
 مابه سنگين ء سنگين په پس ء كينگ ء
 په وتى واستا كس چه كس آزار نه بيت
 دل ستر شيوار انت زمانگ بى خاطر انت
 مهر بى صبر ء تاگت ء اوپار نه بيت
 دل په دوست ء او جانوں په مستاگى شته
 په منى لاش ء نون كس ء را كار نه بيت
 عاشقى چاژ ء چه چماديم ء آيگ انت
 هو، خيال چاژ ء منت انت انكار نه بيت
 من چو اے روج ء كه چه من هر كس پهري انت
 تو چو باندا ت ء كئى انت تى چمدار نه بيت
 بے ثواباں من كه ثواب دگر وشى انت
 زرد ء په دگر ء وشى ء اوپار نه بيت
 هو كريم دستى په وتى واستا بد نه انت
 شاعرى هم كارے اگن چچ كار نه بيت

(الس، كونه مارچ 1970)

تو منی جندء مجتبیٰ ارواحِ طلب
 من وتی شوہازء تئی رندء کپتگاں
 بے میارے کہ تو حبر پہکء سستگ ات
 من زاناں کہ کئی بٹالاں رد کپتگاں
 گوستگت قرن کہ واہگانی ہلکش جگ
 من بلے پُرس ء پتر ء انگت نشتگاں
 من ہمک بیگاہ پیچاں بے سوب ء پتر ء
 زاناں گوں چپیں ٹوندوآں بنداں مارگاں
 گوں من ء ہرا انت تسلئے اوں نہ دنت
 گوں وتی جندء ساہگء داراں گاہتاں

(زمانہ، اکتوبر 1972)

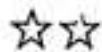

بیا کہ مرچی تئی خزانگانی ساچان انت
 بیا کہ مارا تئی گندگ ءِ پے او مان انت

مہ بنت شنگ شپے ماں مہ شانیت روج ءِ را
 سمین مرچی تئی مہراں کہ رندان انت

بیا کہ کلئیں گناہانی مارا موکل انت
 خدا کہ مرچی وتی کشتناں پشومان انت

مروچی زپتگ ءِ پلگارتہ دل ءِ پیشگاہ
 زہیر ءِ ماسگ ءِ گشتہ کہ درد مہمان انت

چه دت ء کس نہ انت کہ ہرگار انت
 زندمانی کہ مرگ ء پمدار انت
 من ء ہوشامے جنت سوچے دیت
 منی شوہاز تاں در ء گار انت
 قدحیں چم خمار ء پڑیں زرانت
 وائے زردوں مدام پینار انت
 ہست ء نیست من زاناں بیدء ایش
 ہست بے آسر، نیست پادار انت
 زشتگاں من کہ وار منی کیتیں
 من زاننہ کہ وار پہ وار انت
 چه گنوکی ء گجام نف ء کشاں؟
 چه من ء کیشتر کہ شیوار انت

بیات واہگ ء نودان ء ترانگ ء کنوشاں
کہ من پہ خاطرے رنجانی پیالہاں نوشاں
روان ء منت ء سنگین اگاں پہل بکت
بلوچی کینگ ء کستانی ماڑیاں پروشاں
شگاں منت ء بارے نہ انت کہ چست مہ بیت
ہزار تون جنت دوست انگت ء توشاں
منی توار پدا کتتیں پہ منی گوشاں
وتی توار وتی گوانکیاں گوں دگوشاں
برہنگی ء وتی پولنگاں ہنچو چیردیاں
گنوکى ء وتی پتاکیس جامگان پوشاں

کئے گہیں مرد انت کہ سرانی شرط جنت
 گلزمین پاکیں حملہ ء انگریش کتہ
 مرتکبیں شہک ء ملوکیں بیچ کہ تی
 مکتہیں ڈیہہ ء کہ جنوزامی پوشتہ
 دل نہ پراماں منی بارگ نیت
 ہر کسی باری کہ نیت بارگ شتہ
 جی بات سنگین ء کہ سنگین مہذبے
 ماپہ پستانی کینگ ء اول ہرچی کتہ

حُور ۽ دوار بہشتیں زردوں چچی ۽ جل انت
نندوک منی دل ۽ ہوں، منی حور چال انت
ہو ندرباں تی من قولیگاں تی دپ ۽
دردپ دپ ۽ تنیگ ۽ حبر شیر ۽ شکل انت
ہردو جہان منی ایوکی ۽ ذگریں ساعت
ثرانگ جہان رنگ بہشت حور ماہل انت
ہر جنزگ ۽ کج بیگ ۽ شریپیت زند ۽ زمیلے
سنگل خدا ۽ زہیرگ ۽ وشنا لگیں نل انت

اگاں دوستاں شموشتہ پہ کست گیر کارنت
 اللہ بکنت سلامت مئے دژمنناں بدیناں
 پہ خیال بینگیں رکت منی ٹن گیش سرا بُرت
 اے خمار دات ہوشام تئی پتھاں قدحیناں
 پدا موسم انت بہار ء پدا مولم انت خیال ء
 تئی مہلباں زہیر ء دل ء قدح ء بہ میناں
 من ء شالا محرے بی کہ بکنت ٹرانے شہدیں
 من ء کشتہ وش نیتکاں گوں شگاناں کچلیناں
 تئی لڈگانی کھوشاں تئی کندگانی پٹاں
 تئی ڈروشمانی ساچان مس بہشت سمبریناں

بتگ انت سنج کہ تئی رنگی میں چادر تاپ انت
تئی احوال کہ باگ ء درہیں پٹاں چاپ انت

من ء لرزیگ ء گپتگ او منی زند ء امیت
من ء امباز کہ تئی نچملیں سینگ باپ انت

بیا کہ گڈی برا سنگل ترا گندک بکناں
بیا کہ ساہوں منی پہ درکپگ ء اشتاپ انت

تئی ندران اکس پہ تھون شہارے دستے!
ہرکجام دیما تئی داد ء دہ ء اوساپ انت

ہے احوال کہ تئی نیکیں نظر گوں من نہ انت
دھنیکال چہ گل ء دشی ء دمب ء شاپ انت

تو کریم! پونزے یک جوانیں وتی راج ء را دیے
تئی حالت گوں پری رنگاں اجب الکاپ انت

(ملا فاضل و ناماء)

تئی دپ ء آتکھ نام منی زاناں پہ ردی
 من گلگ ششتاں وتی دل ء دُرتیں آپدی
 تو نیاتکے کہ ساہ پہ دناتاں داشتگ ات
 باز کتے دیر و من تئی دیدار ندی
 قولیاں تئی کہ دزگوہاران جم کتے
 ہو بلے ہمراہ ات بہ بیت قسم چار صدی
 تو نہ ءے ملا فاصل ء کرامانی کپوت
 کہ چارگ ء شوہازگ بکنت کتے ات ودی
 کتے ترا احوالے بدنت دوست ء دژمن ء
 کہ دل ء لائکھ پہ خرابی ء چے پدی
 تئی جدائی ء باطن اوں آس ء انگر انت
 نو من ء گش کہ خاطر اوں ایمن بیت کدی
 پہ کریم برچکند ء کہپے زندے بہ بر
 بیا پوشیں سودایاں نہ گندے رند ء کدی

(برودا، انڈیا، 9 ستمبر 1983)

من مرتگاں کہ من ء زند ء تہلیاں کشتہ
 دوا پینگیں زک انت، تہلگاں مہ شہاز
 پروچی رُپتگ ء پلگارتہ دل ء کڈک
 بشارتیں من ء واب ء کہ کیت منی مہناز
 من ء گوں کعبہ ء چ کست ء کتتے نیست انت
 بلے ماں سینگ ء محراب لذتے پہ نماز
 من وتی ساز ء دل بیگ ء مست ء گنوک
 کہ وت حداد دل ء چنگ جنوکیں ساز
 خدا گشت ہمکت ء را یک نظر چاریت
 تی ہوں شری ہمیش انت کہ من ء تو مناز
 ہمک کس ء کہ تو پہ وت کئے چہ مرگ ء زہی
 من ندرباں، مرگایاں بیامن ء ہمباز
 کریم اے ہوں نہ انت نہ بیگینے کدی
 کہ کپتہ کاریں پیادگ بی جوزک ء جہاز

(بہمنی، انڈیا، 10 ستمبر 1983)

تو وتی ہیل گوں پن ۽ ہیر ۽ کت
 مارا نازراہ تئی زہیر ۽ کت
 ماوتی سنگ ۽ کنیں بولان
 تو وتی مہر، اگاں چو پیر ۽ کت
 اے بلند بختی ات مبارک بات
 دعاء نیکے ترا فقیر ۽ کت
 بیا کہ کل ۽ رویں پہ توپ ۽
 نحوانک اے مئے دل ۽ گزیر ۽ کت
 من ۽ درکشیت اش مومنانی رم ۽
 من وتی دین برت دیر ۽ کت

پَن ۽ مُزواک ۽ من کولیاں تو بازار ۽ مُرو
 بے انانی ۽ کدی ۽ کدی بے وار ۽ مُرو
 وتی زند ۽ من تئی گندک ۽ رنج ۽ مُرتاں
 منی اذیرہ ۽ گوں شنگ ایتلیں شار ۽ مُرو
 من وتی گلہ ۽ زنگاں وتی رب ۽ نہ براں
 کہ حبر گوش مداریت پرا سردار ۽ مُرو
 تئی ندران منی دلبر اکس ہرچی بکنے
 من ۽ پاد مال ۽ منی دشمن ۽ دیدار ۽ مُرو
 اگاں کائے پہ ندرہ یک دمانے تاگت
 تاں نچارے منی مُکوکنگ ۽ دار ۽ مُرو
 تو گنوک ۽ کہ کریم زیادہیں اُمیت کئے
 مہہ دشانی پہ دپ ۽ کندگ ۽ گفٹار ۽ مُرو

شالا آروچ بياتنت كه من ء جاه به بي
چوكه آژناگ ء تى لوگ ء من ء راه به بي

اے جهان پمن چه قبر ء به بيت تنگ تر ء بلے
تى پيشانى ء ندران كه په من پراه به بي

منى ڈيهه ء من ء رسوا سرء بازار اش سنگ
غوش منى رب ء درختين نه بي رسوا به بي

تى ٹيك ماں زَنوك ء كه جهان چاگرد انت
بلے شالا، اے پمن بابل ء كور چاه به بي

همك وازى من ء نرهمينيت حدا ء قهر ء
ايمنى شالا بياريت پشئين الله يے به بي

پرشته پاداں كه صراط ء گر ء گناں بونگوزاں
سروں قربان په بهشت ء ، گوزگ ء راه به بي

موت ، موت انت اگاں ككتين بلے زندوں مرگے
چو به بي هر دوئين جنجال منى يكجاه به بي

شپ بی تو صباے صباياں تو نياے
 دابانی پری پہ من ء باریں کد کائے
 دل ہنچو یکیم انت چہ تئی مہرء وفاياں
 حیران بیاں تو اکس مئے کنگ ء کائے
 کشتہ من ء دنیا ء غم ء رنج ء بلاياں
 او مہر ء پری زاناں مروچاں تو کجائے
 بیتیں یک جہانے مس ابدانیں بہاراں
 او زند ء خداوند اگاں چاڑ ء تو بیائے

چون بی تئی دپ ء چہ ہیر درئیت
 ما مرین زاناں مئے زہیر درئیت
 یشگ ء کچاں تئی گواتگر ء چیر ء
 تئی کہیابی تاں وزیر درئیت
 زُم زُم ء آپ ء تو بہ ریچ وطن ء
 من جتاں گرز کہ ذگریں شیر درئیت
 ہو نہ بیت ملک پہ فقیر آباد
 بلے چے نام بیت تئی فقیر درئیت
 مئے مراد شالہ انچو بنت حاصل
 مئے کمک ء اگاں مئے پیر درئیت
 سندھڑی داں ہرات ء حد ء بروت
 منی ڈیہہ انت تاں کیر ویر درئیت
 آگجام ویش روج ہاں کہ کریم
 مرگ جلیت ء پمآ سیر درئیت

(حمیدء نامء)

مے خدا انت مارا چو ہم شام کنت
 کئے ء نام ء دپ کئے ء و شام کنت
 کچلتیں وانکے ء زردوں تنگ انت
 باریں چہ حیلہ دل ء ہوشام کنت
 وت خدا بند انت آ شتر ء بشر ء
 دشمن ء سوباں من ء ناکام کنت
 چم منی گزارنت چو بش ء جمر ء
 تنی زہیرانی رگام پرآم کنت
 ہچ نہ ترساں من چہ نقصان ء نف ء
 تر ونگل ء ہرچی گتہ بشام کنت
 پرشتگاں صوت انت پہ سالونکیم حمید
 آ کہ مردے مرگ پہ و شیں نام کنت
 تو ہا پلن ء ماں ڈیہہ ء مہراں
 ماہکان چوکہ شپاں اندام کنت
 من گنوکاں کہ دل ء پختاں کپاں
 اے من ء چوکہ کریم بدنام کنت

وتی شار ۽ من ۽ ہویا مدے
 پیشیں زند ۽ من ۽ طمایا مدے
 پیشیں امید چچ نہ پتہ ڈل ۽
 من نہ کرزاں پیشیں وفایا مدے
 منی ہمبازیں دوجہان مرچی
 پیشیں زانگ پیشیں سما یا مدے
 مونے آل بدے شراب ۽ جکت
 من ۽ گوکے مزان ۽ کایا مدے
 چون من سوچاں اے زند ۽ بے مہر ۽
 توکہ قاضی ۽ تو اے رایا مدے
 من ۽ دیداریں آرزو دوست ۽
 پرے رنج ۽ دگہ دویا مدے
 کوہن پہ دیری ۽ نہ بی گوہر
 من ۽ ورنائی ۽ بہایا مدے

چاٹریں زند ء منیگ ء منی ساہیل بات
 تئی ملگور بہ شنکات منی خاطر جم بات
 توپہ برچکندگے زندے پہ جہان ء بخشے
 زندہ باتے ء کسے ماں تئی دور ء مہ مرات
 تئی دیم پہ من ء چو پاکیں قرانیں مینل
 رحل اے رژن ء کتاب ء منی دلہند بات
 تو منی بر ء کھیرے منی ایمان ء بن ء
 ہارو ہیروپ باتنت تئی تاکے مہ سرات
 منی دلبر، یک دمانے ماں شکرواب ء کیں
 اللہ آمین کہ جہان ء غم ء رنجے بہ سرات
 اے طیبانی نصیب ء کیں اگاں کم شرفی
 نادوائیں منی رنج تئی دستاں دُزہ بات
 زندہ گندگ کتہ مارا او کریم اے چے ہئے
 اگاں مہرے کہ بیاآت اگاں قہرے کہ کپات

(بہمنی، انڈیا 12 ستمبر 1983)

تئی وداراں مس کنناں زندء را شپ
 کہ مراں اگوں تو کپیت ارواح دپ
 تو کہ دُز ء دانگ ءے گران رسے
 ماں زر ء جہلانکیاں گارانت صدف
 من زاناں گوں من ء کئے پیڑتہ
 من دل ء کشتہ کہ کس ء گوں مکپ
 لکھ ہزار ہمراہ انگت ایوکاں
 کیگاں ہورکاں مڑایانی چہ نپ
 پ من چے یے منی زند ء شہاز
 تو اگاں قہر ءے کپ پلے ءے سرپ
 جلوہ بھنجیں کہ ہوش ء دشمن انت
 تو گوں شہلاں مے سرء بہتاں مہ کپ
 آخدا مَز ء وتی وش نام بات
 آ کہ بدکاریں کریم گت نام دپ

(برودا، انڈیا، 15 ستمبر 1983)

تھی مٹھاس کہ حیراں ندراں

منی منی منی منی منی منی

تھی مستاگی ء صد جان دیاں

پیر منی قولوں بہ زیاں ندراں

اگاں کائیے منی چتانی سرا

منی دینے من کہیراں ندراں

مٹھیں ڈیہاں پہ دنبالاں زراں

چو کہ بولان بہرانت پہ بیراں ندراں

پشیں اُمتِ نداشتہ گیراں

ترا ہمبازاں بہ زیاں ندراں

تہلیاں من دتی زندے گوازیں

زراں انگت پہ زہیراں ندراں

تھی احوالاں سمیناں پڑساں

سک تو تزیک ئے من دیراں ندرال

بیکاں سائیل من ء لہڑ ء کھیت

بکن دنگوش ایسے نصیرالہا مہیاں

چھ خیت ء دنی ڈیہ ء شان ء

مرگے ہنجوں کتہ میران! ندرال

دستی تو عیشی سرء زیان کنئے

وش بکن شاہ ء وزیراں ندرال

(انجیل مسقط، برودا، بھارت 15 ستمبر 1983)

۱۔ ملک میران رند

کشتہ من نامانی ملک میران

پر دشتہ من رند ء قائمیں دیوان (میر گوہرام لاشاری)

☆☆

تئی ایتاں زندگی ء ہستان ء بس
تو منی جان ءے منی سہا ء نفس
کئے ترا را ماہ ء استار کشیت
ماہ ترا گندیت ء بیت دل پہ جس
تو بلوچستان ءے تئی ہرکس پدء
ہرکے کشیت کہ من ہاں من ء بس
ہرکس ء گندے دل ء جانانی زنگ
اے تئی دور انت نبارتیں باج کس
من نیاں ایوک کہ پرتو مرٹگاں
تئی کہیباں گپتگاں باز ء نفس
چے ڈس ء زاناں نہ رگئے تو کریم
اے دل ء نیمون ہما چیزیں مہ رس

(برودا، انڈیا، 17 ستمبر 1983)

دلے عاشق کلت ء داتے من ء را
 کہ اے پیم ء بہ رکتی وت ء را
 گناہے عاشقی زنڈیں گناہے
 بہ پہریزی خدا ملا شمارا
 من قولیگاں تئی پہ دزگوہاراں
 کہ بنداں شالگ ء لمب ء گوں شمارا
 چو ملافاصل ء کبگ ء اے سنگل
 ”من ء گندیت ء چیردنتت وتا را“
 قیامت با کہ شپ ہچی نہ مانی
 کچی قہرے جدائی ء شپ ء را
 من راناں راہ ء راہبنداں بہشت ء
 سلامت کن خدا مار ء دپ ء را
 کریم ء ذکر ء طاعت بس ہمیش انت
 کہ چکی تئی گشان ء پلو ء را

(برودا، انڈیا، 18 ستمبر 1983)

نہیں تھی ہے ورد نہ بی

دل نہ تھی اگلے ورد نہ بی

کشتہ نہ تھی بہرے چاہرے

شہز بیگیاں کہ دلوں سرد نہ بی

توبہ توبہ دشمن ء بہرے مبا

سوچ نامردے اگاں مرد نہ بی

تو ماں سہکندن منی دیما بکند

چو شیش مرگ ء اوں من ء درد نہ بی

پہ ہمک کار ء یک دینکارے بہ بی

مخشر ء نہ رواں اگاں بامرد نہ بی

کشتہ کلماشیں زہیراں کہ دلش

یا نضمیبیں تاش ء مرد نہ بی

(برودا، انڈیا 18 ستمبر 1983)

کببانی پری بو ۽ بساں بی
 منی دشمن سجان ۽ کوساں بی
 جهان ۽ جتوہ ۽ آس ات فہ سوجت
 منی مینل سرگیک ۽ چادران بی
 نبی پچھر منی دل چو گت مال
 اگاں دلبر کببیاں بہ اتاں تی
 بہ وری مہہ وتی پشک ۽ گورگیگ ۽
 اگاں جانی حریر ۽ اطلساں بی
 شرابی قداحاں چم ات خماریں
 کدی پتا گلا سے دزگراں بی
 کریمیں چہ وت ۽ گیشیں طمائیں
 کہ ہر وہد ۽ گشیں چو پہ مناں بی

(برودا، انڈیا، 19 ستمبر 1983)

ندر باتاں کہ جواب ء بہ کئے
مارا جسے دپی واب ء بہ کئے
ترا بقالیں خدایے لیکاں
چو گناہانی حساب ء بہ کئے
بنت جگر سوچ منی جوڑیں بد
من ء چو میر ء نواب ء بہ کئے
ذره ہوسناک وتی ہر جاں باں
تو کٹھوکیں ہما داب ء بہ کئے
پُر بی پشک ء وتی پیم نہ بی
گئے گوں دتتی ء . ولب ء بہ کئے

(برودا، انڈیا، 24 ستمبر 1983)

دل چہ گنوںکی ءِ گوں خیالاں گُجا شُتہ
 زاناں چہ کٹ ءِ کار ءِ چہ بود ءِ رُجا شُتہ
 مے جسی دوار پِشتمیں کہ پیر کیس
 پہ لذتے پہ تامے ءِ تیکہ گُجا شُتہ
 کولنج بی من ءِ کہ منی شودگ ءِ سرا
 ملا گُشیت کافرے مرگ ءِ نجا شُتہ
 کوثر کہ آپ یا شربت پہکیں شراب شیر
 مولا ءِ کورانت نام ءِ توار ءِ مُجا شُتہ
 بانگوہ پہ جاہے ءِ انت بیگہ پہ جاہے ءِ
 گیوار رستہ مینل ءِ زلف ءِ دُجا شُتہ
 کاڑے دل ءِ پہ موبے ءِ جستے دپی کتہ
 گندے کریم دشتی ءِ کٹ ءِ رُجا شُتہ

(برودا، انڈیا، 25 ستمبر 1983)

حال و شیں پہ من ء تئی گل دپ ء اے دَمک ء پلن
 تاجہان ہستیں تو دابانی پری ٹہلے بہ من
 ماکدی کشتہ کہ مارا ایوک ء زیر ء بہ مند
 ہر کسی میر ء نواب ء ہر کس ء دستے بہ جل
 آسرے داریت نزدیں ہستی ء عہد ء رگام
 ہست ء پہ نیستی ء بہیناں نیستی پھیر مہ بن
 ہو تئی راستاں صدقہ تو بکن ہرچی کئے
 تو ہما میر ء شکت ء گوں کیا بے جلن ء پلن
 چھلن ء مسک ء دُناں شنگ کہیانی ثواب
 مہر خیرات کن فقیراں کہ وت ء کشتہ پہ بن
 کپتہ ڈکالے کریم ڈیہہ ء کہ بچی سر نیاتک
 تو وتی عشق ء علاج ء چے کئے رنجاں کہ دن

(برودا، انڈیا، 25 ستمبر 1983)

مئے ہدوک ء واہگ ء جانی ہمداری نہ شت
 چہ منی نام ء تئی شہلانی بیزاری نہ شت
 کعبیت پہ سل ء ندارہ، پہ منی قبر ء سرا
 انچوکیں کارے ء پرچہ ساہوں پیراری نہ شت
 ایشکت بائیں بہشت ء لذتے لہوت چہ زند
 وائے قسمت زندہفت، مئے انگت ء واری نہ شت
 دشمن ء بدواہاں ہرچی کُشتک و کُشتک
 تو کہ کُشتک چہ دل ء منیگ ء مکلداری نہ شت
 کل شتاں پاکیں مدینہ حور ء طوبقی ایش رس ات
 طالع ء شیریں دوکرم ء چہ وفاداری نہ شت
 تو بچار شتان ء کہ مرنگ اگمت ء عقی کریم
 سراں حاکاں کپتگاں فکر ء چہ سرواری نہ شت

(برودا، انڈیا، 26 ستمبر 1983)

کشی من ء تى قول پروشنے آدینکاں
 چوں کناں دلوں آدینکیں من تى گیرینکاں
 او ہتلی تو جہانانی جلوہ ء بندے
 ترا کہ سازتہ رب ء پہ رنگ ء دستینکاں
 من قولی باں پہ مرید ء کہ حائل یے ماہیں
 شے ء شش پڑ ء دیتہ گڈت انت شینکاں
 ہزار مارگاں بنداں ء رہسراں ننداں
 نہتیں بانک ء مہفل نہ گوانک بائینکاں
 کنتیں پہ من ء تینالی کہ غم جتیں صدویے
 بدات خاطر ء کیا ء دامن ء چینکاں
 کریم زاناں دل آرام انت دلبروکیں کاڑ
 بلے بچار وتی حبراں کہ چوں چت ء چینکاں

(دہلی، انڈیا، 3 اکتوبر 1983)

مے دل ء ہن یے سمبھینتہ ترا
 باریں نقاش چون گنو پیت سرا
 ترا بانوری ء بکنداں تری
 من ء مارے بوارت من جگرا
 مارا اود ء چہ نیوگاں پرتینت
 تئی لٹنانی مصری سمیں شکرا
 من وتی قدء چہ نیاں بے یال
 کیت دپ ء نام معنائ حبرا
 تو و ہوشائے من گنوگاں اگاں
 من وت ء کشتہ تو چچی ء چہ گورا
 بیا بوچکاں سمین ء دستان ء
 ہر صبا رندی مہ پری ء سرا

(دہلی، انڈیا، 15 اکتوبر 1983)

خاوند وت مریت پہ چندنیں بدن
 مارا بلے پہ چویشیں ہرچی کتہ مکن
 وت جارجن کہ ہرچی بی من وت ءے کنناں
 پرچہ گڈا گناہاں مئے گردن ءے بجن
 ہرچی کہ تو نوشتہ ماں لوح ءے پہ من ءے
 زاناں نہ بی گذشتہ جزماں ریت پہ من
 آدم پہ لذت یے چہ جت ءے درآ تک
 مارا بلے چہ تارے ءے چوش ءے کت بے وطن
 روچے پلانی گندے توش ءے شگاں مکن
 دیرے بیا وطن مئے دیرے بیا وطن
 آسے پہ میگی دامنائیں زانگ ءے
 من زاناں تو کئے نا پہ من چشیں سخن

زندء وئی من بیچ میت ء دیوں ندی
 مستر وت ءے تو اودا ہرچی کنئے بکن
 منت پرانت مے حور ء شراب ء طوبی ء
 بنداں گئے ء کڈکے چودا در مکن
 من چون زندگاں کہ تو آدارے دشمن ء.....؟
 من مرتگاں بزان منی مکہیں وطن
 جوڑینتہ پردتائے ایزمانگر ء بنی
 شنگیں جہان ء پرچہ تی مرمریں بدن
 پہ من شگانے من کہ پہ ہوشام مرتگاں
 وت کشگ ءے کہ قدح ء کیفانی دز مجن
 سنگین کئے کشیت پہ لوٹگ ء رسیت
 زاناں کہ راہ کجکت انت دیتی بی کہ من

(دہلی، انڈیا، 18 اکتوبر 1983)

☆☆

من قرن و مدتاں آپان ءِ خشکیاں گوازاں
 نزانہ من کہ چہ بنیاد کور شوہازاں
 کشت ہرچی کہ ہستنت مالک اش ہستیں
 منی گجائیں خدا بُند بستگاں دازاں
 تئی من ندربان ملا کہ راہ شونائے
 بیاں من سرپہ فلانی بکن ہے وازاں
 گجا بدن من ءِ رکنی سیہ تپاں زند ءِ
 کنیا را دست جنان ءِ کنیا را ہمازاں
 کریم دین ءِ زہر انت ماساری ءِ زائنگ
 بلے تو مارا ہوں برباد کت گوں مہنازاں

(دہلی، انڈیا، 10 اکتوبر 1983)

مالک یوم الدین

چم سرء توک ء او قہریں روج جگتی ماں سرا
 تو بیا شنگیں منی قاضی وتی گنجیں شرا
 چم کہ برزاداں کنیا گنداں گجاں دیما رواں
 من کسرباں سر پی زاناں جتکائی گورا
 جت ء فردوس ء واستا من پہ شیطان ء رواں
 وت گوزی مارا بگوازینیت چیر ء اندرا
 ما وتی دیما یک وازدارے وتی زند ء گتہ
 شک وتی مارا بکنت انگہ بہ کشیت گورا
 عرش برزا انت ء کرسی انت عرش ء سربرا
 محشر ء اللہ بن ء کثیت یا رویں ما پہ سرا
 ہر کے شکت ء بیاری ماں دل ء ہپت جہنم ایں
 اے جہان اوشتاتہ بے شک مادگ ء کانٹ ء سرا
 تو کریم مرچاں و پہک ء گلڈ ء بانک کتہ
 ہر کسی کہ موت بہتیں چڑبہ کشی و سزا

(برودا، انڈیا، 12 اکتوبر 1983)

کشتہ من ء اے زہیراں زپتیں
 شالا آسے منی مہراں کپتیں
 سیل ء کیت کہ پریشنگاں عرشی لوٹاں
 حدا ء ہنچکیں گئے منی عقل ء کپتیں
 مارا رنجانی نہ رنجیتیں رگام
 اکس مرگ ء مئے ڈبہ زرتیں
 او حدا مرچی پشیں کارے بیتیں
 دژمنے رفتیں ء دوستے اتکلیں

بہو پہل کن کہ قصہ اول دراج ات
 وت من ء نیست زندگی انجو
 کئے بزاں باریں آسری چہ انت؟
 ما وت ء کشت پہ زندگی انجو
 قہر پرداء ہوں نئے بے یال
 مہر درشان کہ مہنگی انجو

(1939-1984)

کریم دشتی ناں ایوک ء نیشہ کار ء شاعرے بلکن یک وانندہیں ء
زانتکاریں مردے ء سرجمیں بلوچے ات، آئی ء بلوچی ء ابید
فارسی، انگریزی، ء اردو ء لہز انک زبان ء ادب ء سرامز نہیں دستر سے استت۔
ہرچی کہ نیشہ کنت، آبنی آدم ء درد، مارشت، گل ء وشی ء زند ء دراہیں
جیر ہان ء جوزہاں وتی بکت کنت۔ بلے چہ بلوچی تب ء میل ء وتانہ
گیشینیت۔ بلوچیں تے داریت، زند ء چاریت ء ماریت ہم ماں بلوچی ء ہے
آئی ء زند ء چیدگ ء فکر ء بڑہ انت۔

بلوچی اکیڈمی کونہ